

SLUŽBENI GLASNIK

GRADA KAŠTELA

GODINA 24	Kaštel Sućurac, 23. prosinca 2016. g.	BROJ 15/16
-----------	---------------------------------------	------------

SADRŽAJ

Gradsko vijeće:

1. STRATEGIJA razvoja Grada Kaštela 2016. – 2020. g. 2

Gradonačelnik:

2. GODIŠNJI PLAN energetske učinkovitosti Grada Kaštela za 2017. godinu 67

GRADSKO VIJEĆE

Na temelju članka 43. Statuta Grada Kaštela ("Službeni glasnik Grada Kaštela" broj 9/09, 8/11, 6/13, 8/13-ispravak i 10/14) Gradskog vijeća Grada Kaštela ja na 27. sjednici održanoj 19. prosinca 2016. godine donijelo

STRATEGIJU RAZVOJA GRADA KAŠTELA 2016. – 2020.

1. UVOD

Strategija razvoja Grada Kaštela 2016.-2020. rezultat je višegodišnjeg nastojanja gradske uprave Grada Kaštela da proaktivnim i sustavnim pristupom doprinese razvoju i unapređenju Grada, njegovog gospodarstva, svih bitnih društvenih funkcija lokalne zajednice te kvaliteti života i boljitku svih stanovnika i posjetitelja ovog prostora. Namjera ovog nastojanja je dobiti ključni strateški dokument koji će ne samo odrediti smjernice lokalnog razvoja kroz definirane strateške ciljeve i prioritete razvoja već i uspostaviti operativni okvir za buduće djelovanje na načelima međusektorske suradnje i javno-privatnog partnerstva na načelima i u skladu s primjerima najbolje svjetske razvojne prakse. Stoga, ovaj je dokument izrađen uz aktivno sudjelovanje predstavnika svih ključnih sektora s ciljem da postane okvir za zajedničko koordinirano djelovanje u pravcu dinamičnog ostvarenja strateških ciljeva u godinama pred nama.

Plansko razdoblje je definirano u skladu s programskim razdobljem na EU i nacionalnoj razini kako bi se omogućila usklađenost i što jednostavnija povezanost gradske Strategije s nadređenim dokumentima više razine u čijoj izradi predstavnici Grada aktivno sudjeluju i doprinose.

Ova Strategija daje uvid trenutnog socio-ekonomskog, infrastrukturnog i sveukupnog resursnog stanja na području Grada Kaštela, na temelju kojih određuje strateške ciljeve koji bi se trebali ispuniti do 2020. godine kroz provedbu predloženih prioriteta, mjera i projekata. Strategijom su utvrđene odgovornosti i uloge svih ključnih dionika te je određen vremenski rok ispunjenja najvažnijih lokalnih razvojnih projekata uz identificiranje mogućih vanjskih izvora financiranja te njihova poveznica s gradskim proračunom. Iako se dio projekata može i treba realizirati i kroz kontekst urbane aglomeracije Grada Splita, Grad Kaštela će ovim dokumentom i nastojanjima koja iz njega proizlaze aktivno doprinositi razvojnim ciljevima urbane aglomeracije kao jedan od proaktivnih i odgovornih pokretača razvojnih procesa na području te aglomeracije, ali će i samostalnim nastojanjima poticati i lokalne razvojne procese koji možda neće biti prepoznati na razini aglomeracije kao prioritetni, ali su na razini potreba Grada Kaštela od prioritarnog značaja na taj način nadopunjujući sve one nedostatke koji mogu proizaći iz procesa usklađivanja s ostalim jedinicama lokalne samouprave koje čine tu urbanu aglomeraciju. Na ovaj način, Grad Kaštela neće biti doveden u situaciju da ovisi o svom širem okruženju i dinamici njegovih razvojnih procesa, već će stvoriti okvir za samostalnu akciju u skladu s potrebama svojih građana, poduzeća, udruga i ustanova, naravno, uvijek spremni za sinergiju razvojnih nastojanja s dionicima u okruženju.

Ovom Strategijom želimo pokazati da imamo pravo, ali i obvezu, sukladno svojim ovlastima postati i biti aktivni nositelj razvoja svoje zajednice zajedno sa svim članovima te zajednice koji tom razvoju žele doprinositi kako iz svojih vlastitih razvojnih interesa i potreba, tako i iz privrženosti, osjećaja odgovornosti i želje za stvaranjem doprinosa gradu u kojem živimo i djelujemo, a za dobrobit sadašnjih i budućih generacija stanovnika i posjetitelja ovog jedinstvenog hrvatskog grada sazdanog od sedam jadranskih bisera.

1.1. Metodologija izrade i sadržaj Strategije

Proces izrade Strategije temeljen je na partnerskom pristupu i participativnoj metodologiji, budući da ovakvi pristupi u najvećoj mjeri postižu uključenost i konsenzus svih dionika i ciljnih skupina, a time i usklađenost razvojnih potreba i usmjerenja sa stvarnim potrebama ljudi, zajednice i gospodarstva. U tom kontekstu, kao savjetodavno tijelo za potrebu izrade Strategije formirano je Partnersko vijeće koje uključuje ključne dionike iz privatnog i civilnog sektora te predstavnike lokalne vlasti. Uloga svih članova Partnerskog vijeća je aktivno sudjelovanje i doprinos izradi Strategije, uključujući sudjelovanja na sjednicama vijeća tijekom pripreme i izrade Strategije te, nakon njenog usvajanja, svojim djelovanjem doprinijeti provedbi, nadzoru i praćenju provedbe. Osim Partnerskog vijeća, formirana je i radna skupina kao operativno tijelo koje čine djelatnici gradske uprave i drugih ključnih institucija čiji zadaci podrazumijevaju aktivni angažman u svim fazama izrade Strategije te pružanje svih relevantnih podataka iz svog djelokruga rada. U procesu izrade Strategije angažirani su vanjski stručnjaci iz područja strateškog planiranja.

Prva faza izrade Strategije obuhvatila je utvrđivanje ključnih izvora informacija i podataka te njihovo prikupljanje i obradu. Na temelju prikupljenih podataka izvršena je analiza osnovnih obilježja i svih specifičnosti područja Grada Kaštela koji su predstavljali polazište za definiranje razvojnih ciljeva.

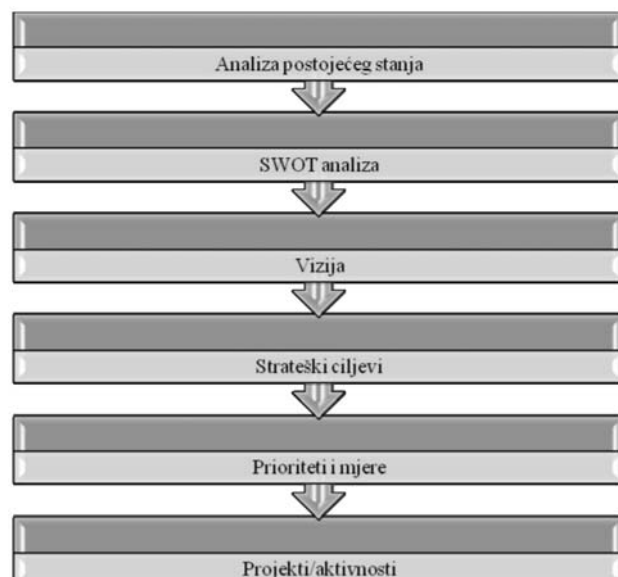
U osnovnoj analizi stanja su obrađena sljedeća tematska područja:

- prostor i prirodno-geografska obilježja,
- stanovništvo i tržište rada,
- infrastruktura, društvene djelatnosti,
- gospodarstvo,
- prirodna baština i kvaliteta okoliša,
- kulturna i povijesna baština,
- identitet Grada Kaštela,
- organizacija gradske uprave, prostorno-planska dokumentacijska osnova.

Nakon osnovne analize provedena je SWOT analiza po ključnim razvojnim područjima kojom su identificirane glavne snage i slabosti unutarnjeg okruženja, ali i prilike i prijetnje iz vanjskog okruženja koje mogu imati pozitivne i negativne utjecaje na sveukupni razvoj Grada.

Temeljem rezultata SWOT analize definirana je vizija Grada Kaštela te su utvrđeni strateški ciljevi, prioriteti i mjere, čijim će se izvršenjem do kraja programskog razdoblja ostvariti vizija

Slika 1. Osnovni koraci u izradi Strategije razvoja Grada Kaštela 2016.-2020.

Grada. Konačni rezultat procesa strateškog planiranja je dobivanje strateškog okvira Strategije razvoja Grada Kaštela koji se sastoji od vizije, strateških ciljeva, te prioriteta i mjera nužnih na njihovo ostvarivanje. Određena su 3 osnovna strateška cilja koja definiraju ključne razvojne smjernice održivog i konkurentnog gospodarskog razvitka, poboljšanja kvalitete života te unaprjeđenja procesa i kapaciteta upravljanjem razvojem na području Grada Kaštela.

2. ANALIZA STANJA

2.1. Prostor i prirodno-geografska obilježja

2.1.1. Prostor Grada Kaštela

Teritorij Grada Kaštela zauzima središnji dio bazena Kaštelanskog zaljeva i prostire se na sjever obroncima planine Kozjak. Na zapadu Grad Kaštela graniči s Gradom Trogirom, na istoku s Gradom Solinom, na sjeveru s Općinama Klis, Prgomet i Lećevica, dok na moru Grad Kaštela graniči s Gradom Splitom. Obalni pojas Kaštelanskog zaljeva koji pripada Gradu Kaštela proteže se u približnoj dužini od 20 km, različitih je karakteristika, načina korištenja i razine uređenosti. Grad Kaštela razvija se longitudinalno duž obale zaljeva, a prepreka u prirodnom širenju grada prema obroncima Kozjaka je državna cesta koja čitavom dužinom presijeca grad na obalni dio i područje 'iznad magistrale'.

Grad Kaštela prema administrativnom ustroju obuhvaća sedam naselja uz obalu Kaštelanskog zaljeva, a to su: Kaštel Štafilić, Kaštel Novi, Kaštel Stari, Kaštel Lukšić, Kaštel Kambelovac, Kaštel Gomilica i Kaštel Sućurac. Posljednjih godina su se osim navedenih središta razvila još dva manja centra, Radun i Rudine. Područje Grada Kaštela sastavni je dio kontinuiranog urbanog pojasa splitske aglomeracije koja se proteže od zapadne granice županije do područja makarske rivijere na jugoistoku. To je prostor u priobalnom pojasu omeđen planinskim lancima i morem. Područje obuhvaća površinu od 482,98 km², gustoće naseljenosti od 610,32 st/km², čije je glavno središte je Grad Split. Unutar tog prostora se nalaze Gradovi Trogir, Kaštela, Solin i Omiš. Aglomeracija je gospodarski usmjerena na veliki broj različitih djelatnosti među kojima su najznačajnije industrija, građevinarstvo, promet, turizam, trgovina i obrt. Pored toga Split je važno sveučilišno, bankarsko, zdravstveno i sportsko središte regionalnog i makroregionalnog značenja.

Slika 2: Naselja i geografski položaj Grada Kaštela

2.1.2. Prirodno-geografska obilježja i resursi

Prostor Grada Kaštela reljefno je raznolik, a obilježavaju ga ravni i blago nagnuti dijelovi u središnjem, priobalnom dijelu te strmiji i jako strmi tereni koji se protežu prema sjevernim rubovima, odnosno prema hrbatu Kozjaka. Zajedničko povoljno obilježje prostora Grada Kaštela je isključivo južna ekspozicija terena. Geomorfološke značajke predodređene su složenom geološkom građom i tektonikom kontakta različitih stijena. Dodir

starijih karbonatnih i mladih flišnih formacija dominantna je geološko-geomorfološka odrednica kaštelanskog područja. Pogodniji za izgradnju su zaravnjeni i blaže nagnuti tereni, na koje otpada više od polovine ukupne površine zemljišta.

Geografski položaj i široka otvorenost prema moru određuje pripadnost područja Grada Kaštela pojasu mediteranske klime jadranskog tipa čija su obilježja vruća i suha ljeta te blage i vlažne zime s velikim brojem sunčanih sati te izraženom vjetrovitošću. Srednja godišnja temperatura zraka ovog područja iznosi 15.9°C. Godišnji raspon temperature (srednja razlika temperature najhladnijeg i najtoplijeg mjeseca) iznosi 17.5°C. Najhladniji mjesec je siječanj sa srednjom temperaturom od 8.0°C, a najtopliji srpanj s temperaturom od 25.9°C. Ukupna godišnja količina oborina koja padne u području Kaštelanskog zaljeva suma je oborine koja je posljedica ciklonalne aktivnosti i oborine nastale zbog utjecaja orografije. Tako npr. iz podataka opservatorija Split-Marjan i klimatološke postaje Divulje, ukupna godišnja suma oborine iznosi 820.6 mm, odnosno 850.0 mm sa srednjim mjesečnim minimumom u srpnju i maksimumom u studenom¹.

Područje Kaštelanskog zaljeva dosta je vjetrovito. Analize su pokazale da su u području Splita vjetrovi jači od 3 bf pojavljuju u više od 75% slučajeva godišnje. Osim toga, vjetar je u ovom području izrazito promjenjiv u zimskom periodu, kao posljedica čestih izmjena sinoptičkih poremećaja u trajanju od nekoliko dana. Prevladavajući vjetrovi zimskog dijela godine su jugo i bura. Nasuprot tome, ljetni periodi karakterizirani su općenito slabim vjetrovima, a najveće promjene opažaju se na dnevnoj skali kao posljedica dnevno-noćne cirkulacije. Smjer vjetra rotira unutar 24-satnog intervala tako da noću prevladava slabi vjetar NE smjera, dok danju prevladava vjetar iz SW smjera⁴.

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> • Iskorištavanje longitudinalnog i spojnog geoprometnog položaja Grada te blizine Splita • Iskorištavanje povoljnih geomorfoloških karakteristika prostora Grada, u prvom redu blago nagnutih i zaravnjenih terena južne ekspozicije u poljoprivredne svrhe • Valorizacija pogodnih obilježja klimatske osnove, velikog broja sunčanih sati i vjetrovitosti u gospodarske i energetske svrhe. • Smanjenje i ublažavanje negativnih posljedica urbanog razvoja temeljenog na industrijalizaciji nakon Drugog svjetskog rata 	<ul style="list-style-type: none"> • Naslijeđe urbanog razvoja temeljenog na industrijalizaciji i neplanskoj i „bespravnoj“ gradnji stambenih naselja, s posljedicama nedostatka regulacije, opremanje i izgradnje svih pratećih društvenih, komunalnih i drugih urbanih sadržaja te u određenoj mjeri onečišćenja, gubitka i devastacije prostora • Prirodna ograničenost širenja Grada na sjeveru obroncima Kozjaka • Podjela prostora Grada državnim cestom D8

2.2. Stanovništvo i tržište rada

2.2.1. Demografski trendovi i strukture

Na području Grada Kaštela, prema Popisu stanovništva iz 2011. godine živi 38.667 stanovnika, što čini 8,5% stanovništva Splitsko-dalmatinske županije. Udio stanovnika Grada Kaštela u županiji ravnomjerno se povećava u zadnjih 20 godina, što je posljedica povećanja broja stanovnika u Gradu Kaštelima te istovremenog smanjenja broja stanovnika u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Naime, na području Grada Kaštela u zadnja tri međupopisna razdoblja, zabilježen je blagi trend porasta broja stanovnika s tendencijom stagnacije (indeks promjene broja stanovnika smanjuje se u drugom međupopisnom razdoblju), dok u Splitsko-dalmatinskoj županiji broj stanovnika opada, ali se u drugom međupopisnom razdoblju usporava tempo smanjenja broja stanovnika.

^{1,4} Studija o utjecaju na okoliš za zahvat „Izgradnja pomorskih i kopnenih objekata na prostoru „Giričić“-Kaštel Gomilica

Tablica 1: Kretanje broja stanovnika Grada Kaštela i Splitsko-dalmatinske županije

Prostorna cjelina	Broj stanovnika			Indeks promjene broja stanovnika	
	1991.	2001.	2011.	2011./1991.	2011./2001.
Grad Kaštela	29.168	34.103	38.667	116,9	113,4
Splitsko-dalmatinska županija	474.019	463.676	454.798	97,8	98,1
Udio (%)	6,2 %	7,4 %	8,5 %	-	-

Izvor: DZS; Izvješće o stanju u prostoru Grada Kaštela 2009.-2013.

Broj stanovnika pretežno je ravnomjerno raspoređen po naseljima. Najviše je stanovnika u naselju Kaštel Sućurcu, a najmanje u Kaštel Štafiliću. U svim naseljima broj stanovnika povećan je u zadnja dva međupopisna razdoblja. Naselja Kaštel Sućurac, Kaštel Gomilica, Kaštel Kambelovac bilježe povećani rast stanovnika u zadnjih 10 godina, dok je u naseljima Kaštel Lukšić, Kaštel Stari, Kaštel Novi i Kaštel Štafilić prisutan trend stagnacije.

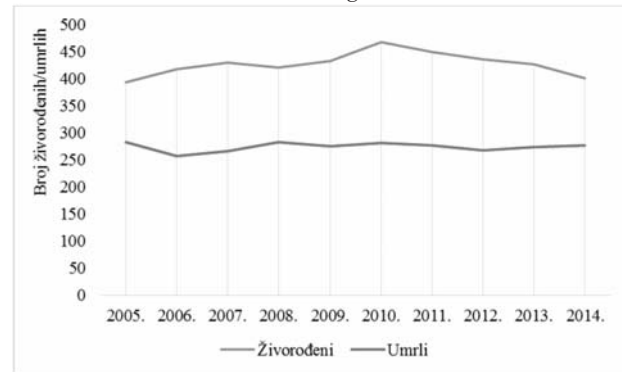
Tablica 2: Ukupno kretanje broja stanovnika naselja u sastavu Grada Kaštela prema tri zadnja popisa

Naselje	Broj stanovnika	Indeks promjene broja stanovnika			
	1991.	2001.	2011.	2011./1991.	2011./2001.
Kaštel Sućurac	5.825	6.236	6.829	107	109
Kaštel Gomilica	3.678	4.075	4.881	111	120
Kaštel Kambelovac	4.054	4.505	5.027	111	116
Kaštel Lukšić	4.193	4.880	5.425	116	111
Kaštel Stari	5.345	6.448	7.052	120	109
Kaštel Novi	4.050	5.309	6.411	131	121
Kaštel Štafilić	2.014	2.650	3.042	132	115
Grad Kaštela	29.159	34.103	38.667	117	113

Izvor: DZS; Izvješće o stanju u prostoru Grada Kaštela 2009.-2013.

Prirodna promjena Grada Kaštela ukazuje na konstantni porast stanovništva prirodnom komponentom, odnosno zabilježen je pozitivan trend u promatranom periodu od 2005. do 2014. godine, što nije u skladu sa prirodnim kretanjem na nacionalnoj i županjskoj razini pa čak i srednje velikih gradova Hrvatske, ali je objašnjivo u kontekstu procesa suburbanizacije odnosno položaja u odnosu na Split, sjedišta aglomeracije kojoj Grad Kaštela pripadaju. Ipak evidentno je i smanjenje apsolutnog prirodnog prirasta u periodu od 2010. godine.

Slika 3: Prirodno kretanje stanovništva Grada Kaštela u periodu 2005.-2014. godine

Izvor: DZS

Stanovništvo Grada Kaštela obilježava proces demografskog starenja. Ovaj proces je prisutan u čitavoj državi, na što ukazuju indeks starenja i koeficijent koji su već 1971. godine prešli kritične vrijednosti. Najveći udio mladog stanovništva (0-14 godina) u odnosu na ukupan broj stanovništva je u naselju Kaštel Lukšiću. Najveći udio radno-sposobnog stanovništva (15-64 godine) u odnosu na ukupni broj stanovništva je u naselju Kaštel Stari. Najveći udio starog stanovništva (starijih od 65 godina) je u Kaštel Štafiliću, a to je ujedno i naselje s najmanjim brojem stanovnika ukupno. Znatnijih odstupanja pojedinih naselja od prosjeka Grada nema.

Tablica 3: Starosna struktura stanovništva po naseljima u sastavu Grada Kaštela

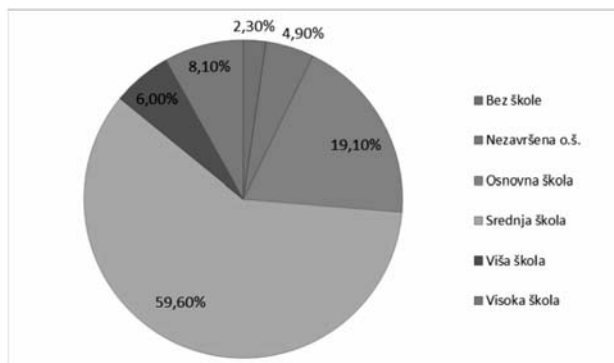
Naselja	Ukupno	0-14		15-64		65+	
		Broj	%	Broj	%	Broj	%
Kaštel Sućurac	6829	1143	16,7	4723	69,2	963	14,1
Kaštel Gomilica	4881	924	18,9	3301	67,6	656	13,4
Kaštel Kambelovac	5027	910	18,1	3422	68,1	695	13,8
Kaštel Lukšić	5425	1057	19,5	3622	66,8	746	13,8
Kaštel Stari	7052	1256	17,8	4950	70,2	846	12,0
Kaštel Novi	6411	1199	18,7	4460	69,6	752	11,7
Kaštel Štafilić	3042	510	16,8	2066	67,9	466	15,3
Grad Kaštela	38667	6999	18,1	26544	68,6	5124	13,3

Izvor: DZS; Izvješće o stanju u prostoru Grada Kaštela 2009.-2013.

Grad Kaštela jedan je od rijetkih primjera gradova u kojem nije prisutan proces depopulacije, već se broj stanovnika povećava, što posredno ukazuje na razvojno uzlaznu putanju. Međutim, vidljiv je trend smirivanja apsolutnog porasta broja stanovnika pa je potrebno unaprijed predvidjeti potencijalnu buduću depopulaciju ili stagnaciju te u skladu s tim planirati kapacitete potrebnih sadržaja.

Stanovništvo Grada Kaštela pokazuje trend povećanja opće razine obrazovanosti u posljednjih nekoliko međupopisnih razdoblja. Udio stanovnika bez završene osnovne škole se upola smanjio (u odnosu na Popis iz 1991. godine), a povećao se udio stanovništva sa završenom srednjom školom te stručnim i sveučilišnim studijem. Prema Popisu iz 2011. godine vidljivo je da najveći udio stanovništva ima završenu srednju školu, dok 14,1% ima neki oblik završene više ili visoke škole.

Slika 4: Struktura obrazovanosti stanovništva Grada Kaštela za 2011. godinu

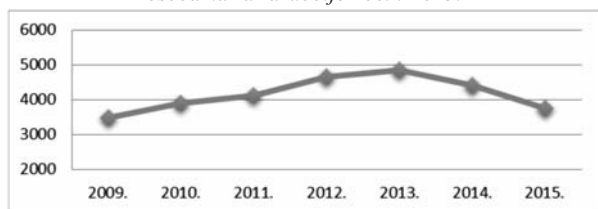
Izvor: DZS

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> Iskorištavanje povoljnih demografskih pokazatelja na području Grada, a u odnosu na SDŽ i Republiku Hrvatsku Osiguravanje socijalnih i obrazovnih sadržaja i programa stanovništvu sukladno zabilježenim demografskim trendovima i strukturama grada 	<ul style="list-style-type: none"> Izraženi trend koncentracije stanovništva u uskom obalnom pojasu kao posljedica litoralizacijskih procesa te pritisak na prirodnu nosivost prostora Trend starenja stanovništva i sve veće potrebe socijalnog sustava

2.2.2. Tržište radne snage

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, broj nezaposlenih na području Grada Kaštela u razdoblju od 2009. do 2015. godine porastao je za 7,7%. Nezaposlenost je rasla do 2013. godine kada je u odnosu na 2009. broj nezaposlenih bio veći za čak 38,9%. U posljednje dvije godine promatranog perioda, uočljiv je trend smanjenja nezaposlenih, a od 2013. ukupno se smanjio za 22,5%. U mjesečnim kretanjima mogu se uočiti sezonski trendovi smanjenja nezaposlenosti u ljetnim mjesecima, kad je povećan broj sezonskih poslova uslijed rasta turističkih aktivnosti.

Slika 5: Kretanje prosječnog broja nezaposlenih u pravnim osobama za razdoblje 2009.-2015.

Izvor: HZZ

Tablica 4: Nezaposlenost po mjesecima od 2009. do 2015. godine

Mjesec	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Siječanj	3.339	3.977	4.254	4.680	5.310	5.331	4.467
Veljača	3.504	4.084	4.291	4.875	5.347	5.404	4.407

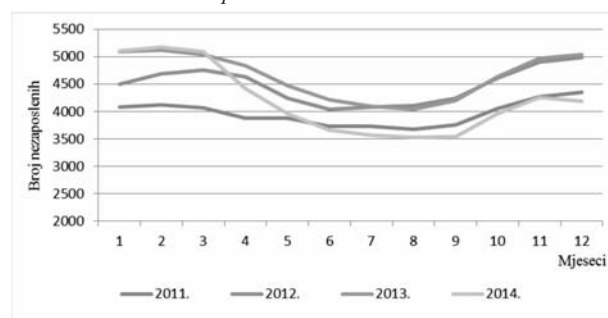
Mjesec	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Ožujak	3.606	4.145	4.237	4.943	5.267	5.320	4.304
Travanj	3.582	4.120	4.020	4.812	5.051	4.633	3.927
Svibanj	3.417	3.925	4.034	4.412	4.675	4.152	3.444
Lipanj	3.305	3.713	3.881	4.205	4.411	3.849	3.261
Srpanj	3.273	3.583	3.891	4.252	4.298	3.753	3.358
Kolovoz	3.318	3.586	3.835	4.272	4.234	3.714	3.370
Rujan	3.445	3.658	3.914	4.416	4.408	3.723	3.368
Listopad	3.610	3.904	4.230	4.795	4.843	4.143	3.560
Studeni	3.750	4.092	4.452	5.109	5.201	4.453	3.890
Prosinac	3.840	4.161	4.530	5.206	5.266	4.386	3.934

Izvor: HZZ

Grad Kaštela suočen je s problemom pojačane sezonske nezaposlenosti, koja raste nakon ljetnih mjeseci, te najvišu razinu uobičajeno dostiže u zimskim mjesecima, dok se najniža razina registrira u ljetnim mjesecima, što je rezultat sezonskog obilježja u kretanju nezaposlenosti, dakle sezonskog zapošljavanja u turizmu i ugostiteljstvu, te ostalim djelatnostima koje upošljavaju radnike sezonskog karaktera.

Unatoč laganom padu broja nezaposlenih u recentnom periodu i dalje postoji problem velikih oscilacija nezaposlenosti na

Slika 6: Usporedba kretanja broja nezaposlenih po mjesecima u periodu 2011.-2014.

Izvor: HZZ

Tablica 5: Dobno-spolna struktura nezaposlenih na području Grada Kaštela 2011. – 2015.

Spol	Muškarci					Žene				
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Dobna skupina										
15-19	107	128	130	96	80	64	73	83	76	66
20-24	291	339	334	297	230	241	272	293	271	207
25-29	274	299	310	247	190	331	369	386	340	276
30-34	208	232	232	196	160	257	321	337	304	252
35-39	167	213	209	185	148	285	282	297	281	251
40-44	145	154	154	124	121	267	284	280	252	234
45-49	157	178	175	167	137	249	264	274	239	205
50-54	175	207	207	185	145	284	303	305	277	257
55-59	182	238	260	250	212	173	208	232	255	238
60 i više	89	92	109	126	126	22	23	36	36	56
UKUPNO	1795	2080	2120	1873	1549	2173	2399	2523	2331	2042

Izvor: HZZ

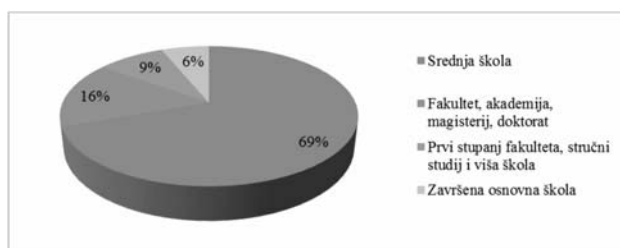
godišnjoj razini. Iako je u prosincu 2014. godine zabilježen najmanji broj nezaposlenih u posljednje 4 godine, može se utvrditi kako su sezonske oscilacije posljednjih godina sve izraženije.

Nezaposlene žene čine većinu u ukupnoj nezaposlenosti na području Grada Kaštela, sukladno pokazateljima na županijskoj razini. Tijekom 2014. godine prosječno mjesečno je bilo evidentirano 2.331 nezaposlena žena. Rast broja nezaposlenih žena tijekom 2014. kretao se brže od rasta ukupne nezaposlenosti što je rezultiralo povećanjem udjela nezaposlenih žena u ukupnoj nezaposlenosti. Također, uslijed povećanog broja stečaja i zatvaranja uslužnih tvrtki, na evidenciji Zavoda povećavao se broj nezaposlene ženske radne snage.

Na razini Grada Kaštela u strukturi nezaposlenih prema dobi, krajem 2014. godine, najviše je bilo mladih osoba od 20-24 godine starosti. Starije dobne skupine uslijed mnogih strukturalnih problema (nefleksibilnosti tržišta rada, prospore dinamike otvaranja novih radnih mjesta, slabe gospodarske aktivnosti, te zastarjelim znanjima i vještinama) teže dolaze do radnog mjesta što znatno utječe i na prosječnu dob evidentiranih nezaposlenih osoba. Najveći broj nezaposlenih je u dobnim skupinama mladog stanovništva (20-24, 25-29, 30-34). Muškarci čine veći udio nezaposlenih osoba u dobnj skupini 20-24, a žene u skupini 25-29.

U uvjetima visoke nezaposlenosti, posebno izraženima u vrijeme krize, mladi se nalaze u relativno nepovoljnijem položaju iz nekoliko razloga: pored činjenice da se nova radna mjesta ne otvaraju ili se otvaraju znatno sporije nego inače (odnosno smanjuje se zapošljavanje novih radnika), pri konkuriranju za mali broj radnih mjesta mladi se nalaze u lošijoj poziciji s obzirom na saturiranost tržišta rada kandidatima sa znatnim radnim iskustvom. Mladi su također natprosječno izloženi gubitku posla s izbijanjem krize, s obzirom na to da se pri otpuštanju "prednost" daje privremeno zaposlenima te onima s manje radnog iskustva.

Slika 7: Struktura nezaposlenih u dobnim skupinama 20-24 i 25-29 prema razini obrazovanja

Izvor: HZZ

Treba naglasiti i da mladi ne čine homogenu skupinu te da nisu podjednako izloženi riziku nezaposlenosti. Veliku većinu nezaposlenih u Gradu Kaštela čine osobe sa završenom srednjom školom, čak 69%, dok mladi sa završenim nekim oblikom visokog obrazovanja čine udio u toj strukturi od 25%. Nezaposlene mlade osobe sa završenom samo osnovnom školom sudjeluju u toj strukturi sa 6%, a nezaposlenih mladih bez osnovne škole uopće nema u evidenciji.

U Gradu Kaštela najviše nezaposlenih prema prethodnom zaposlenju ima u djelatnostima prerađivačke industrije (536), trgovine na veliko i malo (533), građevinarstvu (284) te djelatnostima pružanja smještaja i pripreme i usluživanja hrane, ali najveći broj nezaposlenih osoba je bez prethodnog radnog iskustva (537), dakle pretežno mlade dobne skupine.

Tablica 6: Nezaposleni u Gradu Kaštela prema prethodnom zaposlenju na dan 18.9.2015.

Djelatnost	Broj nezaposlenih
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	110
(B) Rudarstvo i vađenje	4
(C) Prerađivačka industrija	536
(D) Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1
(E) Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom...	12
(F) Građevinarstvo	284
(G) Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	533
(H) Prijevoz i skladištenje	84
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	251
(J) Informacije i komunikacija	33
(K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	36
(L) Poslovanje nekretninama	13
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	82
(N) Administrativne i stručne uslužne djelatnosti	128
(O) Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	80
(P) Obrazovanje	144
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	73

(R) Umjetnost, zabava i rekreacija	36
(S) Ostale uslužne djelatnosti	141
(T) Djelatnosti kućanstva kao poslodavaca; djelatnosti kućanstva...	105
(U) Djelatosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	1
Osobe bez radnog iskustava	537
UKUPNO	3224

Izvor: HZZ

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> Smanjenje sezonskih oscilacija u zapošljavanju Smanjenje broja nezaposlenih iz ranjivih skupina (mladi, žene, stanovništvo niže razine obrazovanja), prekvalifikacijskim programima, cjeloživotnim školovanjem, subvencioniranjem i poticanjem poslodavaca Poticanje samozapošljavanja i pokretanje poduzetničkih inicijativa Zadržavanje i privlačenje visokoobrazovnih ljudskih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> Trend razvoja turizma temeljenog na ključnom proizvodu sunce i more ima svojstva izrazito sezonske djelatnosti što doprinosi povećanju sezonske nezaposlenosti na godišnjoj razini Izražene razlike u broju nezaposlenih prema dobnim i spolnim obilježjima, odnosno veći broj nezaposlenih žena te mladih Tradicionalne gospodarske djelatnosti u industriji se gase, a nove se ograničavaju na niže kvalitetne poslove u trgovini, turizmu i drugim uslužnim djelatnostima koje ne nude kvalitetnu profesionalnu razvojnu perspektivu

2.2.3. Kućanstva i stanovanje na području Grada Kaštela

Problem stanovanja i stambenog fonda na području čitave splitske aglomeracije pa čak i šireg priobalnog pojasa RH je nekontrolirana stambena izgradnja često nazivana i „divlja“, „bespravna“ i sl. Uzroci tog fenomena su raznoliki i brojni, isto kao što su brojne i posljedice vidljive u socijalnoj i socioekonomskoj strukturi stanovništva, kvaliteti života te morfologiji i fiziologiji takvih naselja.

Za potrebe ove analize fokus će biti na posljedice takve izgradnje, dok će se uzroci nastanka samo spomenuti budući Strategija, obzirom na svoju prostornu i sektorsku ograničenost, ne može utjecati na te procese, koji su uostalom u svojem najvećem zamahu već prošli i neće znatnije utjecati na daljnje formiranje naselja i mijenjati gradsku strukturu. Navedeni su neki od najvažnijih uzroka nekontrolirane stambene izgradnje:

- urbano temeljena industrijalizacija te otvaranje velikog broja radnih mjesta u sekundarnom i tercijarnom sektoru,
- doseljavanje u područje splitske aglomeracije uvjetovano procesima deagrarizacije i derurarizacije zaleđa i otoka,
- nedovoljna kolektivna stambena izgradnja za apsorpciju velikog broja doseljenih,
- doseljavanje velikog broja izbjeglica za vrijeme rata i neadekvatan sustav stambene politike i prostornog planiranja naročito nakon raspada Jugoslavije i u periodu tranzicije

Jedna od osnovnih karakteristika bespravno izgrađenih objekata je da se oni javljaju grupirano na rubovima grada. Takvi objekti grade se ne poštujući prostorne planove, bez odgovarajuće projektno-tehničke dokumentacije, a kuće su nasumično razbacane u prostoru bez obzira na planove izgradnje potrebne komunalne i druge nužne javne infrastrukture. Na taj način nastaju naselja s izrazito nepravilnom mrežom ulica i s velikim brojem slijepih ulica. Kuće se grade prema mogućnostima, u visinu, a ne

u širinu zbog nedostatka zemljišta, kuće često imaju više vlasnika, a veliki ih broj nije niti danas završen.²

Teško je ne primijetiti i izostaviti estetsku komponentu/posljedicu bespravno sagrađenih objekata, pri čijoj se izgradnji nimalo ne vodi računa o tradicionalnim elementima i materijalima izgradnje. U velikom broju slučajeva, obiteljski bespravno izgrađeni stambeni objekti nisu do kraja izgrađeni što doprinosi lošijem općem dojmu urbane strukture. Velikom broju kuća nedostaje fasada, krov ili je potrebno završiti unutarnje radove.

Opremljenost infrastrukturom naselja nekontrolirane stambene izgradnje u pravilu zaostaje za onim dijelom naselja bliže centru, a posebice za naseljima planskog tipa građenima u vrijeme socijalizma koja u svom sklopu, osim cjelokupne komunalne infrastrukture, imaju i razvijenu društvenu infrastrukturu koja uključuje i pokriva zdravstvene, odgojne, obrazovne i kulturne potrebe stanovništva.

Prema dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku za područje Grada Kaštela analiziran je ukupan broj, kapacitet, kvaliteta i svrha korištenja stambenog fonda. Iz podataka je vidljivo da najveći broj stambenih jedinica ima 3 sobe, a slijede stanovi sa 4 i 2 sobe po jedinici. Od svih stambenih jedinica čak 99,6% ili 12.351 je u privatnom vlasništvu.

Tablica 7: Broj soba po stambenim jedinicama

Ukupno	1 soba	2 sobe	3 sobe	4 sobe	5 soba	6 soba	7 soba	8 soba	9 i više soba
12.396	777	2.700	5.131	3.029	580	131	22	19	7

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., DZS

Opskrbljenost stambenih jedinica elementarnom infrastrukturom je na zadovoljavajućoj razini. Više od 99% stambenih jedinica ima sanitarni čvor, kupaonicu i kuhinju te su spojeni na instalacije vodovoda, kanalizacije i električne energije (kanalizacija uključuje i priključenost na pojedinačne septičke jame).

Tablica 8: Opremljenost stanova elementarnom infrastrukturom

Stanovi koji imaju			Stanovi s instalacijama			
Sanitarni čvor	Kupaonica	Kuhinja	Vodovod	Kanalizacija	Električna energija	Plin
12.358	12.281	12.383	12.379	12.377	12.390	157

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., DZS

Ukupan broj članova kućanstava koji žive u nastanjenim stanovima iznosi 38.403. U kolektivnim stanovima kojih na području Grada Kaštela ima 13, ukupno živi 256 osoba (uključuje i beskućnike popisane u prihvatilištu).

Tablica 9: Ukupan broj stambenih jedinica i nastanjenih stanova

Ukupno stambenih jedinica	Broj stambenih jedinica	12.413
	Broj kućanstava	12.543
	Broj članova kućanstava	38.667
Nastanjeni stanovi	Ukupan broj	12.396
	Broj kućanstava	12.526
	Broj članova kućanstava	38.403

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., DZS

Od ukupnog broja stanova namijenjenih stalnom stanovanju privremeno je nenastanjeno njih 6.442, a napušteno 193. Taj podatak ukazuje na veliki opseg nekontrolirane stambene izgradnje gdje su kuće planirane uzimajući u obzir potrebe budućih

² Klemić, S., 2003: Razvoj stambenih naselja Splita nakon Drugog svjetskog rata pod utjecajem imigracije, PMF Geografski odsjek - magistarski rad, Zagreb.

generacija i njihovih obitelji što je karakteristika ruralnih sredina. Vidljivo je također i postojanje značajnog broja stanova koji se koriste za odmor i rekreaciju, odnosno u određenoj mjeri i za potrebe turističkog iznajmljivanja.

Tablica 10: Svrha i upotrebljenost stambenih jedinica

Stanovi za stalno stanovanje			Stanovi koji se koriste povremeno	
Nastanjeni	Privremeno nastanjeni	Napušteni	Odmor i rekreacija	Sezonski radovi u poljoprivredi
12.396	6.442	193	369	55

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., DZS

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> Sprečavanje daljnje stihijske i neplanske izgradnje, adekvatnom zakonodavnom i prostorno-planskom dokumentacijom Uređenje, infrastrukturno i funkcionalno opremanje te prostorna integracija neplanski izgrađenih dijelova grada 	<ul style="list-style-type: none"> Nekontrolirana stambena izgradnja i postojanje značajnog udjela neplanski izgrađenih područja bez odgovarajuće komunalne infrastrukture koja se neće moći jednostavno riješiti i u dugoročnoj perspektivi, sa socijalnim, socio-ekonomskim, fizionomskim te funkcionalnim implikacijama

2.3. Infrastruktura

2.3.1. Komunalna infrastruktura

2.3.1.1. Sustav prikupljanja otpada

Sustav gospodarenja otpadom na području Kaštela vezan je uz aktivnosti komunalnog poduzeća Čistoća d.o.o. Split koje obavlja poslove sakupljanja miješanog komunalnog otpada. Komunalni otpad odvozi se na odlagalište Karepovac. Prosječna količina miješanog komunalnog otpada s područja Kaštela, koje

je na godišnjoj razini prikupljeno na odlagalištu Karepovac, u periodu od 2010. do 2014. godine iznosila je 14.798,94 tona. Razvrstano po godinama, ove brojke su sljedeće: u 2010. godini prikupljeno je 15.518,82 tona; u 2011. godini 15.953,96 tona; u 2012. godini 14.705,49 tona; u 2013. godini 13.408,43 tona i u 2014. godini 14.408,06 tona.

Planom gospodarenja otpadom Grada Kaštela predviđeno je odvojeno sakupljanje otpada putem:

- reciklažnih dvorišta i zelenih otoka opremljenih sa spremnicima i posudama za odvojeno sakupljanje različitih vrsta iskoristivih otpadnih tvari i
- postavljanjem posuda i spremnika za odvojeno sakupljanje uz već postojeće spremnike za sakupljanje komunalnog otpada.

Planom gospodarenja otpadom SDŽ predviđeno je jedno reciklažno dvorište na području Kaštela, dok je Planom Grada Kaštela predložena izgradnja reciklažnih dvorišta na 3 makrolokacije (istočni, središnji i zapadni dio grada). Lokacije istih su tijekom 2015. godine određene na sljedećim katastarski česticama:

- Kaštel Novi, Rudine k.č. 1047/1,1047/2, 1049/1 i 1049/2 ukupne površine 4.823 m²;
- Kaštel Gomilica, k.č. 1135/2, 1130, 1129/1, ukupne površine 5.263 m²;
- Kaštel Sućurac, k.č. broj 4981/11 i 4989, ukupne površine 13 580 m².

Što se tiče reciklažnog dvorišta na području Rudine, grad je napravio projektnu dokumentaciju te je ishoda pravomoćna građevinska dozvola, a također je dao i suglasnost za otvaranje reciklažnog dvorišta na lokaciji Kaštel Sućurac poduzeću CE-ZA R CENTAR ZA RECIKLAŽU D.O.O.

Osim toga, predviđeno je postavljanje 60 zelenih otoka kroz nekoliko faza, a cilj je da na jedan zeleni otok gravitira 500 stanovnika. Tijekom 2015. godine na području Grada je u surad-

Tablica 11: Popis nelegalnih odlagališta otpada na području Grada Kaštela

Broj	Lokacija	Površina (m ²)	Količina otpada (m ³)	Vlasništvo*	Status sanacije 2014. g.**	Količina otpada (m ³)
1	Rudine, Put Žabić	5000	70.000	PV i RH	NS	55.000
2	Plano, magistrala	150	100	RH	S	-
		60	90	RH	S	-
3	Put. Sv. Marte	75	55	PV	S	-
4	Kaštel Štafilić, magistrala	500	800	PV	S	-
5	Kaštel Štafilić, Put Stipe Pense	400	600	GK i PV	DS	60
6	Kaštel Novi, Put Opora	10.000	45.000	PV	NS	55.000
7	Kaštel Novi, magistrala	600	700	PV	NS	-
8	Kaštel Stari, Put Malačke istok	45	50	GK, RH i PV	NS	-
9	Kaštel Stari, Put Malačke zapad	100	130	RH	DS	70-80
10	Kaštel Lukšić, Gospa od Dračina	800	4.000	GK	S	-
11	Kaštel Lukšić, Put Vlačina	50	70	RH	DS	70
12	Kaštel Lukšić, magistrala	45	55	PV	S	-
13	Kaštel Kambelovac, Put Kruševika	30	35	GK	S	-
14	Kaštel Kambelovac, Gospa na Krugu	900	1.350	PV	S	-
15	Kaštel Kambelovac, Gospa na Krugu	2020	8.100	PV	S	-
16	Kaštel Sućurac, Put Stražbenika	900	>200	GK	S	-
		900	500	PV	S	-
17	Kaštel Sućurac, Žuvanče	500	250	PV	S	-
		680	110	PV	NS	110
18	Kaštel Sućurac, Gospin Put	1200	3.000	GK	S	-
		100	100	PV	S	-
19	Kaštel Sućurac, Gospa na hridi	100	3.100	DC	DS	1.500

*: PV – privatni vlasništvo; GK – Grad Kaštela; RH – Republika Hrvatska; DC – Dalmacijacement (Cemex Hrvatska), **: NS – nesansirano; DS – djelomično sanirano; S – sanirano. Izvor: Plan gospodarenja otpadom Grada Kaštela za razdoblje od 2008. do 2016. g.

nji sa Čistoćom d.o.o. Split održavano 8 zelenih otoka. Postojeće 32 lokacije sa zelenim spremnicima za odvojeno prikupljanje papira i plastike redovito se održavaju i prazne. Također, na području Kaštela odvojeno se prikuplja ambalažni papir i karton te tekstil i plastika. Papir i karton prikuplja tvrtka DS SMITH UNIJAPAPIR CROATIA d.o.o., tekstil prikuplja tvrtka Tekstil vlakno d.o.o., a plastiku tvrtka Jolly JBS.

Što se tiče odvojenog sakupljanja i kompostiranja biootpada, ono još uvijek nije organizirano, ali je planirana izgradnja kompostane na području grada. Njena lokacija je određena Izmjenama i dopunama Prostornog plana Uređenja Grada Kaštela (Službeni glasnik Grada Kaštela, broj 2/12).

Na javnim površinama na području grada Kaštela uz redovan odvoz glomaznog otpada putem kontejnera, tijekom godine se organizira i dodatno prikupljanje glomaznog otpada. Krupni otpad prikuplja se na način da osoba koja ima potrebu odlaganja krupnog otpada kontaktira djelatnike Vlastitog pogona koji osiguraju dopremu potrebnog kontejnera. Uvjet za dobivanje kontejnera za krupni otpad je redovito plaćanje komunalne naknade. Za zbrinjavanje opasnog otpada poput azbestnih ploča, građani moraju pozvati ovlaštenu tvrtku.

Građevni otpad i njegovo zbrinjavanje još uvijek su veliki problem. Grada Kaštela je, kad je u pitanju zbrinjavanje otpada, u sklopu Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja i Generalnog urbanističkog plana uređenja odredio lokaciju reciklažnog dvorišta za iskorištavanje vrijednih sastojaka inertnog građevinskog otpada i otpada od rušenja te odlaganja istog radi sanacije kave. Kako navedena lokacija još nije uređena na području Grada ne postoji legalni deponij za zbrinjavanje građevinskog otpada niti reciklažnog dvorišta za ovu vrstu otpada.

Na području grada Kaštela evidentiran je znatan broj manjih divljih odlagališta. Uglavnom se radi o lokacijama uz prometnice gdje se odlaze većinom glomazni i građevinski otpad. Sanacija divljih odlagališta je kompleksan zahvat. Prema Planu sanacije divljih odlagališta otpada Grada Kaštela, sanacija bi se provodila kroz nekoliko faza.

2.3.1.2. Javna vodoopskrba

Grad Kaštela opskrbljuje se vodom iz vodoopskrbnog sustava Split – Solin – Kaštela – Trogir, s izvorišta rijeke Jadro. Izgradnjom novih objekata ovog vodoopskrbnog sustava, vodoopskrba je poboljšana kako u hidrauličkom, tako i u sanitarnom i energetskom smislu. Voda se gravitacijom s izvora Jadra dovodi do glavnih crpnih stanica, a potom se potrebne količine vode dalje razvode do glavnih vodosprema. Gradnjom vodoopskrbnog sustava Split – Solin – Kaštela - Trogir, koji obuhvaća 8 velikih crpnih stanica, 5 vodosprema zapremnine 15.000 m³ i 20 km cjevovoda raznih profila, osigurano je dovoljno pitke vode stanovnicima cijelog područja za narednih 50 godina.³

Tablica 12: Karakteristike vodovodnog sustava Grada Kaštela

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Dužina vodovodne mreže	154.640	155.120	155.698	156.287	159.701
Prosječna potrošnja vode u m ³ /god.	28,58	31,19	29,43	30,21	28,58
Broj priključaka na vodoopskrbu	8.849	8.912	8.768	8.843	8.941

Izvor: Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split

Podaci o karakteristikama vodovodnog sustava Grada Kaštela koji uključuju i stavke širenja mreže, ali i povećanja potrošnje vode, pokazuju tendenciju razvijanja vodovodne mreže iz godine u godinu.

³Prema: Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split

⁴Prema: Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split

⁵Prema: Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split

2.3.1.3. Sustav javne odvodnje

Grad Kaštela nije dovoljno pokriven kanalizacijskom mrežom. Naselja ispod tzv. stare ceste (dr. Franje Tuđmana) imaju mješoviti sustav odvodnje, a obzirom na nedovoljne kapacitete sekundarna mreža se nije ni širila. U sklopu projekta Eko Kaštelski zaljev pristupa se rješavanju postojećeg sustava, izgradnjom uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Divuljama na koji će se odvesti sve otpadne vode iz Kaštela. Nakon mehaničkog tretmana, otpadne vode će se ispuštati u more u Splitski kanal.⁴

Broj priključaka na sustav odvodnje kao i dužina kanalizacijske mreže povećavaju se iz godine u godinu, međutim udio potrošača priključenih sustav i dalje je prilično nizak i u 2014. godini je iznosio je 38%.

Tablica 13: Karakteristike sustava odvodnje Grada Kaštela

Elementi	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Dužina kanalizacijske mreže	32.682	32.774	32.774	32.921	44.010
% potrošača priključenih na sustav odvodnje	37%	37%	38%	38%	38%
Broj priključaka na odvodnju	3.274	3.297	3.313	3.335	3.392

Izvor: Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split

Prije gotovo 20 godina javila se zamisao o potrebi zaštite Kaštelanskog zaljeva te njegovog čišćenja od zagađenja komunalnim i industrijskim otpadnim vodama. Cjeloviti projekt zaštite Kaštelanskog zaljeva morao je proći brojne i sveobuhvatne pripreme da bi se konačno ostvario. Projekt je vrijedan cca 177 milijuna eura i financira se iz domaćih izvora i kredita Svjetske i Europske banke. Priprema i realizacija ovog velikog programa, kojeg je Vodovod i kanalizacija Split investitor, povjeren je Agenciji EKO Kaštelanski zaljev, koja je osnovana od strane državnih institucija, jedinica lokalne samouprave i Vodovoda. Do danas su sagrađena dva od tri podprojekta: dogradnja i poboljšanje vodoopskrbnog sustava Split-Solin-Kaštela-Trogir i kanalizacijski sustav Split-Solin.⁵

Realizacija trećeg podprojekta - kanalizacijski sustav Kaštela-Trogir pripremljena je krajem 2004. godine, izgradnja je započela u ožujku 2005. godine. Kroz ovaj sustav izgradit će se 19 crpnih stanica, cca 20 km kolektora raznih profila, uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Divulje i podmorski ispust u Splitski kanal.

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja reciklažnih dvorišta na za to predviđenim lokacijama Postavljanje zelenih otoka u skladu s Planom gospodarenja otpadom Sanacija nelegalnih odlagališta otpada Izgradnja Županijskog centra za gospodarenje otpadom Lečevica ili sličnog sukladno odluci nadležnog ministarstva Organiziranje edukacija građana s ciljem jačanja njihove svijesti o prevenciji nastanka, recikliranju i potrebi odvajanja otpada na mjestu nastanka, a što će za posljedicu imati smanjenje količina otpada Izgradnja kanalizacijske mreže u svim dijelovima grada 	<ul style="list-style-type: none"> Cjeloviti sustav odvojenog sakupljanja otpada još uvijek nije proveden već se odvojeno sakupljaju određene vrste otpada Značajan broj i kompleksnost rješavanja pitanja postojećih nelegalnih odlagališta otpada Nedovoljna pokrivenost kanalizacijskom mrežom, posebice u dijelu naselja koja se nalaze iznad tzv. stare kaštelanske ceste Negativan utjecaj ovih problema na razvoj turizma posebice onih oblika turizma koji se temelje na višoj kvaliteti usluge i okruženja i koji donose veću gospodarsku vrijednost i manje su sezonski uvjetovani

2.3.2. Prometna infrastruktura

Područje Grada Kaštela sastavni je dio prometne funkcionalne regije Sjeverne i središnje Dalmacije (prema Strategiji prometnog razvoja RH 2014.-2030.) i u tom kontekstu valja promatrati njegov prometno geografski položaj. Isto tako valja imati na umu i svakako uzeti u obzir da je područje Grada Kaštela sastavni dio splitske aglomeracije i čini jedinstveni prometni sustav s ostalim gradovima i naseljima u aglomeraciji, a prije svega središnjim gradom aglomeracije, gradom Splitom.

Jadransko-jonski cestovni koridor je jedini međunarodni koridor koji prolazi ovom funkcionalnom regijom, i iako nije službeni sastavni dio europske TEN-T mreže, od posebne je važnosti za cijelu RH, a posebno za Jadransku Hrvatsku NUTS2 regiju te njezinu podregiju Dalmaciju. Koridor povezuje sedam zemalja (Italiju, Sloveniju, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru, Albaniju i Grčku) između Trsta i Kalamate. Duž jadranske obale povezuje glavne morske luke (Trst, Koper, Rijeku, Zadar, Šibenik, Split, Ploče, Dubrovnik, Bar, Drač, Igumenicu, Patras, Kalamatu) te brojne paneuropske koridore (V, Vb, Vc i VIII). U Bosiljevu, u Karlovačkoj županiji, ovaj koridor spaja se na paneuropski koridor Vb koji povezuje najveću hrvatsku luku Rijeku i mađarsku prijestolnicu Budimpeštu. U ovoj funkcionalnoj regiji smještena je većina cestovnih veza između Bosne i Hercegovine i morskih luka.

2.3.2.1. Cestovni promet

Putnički i teretni promet u Dalmaciji usmjeren je na prijevoz cestama budući da ostale komponente suvremenog kopnenog pa i pomorskog teretnog prometa nisu dovoljno razvijene. Autocesta trenutno obilazi gradove na obali koji čine demografsku osovinu regije pa su glavni prometni tokovi odvojeni od stambenih područja.

Glavna cestovna prometnica koja prolazi kroz Grad Kaštela (izuzev autoceste A1 koja prolazi samo malim i izoliranim dijelom u kaštelanskoj zagori) je državna cesta D8 poznatija pod nazivom „jadranska magistrala“ i čini osovinu i glavni prometni koridor u čitavom priobalnom dijelu RH, a još izraženije u području splitske aglomeracije. Ova cesta povezuje sve važnije hrvatske primorske gradske centre od Rijeke, preko Zadra, Šibenika, Splita, Makarske, Ploča i Dubrovnika. U okviru aglomeracije na području od Trogira do Omiša čini tzv. splitsku obilaznicu koja je jedna od najopterećenijih cestovnih dionica u cijeloj RH. Valja reći da je na cesti između Kaštel Staroga i Solina PGDP (prosječan godišnji dnevni promet) 16.000 vozila, a PLDP (prosječan ljetni dnevni promet) 24.000 vozila. Isto tako, 2013. godine u Stobreču PGDP iznosio je 49.443 vozila, a PLDP 57.642, dok je u Solinu zabilježen PGDP od 40.557, a PLDP 46.476 vozila.

Drugi transverzalni prometni pravac koji prolazi kroz Grad Kaštela i čini sekundarnu prometnu osovinu je tzv. stara kaštelanska cesta (Ž6137) ili službenog naziva Cesta dr. Frane Tuđmana. Ona se pruža paralelno sa D8, ali bliže obali i prolazi kroz središta kaštelanskih naselja pa je na njoj udio tranzitnog prometa znatno smanjen. Počinje na području Grada Trogira (Pantan) na križanju državnih cesta D315 i D409 kojima se promet iz pravca Trogira odvaja prema jugu za staru kaštelansku cestu i prema sjeveru za zaobilaznicu u pravcu Splita.

Jedina važnija cesta koja se ne pruža longitudinalno odnosno ne prati smjer pružanja obale istok-zapad već prolazi u smjeru

sjever-jug, je cesta Kaštel Stari – Kladnice preko prijevoja Malačka, ali koja prema intenzitetu prometa znatno zaostaje za prethodno spomenute dvije ceste transverzalnog smjera.

2.3.2.2. Željeznički promet

Područjem Grada Kaštela prolazi željeznička pruga M 604 iz smjera Splita prema Kninu odnosno Zagrebu (tzv. lička pruga). Pruga je jednokolosiječna, neelektrificirana, slabog kapaciteta, najveće dopuštene brzine od 60 do 100 km/h uz ograničenje od 35 do 60 km/h preko skretnica u kolodvorima te do 60 do 70 km/h u lukovima.⁶ Pruga nije sastavni dio međunarodnih i paneuropskih koridora.

Kako navodi Strategija prometnog razvoja RH 2014.-2030., u funkcionalnoj regiji središnje i srednje Dalmacije željeznički promet manje je važan jer razine njegove pristupačnosti nisu konkurentne cestovnom sustavu, stoga je osnovni prioritet poboljšati povezanost željezničkih kolodvora u gradovima sa sustavima javnog prijevoza. Također, u kontekstu unaprjeđenja pristupačnosti teretnom prometu, prioritet je poboljšati pristupačnost prema lukama kako bi se ograničile količine prometa teretnih kamiona u središnjim i turističkim područjima. Dakle, prioriteti razvoja željezničkog prometa na području Grada Kaštela su veća integracija željeznice u sustav javnog gradskog prometa te korištenje željezničkog sustava u prijevozu tereta radi smanjenja zagušenja u cestovnom prometu, troškovne učinkovitosti te smanjenje zagađenja.

2.3.2.3. Zračni promet

Zračna luka Split je locirana na području gradova Kaštela i Trogira i zauzima površinu od 95 ha, i to na području Kaštela 75 ha, te Trogira 20 ha. Planirani zahvat rekonstrukcije i dogradnje putničkog terminala nalazi se na području grada Kaštela, zapadno od naselja Kaštel Štafilić.⁷

U 2015. godini ostvaren je rast prometa putnika od 11,57% u odnosu na prethodnu 2014. godinu. Ukupan promet putnika u 2015. godini iznosio je 1.955.400 i najveći je u povijesti ove zračne luke. Zračna luka Split je po ostvarenom prometu druga zračna luka u Republici Hrvatskoj. Ukupni prihod za 2014. godinu iznosio je 245.534.306 kuna odnosno 14% više nego u 2013. godini. Prema planu, za 2015. godinu je predviđeno povećanje prometa putnika od 6%, odnosno 1.860.000 putnika kao i povećanje prihoda na 261.000.000 kuna. Međutim, službeni podaci ostvarenja u trenutku pisanja ove strategije još uvijek nisu dostupni. Planirana su daljnja ulaganja u obnovu opreme koja je neophodna za sigurno i kvalitetno opsluživanje zrakoplova, ulaganja neophodna za podizanje kvalitete aerodromskih sadržaja koje koriste putnici i zračni prijevoznici. Izvršiti će se usklađivanje aerodromske infrastrukture u svrhu udovoljavanja kriterijima i standardima Schengenskog režima prelaska putnika.⁸

Sa sličnim razinama prometa kao i Zračna luka Dubrovnik, Split je druga najvažnija pristupna točka dalmatinskoj obali kad je u pitanju putnički promet. Glavni problem ove zračne luke su uska grla koja se stvaraju na vrhuncu sezone. Glavnim planom je obuhvaćeno proširenje kopnenih i zračnih objekata kojima bi se trebali riješiti problemi sezonalnosti i kvalitete usluge. Daljnje analize utvrdit će izvedivost ovih mjera i poredati ih prema prioritetima, imajući u vidu ekološke zahtjeve i stvarne potrebe te potencijal prema očekivanoj potražnji.⁹

Tablica 14: Podaci o duljinama javnih cesta na području Grada Kaštela

Duljina autocesta (km)	Duljina državnih cesta (km)	Duljina županijskih cesta (km)	Duljina lokalnih cesta (km)	Duljina nerazvrstanih cesta (km)
2,55	17,61	2,00	2,8	32,54

Izvor: Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture

⁶Prema: HŽ Infrastruktura d.o.o.

⁷Zahjev za ocjenu o potrebi procjene utjecaja na okoliš za rekonstrukciju i dogradnju putničkog terminala zračne luke Split-Kaštela

⁸Prema: KaštelaInfo br. 24, Besplatni bilten Gradske uprave

⁹Strategija prometnog razvoja RH 2014.-2030.

Osim konvencionalnim zračnim prijevozom koji povezuje Kaštela i područje splitske aglomeracije s Hrvatskom i ostatkom Europe, naročito u ljetnom periodu, od nedavno su Kaštela i hidroavionskim linijama spojena s jadranskim otocima i nekim gradovima na jadranskoj obali. Naime, tvrtka "European Coastal Airlines" dobila je desetogodišnju koncesiju na lučku infrastrukturu u Resniku (Kaštel Štafilić) u neposrednoj blizini zračne luke. Koncesija obuhvaća kopnenu površinu od 1.600 metara četvornih te 442 metra četvorna morske površine za izgradnju pristaništa za hidroavion. Tvrtka obavlja letove između splitske zračne luke, odnosno pristaništa za hidroavione u neposrednoj blizini, i splitske gradske luke, Jelse i Pule.

2.3.2.4. Pomorski promet

Na području Grada Kaštela postoji pet luka otvorenih za javni promet koje su svrstane u razred luka lokalnog značaja III. kategorije. Nalaze se u Kaštel Gomilici, Kaštel Kambelovcu, Kaštel Lukšiću, Kaštel Starom i Kaštel Štafiliću i pod nadležnošću su Lučke uprave Splitsko-dalmatinske županije.

Vezano za teretni promet kaštelanski zaljev je podijeljen na tri lučka područja koja su pod ingerencijom Lučke uprave Split:

- bazen A – kompleks ex Adriavinil
- bazen B – obala TC „Sv. Juraj I“; obala TC „Sv. Juraj II“; ukapljeni plinovi
- bazen C – obala TC „Sv. Kajo“; obala Brižine; INA tankerski terminal, Mala obala Solin (ovo je dio bazena C koji se nalazi na području Grada Solina)

Koncesiju za djelatnost uz korištenje i održavanje podgradnje i nadgradnje na najvećem djelu navedenih lučkih područja ima tvrtka CEMEX Hrvatska d.d., a na dijelu bazena C Ribarska zadruga FRIŠKA RIBA Split.

Slika 8: Lučka područja - Kaštelanski bazen A, B i C

Izvor: Lučka uprava Split

Prostornim planom SDŽ predviđena je izgradnja ribarske luke na području Brižina u Kaštel Sućurcu, te dvije luke nautičkog turizma na području Giričića u Kaštel Gomilici i Adriavinila u Kaštel Sućurcu.

U ovom kontekstu svakako je potrebno spomenuti i važnost nautičkog turizma na području kaštelanskog zaljeva. Splitsko-dalmatinska županija ukupno ima 17 luka nautičkog turizma, a Marina Kaštela u Kaštel Gomilici s 420 vezova i 200 mjesta na kopnu najveća je luka nautičkog turizma u županiji što u ljetnim mjesecima znatno doprinosi gustoći prometa na području kaštelanskog zaljeva.

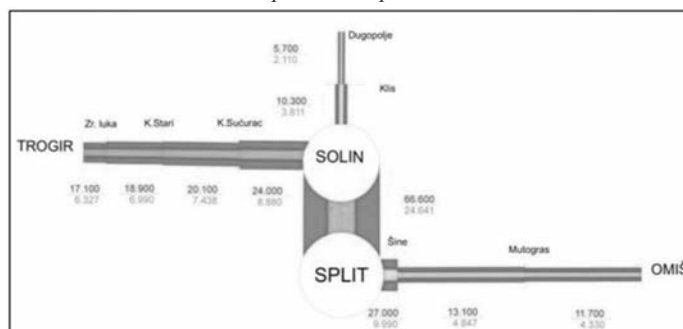
2.3.2.5. Javni prijevoz

Područje Grada Kaštela pripada području javnog prigradskog prijevoza grada Splita koji ima najrazvijeniji lokalni javni prijevoz u regiji s 44 lokalne linije (gradske) i 25 prigradskih autobusnih linija. U porastu je ovisnost

javnog prijevoza o subvencijama. Javni gradski komunalni prijevoz na gravitacijskom području Grada Splita odvija se isključivo vozilima (autobusima) komunalnog društva Promet d.o.o. Split. Društvo Promet d.o.o. Split u vlasništvu je lokalnih samouprava na području kojem pruža usluge (5 gradova i 11 općina).

Cjelokupni dnevni prijevoz prema i od Splita iznosi 34.631 putnika (isključivo Promet d.o.o. Split), a ovoj brojci treba pridodati i 1.500 putnika dnevno drugih prijevoznika za oba smjera putovanja. To ukupno čini 36.131 putnika na lokalnim i prigradskim linijama prema i iz Splita. Na slici ispod (odnos putnika i instaliranih kapaciteta) prikazana je njihova dnevna raspodjela te glavna čvorišta tog dijela prijevoza. Vidljivo je da se u splitskoj aglomeraciji najintenzivniji prigradski promet odvija na relaciji Split-Solin, a zatim Solin-Trogir gdje se do najudaljenijeg kaštelanskog naselja dnevno preveze 6.990 putnika, a na relaciji Solin-Kaštel Sućurac 8.880 putnika.

Slika 9: Pregled ukupnih dnevnih putnika i instaliranih kapaciteta prema i iz Splita

(crveno – instalirani kapaciteti/sjedala, plavo – dnevni broj putnika)

Izvor: Strategija prometnog razvoja RH 2014.-2030. prema podacima Promet d.o.o. Split

Kako je već spomenuto, u funkciji javnog gradskog odnosno prigradskog prijevoza u određenoj mjeri, koristi se i željeznički promet. Na relaciji između centra Splita do Kaštel Starog prigradski vlak putuje 24 minute, a između navedena dva krajnja odredišta postoji još pet stanica na kojima se vlak zaustavlja (Split-Predgrađe, Solin, Kaštel Sućurac, Kaštel Gomilica, Kaštel Kambelovac). Obzirom na veću rangiranost željezničke stanice u Kaštel Starom putnici na relaciji prema Splitu dnevno imaju na raspolaganju 14 polazaka prema Splitu, ali u različitim cjenovnim razredima obzirom na uključenost svih kategorija vlakova.

Slika 10: Željezničke stanice u okviru prigradske željeznice na području Grada Kaštela

Izvor: HŽ putnički prijevoz

2.3.3. Energetika i energetska infrastruktura

Potrošnja električne energije na području Grada Kaštela u razdoblju od 2010. do 2014. godine rasla je sve godine osim 2014. godine kad je zabilježen značajniji pad. Gledano prema naseljima, najviša potrošnja električne energije evidentirana je Kaštel Sućurcu čemu je razlog koncentracija industrije u tom naselju, dok je u Kaštel Starom, koji je populacijski najveće naselje, potrošnja energije za otprilike upola manja. Dakle, očevidan je znatni utjecaj industrije na povećanje potrošnje električne energije na području Grada Kaštela.

Tablica 15: Ukupna potrošnja električne energije u Gradu Kaštela 2010.-2014.

Naselje	UKUPNA POTROŠNJA (kWh)				
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Kaštel Stari	15.903.773	15.871.067	16.574.203	15.433.479	14.644.054
Kaštel Novi	13.910.527	13.507.196	14.017.593	13.736.276	13.022.257
Kaštel Lukšić	13.667.971	13.383.187	14.077.211	13.593.594	12.601.791
K. Kambelovac	11.263.008	11.386.594	11.807.624	11.397.092	10.349.370
Kaštel Gomilica	11.886.187	11.873.522	12.370.983	11.726.427	11.246.730
Kaštel Štafiljić	15.605.037	15.888.454	16.132.515	15.482.728	14.733.345
Kaštel Sućurac	32.882.565	31.930.357	31.707.035	40.987.326	34.103.811
K. Novi – Rudine	396.346	430.989	441.961	473.570	459.296
Grad Kaštela ukupno	115.119.068	113.840.377	116.687.164	122.356.922	110.701.358

Izvor: HEP

Na području Kaštela postoje dvije elektrane koje koriste obnovljive izvore energije i to obje tipa solarne elektrane. Jedna je Sunčana elektrana „Kozjak“ instalirane snage veće od 300 kW koja je puštena u rad u 2014. godini i za nju su fotonaponske ćelije postavljene na krov CEMEX-ovog rudnika Sv. Juraj u Kaštel Sućurcu. Druga sunčana elektrana nalazi se na krovu Osnovne škole Ostrog.

Grad Kaštela proveo je četiri projekta energetske učinkovitosti koje je sufinancirao Fond za zaštitu okoliša (FZOEU) od čega se dva su projekta vezana za izradu dokumentacije (reciklažno dvorište i akcijski plan), a druga dva direktno za instalaciju energetske učinkovitih rješenja u javnoj rasvjeti i obnovi ovojnice zgrade gradske uprave.

Projekti koje je moguće prijavljivati i sufinancirati od FZOEU-a za jedinice lokalne samouprave spadaju u sektore:

- energetske učinkovitosti u prometu
- obnovljivih izvora energije
- obrazovnih, razvojnih i istraživačkih aktivnosti
- energetske obnove nestambenih zgrada
- izrada projektne dokumentacije i postavljanje javne rasvjete

Tablica 16: Projekti energetske učinkovitosti Grada Kaštela sufinancirani od FZOEU-a

NAZIV PROJEKTA	Vrijednost projekta	Sufinanciranje FZOEU-a
Energetski učinkovita javna rasvjeta	3,5 mil kn	40%
Reciklažno dvorište – projektna dokumentacija	76.000 kn	100%
Energetska obnova ovojnice zgrade gradske uprave Grada Kaštela	2,6 mil kn	40%
Akcijski i godišnji plan energetske učinkovitosti	87.500 kn	40%

Izvor: FZOEU

2.3.4. Telekomunikacijska infrastruktura

Prema podacima Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM), područje Grada Kaštela, a posebice uže gradsko područje, je najvećim dijelom prekriveno širokopoljnom infrastrukturom što znači da stanovništvo ima ili može imati pristup internetu (pokriveno 12.530 kućanstava odnosno 38.411 stanovnika). U područjima obojenim na niže prikazanoj karti, operateri imaju mogućnost pružanja širokopoljnog pristupa internetu pristupnim brzinama od 2 do 30 Mbit/s, od 30 do 100 Mbit/s i s većima od 100 Mbit/s putem vlastite infrastrukture,

odnosno mogu u kratkom roku i bez značajnih ulaganja spojiti korisnike na vlastitu širokopoljnu infrastrukturu. Pristupna brzina veća od 30 Mbit/s dostupna je tek na sporadično razbacanim područjima diljem grada dok brzina pristupa do 30 Mbit/s (područje obojano crveno) prevlada i prekriva gotovo čitavo gradsko područje.

Slika 11: Pokrivenost širokopoljnom infrastrukturom na području Grada Kaštela

*crveno - ≥ 2 do 30 Mbit/s; *zeleno - ≥ 100 Mbit/s

Izvor: HAKOM, Interaktivni Preglednik

Mreže pokretnih komunikacija do 30 Mbit/s u još većoj mjeri pokrivaju gradsko područje (izuzeti tek ograničeni dijelovi kaštelanske zagore), a iznad te brzine pa do 100 Mbit/s, mreže pokretnih komunikacija uključuju čitav obalni dio Grada sve do hrbata Kozjaka s određenim odstupanjima na području naselja Kaštel Stari, Kaštel Lukšić i Kaštel Sućurac.

Slika 12: Mreže pokretnih komunikacija na području Grada Kaštela

* žuto - ≥ 2 do 30 Mbit/s; ** ružičasto - ≥ 30 do 100 Mbit/s

Izvor: HAKOM, Interaktivni Preglednik

2.3.5. Brownfield područja

Brownfield područja su napuštena i neiskorištena industrijska, komercijalna i vojna postrojenja koja su slobodna za prenamjenu i ponovnu uporabu. Ova područja su često kontaminirana i predstavljaju potencijalnu opasnost za onečišćenje i urbani razvoj.

Na području Grada Kaštela postoje tri lokacije koje se mogu svrstati u kategoriju brownfield područja. Jedna od njih spada u kategoriju industrijskih brownfield područja. Radi se o bivšem pogonu tvornice Adriavinil u Kaštel Sućurcu koji se prostire na površini od 230.000 m² i nalazi se na pomorskom obrub pod upravljanjem Lučke uprave Split. Ostale dvije lokacije spadaju u kategoriju zasebnih brownfield područja, a riječ je o Hotelu Pallace i Zeničkom odmaralištu. Sve navedene lokacije su u privatnom vlasništvu.

Tablica 17: Pregled brownfield područja u Gradu Kaštelima

Naziv objekta/područja	Lokacija	Klasifikacija objekta	Površina (m ²)	Vlasništvo
Adriavinil	Kaštel Sućurac	kemijska industrija	230.000	privatno
Hotel Pallace	Kaštel Stari	hotel	30.000	privatno
Zeničko odmaralište	Kaštel Stari	odmaralište	6.000	privatno

Izvor: Grad Kaštela, obrada autora

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> Potpuno dovršenje radova na državnoj cesti D8 i spojnim prometnicama Veća integracija željezničkog prometa u sustav javnog gradskog prometa te korištenje istog u prijevozu tereta radi smanjenja zagušenja u cestovnom prometu, te postizanja troškovne učinkovitosti i smanjenja zagađenja okoliša Daljnja ulaganja u proširenje kopnenih i zračnih objekata ključnih za promet kako bi se riješila uska grla i problemi sezonalnosti te poboljšala kvaliteta usluga Najveći dio grada je pokriven širokopojasnim internetom, ali s najmanjim kategorijama brzina te je potreban daljnji razvoj po ovome pitanju Poticanje rješavanja pitanja sanacije i kapitalizacije brownfield lokacija 	<ul style="list-style-type: none"> Veliki pritisak na državnu prometnicu D8 (tzv. Jadransku magistralu), posebice u vrijeme turističke sezone Putnički i teretni promet usmjeren je na prijevoz cestama budući da ostale komponente prometa nisu dovoljno razvijene Neodgovarajuće tehničko stanje željezničke infrastrukture Uska grla koja se na vrhuncu sezone javljaju u splitskoj zračnoj luci Pomorski promet usmjeren na splitsku luku, posebice u putničkom prometu Javni gradski i prigradski prijevoz oslanja se isključivo na autobusnu mrežu grada Splita, koja je najopterećenija upravo na dionicama između Splita i Trogira, tj. na području Kaštela i Solina

2.4. Društvene djelatnosti i infrastruktura

2.4.1. Odgoj i obrazovanje

Grad Kaštela je jedan od rijetkih gradova u Hrvatskoj sa stalnim prirodnim prirastom stanovništva, odnosno ima više rođenih od umrlih u toku jedne godine, ali primjetno je i smanjenje tog trenda od 2010. godine te se očekuje daljnji blagi pad. Udio skupine 0 – 19 godina u ukupnom stanovništvu iznosi 24,59% što je 2,07% iznad županijskog prosjeka ili 3,66% iznad prosjeka u RH. Ovakav prirast stanovništva, u uvjetima kada većina drugih sredina bilježi smanjenje broja stanovnika, ukazuje na atraktivnost prostora Grada Kaštela za mlade obitelji što je objašnjivo u kontekstu suburbanizacije.

Dječji vrtić „Kaštela“ započeo je s radom kao predškolska organizacija temeljem Rješenja Općine Kaštela o osnivanju DV „Kaštela“. DV Kaštela ima 11 jedinica odnosno dječjih vrtića. Programi rada u DV Kaštela se dijele na redovite i posebne.

Redoviti programi uključuju jaslički program (od navršene 2. godine života), 10 satni jutarnji program, 6 satni jutarnji program, 6 satni poslijepodnevni program.

Jedinice DV Kaštela su:

- Maginja – Kaštel Sućurac,
- Neven – Kaštel Sućurac,
- Višnjica – Kaštel Stari,
- Žižula – Kaštel Stari,
- Tratinčica - Kaštel Kambelovac,
- Smokvica – Kaštel Kambelovac,
- Mendula – Kaštel Kambelovac,
- Maslina – Kaštel Štafilić,
- Murtolica – Kaštel Novi – Rudine,
- Tamaris – Kaštel Gomilica,
- Trešnjica – Kaštel Lukšić.

Broj djece upisane u neki od vrtića povećava se iz godine u godinu, isto kao i broj registriranih vrtića i drugih pravnih osoba i zaposlenog stručnog kadra.

Međutim, kako je utvrđeno odlukama Grada Kaštela, mjesečna subvencija roditelja-korisnika usluga u sufinanciranju programa predškolskog odgoja je jednaka u gradskim i privatnim dječjim vrtićima, a iznosi:

- jaslice – 665 kn
- 6 satni program – 364 kn
- 10 satni program – 612 kn

Tablica 18: Dječji vrtići - korisnici i zaposleni po godinama

Godina	Dječji vrtići i druge pravne osobe	Ukupan broj djece	Odgojitelji i učitelji	Zdravstveno osoblje
2014./2015.	22	1473	109	19
2013./2014.	20	1412	100	5
2012./2013.	20	1417	107	18
2011./2012.	20	1245	97	6

Izvor: DZS

Na području Grada Kaštela djeluje 5 osnovnih i jedna srednja škola, čiji je osnivač Splitsko dalmatinska županija:

- OŠ kneza Trpimira – Kaštel Gomilica
- OŠ Ostrog - Kaštel Lukšić
- OŠ prof. Filipa Lukasa – Kaštel Stari
- OŠ Bijaći – Kaštel Novi
- OŠ kneza Mislava - Kaštel Sućurac
- SŠ braće Radić - Kaštel Štafilić

Jedino kaštelsko naselje bez osnovne škole je Kaštel Kambelovac, međutim OŠ kneza Trpimira u Kaštel Gomilici, koja je najveća osnovna škola u Kaštelima s 35 odjela i preko 950 učenika, obuhvaća upisno područje Kaštel Kambelovca i Kaštel Gomilice. U svim kaštelskim osnovnim školama upisano je 3.518 učenika raspoređenih u 152 razredna odjela. Promatrajući podatke od školske godine 2010./2011. do 2013./2014. primjećuje se konstantan trend smanjenja broja učenika od oko 2% godišnje. Obzirom na trend smanjenja prirodnog prirasta, za očekivati je ovakav lagani daljnji pad upisanih učenika u narednim godinama s manjim oscilacijama koje neće utjecati na ukupan trend.

Tablica 19: Osnovne škole – korisnici i zaposleni po godinama

Godina	Škole	Razredni odjeli	Učenici	Učenici koji su završili školu	Učitelji
2014./2015.	5	152	3479	-	256
2013./2014.	5	152	3518	468	247
2012./2013.	5	154	3593	513	252
2011./2012.	5	153	3649	481	245

Izvor: DZS

Na području Grada Kaštela postoji samo jedna srednja škola koju pohađa 473 učenika u 22 razredna odjela, ali u okviru nje postoje 4 različite vrste srednjih škola te 15 mogućih programa. Najatraktivnija su tehnička i srodna zanimanja s 313 upisanih učenika te gimnazijski programi s 111 upisanih učenika. Svega 13,4% učenika nakon završene osnovne škole nastavlja školovanje u jedinjoj kaštelanskoj srednjoj školi, a ostali su upućeni na druge gradove u okolici prije svega Split koji pruža široki raspon različitih škola i usmjerenja te ima ulogu velikog gravitacijskog centra u funkciji obrazovanja na srednjoškolskoj, a još izrazitije i na visokoobrazovnoj razini.

Zgrada Srednje škole braće Radić izgrađena je prije više od šezdeset godina u Kaštel Štafiliću. Tijekom 1959. u zgradu srednje škole seli Poljoprivredno - šumarski tehnikum iz kojega će začeti buduća Poljoprivredna škola. Šezdesetih godina dobiva ime Poljoprivredno - šumarski centar, jer također nasljeđuje šumarsku školu iz Splita, a na školovanje dolaze učenici iz svih krajeva Dalmacije pa je stoga 1963. godine izgrađen i učenički dom. Trogodišnja zanimanja su mesar, konditor i cvječar, a četverogodišnja su tehnička zanimanja i to: veterinarski tehničar, poljoprivredni tehničar biljne proizvodnje, fitofarmaceut i agroturistički tehničar, šumarski tehničar, prehrambeni tehničar, tehničar nutricionist. Također, školuju se i učenici u gimnazijskim odjelima općeg i jezičnog usmjerenja smještenim u zgradi OŠ Bijaći u Kaštel Novom.

Srednja škola Braće Radić iz Kaštel Štafilića uz redovito srednjoškolsko strukovno obrazovanje provodi i obrazovanje odraslih. Riječ je o stjecanju srednje stručne spreme, prekvalifikaciju i osposobljavanju odraslih za slijedeća zanimanja: agroturistički tehničar, poljoprivredni tehničar biljne proizvodnje, poljoprivredni tehničar fitofarmaceut, šumski tehničar, tehničar nutricionist, veterinarski tehničar, cvječar, konditor, mesar, pekar, voćar-vinogradar-vinar, rukovalac motornom pilom i čistačem.

Na području Grada Kaštela ne postoje visokoobrazovne ustanove, što je u potpunosti nadomješteno ponudom visokoobrazovnih institucija u okviru Sveučilišta u Splitu koje u svom sastavu ima jedanaest fakulteta, četiri sveučilišna odjela, jedan međusveučilišni odjel te umjetničku akademiju. Osim Sveučilišta postoje i druge visokoobrazovne institucije na kojima studiraju studenti iz Splita, ali i čitave regije uključujući i druge države.

Tablica 20: Srednje škole - korisnici i zaposleni po godinama

Godina	Škole	Razredni odjeli	Učenici	Učenici koji su završili školu	Učitelji u ekvivalentu pune zaposlenosti
2013./2014.	4	22	456		42,91
2012./2013.	4	22	473	108	41,78
2011./2012.	4	21	461	107	51,7
2010./2011.	4	22	446	90	41,88

Izvor: DZS

Stipendije i sufinanciranja

Grad Kaštela raspisao je natječaj za dodjelu stipendija kaštelanskim učenicima i studentima za školsku akademsku godinu 2015./2016. za uspjeh u školi i fakultetu, Grad će dodijeliti 60 stipendija, 20 učeničkih i 40 studentskih. U istom omjeru stipendije će biti dodijeljene i prema socijalnom statusu. Prema odluci gradonačelnika, broj stipendija za učenike i studente Grada Kaštela u godini 2015./2016. povećan je za 30. U usporedbi sa školskom i akademskom godinom 2014./2015. kada je bilo dodijeljeno 90 stipendija, Grad ih za ovu godinu dodjeljuje 120.

Za tu svrhu iz gradskog proračuna osigurano je 200.000 kn više sredstava nego prethodne godine. Stipendija Grada Kaštela dodjeljuje se za 10 mjeseci, počevši od 1. rujna 2015.g. Iznos stipendije za učenike je 400,00 kn, a za studente 800,00 kn mjesečno.

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> Unaprjeđenje opremljenosti postojećih predškolskih ustanova i izgradnja novih objekata sukladno potrebama grada Osiguravanje uvjeta za rad škola u jednoj smjeni, sukladno pedagoškim standardima Razvoj programa i sadržaja u srednjoškolskom i cjeloživotnom obrazovanju koji će biti usklađeni s potrebama suvremenog gospodarstva 	<ul style="list-style-type: none"> Broj djece upisane u vrtiće povećava se iz godine u godinu što stvara određeni pritisak na postojeću predškolsku infrastrukturu Oskudna ponuda srednjoškolskog obrazovanja i neatraktivnost srednje škole u Kaštelima

2.4.2. Zdravstvo i socijalna skrb

Na području Grada Kaštela zdravstvene se usluge gotovo u potpunosti pružaju na razini primarne zdravstvene zaštite, dok pravo na specijalističko-konzilijarnu i bolničku zdravstvenu zaštitu Kaštelani u pravilu ostvaruju u Splitu.

Primarna zdravstvena zaštita provodi se kroz obiteljsku medicinu, pedijatriju, ginekologiju, dentalnu medicinu, patronažnu službu, medicinu rada i laboratorijsku dijagnostiku, a organizirana je u domovima zdravlja, ordinacijama u zakupu te privatnim ordinacijama i ustanovama. Iznimka su timovi za hitnu medicinsku pomoć (organizirani pri zavodima za hitnu medicinu) te preventivna školska medicina koja se provodi isključivo pri zavodima za javno zdravstvo.

Na području Kaštela nalazi se ukupno 19 ordinacija opće obiteljske medicine, četiri u sastavu Doma zdravlja Splitsko-dalmatinske županije, a ostatak u koncesiji. Najveći broj navedenih ordinacija, njih ukupno deset, nalazi se u Kaštel Starom, nekadašnjem sjedištu Doma zdravlja Kaštela. U Kaštel Sućurcu nalazi se šest ordinacija obiteljske medicine, u Kaštel Lukšiću dvije te jedna u Kaštel Gomilici. Zdravstvenu zaštitu predškolske djece pokrivaju ukupno četiri pedijatrijske ordinacije, dvije u Kaštel Starom i po jedna u Kaštel Sućurcu i Kaštel Gomilici. Dva ugovorena tima za zdravstvenu zaštitu djece i studenata smještena su u ambulanti u Kaštel Sućurcu. U Kaštel Sućurcu se nalaze i

dvije ginekološke ordinacije, specijalist medicine rada i sporta te medicinsko-biokemijski laboratorij. Ispostava Zavoda za hitnu medicinu Splitsko-dalmatinske županije nalazi se u Kaštel Starom. Od kraja 2014. godine Kaštela nemaju ordinaciju za radio-lošku dijagnostiku. Naime, specijalist radiolog do tada zaposlen u Domu zdravlja otišao je u mirovinu, a njegova zamjena još uvijek je neizvjesna zbog nedovoljnog broja liječnika radiologa u cijeloj Splitsko-dalmatinskoj županiji.

Kada je o dentalnoj zaštiti riječ, na području Grada Kaštela djeluje ukupno 17 stomatoloških ordinacija, 11 u koncesiji te šest u sastavu Doma zdravlja SDŽ-a.

U Gradu Kaštela nalazi se ukupno osam ljekarni, tri ljekarničke jedinice u sastavu Ljekarne Splitsko-dalmatinske županije (u Kaštel Starom, Kaštel Sućurcu i Kaštel Gomilici) te pet u privatnom vlasništvu (dvije u Kaštel Novom te u Kaštel Starom, Kaštel Lukšiću i Kaštel Kambelovcu po jedna). Dežurna ljekarna nalazi se u Kaštel Starom.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske za 2013. godinu, vodeći uzrok smrti u Gradu Kaštela, kao i u ostatku Splitsko-dalmatinske županije i Republike Hrvatske, su bolesti kardiovaskularnog sustava (37,36%), zatim slijede zloćudne novotvorine (35,16%) te bolesti dišnog sustava (6,2%). U odnosu na Republiku Hrvatsku, Splitsko-dalmatinska županija ima statistički nižu opću stopu smrtnosti (10/1000 nasupro 12/1000), a Grad Kaštela nalazi se među područjima u županiji s najnižom prosječnom godišnjom stopom opće smrtnosti (7/1000 u 2013. godini), što se može pripisati relativno niskoj prosječnoj starosti kaštelanskog stanovništva (38,5 godina) i visokom udjelu mlade populacije (25% stanovništva mlađe je od 20 godina), odnosno pozitivnom prirodnom prirastu.

Javne zdravstvene ustanove koje djeluju na području Grada Kaštela te kojima gravitira njegovo stanovništvo:

Dom zdravlja Splitsko-dalmatinske županije

U sastavu Doma zdravlja SDŽ-a na kaštelanskom području nalaze se četiri ordinacije obiteljske medicine, šest ordinacija dentalne medicine, pedijatrijska ordinacija, ordinacija medicine rada i sporta, medicinsko-biokemijski laboratorij i patronažna služba.

Zavod za hitnu medicinu Splitsko-dalmatinske županije

Ispostava Kaštel Stari jedna je od 15 ispostava Zavoda za hitnu medicinu SDŽ-a. U okviru svake ispostave djeluje pet stručnih timova.

Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

Ispostava Kaštela nalazi se u Kaštel Sućurcu i dijeli prostorije s Domom zdravlja SDŽ-a.

Ljekarna Splitsko-dalmatinske županije

U okviru Ljekarne SDŽ-a na području Grada Kaštela djeluju tri ljekarne, smještene u Kaštel Gomilici, Kaštel Sućurcu i Kaštel Starom.

Klinički bolnički centar Split

Stanovnici Grada Kaštela u KBC-u Split pretežito ostvaruju zdravstvene usluge iz područja sekundarne, odnosno specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite te bolničku zdravstvenu zaštitu.

Institucije i programi koji pružaju usluge iz područja socijalne skrbi u Gradu Kaštela:

Centar za socijalnu skrb (CZSS) Split – Podružnica Kaštela

Podružnica Kaštela sa sjedištem u Kaštel Starom jedna je od četiri podružnice CZSS-a Split, a nadležna je za područje Grada

Kaštela te općine Lećevica, Prgomet i Primorski Dolac s pripadajućim naseljima.

Dom za djecu „Maestral“ – Podružnica „Miljenko i Dobrila“

Dječji dom „Maestral“ ustanova je socijalne skrbi koja zbrinjava djecu bez roditelja i odgovarajuće roditeljske skrbi. Ustanova djeluje u nadležnosti Ministarstva socijalne politike i mladih. Dom „Miljenko i Dobrila“, smješten u Kaštel Lukšiću, jedinstven je u Hrvatskoj zbog toga što je život djece i mladih organiziran u ukupno osam stanova. Svaki stan se sastoji od tri do četiri dvokrevetne sobe, male čajne kuhinje, dnevnog boravka i kupaonice. Dom može primiti 40 djece, od čega njih 30 na stacionarni smještaj, a 10 na poludnevni boravak. Od 2014. godine u okviru Doma djeluje i Obiteljsko savjetovništvo otvorenog tipa, namijenjeno svim pojedincima i obiteljima u lokalnoj zajednici. Prostor koji se nalazi u Kaštel Starom Domu je dodijelio Grad Kaštela. Program rada uključuje educiranje, informiranje te podizanje razine svijesti o problematici i važnosti mentalnog zdravlja.

Prihvatilište za beskućnike u Kaštel Gomilici

Prihvatilištem koje se nalazi u stanu u vlasništvu Grada Kaštela upravlja Udruga „Sv. Jeronim“, a uz Grad Kaštela, koji prihvatilište podupire iznosom od oko 10.000 kuna mjesečno, projekt sufinancira i Grad Solin. Prostorije namijenjene korisnicima prihvatilišta kapaciteta su 12 ležajeva, s odvojenim sanitarnim čvorovima i kuhinjom, te prostorijama za dežurne djelatnike.

Pučka kuhinja

Program pučke kuhinje organizira Grad Kaštela u suradnji s Dječjim vrtićom Kaštela koji priprema obroke te Župnim uredom Kaštel Lukšić u čijim se prostorijama obroci dijele. Korisnici pučke kuhinje su potpuno radno nesposobne osobe koje ne mogu ostvariti održavanje od osoba koje su ih na temelju propisa o obiteljskim odnosima obvezne uzdržavati te kućanstva s četvero i više malodobne djece koja ispunjavaju uvjet prihoda iz Odluke o socijalnoj skrbi i čije su materijalne i socijalne prilike posebno ugrožavajuće. Za troškove pučke kuhinje iz gradskog proračuna se izdvaža oko 260 tisuća kuna.

Hrvatski Crveni križ – Gradsko društvo Kaštela

Crveni križ provodi brojne programe na području grada Kaštela, poput akcija dobrovoljnog darivanja krvi (u 2015. godini provedeno je 12 takvih akcija), pomoći socijalno potrebitim osobama i obiteljima, programa prevencije i suzbijanja ovisnosti o alkoholu i drogama, prijevoza i pratnje osoba s invaliditetom, rada s djecom i mladima, edukacija prve pomoći za vozače, programa pomoći u slučaju katastrofa i elementarnih nepogoda te programa spašavanja na vodi.

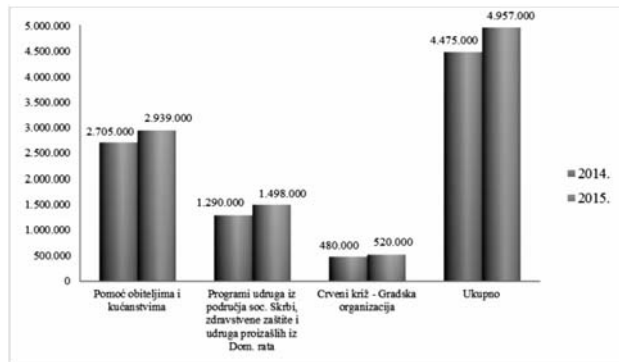
Uz navedene institucije, programe i usluge iz područja socijalne skrbi pružaju i brojne druge humanitarne udruge, vjerske organizacije i pojedinci.

Na području Grada Kaštela ne postoji dom za starije i nemoćne u državnom vlasništvu, a usluge skrbi o ovom dijelu populacije pružaju privatni domovi: dva u Kaštel Gomilici te po jedan u Kaštel Sućurcu i Kaštel Novom. U Kaštel Kambelovcu postoji obiteljski dom za starije kapaciteta do 20 osoba.

Programom javnih potreba u socijalnoj skrbi i zdravstvenoj zaštiti Grada Kaštela za 2015. godinu za mjere socijalne skrbi i zdravstvene zaštite iz proračuna je predviđeno ukupno 4.957.000 kuna, odnosno 3,67% ukupnih proračunskih rashoda. Navedene mjere prvenstveno su namijenjene sljedećim kategorijama građana: socijalno ugroženi pojedinci i obitelji, nezaposleni, bolesni i nemoćni, osobe s invaliditetom, djeca, mladi, građani starije dobi te stradalnici i sudionici Domovinskog rata i njihove obitelji. Najveći dio sredstava, ukupno 2.939.000 kuna namijenjen je socijalnoj zaštiti pojedinca i obitelji, odnosno pomoći obiteljima i

kućanstvima. Za programe udruga iz područja socijalne skrbi planirano je 804.000 kuna, za programe udruga proisteklih iz Domovinskog rata 432.000 kuna, a za programe udruga iz područja zdravstvene zaštite i unapređenja zdravlja 262.000 kuna. Gradskoj organizaciji Crvenog križa namijenjeno je ukupno 520.000 kuna. U odnosu na prethodnu, 2014. godinu, povećana su proračunska izdvajanja za socijalnu skrb i zdravstvenu zaštitu za 482.000 kuna ili 10,7%. Naime, Programom javnih potreba u socijalnoj skrbi i zdravstvenoj zaštiti za 2014. godinu osigurano je ukupno 4.475.000 kuna za programe iz navedenih područja.

Slika 13: Raspodjela proračunskih sredstava Grada Kaštela za programe iz područja zdravstva i socijalne skrbi za 2014. i 2015. g.

Izvor: Službeni glasnik Grada Kaštela br. 17/14 i 17/13

Prema podacima CZSS-a Split, u 2015. godini zabilježeno je ukupno 272 korisnika zajamčene minimalne naknade, 4 korisnika više u odnosu na prethodnu, 2014. godinu. Općenito, uočen je porast broja korisnika usluga socijalne skrbi u zadnjih nekoliko godina.

Prema podacima CZSS-a Split, u 2015. godini zabilježeno je ukupno 272 korisnika zajamčene minimalne naknade, 4 korisnika više u odnosu na prethodnu, 2014. godinu. Općenito, uočen je porast broja korisnika usluga socijalne skrbi u zadnjih nekoliko godina.

U skladu s nepovoljnom ekonomsko-socijalnom situacijom koja se bilježi na razini cijele Republike Hrvatske, kao i visokom razinom nezaposlenosti, raste potreba za uslugama socijalne skrbi i na teritoriju Grada Kaštela. Iako su razvijeni brojni institucionalni i neinstitucionalni mehanizmi socijalne pomoći te povećana proračunska izdvajanja za mjere socijalne skrbi, potrebno je raditi na uspostavljanju mreže pružatelja socijalnih usluga koja bi uk-

ljučivala jednako privatni i civilni, kao i javni sektor. Također, potrebno je osmisliti i sustavno provoditi mjere za osamostaljivanje radno sposobnih korisnika usluga socijalne skrbi.

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> Ulaganje u postojeće zdravstvene ustanove i nedostajuću opremu Podizanje standarda zdravstvene zaštite koje je, osim za potrebe lokalnog stanovništva, bitno i s aspekta razvoja turizma Daljnji razvoj programa socijalnih usluga za starije, nemoćne, osobe s invaliditetom, nezaposlene, mlade i druge skupine u potrebi 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatan broj liječnika i drugog medicinskog osoblja Nedovoljna opremljenost hitne medicinske službe Nepostojanje ordinacije za radiološku dijagnostiku Nedovoljno razvijeni izvaninstitucionalni oblici skrbi

2.4.3. Kultura

Prema nacrtu Strategije kulturnog razvoja Grada Kaštela (2012.) opći ciljevi kulturne politike Grada Kaštela su:

- Stalno preispitivanje kulturnih vrijednosti
- Poticanje individualnog stvaralaštva
- Kulturni pluralizam, multikulturalizam i otvorenost prema okruženjima
- Razvoj kulturne komunikacije i stvaralaštva putem novih informacijskih tehnologija
- Preobrazba kulturnog sektora u ključnu polugu razvitka

Decentralizacija upravljanja kulturom i kulturnih djelatnosti

U svrhu ostvarivanja navedenih ciljeva predviđeno je nužno povećanje proračunskih izdvajanja za kulturu te diversifikacija izvora financiranja kombiniranjem gradskih, županijskih, državnih i europskih fondova i jačanjem donatorstva i sponzorstava. Osim navedenih promjena vezanih za financiranje potrebno je organizacijski preustrojiti kulturnu administraciju s osloncem na kvalitetne kadrove nužne za provedbu projekata i programa, unaprijediti multilateralnu suradnju te unaprijediti oblike komuniciranja informacijskim mrežama i suvremenim tehnologijama.

Tablica 21: Korisnici socijalnih usluga prema kategorijama

Godina	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Broj korisnika zajamčene minimalne naknade	171	226	225	268	272
Broj korisnika doplatka za pomoć i njegu	819	820	767	740	671
Broj korisnika prava na osobnu invalidninu	197	242	275	301	306
Broj korisnika pomoći u prehrani	89	71	57	61	35
Broj korisnika pomoći za odjeću i obuću	141	198	125	138	45
Broj korisnika jednokratne novčane pomoći za kupnju udžbenika	63	43	48	42	79
Broj korisnika naknade do zaposlenja	19	18	19	18	18
Broj korisnika pomoći za osobne potrebe	27	24	19	22	44
Broj osoba sa statusom roditelja njegovatelja	22	24	34	34	33
Broj korisnika jednokratne pomoći	719	836	720	977	1084
Broj korisnika pomoći i njege u kući	15	16	62	17	14
Broj osoba smještenih u ustanovama socijalne skrbi	98	84	63	95	86
Broj korisnika pomoći za ogrjev	169	226	224	248	251

Izvor: CZSS Split, Podružnica Kaštela

Iz Proračuna Grada Kaštela na godišnjoj razini sukladno Programu javnih potreba u kulturi za narednu godinu financiraju se kulturne djelatnosti i poslovi, akcije i manifestacije u kulturi od interesa za Grad Kaštela, koje su utvrđene kao javne potrebe u kulturi, a osobito:

- redovna djelatnost ustanova kulture kojima je osnivač Grad Kaštela
- redovna djelatnost ustanova kulture, udruga u kulturi i drugih organizacija koje su od interesa za Grad Kaštela
- programi muzejsko-galerijske i likovne djelatnosti,
- programi u području kazališne i glazbeno-scenske djelatnosti,
- program izdavačke djelatnosti, te akcije i manifestacije u književno nakladničkoj i knjižničarskoj djelatnosti
- programi filmske i multimedijske djelatnosti,
- programi poticanja i razvitka kulturno-umjetničkog amaterizma, akcije i manifestacije u području kazališne, glazbeno-scenske, glazbene i plesne djelatnosti,
- programi međunarodne kulturne suradnje,
- programi koji promiču kulturu mladih i alternativnu kulturu,
- ostali kulturni programi,
- programi rekonstrukcije, sanacije, adaptacije, investicijskog održavanja i opremanja objekata kulture od interesa za Grad Kaštela

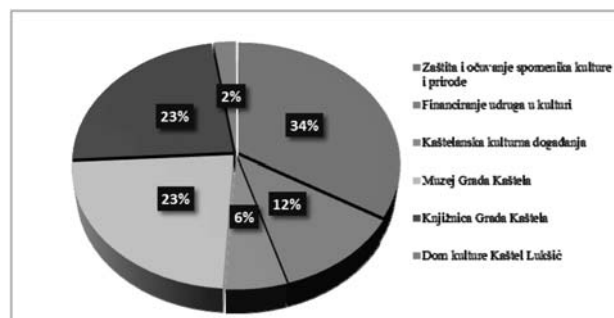
Za funkcioniranje i redovnu djelatnost kulturnih institucija kojima je osnivač Grad Kaštela izdvaja se najviše proračunskih sredstava predviđenih Programom javnih potreba za kulturu Grada Kaštela – čak 56,9 %, a to su:

1. Muzej Grada Kaštela – formalno je registriran 1999. godine. Muzej Grada Kaštela, sa sjedištem u dvorcu Vitturi u Kaštel Lukšiću, a do tada je djelovao u više pravnih i stručnih oblika (galerija, zavičajni muzej). U sastavu muzeja formirano je 6 odjela (arheološki, kulturno-povijesni, pedagoški, restauratorsko-konzervatorski te odjel moderne i suvremene umjetnosti i odjel dokumentacije). Trenutno je realizirana je prva faza stalnog muzejskog postava u izložbenim prostorima drugog kata Kaštela Vitturi. Stalni muzejski postav prikazat će, u više faza, specifičnost nastanka grada Kaštela. Muzej aktivno organizira i pedagošku djelatnost kojom na razne načine i u različitim oblicima dodatnim muzejskim programima i projektima publici približava muzejsku struku i muzejske projekte. Pedagoški odjel Muzeja Grada Kaštela trudi se približiti muzejsku građu raznovrsnim skupinama posjetitelja. Osobita pozornost posvećuje se predškolskoj i školskoj djeci te studentskoj populaciji kao i radu s osobama posebnih potreba.

2. Knjižnica Grada Kaštela - Od 16. 6. 1998. godine djeluje kao samostalna ustanova, a do tada su knjižnični odjeli na području Kaštela djelovali kao podružnice Gradske knjižnice Marka Marulića u Splitu. Gradska knjižnica Kaštela raspolaže sa fondom od oko 40.000 svezaka knjižne građe namijenjene odraslima i djeci. Osim lektire za učenike, te beletristike i stručne literature koja se daje na posudbu, knjižnica raspolaže s bogatom referentnom zbirkom i periodikom koja se daje na korištenje u prostorijama čitaonice. Danas postoji 6 knjižničnih odjela.

Osim za financiranje redovne djelatnosti ustanova kojima je Grad osnivač, proračunska sredstva se u pravilu osiguravaju i zaštitu spomenika kulture, kaštelanska kulturna događanja (npr. kulturno ljeto) te sufinanciranje udruga u kulturi. Najviše sredstava predviđeno je za zaštitu spomenika kulture, što je očekivano obzirom na opseg kulturne baštine, njeno stanje i nužnost stalnih konzervatorskih intervencija.

Slika 14: Raspodjela proračunskih sredstava namijenjenih za kulturu u 2015. godini

Izvor: Program javnih potreba u kulturi Grada Kaštela za 2015. godinu

Prema registru udruga RH, na području Grada Kaštela, u području djelovanja kulture i umjetnosti postoji 56 aktivnih udruga (stanje na dan - 16. lipnja 2016.), a kultura i umjetnost je područje djelovanja drugo po brojnosti registriranih udruga, nakon sporta. U vlastitom financiranju, kaštelanske organizacije civilnog društva najviše se oslanjaju na Grad, a tek manji dio sredstava tražuju iz drugih izvora. Programom javnih potreba u kulturi, za financiranje aktivnosti kulturnih udruga s kaštelanskog područja u 2015. godini osigurano je 1.396.000 kuna ili 16,5% ukupnih sredstava namijenjenih čitavom civilnom sektoru i 11,74% sredstva namijenjenih za kulturu.

Kada je o financiranju udruga u kulturi riječ, vrednovanje prijedloga projekata provodi Kulturno vijeće Grada Kaštela, u suradnji s Upravnim odjelom za društvene djelatnosti i opće poslove. Prijedlog financiranja šalje se na Gradsko vijeće koje ga na posljetku usvaja. Sredstva se uvijek nastoje proporcionalno rasporediti, a trend je iz godine u godinu sličan budući da se na natječaj prijavljuju u pravilu iste udruge. Svake godine udruge podnose Gradu izvješća o radu, kao i financijska izvješća, čime opravdavaju dobivena sredstva te pružaju gradskim vlastima podlogu za financiranje budućih projekata.

Kako se navodi u nacrtu Strategije kulturnog razvoja, broj kulturnih udruga u Kaštelima nije u funkciji razvoja i ekonomski je rastao. Velika rascjepkanost usitnila je kulturne resurse, a povećala upravne izdatke. Odluke koje se donose na razinama udruga, za razliku od gradske razine, nisu značajne za kulturni razvitak, a uz to su i nekoordinirane. Na taj način cjelovitiji lokalni kulturni razvitak zakočen je, a kulturna ponuda ostaje neprikladna za kulturni razvitak što dugoročno loše utječe na prepoznavanje značajnijih kulturnih iskoraka na području Grada. Cilj koji Strategija vidi kao relevantan je osnivanje kulturnog centra specijaliziranog za servisiranje udruga i ustanova kulture, koordinaciju razvoja i raspodjele sredstava kroz poticanje značajnijih projekata.

Nacrt Strategije kulturnog razvoja Grada Kaštela identificirala je u različitim segmentima izvedbene umjetnosti glavne karakteristike, nedostatke kao i mjere za njihovo unaprjeđivanje na razini Grada:

Likovna umjetnost

Kaštela imaju vrijedne resurse u području likovnih umjetnosti, ali ipak mjesto Kaštela u likovnom svijetu malo je uočljivo, pa čak i neprepoznatljivo. Osnovni razlog tome jest u nepostojanju kriterija kojim se kaštelanska likovna umjetnost vrednovala posljednjih godina, te potpuno zanemaren ili pogrešno definiran promotivni aspekt umjetnosti. U tom smislu treba uspostaviti čvrste vrijednosne i promotivne kriterije te maksimalno afirmirati one najvrednije što Kaštela imaju u smislu vlastitosti i posebnosti. Potrebno je uklopiti kaštelansku likovnu scenu u suvremene hrvatske, europske i svjetske tokove, razvijati funkcionalnu i modernu, tehnički opremljenu likovnu infrastrukturu, osmisliti vizualni identitet Kaštela i podignuti opću likovnu obrazovanost.

Scenska umjetnost

Na području Kaštela ne postoji kazališna zgrada, a kao višenamjenski prostor u kojima se mogu izvoditi tehnički manje zahtjevne kazališne predstave moguće je koristiti dvoranu kina „Sveti Juraj“ u Kaštel Sućurcu. Nepostojanje osnovnih uvjeta (kazališne ustanove) teško može dovesti do bilo kakve razvojne situacije na ovom području koje zahtijeva adekvatnu materijalno-tehničku opremljenost. Kazališni je amaterizam u porastu, ali se nedostatna pažnja u njegovu vrednovanju te stručnoj i novčanoj potpori posvećivala pedagoškom radu s (potencijalnim) voditeljima amaterskih družina. Stoga su glavni prioriteti, uz sanaciju i modernizaciju infrastrukture i povećanje opsega i kvalitete rada, omogućiti stvaranje kazališne ustanove, diversificirati izvore njena financiranja, obrazovanje prilagoditi njihovim potrebama i povećati razmjenu među kazalištima.

Glazbena umjetnost

Stanje u glazbenoj umjetnosti i kulturi lošije je nego prije 1990. godine u pogledu koncertnog života, uvjeta stvaralaštva, kvalitete djela, količine obrazovanja (smanjeni programi u školama). Kriza orkestara uzrokovana je uglavnom odljevom kadrova u bogatije sredine. Tehnološka je oprema nepostojeća (od koncertne dvorane do doma kulture i ljetnih scena na otvorenom). Istodobno, povećao se broj priredaba laganijih žanrova (koncentriranih tijekom ljeta). U Kaštelima je gotovo nemoguće vidjeti respektabilne svjetske umjetnike i ansamble. Potrebno je osigurati trajne uvjete za kvalitetnu glazbenu i glazbeno-scensku djelatnost, posebno osiguranjem koncertne dvorane (u sklopu Kulturnog centra), te na taj način potaknuti brži i snažniji razvoj kaštelanskog glazbenog stvaralaštva i djelovanja.

Kulturni turizam

Kulturni turizam je područje s razvojnim potencijalom koji do sada nije dovoljno iskorišten. Suvremeniji pristupi u svijetu upozoravaju da kultura igra ključnu ulogu u razvitku turizma, da postaje razlog postojanja turizma i uvjet njegova razvoja. Kulturni turizam kvalitetniji je oblik turizma od masovnog, premda čini malen dio ukupnog broja turista. Kulturno zainteresirani posjetitelji troše više novca u hotelima, restoranima i općenito više kupuju. U pogledu ovog oblika turizma Kaštela nemaju izgrađen vlastiti imidž. Razlog nedostatka imidža proizlazi ponajprije iz činjenice da prosječan stanovnik Kaštela malo zna o povijesti i kulturnoj tradiciji mjesta u kojem živi. Kulturni imidž je slika mjesta koja se dugo ili trajno pamti ako to mjesto održava i razvija svoje razlikovno obilježje. Potrebne su studije za izradu strategijsko-marketinških turističkih planova koje će kulturu tre-

tirati kao resursnu osnovu u smislu objekata kulture: spomenika, muzeja i kulturnih manifestacija.

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> Sveobuhvatan angažman i kvalitetnija koordinacija različitih kulturnih i umjetničkih djelatnosti Razvojem svih segmenata kulture i većim strateškim izdvajanjima za kulturne djelatnosti, kultura i kulturni turizam mogu postati značajan faktor razvoja grada 	<ul style="list-style-type: none"> Nedovoljno izdvajanje financijskih sredstava iz proračuna za kulturne sadržaje Nedovoljna opremljenost i povezanost postojeće kulturne infrastrukture Nepostojanje adekvatne kazališne zgrade i koncertne dvorane

2.4.4. Sport i rekreacija

Javne potrebe u sportu Grada Kaštela propisane su Zakonom o sportu za koje se financijska sredstva osiguravaju iz proračuna Grada, a obuhvaćaju poslove i djelatnosti za koje je normirano da su lokalnog značaja kao što su, između ostalog, poticanje i promicanje sporta, provođenje sportskih aktivnosti djece, mladeži i studenata, djelovanje sportskih udruga i saveza, sportsko-rekreacijske aktivnosti građana, sportske pripreme, domaća i međunarodna natjecanja, sportske aktivnosti osoba sa smetnjama u razvoju te ostale aktivnosti od značaja za sport Grada Kaštela.

Zajednica sportskih udruga Kaštela osnovana je s ciljem razvitka i promicanja sporta na području Grada Kaštela, poticanja vrhunskog sportskog stvaralaštva, stvaranja uvjeta za postizanje vrhunskih sportskih dometa, razvitka sportskih aktivnosti djece i mladeži, sportsko rekreacijskih aktivnosti građana i osoba s invaliditetom, te širenja olimpijskih ideala i jačanja olimpijskog pokreta. Članice zajednice su neprofitne sportske udruge (klubovi) i druge neprofitne udruge čija je djelatnost od značenja i interesa za sport u Gradu Kaštela. U zajednicu je 2012. godine bilo učlanjeno 59 sportskih udruga: četiri nogometna kluba, tri odbojkaška, po dva rukometna i plesna kluba, po jedan teniski, košarkaški, ribolovni, veslački, šahovski, kickboxing, malonogometni, gimnastičarski, stolnoteniski, plivački, pikado i judo klub, te 36 drugih sportskih klubova. Zajednica se financira iz proračuna Grada Kaštela i ostalih prihoda.

Zajednica objedinjuje zahtjeve, programe i projekte sportskih udruga, članica zajednice, koji su od interesa za Grad, a sadrže realnu procjenu uspješnosti i učinka pojedinog programa ili projekta. Upravni odbor Zajednice predlaže raspodjelu financijskih sredstava, a temeljem usvojenog Programa javnih potreba u sportu. Posebice se vrednuje raznolikost programskih područja, razvijenost pojedinog sporta, masovnost, kvaliteta, rezultati, opravdanost planova, programa i projekata, te vrhunska ostvarenja

Tablica 22: Stanje sportskih objekata na otvorenom na području Grada Kaštela (na dan 13.1.2016.)

Tip sportskog objekta	Broj	Naziv	Površina (m ²)	Podloga	Prihvatni kapacitet	Vlasništvo	Korisnici	Dodatne napomene:
Nogometno igralište	1	Val	13.885	trava	cca 2.000	Grad Kaštela	NK Val	
Nogometno igralište	1	GOŠK	8.806	trava	cca 2.000	Grad Kaštela	NK Gošk	
Nogometno igralište	1	Jadran	9.500	trava	cca 2.000	Grad Kaštela	NK Jadran	
Košarkaško igralište	1	Sokolana	1.000	beton	200 (neuvjetno)	Grad Kaštela	ne koristi se	
Teniski tereni	5	Resnik	3.000	zemlja	nije poznato	privatno	razni korisnici	
Teniski tereni	2	Palace	1.000	zemlja	nije poznato	privatno	razni korisnici	
Teniski tereni	3	-	1.500	zemlja	nije poznato	privatno	razni korisnici	
Kombinirano igralište	10	-	nije poznato	beton	nije poznato	Osnovne škole i SŠ braće Radić	škole	Igrališta u sklopu škola
Rukometno igralište	1	Sokolana	2.000	beton	500	Grad Kaštela	ŽRK Kaštela	
Rukometno igralište	1	GOŠK	2.000	beton	500	Grad Kaštela	RK Ribola Kaštela	

Tablica 23: Stanje sportskih objekata na zatvorenom na području Grada Kaštela (na dan 13.1.2016.)

Tip sportskog objekta (dvorane)	Broj	Naziv	Površina (m ²)	Podloga	Prihvatni kapacitet	Vlasništvo	Korisnici	Dodatne napomene:
Kombinirane dvorane	1	Gradska sportska dvorana u K.Sučurcu	1.700	Parket	Cca 2.000	Grad Kaštela	Udruge, djeca, sportski klubovi	
Kombinirane dvorane	1	Gradska sportska dvorana	1.600	Parket	Cca 2.000	Grad Kaštela	Udruge, djeca, sportski klubovi.	
Kombinirane dvorane	4							U sklopu osnovnih škola

Izvor: Grad Kaštela

na domaćem i međunarodnom planu. Financijska sredstva proračuna Grada Kaštela, koja se realiziraju putem Zajednice sportskih udruga Grada Kaštela, ne može koristiti sportska udruga koja nije član zajednice.¹⁰

S obzirom na područje djelovanja, najzastupljenije civilne udruge na području Kaštela su udruge u sportu (104 udruge ili 38,1%), a zatim slijede udruge koje se bave kulturnim djelatnostima sa više od dvostruko manje aktivnih udruga. Najveći dio sredstava gradskog proračuna za financiranje civilnog sektora usmjeren je upravo financiranju udruga u sportu (4.850.000 kuna ili 57,4% od ukupnog iznosa namijenjenog udrugama).

Stanje i broj objekata sportske infrastrukture na području Grada Kaštela prikazano je u niže priloženim tablicama. Iako su prostori u vlasništvu Grada Kaštela, korisnici su najčešće sportski klubovi što u mnogome sprječava znatniji broj stanovnika u korištenju tih terena.

U evidenciji ne postoji niti jedno malonogometno, basket i odbojkaško igralište te bočalište i bazeni na otvorenom dok multifunkcionalni karakter sportskih dvorana pruža mogućnost korištenja za različite sportove i aktivnosti. Grad Kaštela nema jasno ograđena dječja igrališta, ali postoji 5 javnih površina (svaka od 1.000 do 1.500m²) koje su opremljene spravama za dječju igru. Također, bitno je spomenuti da postoje brojne „adaptirane“ prostorije u privatnom vlasništvu koje se koriste u razne rekreativne svrhe, a nije poznat njihov točan broj.

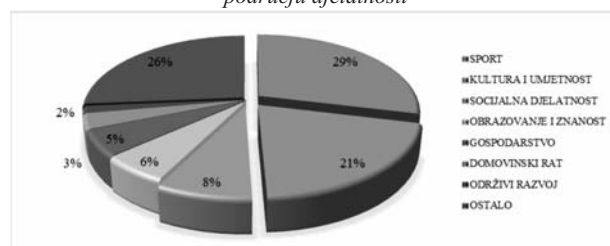
RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> • Veća otvorenost i dostupnost sportskih terena i igrališta znatnijem broju stanovnika • Iskorištavanje sportskih objekata u svrhu turizma • Ograđivanje dječjih igrališta 	<ul style="list-style-type: none"> • Veliki broj udruga u sportu i njihova nedovoljna povezanost i disperziranost koja umanjuje njihove pune potencijale koji bi se mogli ostvariti kada bi iste djelovale koordinirane u razvoju sektora

2.4.5. Suradnja s civilnim sektorom

Prema Registru udruga Republike Hrvatske, na području Grada Kaštela registrirane su 271 aktivne udruge (16.06.2016.). S obzirom na područje djelovanja, najzastupljenije su udruge u sportu (78 udruga ili 28,8%), zatim slijede udruge koje se bave kulturnim djelatnostima (56 udruga ili 20,6%), humanitarne udruge (22 udruge ili 8,1%), udruge iz područja obrazovanja, znanosti i istraživanja (16 udruga ili 5,9%) te gospodarstva (15 udruga ili 5,5%). Na kaštelanskom području djeluje i devet udruga proizašlih iz Domovinskog rata, kao i četiri ekološke udruge. Kada se ti podaci usporede s onima na razini Splitsko-dalmatinske županije, uočava se da su od ukupno 4.767 aktivnih udruga također najbrojnije udruge iz područja sporta (971 udruga ili 20,3%) i kulture i umjetnosti (643 udruge ili 13,5%), a potom slijede udruge iz područja socijalne djelatnosti te obrazovanja, znanosti i istraživanja.

Kada je o financiranju riječ, kaštelanske organizacije civilnog društva najviše se oslanjaju na Grad, a tek manji dio sredstava potražuju iz drugih izvora. Ukupni rashodi planiranog proračuna Grada Kaštela za 2015. godinu iznosili su 134.796.700 kuna, od čega je za financiranje programa različitih udruga u-

Slika 15: Organizacije civilnog društva u Gradu Kaštela prema području djelatnosti

Izvor: Registar udruga Republike Hrvatske

kupno osigurano oko 8.444.380 kuna ili 6,26%. Najveći dio navedenih sredstava usmjeren je financiranju udruga u sportu (4.850.000 kuna ili 57,4% od ukupnog iznosa namijenjenog udrugama). Programom javnih potreba u kulturi za financiranje aktivnosti kulturnih udruga s kaštelanskog područja osigurano je 1.396.000 kuna ili 16,5% ukupnih sredstava namijenjenih civilnom sektoru. Slijede programi udruga iz područja socijalne skrbi s ukupno 804.000 kuna (9,5%), programi udruga proizašlih iz Domovinskog rata s 432.000 kuna (5,1%) te programi udruga iz područja zdravstvene skrbi, zaštite i unaprjeđenja zdravlja kojima je namijenjeno 262.000 kuna (3,1%) iz gradskog proračuna. Gradskom društvu Crvenog križa Kaštela dodijeljeno je 520.000 kuna, što je 6,1% od ukupnog iznosa.¹¹ Slična raspodjela proračunskih sredstava kaštelanskim udrugama osigurana je i proračunom za prethodnu, 2014. godinu. Od ukupno 8.294.760 kuna namijenjenih OCD-u, zajednici sportskih udruga Kaštela osigurano je 4,9 milijuna kuna, a za financiranje udruga u kulturi 1,6 milijuna kuna. Za programe udruga iz područja socijalne skrbi, zdravstvene zaštite te udruga proizašlih iz domovinskog rata osigurano je ukupno 1.290.000 kuna, a gradskoj organizaciji Crvenog križa 480.000 kuna.¹²

Proces dobivanja proračunskih sredstava odvija se tako da Grad Kaštela raspisuje javni natječaj na koji udruge prijavljuju svoje programe i projekte, a Upravni odjel za društvene djelatnosti i opće poslove provodi stručno vrednovanje na temelju unaprijed određenih kriterija.

Kriteriji za stručno vrednovanje prijedloga programa su:¹³

- provođenje programa/projekta na području Kaštela
- jasnoća, cjelovitost i provedivost programa u planiranom razdoblju
- stručne reference programa
- kvaliteta dosadašnjeg rada, ugled, uspjesi i iskustvo u provođenju programa predlagatelja
- sustavnost u programskom kontinuitetu i poticajni rezultati
- poticanje izvornosti, kreativnosti i inovativnosti
- značenje za razvoj grada
- programi ekološkog značaja
- projekti usmjereni na međugradsku i međunarodnu suradnju

¹¹Službeni glasnik Grada Kaštela, br. 17/14¹²Službeni glasnik Grada Kaštela, br. 17/13¹³Službeni glasnik Grada Kaštela, br. 17/14¹⁰Program javnih potreba u sportu Grada Kaštela, 2013.

- programi koji imaju osigurane ili predviđene ostale izvore financiranja
- programi i projekti koji su usmjereni na veći broj građana ili na veće ciljane skupine građana
- projekti ostvareni u suradnji s partnerima

Kada je o financiranju udruga u kulturi riječ, vrednovanje prijedloga projekata provodi Kulturno vijeće Grada Kaštela, u suradnji s Upravnim odjelom za društvene djelatnosti i opće poslove. Nakon opisane procedure, prijedlog financiranja šalje se na Gradsko vijeće koje ga na posljetku usvaja. Sredstva se uvijek nastoje proporcionalno rasporediti, a trend je iz godine u godinu sličan budući da se na natječaj prijavljuju u pravilu iste udruge. Svake godine udruge podnose Gradu izvješća o radu, kao i financijska izvješća, čime opravdavaju dobivena sredstva te pružaju gradskim vlastima podlogu za financiranje budućih projekata.

Suradnja između Grada Kaštela i organizacija civilnog društva u pravilu je dobro razvijena, a čak 28 udruga (10,2%) za svoje djelovanje koristi prostore u gradskom vlasništvu. Korištenje gradskih prostora uređuje se Ugovorom o partnerstvu, kojim je određeno da udruge samostalno plaćaju troškove prostora, ali ne i najam. U posljednje vrijeme gradska uprava ulaže određene napore kako bi potaknula organizacije civilnog društva na aktivniji pristup financiranju pa je tako organizirala edukacije o tome kako se samostalno prijaviti na različite projekte financirane od strane nadležnih ministarstava, kao i sredstvima iz fondova Europske unije.

Među brojnim udruženjima građana na području grada Kaštela, svojom aktivnošću posebno se ističu humanitarne udruge. Jedna od njih je i Udruga "Sveti Jeronim" iz Kaštel Gomilice koja provodi različite programe iz područja socijalne skrbi. Ističe se Program pomoći u kući starijim i nemoćnim osobama, koji Udruga provodi od 2010. godine. Kao dio programa, u Kaštel Gomilici otvoren je i dnevni boravak za starije osobe, gdje se za njih organiziraju edukativne radionice te različita predavanja. Drugi značajan projekt Udruge "Sv. Jeronim" vođenje je prihvatilišta za beskućnike, također u Kaštel Gomilici, koje je druga takva ustanova u Splitsko-dalmatinskoj županiji, a uz Grad Kaštela, sufinancira je i Grad Solin. Objekt površine od oko 70 metara četvornih u gradskom je vlasništvu, a Udruzi "Sv. Jeronim" ustupljen je na korištenje krajem 2013. godine. Udruga je sudjelovala i u izradi Lokalnog programa za mlade grada Kaštela za period od 2015. do 2018. godine, u suradnji s Clusterom za eko-društvene inovacije i razvoj "CEDRA Split". Riječ je o strateškom planu Grada Kaštela izrađenom uz financijsku potporu Ministarstva socijalne politike i mladih, a čiji je cilj poboljšanje kvalitete života mladih Kaštelana. Osim udruga iz područja socijalne skrbi, značajan je i angažman brojnih kulturno-umjetničkih udruga koje organiziraju različite manifestacije poput koncerata, izložbi, predstava, tematskih večeri i slično.

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> • Međusobno udruživanje organizacija civilnog društva i njihova bolja suradnja i komunikacija čime bi se stvorile veće mogućnosti za financiranje zajedničkih projekata posebice iz EU fondova; • Čvršća suradnja organizacija civilnog sektora s privatnim i javnim sektorom; • Daljnja izgradnja kapaciteta organizacija civilnog društva u segmentu projektnog rada, međusektorske suradnje i društvenog poduzetništva 	<ul style="list-style-type: none"> • Udruge građana nisu dovoljno aktivne kada je riječ o kreiranju javnih politika i • Udruge nemaju kapacitete i iskustva bitna za samostalno prijavljivanje projekata za financiranje iz EU fondova • S obzirom na nedovoljno istaknut zajednički identitet grada, gdje svako naselje ima razvijen vlastiti identitet, to se oslikava i na organizacije civilnog društva kojih ima razmjerno veliki broj u većini pojedinih naselja i među kojima postoji izvjestan animozitet i nesprijetnost za suradnju

2.5. Gospodarstvo

2.5.1. Opći gospodarsko-strukturni pokazatelji

Gospodarstvo Grada Kaštela temelj je ukupnog razvoja grada, stoga je nužno osvrnuti se na osnovne pokazatelje i trendove, osobito položaj gospodarstva grada u županijskim i hrvatskim gospodarskim okvirima. Također, valja naglasiti da nije moguće govoriti o učinkovitom upravljanju i poticanju gospodarstva ukoliko ne postoji kontinuirana analiza globalnih i pojedinačnih gospodarskih trendova, za što je potrebna kvalitetna i sustavna baza podataka. Posljednjih godina nedostatak ovakvih podataka najveće je ograničenje za uspješnu analizu, strateško promišljanje i upravljanje razvojem gospodarstva, osobito na lokalnoj razini. Grad Kaštela pripada Splitsko-dalmatinskoj županiji te je drugi po veličini (po broju stanovnika) u njoj, stoga se nužno osvrnuti i na razvijenost SDŽ u odnosu na RH, te grada Kaštela u odnosu na obje razine.

Bruto domaći proizvod Splitsko-dalmatinske županije u 2012. godini iznosio je 26,93 milijardi kuna što predstavlja 8,18% ukupnog BDP-a Hrvatske (329 milijardi kuna). Ovakav podatak govori o ispodprosječnim gospodarskim rezultatima ukoliko se uzme u obzir broj stanovnika SDŽ koji iznosi 10,61% u ukupnom broju stanovništva RH (prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011. godine). Kao i BDP Hrvatske, tako i županijski ima trend pada još od početka globalne krize 2008. godine. Splitsko-dalmatinska županija bilježi i ispodprosječnu razinu BDP-a po stanovniku. Gospodarska kretanja u Splitsko-dalmatinskoj županiji, kao i u Republici Hrvatskoj, u 2014. godini okarakterizirana su poslovanjem u recesijskim uvjetima.

Tablica 24: Prikaz BDP-a Splitsko-dalmatinske županije

Bruto domaći proizvod Splitsko-dalmatinske županije								
	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Mrd. HRK	22,62	24,92	28,81	29,71	28,85	27,45	22,30	26,93
Mrd. EUR	3,06	3,40	3,93	4,11	3,93	3,77	3,67	3,58

Izvor: Izvješće o stanju SDŽ s prikazom financijskih izvješća za 2014.

Tablica 25: BDP po stanovniku za RH i SDŽ u HRK i EUR

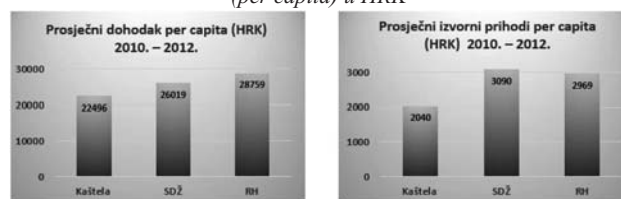
Bruto domaći proizvod po stanovniku								
	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
RH (HRK)	60.011	65.520	71.710	77.420	74.186	75.368	77.407	77.899
SDŽ (HRK)	47.367	51.976	59.909	61.638	59.759	56.834	60.007	59.200
RH (EUR)	8.110	8.947	9.775	10.718	10.108	10.057	10.297	10.268
SDŽ (EUR)	6.401	7.098	8.166	8.533	8.142	7.800	8.072	7.875
% od prosjeka RH	78,93 %	79,33 %	83,54 %	79,61 %	80,55 %	77,56 %	78,18 %	76,69 %

Izvor: Izvješće o stanju SDŽ s prikazom financijskih izvješća za 2014.

Iz tablica je moguće vidjeti kako je bruto domaći proizvod po stanovniku imao trend rasta sve do 2008. godine, kako na nacionalnoj tako i na županijskoj razini. U 2008. godini u BDP po stanovniku u RH iznosi 77.420 kn, a u SDŽ 61.638 kn. Nakon prve krizne godine bruto domaći proizvod po stanovniku raste u Županiji ponovno tek 2011. godine te iznosi 60.007 kn. Na razini RH pada samo u 2009. godini, te nastavlja rasti sve do 2012. godine kada iznosi 77.899 kn. Na razini Županije, BDP po stanovniku u 2012. godini ne slijedi uzlazni trend, već pada i iznosi 59.200 kn. Također, može se vidjeti iz priloženih tablica da bruto domaći proizvod po stanovniku SDŽ u razdoblju od 2005. do 2012. godine varira na razini ispod 80% od prosjeka RH. Iznimno 2007. godine prelazi tu granicu i iznosi 83,54%, a 2009. godine 80,55%. U 2012. godini BDP po stanovniku SDŽ iznosi 76,69% od prosjeka RH.

Prethodno su prezentirani podatci BDP-a za RH i SDŽ, međutim, oni nažalost nisu dostupni na lokalnoj razini, stoga se ne može usporediti BDP grada Kaštela sa Županijom i državom. Na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini dostupni su podatci o dohotku i izvornim prihodima (izvorni prihodi predstavljaju prihode bez pomoći i primitaka od financijske imovine i zaduživanja) pa se iz ovih podataka može preciznije usporediti razvijenost grada Kaštela u odnosu na SDŽ i RH. Na sljedećoj slici prikazana je usporedba prosječnog dohotka i izvornog prihoda po stanovniku (per capita) za grad Kaštela, SDŽ i RH.

Slika 16: Prosječni dohodak (per capita) i prosječni izvorni prihodi (per capita) u HRK

Izvor: MRRFEU (2013.)

Iz prethodne slike vidi se da prosječni dohodak per capita u Kaštelima iznosi 22.496 kuna i da je manji za čak 27,84% od razine prosječnog dohotka per capita u RH (iznosi 28.759 kuna), a u odnosu na SDŽ je također manji i to za iznos od 15,66% (iznosi 26.019 kuna). Prosječni izvorni prihodi per capita iznose 2.040 kuna što predstavlja 66,2% nacionalnog prosjeka. Nacionalni prosjek iznosi 2.969 kuna, a županijski 3.090 kuna, pa je lokalni prosjek Grada Kaštela još niži u odnosu na SDŽ. Iz navedenih podataka se može zaključiti kako je Grad Kaštela lošije razvijen u odnosu na SDŽ i RH.

Jedno od obilježja gospodarstva SDŽ je i neravnomjerna raspodjela gospodarstva po područjima županije, što je u osnovi posljedica dugogodišnje koncentracije razvitka u priobalju i većim urbanim centrima. Indeks razvijenosti uveden je radi što objektivnijeg mjerenja stupnja razvijenosti svih jedinica lokalne i regionalne samouprave u Republici Hrvatskoj. Kategoriziranje svih teritorijalnih jedinica prema razvijenosti temelji se na suvremenom shvaćanju regionalne politike koja potiče razvoj cjelokupnog državnog teritorija. Izravnim povezivanjem razine regionalnih razvojnih poticaja s razinom razvijenosti, dolazi se do kvalitetnog okvira za poticanje razvoja svih lokalnih i županijskih jedinica u skladu sa stupnjem razvijenosti pojedine jedinice. Pri izračunu indeksa razvijenosti koriste se sljedeći pokazatelji:

1. stopa nezaposlenosti
2. dohodak po stanovniku
3. proračunski prihodi jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku
4. opće kretanje stanovništva
5. stopa obrazovanosti.

Promatrajući indeks razvijenosti na lokalnoj razini može se vidjeti da Grad Kaštela ima indeks razvijenosti od 90,84% i spada

u III. skupinu, u kojoj se vrijednosti kreću od 75-100% prosjeka Republike Hrvatske. Gradovi koji se nalaze u neposrednoj blizini Grada Kaštela imaju vrijednosti Indeksa u rasponu od II do IV. skupine.

Regionalna konkurentnost govori o kvaliteti faktora, politika i institucija koji svojom isprepletenošću utječu na održivu produktivnost u nekoj podnacionalnoj administrativnoj ili upravnoj cjelini. U tom kontekstu cilj i uloga praćenja podnacionalne konkurentnosti leži u procjeni kvalitete poslovnog okruženja i poslovnog sektora te u procjeni kvalitete njihove interakcije.

Model regionalnog indeksa konkurentnosti korišten u istraživanju regionalne konkurentnosti u Hrvatskoj od 2007. godine konstruiran je kombinacijom statističkih i perceptivnih stupova konkurentnosti koji izražavaju kvalitetu poslovnog okruženja i poslovnog sektora.

Prema posljednjim podatcima iz 2013. godine o indeksu konkurentnosti Splitsko-dalmatinska županija se nalazi na 9. poziciji, što označava pad na ukupnoj ljestvici za jedno mjesto u odnosu na 2010. godinu. Prema rangu kvalitete poslovnog okruženja Splitsko-dalmatinska županija se nalazi na 7. poziciji. Prema rangu učinkovitosti poslovnog sektora SDŽ se nalazi na 11. poziciji, ostavljajući za sobom samo Šibensko-kninsku i Ličko-senjsku županiju od jadranskih županija.

Zaposlenost i nezaposlenost

Prema podatcima FINA-e, u Gradu Kaštela je u pravnim osobama u 2014. godini bilo zaposleno 4.017 osoba. Od toga je najveći broj zaposlen u prerađivačkoj industriji – 1.290 ili 32,1%. U prerađivačku industriju, prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD) 2007. spada: proizvodnja prehrambenih proizvoda i pića, proizvodnja tekstila, odjeće i kože, proizvodnja kemikalija, gume i plastike, metala i nemetalnih proizvoda, elektronskih i elektroničkih proizvoda, prerada drva, proizvodnja namještaja, proizvodnja papira, proizvodnja prijevoznih sredstava. Valja napomenuti da se broj zaposlenih u ovom sektoru djelatnosti smanjio za 30,5% u odnosu na 2010. godinu. Drugo područje djelatnosti po broju zaposlenih je trgovina s 916 zaposlenih ili udjelom od 22,8%. U odnosu na 2010. godinu, broj zaposlenih u djelatnosti trgovine (na veliko i malo) je porastao čak za 41,1%. Slijedi prijevoz i skladištenje s udjelom od 12,2%, odnosno 490 zaposlenih te građevinarstvo s 425 zaposlenih, što čini udio 10,6%. Uz trgovinu i djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane pokazuje trend rasta broja zaposlenih. Broj zaposlenih u tom sektoru je od 2010. do 2014. porastao za 113,8%, dakle sa 123 na 263 zaposlena. Na temelju ovih podataka prema kojima broj zaposlenih u uslužnim (tercijarnim) djelatnostima raste, a u dominantnoj (sekundarnoj) djelatnosti, prerađivačkoj industriji pada, vidljiv je trend promjena sektorskih struktura po kojima tercijarni (uslužni) sektor postaje zastupljeniji.

Tablica 26: Zaposleni u pravnim osobama prema NKD iz 2007. od 2010. do 2014.

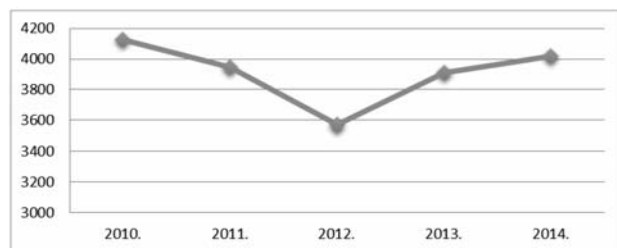
Područja djelatnosti NKD 2007.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	188	282	164	134	98
Rudarstvo i vađenje	0	0	1	1	3
Prerađivačka industrija	1.855	1.540	1.217	1.369	1.290
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0	10	12	21	26
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	15	14	13	22	14
Građevinarstvo	428	441	438	495	425
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	649	641	703	780	916
Prijevoz i skladištenje	451	471	459	473	490

Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	123	148	174	180	263
Informacije i komunikacije	41	33	28	19	24
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	8	7	6	0	0
Poslovanje nekretninama	35	16	9	15	15
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	136	125	114	148	170
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	72	85	55	60	96
Obrazovanje	19	23	22	21	21
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	5	8	56	56	51
Umjetnost, zabava i rekreacija	77	73	78	81	82
Ostale uslužne djelatnosti	23	31	22	34	33
UKUPNO	4.125	3.948	3.571	3.909	4.017

Izvor: FINA (2015.)

Na slici ispod, može se vidjeti kretanje broja zaposlenih u pravnim osobama na području Grada Kaštela. U 2014. godini broj zaposlenih manji je u nominalnom iznosu za 108 osoba ili 2,6% nego 2010. godine, iako je u posljednje dvije godine zabilježen blagi rast zaposlenosti. Najveći pad nezaposlenosti je zabilježen u 2012. godini kada je broj zaposlenih pao na 3.571 osobu.

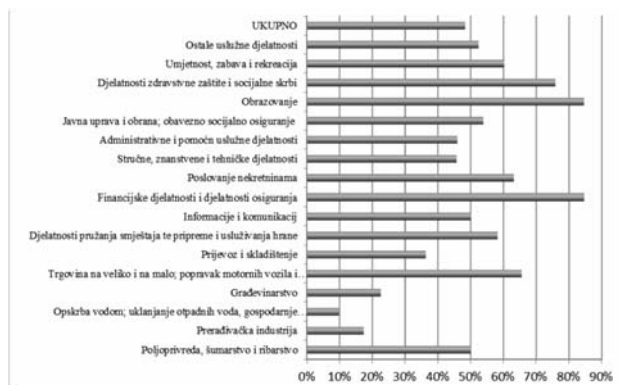
Slika 17: Kretanje prosječnog broja zaposlenih u pravnim osobama za razdoblje 2010-2014.

Izvor: FINA (2015.)

Prema podacima DZS-a žene čine 48% zaposlenih osoba u Kaštelima u 2013. godini, pri čemu se pojedine djelatnosti razlikuju u strukturi zaposlenih žena i muškaraca, pa tako žene u sektoru rudarstva i vađenja te opskrbe električnom energijom, parom i plinom nemaju udjela u zaposlenima. Sektor opskrbe vode ekstremni je primjer s udjelom oko 90% muškaraca. Nadalje, u prerađivačkoj industriji i građevinarstvu muškarci čine oko 83% zaposlenih, odnosno 77%. Nasuprot tome, djelatnosti s većinskim udjelom žena su obrazovanje i financijsko posredovanje čiji je udio čak 85% u ukupnim zaposlenima, a za njima se nalazi djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi u kojoj je zaposleno 76% žena od ukupnog broja zaposlenih.

Slika 18: Udio žena u ukupnom broju zaposlenih po sektoru djelatnosti u 2013. godini

Izvor: DZS (2014.)

Sektorska analiza dinamike poslovanja pokazuje da su u razdoblju od 2010. do 2014. godine ostala ista četiri vodeća sektora gospodarstva u Gradu Kaštela. Vodeći udio u ukupnim

prihodima gospodarstva Grada uvjerljivo bilježi prerađivačka industrija, s naglaskom na vidljivi pad udjela u prihodima tog sektora od 2010. do 2014. godine koji je smanjen s 55,8% na 46,3%. Na drugom mjestu u ukupnim prihodima 2010. godine je bio sektor trgovine na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala čiji je udio u 2014. povećan na 27,1% s prethodnih 20,3% iz 2010. godine, što je povećanje od 33,5%. Potom slijedi sektor prijevoza i skladištenja čiji je udio u prihodima povećan u promatranom razdoblju za 11,1% te u 2014. godini iznosi 10,6% udjela u prihodima gospodarstva Grada Kaštela. Posljednji sektor među četiri vodeća jest sektor građevinarstva čiji se udio u prihodima smanjio za 6,1%, odnosno pao s 4,9% na 4,6% udjela u prihodima gospodarstva Grada Kaštela. Udio ostalih sektora u ukupnim prihodima je manji od 3% pojedinačno, a u kumulativnom zbroju udio ostalih sektora u prihodima gospodarstva kreće se između 10% i 11,5% u promatranom petogodišnjem razdoblju.

Tablica 27: Udio u prihodima (u %) po sektorima gospodarstva

Područja djelatnosti NKD 2007.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1,74	1,19	1,84	0,96	0,78
Rudarstvo i vađenje	0,00	0,00	0,00	0,03	0,33
Prerađivačka industrija	54,79	53,80	52,61	53,72	46,26
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0,00	0,35	0,39	0,46	0,62
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	0,49	0,87	0,53	0,45	0,35
Građevinarstvo	4,92	4,68	4,93	4,51	4,62
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	20,28	20,44	21,91	22,50	27,08
Prijevoz i skladištenje	9,52	9,88	10,28	9,27	10,58
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1,45	1,93	1,93	2,04	2,61
Informacije i komunikacije	0,37	0,31	0,11	0,09	0,10
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0,05	0,03	0,03	0,00	0,00
Poslovanje nekretninama	0,52	0,40	0,10	0,13	0,20
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	2,01	1,76	1,20	1,24	1,59
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2,08	2,50	1,74	2,24	2,75
Obrazovanje	0,10	0,18	0,38	0,44	0,13
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	0,03	0,04	0,40	0,33	0,32
Umjetnost, zabava i rekreacija	1,31	1,33	1,33	1,32	1,43
Ostale uslužne djelatnosti	0,33	0,32	0,29	0,26	0,27
UKUPNO	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Izvor: FINA (2015.)

Kada su u pitanju **prosječne plaće po područjima djelatnosti** u gradu Kaštelima u razdoblju od 2010. do 2014. godine može se vidjeti neznatan trend pada prosječne plaće. U 2010. iznosila je 5.063 kuna, a 2014. godine prosječna mjesečna plaća bila je manja za 62 kn, odnosno za 1,2%. Potrebno je naglasiti da je prosječna plaća imala trend blagog pada od 2010. do 2013., a u 2014. godini je rasla i iznosila 5.001 kunu. Tijekom petogodišnjeg razdoblja kontinuirano najveća prosječna plaća bila je u sektoru prijevoza i skladištenja te se uvijek kretala na razini između 7.400 kuna i 8.300 kuna. U 2014. godini je iznosila 8.278 kuna. U

promatranom razdoblju najmanja prosječna plaća nije bila konstantno vezana uz jednu, istu djelatnost. Tijekom 2010. godine najmanje su zarađivali radnici u djelatnosti poslovanja nekretninama. Sljedeće tri godine (2011., 2012. i 2013.) najmanju plaću su ostvarivali zaposleni u djelatnosti opskrbe električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom, dok su 2014. to bili zaposleni u djelatnosti ostalih uslužnih djelatnosti.

Pozitivan trend koji se uočava jest rast najmanje i najveće prosječne plaće (neovisno o djelatnosti) tijekom promatranog vremena. Tako je 2014. najmanja prosječna plaća (u ostalim uslužnim djelatnostima) iznosila 2.586 kuna. Najviša najmanja prosječna plaća za neku djelatnost u posljednjih pet godina zabilježena je u 2010. godini u djelatnosti poslovanja nekretninama, a ona je iznosila 2.742 kn. S druge strane, najviša najveća prosječna plaća (u djelatnosti prijevoza i skladištenja) zabilježena je u 2014. godini te je iznosila 8.278 kuna. Negativno obilježje koje se može zamijetiti u Gradu Kaštelima jest da su prosječne plaće najvećeg broja djelatnosti manje od ukupnog prosjeka. Od 18 djelatnosti, tijekom promatranog petogodišnjeg razdoblja konstantno viša prosječna plaća od ukupnog prosjeka bila je u djelatnostima prerađivačke industrije te prijevoza i skladištenja uz pokoju iznimku u djelatnostima rudarstva i vađenja (2013.), informacijama i komunikacijama (2010., 2011.) te umjetnosti, zabave i rekreacije (2011., 2014.).

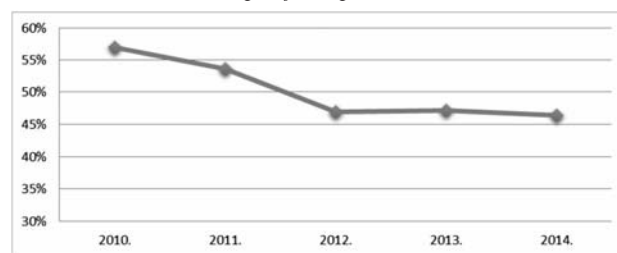
Tablica 28: Prosječna plaća po djelatnosti

Područja djelatnosti NKD 2007.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	4.161	2.538	3.730	3.720	4.493
Rudarstvo i vađenje			2.416	6.000	4.899
Prerađivačka industrija	5.935	5.649	6.114	5.918	5.966
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija		1.988	2.149	2.309	2.825
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	3.366	3.494	4.802	4.407	4.712
Građevinarstvo	3.395	3.188	3.478	3.418	3.549
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	3.501	3.554	3.373	3.530	3.769
Prijevoz i skladištenje	7.450	7.547	7.959	8.088	8.278
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	3.321	3.425	3.173	3.576	3.363
Informacije i komunikacije	5.576	5.172	2.849	2.545	2.809
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	3.855	3.305	3.030		
Poslovanje nekretninama	2.742	3.115	3.771	3.397	3.732
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	3.574	3.867	3.888	3.682	3.789
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2.901	3.124	3.691	3.830	3.958
Obrazovanje	3.691	3.726	3.883	4.709	3.536
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	3.155	3.307	3.451	3.285	3.471
Umjetnost, zabava i rekreacija	4.384	4.884	4.638	4.691	5.028
Ostale uslužne djelatnosti	3.320	3.151	3.280	2.748	2.586
UKUPNO	5.063	4.759	4.966	4.937	5.001

Izvor: FINA (2015.)

Ipak, budući da su djelatnosti prerađivačke industrije te prijevoza i skladištenja djelatnosti koje su 1. i 3. po broju zaposlenih, ali i djelatnosti s kontinuirano višom prosječnom plaćom od sveukupnog prosjeka, znatan broj zaposlenih u Gradu Kaštelima ostvaruje iznadprosječnu plaću. No udio zaposlenih u djelatnostima koje imaju višu prosječnu plaću (u ukupnom broju zaposlenih) je od 2010. u konstantnom padanju što se može uočiti na slici broj 5. Naime, od 2010. do 2014. taj udio se smanjio za 10,5 postotnih poena. Tijekom 2010. i 2011. godine taj udio je bio iznad 50%, a u preostalim godinama je pao na razinu ispod 50% udjela te i dalje nastavlja blago padati.

Slika 19: Udio zaposlenih u djelatnostima koje ostvaruju višu prosječnu plaću

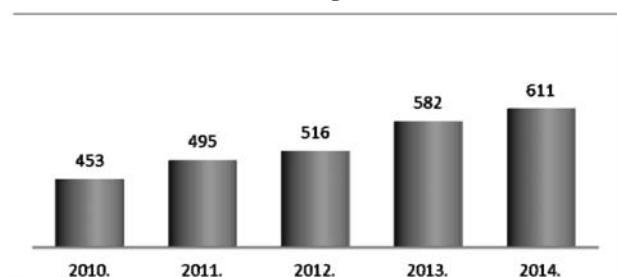

Izvor: FINA (2015.)

Poslovanje poduzeća

Godišnje financijske izvještaje za 2014. godinu s područja grada Kaštela predalo je ukupno 611 poduzetnika, obveznika poreza na dobit, od kojih su 3 velika, 5 srednje velikih te 603 mala poduzetnika. U odnosu na 2013. godinu broj poduzetnika u nominalnom iznosu se povećao za 29, odnosno za 5%. Poduzetnici grada Kaštela čine 5,2% poduzetnika Splitsko-dalmatinske županije te 0,58% poduzetnika na razini Republike Hrvatske (broj obrađenih godišnjih financijskih izvještaja) u 2014. godini.

Slika 20: Prikaz rasta broja poduzetnika Grada Kaštela od 2010. do 2014. godine

Izvor: FINA (2015.)

Iz analize **financijskih rezultata poduzetnika** Grada Kaštela posljednjih nekoliko godina, može se uočiti da je 2014. godina bila najuspješnija jer je ostvarena konsolidirana dobit nakon oporezivanja prvi put u razdoblju od 2010. do 2014. godine. Gospodarska kriza buknula je u hrvatskom gospodarstvu u 2009. godini i nastavila se u 2010. godini, što se odrazilo i na poslovanje poduzetnika Grada Kaštela. Tako od 2010. godine poduzetnici Grada Kaštela nisu uspješno poslovali jer su ostvarivali neto gubitak - konsolidirani financijski rezultat (ukupna dobit minus ukupni gubici). Razlog tomu je veći rast rashoda nego prihoda i što su poduzetnici od 2010. do 2013. ostvarivali više rashode nego prihode. No, u 2014. prvi put nakon krize konsolidirani financijski rezultat je pozitivan - 2,2 milijuna kn. Ostvarena je dobit prije oporezivanja 188,8 milijuna kn i gubitak prije oporezivanja od 163,4 milijuna kn, odnosno dobit razdoblja u iznosu od 168,1 mil. kn. te gubitak razdoblja 165,9 mil. kn. Detaljniji prikaz za razdoblje od 2010. do 2014. godine o ukupnim prihodima i rashodima, dobiti i gubitku prije oporezivanja, dobiti ili gubitku razdoblja te prosječnom broju zaposlenih nalazi se u tablici ispod teksta.

Tablica 29: Prikaz rezultata poslovanja poduzetnika Grada Kaštela od 2010. do 2014.

Godina	Br. poduzetnika	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Dobit prije oporezivanja	Gubitak prije oporezivanja	Dobit (+) ili gubitak (-) razdoblja	Prosječan br. zaposlenih
2010.	453	2.153.033.919	2.282.339.555	89.343.998	218.649.634	-137.540.256	4.125
2011.	495	2.151.867.091	2.986.728.547	95.148.332	930.009.788	-842.658.014	3.948
2012.	516	2.211.109.527	2.302.571.356	114.274.552	205.736.381	-94.582.045	3.571
2013.	582	2.551.908.095	2.700.244.921	158.768.715	307.105.541	-169.000.761	3.909
2014.	611	2.573.133.130	2.547.683.678	188.804.773	163.355.321	2.204.684	4.017

Izvor: FINA (2015.)

Analiza poduzetnika Grada Kaštela u 2014. godini prema područjima djelatnosti pokazuje vodeću ulogu prijevoza i skladištenja, prerađivačke industrije, trgovine, potom djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije te građevinarstva, dok je uloga poduzetnika iz ostalih djelatnosti mala. Prerađivačka industrija poslovala je s neto gubitkom, dok su djelatnosti prijevoza i skladištenja, trgovine, umjetnosti te građevinarstva ostvarile neto dobit.

U prerađivačkoj industriji poslovala su 94 poduzetnika od kojih je 55 poslovalo s dobiti i 39 s gubitkom. Poduzetnici tog sektora u 2014. godini ostvarili su dobit razdoblja u iznosu od 41 milijun kuna, ali i najveće gubitke od 91 milijun kuna te najveći neto gubitak (dobit minus gubitak razdoblja) od 50,5 milijuna kuna. U odnosu na 2013. godinu prerađivačka industrija je smanjila neto gubitak za 75,8%. Tako su poduzetnici sektora prerađivačke industrije zbog svog dominantnog značaja na ukupna gospodarska kretanja pridonijeli ukupnom neto gubitku svih poduzetnika koji ostvarili isti u 2014. godini.

U djelatnosti prijevoza i skladištenja Grada Kaštela u 2014. godini poslovalo su 23 poduzetnika od kojih je 17 poslovalo s dobiti i 6 s gubitkom, a ostvarili su dobit razdoblja u iznosu od 65,6 milijuna kuna i gubitke od 20,9 milijuna kuna i neto dobit (dobit minus gubitak razdoblja) od 44,6 milijuna kuna. U odnosu

na proteklu godinu poduzetnici prijevoza i skladištenja smanjili su dobit razdoblja za 2,6%. U djelatnosti građevinarstva u 2014. godini poslovalo je 85 poduzetnika od kojih su 54 poslovala s dobiti te 31 s gubitkom. Poduzetnici građevinari u 2014. godini ostvarili su dobit razdoblja u iznosu od 7 milijuna kuna i gubitak razdoblja od 2,4 milijuna kuna, a ujedno i neto dobit od 4,6 milijuna kuna. U odnosu na proteklu godinu građevinari su povećali dobit razdoblja za 32,6%.

U djelatnosti trgovine u 2014. godini poslovalo je 146 poduzetnika trgovaca od kojih je bilo 90 dobitaša i 56 gubitaša, a ostvarili su dobit razdoblja u iznosu od 31,1 milijuna kuna, gubitke od 2,9 milijuna kuna i neto dobit od 28,2 milijuna kuna, što je povećana neto dobit za 41% u odnosu na prethodnu godinu. I u sektoru umjetnosti, zabave i rekreacije u 2014. godini zabilježena je neto dobit u iznosu od 7,6 milijuna kuna, koja je smanjena za 5,1% u odnosu na 2013. godinu. U spomenutom području djelatnosti poslovalo je 6 poduzetnika, a od toga 3 ih je poslovalo s dobitkom, a 3 s gubitkom.

Broj poduzetnika u Gradu Kaštela koji su završili 2014. godinu s dobiti razdoblja je 372, a onih koji su završili s gubitkom razdoblja jest 239. Broj dobitaša porastao je za 10%, a broj gubitaša se smanjio za za 2% u odnosu na prethodnu godinu. U

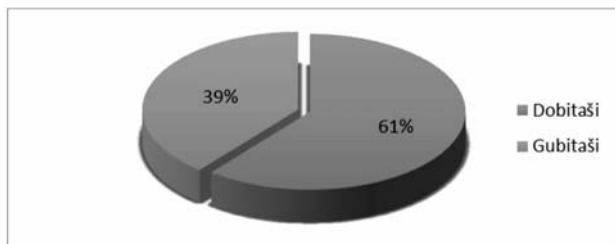
Tablica 30: Prikaz broja poduzetnika, dobiti i gubitka razdoblja za 2013. i 2014. godinu

Područja djelatnosti NKD 2007.	Broj poduzetnika	Dobit razdoblja	Gubitak razdoblja			
	2013.	2014.	2013.	2014.	2013.	2014.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	12	12	448.716	245.060	26.309.469	29.029.426
Rudarstvo i vađenje	1	2	0	764.182	263.255	325.932
Prerađivačka industrija	91	94	42.925.253	41.046.722	251.507.974	91.537.093
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	5	5	20.003	1.054.098	31.693	72.061
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	3	3	204.787	217.309	0	577.861
Građevinarstvo	85	85	5.570.581	7.057.294	2.062.920	2.405.943
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	135	146	23.264.096	31.133.806	3.277.105	2.954.503
Prijevoz i skladištenje	22	23	49.028.239	65.553.939	3.188.066	20.906.067
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	43	47	3.753.687	4.619.372	991.802	3.161.966
Informacije i komunikacije	15	15	194.307	203.641	199.749	685.812
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	2	1	0	0	179.745	0
Poslovanje nekretninama	35	29	339.073	492.068	448.553	1.996.458
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	62	65	2.477.767	4.677.449	306.113	506.718
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	37	45	1.242.046	2.474.522	16.982.478	11.200.099
Obrazovanje	7	7	91.333	106.181	457.268	54.698
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	6	5	201.809	311.487	156.758	0
Umjetnost, zabava i rekreacija	6	6	8.009.520	7.640.153	26.337	61.816
Ostale uslužne djelatnosti	15	21	114.986	458.068	497.679	374.214
UKUPNO	582	611	137.886.203	168.055.351	306.886.964	165.850.667

Izvor: FINA (2015.)

2014. godini najveći broj dobitaša je iz djelatnosti trgovine, njih 96, ali ujedno i gubitaša kojih je bilo 50.

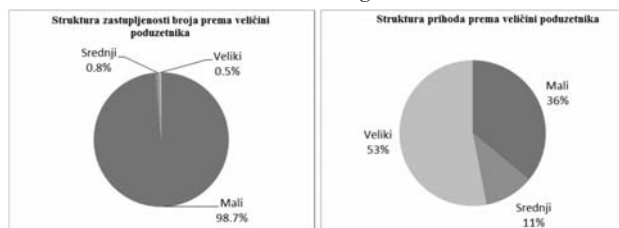
Slika 21: Struktura dobitaša i gubitaša u ukupnom broju poduzetnika Grada Kaštela u 2014. godini

Izvor: FINA (2015.)

Iako se u posljednjem desetljeću broj malih poduzetnika konstantno povećava, dominantnu ulogu i dalje vode veliki poduzetnici, a što potvrđuju i ostvareni financijski rezultati za 2014. godinu. Sektor velikih poduzetnika u 2014. godini sudjelovao je s 0,5% udjela u broju poduzetnika, 32% u broju zaposlenih, 53% u ukupnom prihodu, 64,5% dobiti razdoblja, 41,6% investicija u razdoblju. Od 3 velika poduzetnika u gradu Kaštelima u 2014. godini sva 3 su dobitaši s ostvarenom dobiti razdoblja od 108,4 milijuna kuna te na taj način nisu sudjelovali u gubitku razdoblja kaštelanskih poduzetnika.

Slika 22: Struktura zastupljenosti i prihoda poduzetnika prema veličini u 2014. godini

Izvor: FINA (2015.)

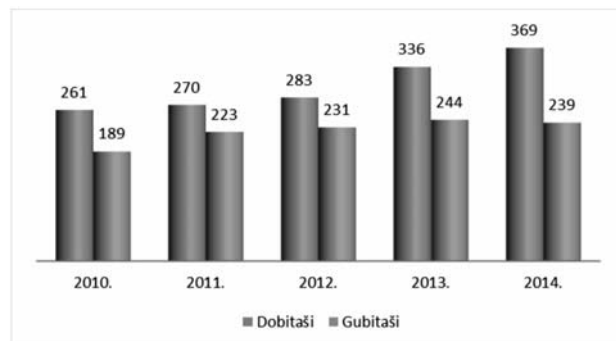
Stavljajući u odnos prihode Grada Kaštela, SDŽ i RH u 2014., prihodi Kaštela čine udio u 6,6% u ukupnim prihodima SDŽ, a u ukupnim prihodima RH 0,42%. Poduzetnici u Gradu Kaštelima ostvarili su 2,57 milijardi kuna prihoda u 2014. godini, što je rast od 0,8%, dok su ukupni rashodi zabilježili pad od 5,6% u odnosu na prethodnu godinu. Poduzetnici Splitsko-dalmatinske županije su ostvarili 38,9 milijardi kuna prihoda, ukupni prihodi povećali su se za 3,1%, ali su se povećali i ukupni rashodi za 1,9% u odnosu na 2013. godinu. Poduzetnici u Republici Hrvatskoj 2014. godine ostvarili su 618,79 milijardi kuna ukupnih prihoda što je povećanje od 3,3%, dok su ukupni rashodi porasli za 2,3% u odnosu na 2013. godinu.

U 2014. godini, **iznos ukupnih neto plaća i nadnica** u Splitsko-dalmatinskoj županiji iznosio je 3,6 milijardi kuna, a prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom 4.319 kuna, što je za 11,5% manje od prosječne mjesečne plaće zaposlenih kod poduzetnika na razini RH koja je iznosila 4.878 kuna. Na području Grada Kaštela iznos ukupnih neto plaća i nadnica iznosio je 241 milijun kuna. Prosječna mjesečna plaća zaposlenih kod kaštelanskih poduzetnika je bila 5.001 kunu. Gledajući druge gradove i općine u SDŽ najviša prosječna mjesečna neto plaća obračunata je zaposlenima kod poduzetnika grada Hvara u iznosu

od 6.655 kuna, potom slijede poduzetnici Grada Kaštela s 5.001 kuna, Općine Podstrana s 4.850 kuna i Gradac s 4.779 kuna te Grada Sinja s 4.757 kuna. Na začelju liste prvih deset gradova/općina s najvećom prosječnom plaćom kod poduzetnika za 2014. godinu nalazi se Muć s 4.456 kuna.

Mala i srednja poduzeća (MSP) imaju značajnu ulogu u gospodarstvu Grada Kaštela. Prema podatcima iz 2014. godine ona čine 47% ukupnog prihoda gospodarstva, 51% ukupnog rashoda, 35,5% dobiti razdoblja i 100% gubitku razdoblja, a zapošljavaju 68% zaposlenih od ukupnog broja zaposlenih kod pravnih osoba. Međutim, u 2014. godini 369 poduzeća ima dobit razdoblja od 59,6 milijuna kuna, a njih 239 ima gubitak razdoblja od 165,8 milijuna kuna, što je ukupni gubitak razdoblja od 106,2 milijuna kuna. Na taj način MSP umanjuju dobit razdoblja ukupnog gospodarstva Grada Kaštela obzirom da su velika poduzeća zabilježila dobit razdoblja od 108,4 milijuna kuna. Broj MSP u 2014. godini porastao je za 35,1% u odnosu na 2010. godinu, ponajviše zahvaljujući rastu broja mikro poduzeća čiji je broj veći za 39,8% u promatranom razdoblju. U ukupnom broju poduzetnika Grada Kaštela mikro, mali i srednji poduzetnici u 2014. godini čine uvjerljivih 99,5% u strukturi poduzetnika, od toga mikro poduzetnici čine 91,5% svih poduzetnika. Gledajući broj dobitaša i gubitaša kod MSP u razdoblju od 2010. godine do 2014. godine, može se uočiti da je broj i jednih i drugih rastao. Tako je broj dobitaša u nominalnom iznosu porastao za njih 108, odnosno za 41,4%. Broj gubitaša je u 2014. godini veći za 26,5%, odnosno 50 poduzetnika gubitaša je više nego 2010. godine.

Slika 23: Prikaz broja dobitaša i gubitaša kod malih i srednjih poduzetnika

Izvor: FINA (2015.)

Prema podatcima FINA-e iz 2014. godine udio MSP Grada Kaštela u ukupnom broju MSP u Splitsko-dalmatinskoj županiji iznosi 5,2%, dok je udio ukupnih prihoda MSP Grada Kaštela u 2014. godini u ukupnim prihodima malih i srednjih poduzeća SDŽ iznosio 4,2%. MSP Splitsko-dalmatinske županije su ostvarila dobit razdoblja (ukupni dobitci minus ukupni gubitci) od 538,6 milijuna kuna, a MSP Kaštela gubitak razdoblja (ukupni dobitci minus ukupni gubitci) 106,2 milijuna kn. Ovakvi podatci ukazuju na manju profitabilnost MSP u Gradu Kaštela u odnosu na prosjek SDŽ. Uvoz MSP u 2014. godini bio je veći za 5,2 milijuna kn od izvoza, a udio u uvozu svih poduzetnika Grada Kaštela bio je 48,2%, dok je udio u izvozu bio 16,4%. Detaljniji prikaz po godinama vidljiv je u tablici ispod teksta.

Tablica 31: Prikaz financijskih rezultata poslovanja malih i srednjih poduzeća

Godina	Poduzetnici			Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Dobit razdoblja	Gubitak razdoblja	Izvoz	Uvoz
	Mikro	Mali	Srednji						
2010.	400	45	5	1.091.866.885	1.244.757.931	39.235.608	197.695.609	54.288.721	69.221.005
2011.	436	49	8	1.222.781.411	2.020.128.423	46.183.086	852.499.029	53.536.810	76.599.518
2012.	460	48	6	1.270.216.484	1.374.187.289	59.618.218	171.859.982	49.601.942	69.729.213
2013.	534	40	6	1.307.887.320	1.551.837.850	53.721.078	306.886.964	181.736.862	89.590.289
2014.	559	44	5	1.208.441.276	1.301.641.628	59.650.754	165.850.667	123.557.785	128.738.601

Izvor: FINA (2015.)

Ulogu malih poduzetnika u ukupnim rezultatima poslovanja poduzetnika Grada Kaštela u 2014. godini pokazuju sljedeći udjeli: 98,7% udjela u broju svih poduzetnika, 56,2% udjela u broju zaposlenih, 36% udjela u ukupnim prihodima, 36,2% u ukupnim rashodima, 28,2% udjela u dobiti razdoblja i 31,9% udjela u gubitku razdoblja. Bitno je istaknuti da kod malih poduzetnika najveći dio čine mikro poduzetnici, njihov udio u malim poduzetnicima iznosi skoro 92,7%, a u ukupnom broju poduzetnika Grada Kaštela 91,5%. Iste godine, mali poduzetnici zapošljavali su 2.258 zaposlenika, a od toga mikro poduzetnici njih 1.307. Broj zaposlenih kod malih poduzetnika veći je za 3,2% nego 2013. godine.

Ulogu srednje velikih poduzetnika u ukupnim rezultatima poslovanja poduzetnika Grada Kaštela u 2014. godini pokazuju sljedeći udjeli: 0,8% udjela u broju svih poduzetnika, 11,8% udjela u broju zaposlenih, 10,9% udjela u ukupnom prihodu, 14,9% u ukupnom rashodu, 6,7% udjela u dobiti razdoblja te čak 68,1% udjela u gubitku razdoblja. Kod srednje velikih poduzetnika bilo je zaposleno 474 osoba što je za 13,7% manje nego u prethodnoj godini.

Tablica 32: Broj i udio aktivnih obrta na dan 31.12.2013. prema skupinama djelatnosti

Naziv skupine djelatnosti	Broj obrta	Udio (%)
Trgovina na malo	124	17,2
Usluge prijevoza	109	15,1
Turizam i ugostiteljstvo	103	14,3
Građevinski, obrtnički i komunalni radovi	89	12,3
Proizvodnja i prerada	80	11,1
Intelektualne usluge	47	6,5
Frizerski saloni i saloni za uljepšavanje	46	6,4
Uslužne djelatnosti	38	5,3
Morski ribolov	30	4,2
Održavanje i popravak motornih vozila	28	3,9
Sitni obrti	28	3,9
UKUPNO	722	100,0

Izvor: Ministarstvo poduzetništva i obrta

Već je spomenuto kako su poduzetnici Grada Kaštela u 2014. godini ostvarili neto dobit – konsolidirani financijski rezultat u iznosu od 2,2 milijuna kuna, što i nije naročito uspješan rezultat na razini ukupnog gospodarstva Grada. No, uzme li se u obzir da su prethodnu, 2013. godinu poduzetnici završili s neto gubitkom (konsolidirani financijski rezultat) od 165,5 milijuna kuna, onda je ovaj rezultat pozitivan jer odražava trendove rasta. Ovakvom rezultatu mali poduzetnici su doprinijeli s dobiti razdoblja od 48,4 milijuna kn i gubitkom razdoblja od 52,9 milijuna kuna, dok su

srednje veliki poduzetnici ostvarili dobit razdoblja od 11,3 milijuna i gubitak razdoblja od 113 milijuna kn. Malih poduzetnika dobitaša je bilo 367, a srednje velikih samo 2. Kao gubitaši, 2014. godinu završilo je 236 malih poduzetnika i 3 srednje velika poduzetnika.

Prema popisu registarskih uložaka (obrta) Ministarstva poduzetništva i obrta, na području Grada Kaštela 31.12.2013. bila su aktivna 722 obrta. Prema oznaci glavne djelatnosti najveći broj aktivnih obrta u Kaštelima se bavi trgovinom na malo (124) te uslugama i prijevozom (109), zatim ugostiteljstvom i turizmom (103), zatim slijede obrti koji se bave građevinskim, obrtničkim i komunalnim radovima (89), obrti proizvodnje i prerade su posljednji u skupini iznad 10% udjela (80). Manje zastupljeni obrti su koji se bave intelektualnim uslugama (47), frizerskim salonima i salonima za uljepšavanje (46), uslužnim djelatnostima (38), te morskim ribolovom (30), najmanje aktivni (28) su oni koji se bave održavanjem i popravkom motornih vozila te sitni obrti.

Vrijednost izvoza Grada Kaštela, izražena u kunama, je u 2014. godini povećana za 41% u odnosu na 2010. godinu, s tim da je u odnosu na 2013. vrijednost izvoza manja za 4,4%. Na kretanje izvoza u 2013. godini najviše je utjecalo pristupanje Hrvatske Europskoj uniji, odnosno ukidanje carinskih barijera s jedne strane te promjene u metodologiji praćenja robne razmjene s druge strane.

Najveći rast vrijednosti izvoza zabilježen je kod prerađivačke industrije koja u promatranom razdoblju sudjeluje u izvozu s preko 66% sve do 79,6%. Ukupni izvoz prerađivačke industrije se povećao za 45,6% 2014. u odnosu na 2010. godinu. Značajnu ulogu u ukupnom izvozu još ima i djelatnost prijevoza i skladištenja čiji je udio u 2014. godini bio 22,4%. Taj udio je imao neznatan rast u odnosu na 2013. kada je iznosio 21,6%.

Vrijednost uvoza Grada Kaštela u 2014. godini smanjena je za 18,7% u odnosu na 2010. godinu, no u odnosu na 2013. je povećana za 28,1%. Za smanjenje ukupnog uvoza najviše je zaslužna prerađivačka industrija koja je najveći uvoznik, a koja je uvoz smanjila za 46,9% uspoređujući 2014. godinu s 2010. godinom. Druga po redu djelatnost koja ima najveći uvoz jest djelatnost trgovine, čiji se uvoz u promatranom vremenu gotovo udvostručio te u 2014. godini čini 25,1% ukupnog uvoza grada Kaštela. Taj udio u 2010. godini je iznosio 11,1%.

Gledajući izvoz i uvoz na razini Županije mogu se uočiti trendovi ukupnog rasta vrijednosti izvoza, s iznimkom u 2011. i 2012. godini, dok je uvoz imao padajući trend. Ukoliko se izvoz i uvoz promatraju na razini RH, može se vidjeti da je izvoz imao konstantni rast od 2010. do 2014. godine osim 2013. godine, kao i uvoz čija je vrijednost pala u 2012. i 2014. godini u odnosu na prethodne godine. Stavljajući u te okvire Grad Kaštela, uočavaju se pozitivni pokazatelji gospodarstva Grada Kaštela u smislu udjela u izvozu u SDŽ i RH. Može se vidjeti kako je kaštelanski izvoz 2010. godine činio 10,4% izvoza Splitsko-dalmatinske

Tablica 33: Izvoz i uvoz Grada Kaštela i usporedba sa SDŽ i RH

IZVOZ	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Kaštela	535.872.411	473.156.167	502.154.077	790.020.857	755.503.891
SDŽ	5.172.049.115	4.808.689.141	4.286.561.881	4.466.160.308	5.413.976.682
RH	88.387.103.169	95.923.824.134	97.660.571.362	96.907.983.840	106.089.610.919
Udio u SDŽ	10,36%	9,84%	11,71%	17,69%	13,95%
Udio u RH	0,61%	0,49%	0,51%	0,82%	0,71%
UVOZ	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Kaštela	328.278.013	274.162.694	200.125.108	208.367.857	267.024.906
SDŽ	3.429.431.614	3.080.069.372	2.827.234.271	2.481.373.106	2.475.690.435
RH	86.243.420.404	93.112.669.020	90.922.920.576	103.654.449.625	98.859.094.055
Udio u SDŽ	9,57%	8,90%	7,08%	8,40%	10,79%
Udio u RH	0,38%	0,29%	0,22%	0,20%	0,27%

Izvor: FINA (2015.)

Tablica 34: Investicije u Gradu Kaštelima i usporedba sa SDŽ i RH

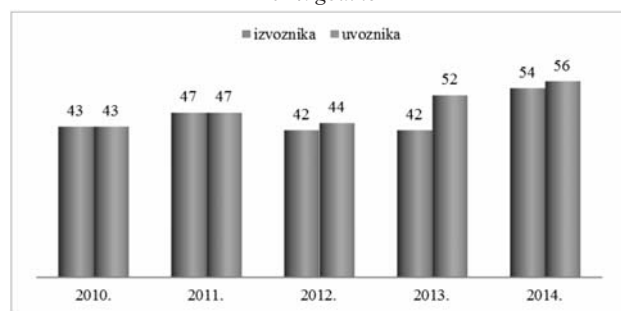
INVESTICIJE	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Grad Kaštela	133.001.472	128.985.913	129.070.894	135.812.824	118.712.574
SDŽ	1.886.303.453	1.602.447.259	1.761.887.801	2.030.596.870	1.566.063.815
RH	37.338.747.333	33.192.412.889	32.879.431.210	37.872.660.332	35.184.752.835
Udio u SDŽ	7,05 %	8,05 %	7,33 %	6,69 %	7,58 %
Udio u RH	0,36 %	0,39 %	0,39 %	0,36 %	0,34 %

Izvor: FINA (2015.)

županije, a 5 godina kasnije gotovo 14%. Udio izvoza grada Kaštela u RH iz 2010. je iznosio 0,61% te se povećao na 0,71% u 2014. godini. Promatrajući udjele uvoza, primjećuje se blagi rast u 2014. godini na 10,79% u odnosu na 2010. godinu kada je udio u SDŽ bio 9,57%. Udio u nacionalnom uvozu pokazuje trend pada, on je smanjen na 0,27% 2014. godine, dok je u 2010. godini iznosio 0,38%.

U 2014. godini u Gradu Kaštela od ukupnog broja poduzetnika, njih 54 se bavilo izvozom što čini 8,8% ukupnog broja poduzetnika. Broj izvoznika u odnosu na 2013. godinu se povećao za 28,6%. Uvoznika je u 2014. godini bilo 56, što čini udio od 9,2% u ukupnom broju poduzetnika, a njihov broj je veći za 7,7% nego prethodne godine. U razdoblju od 5 godina povećao je se i broj izvoznika i broj uvoznika. Broj izvoznika u 2014. godini je veći za 25,6%, a uvoznika za 30,2% nego 2010. godine.

Slika 24: Prikaz broja poduzetnika izvoznika i uvoznika od 2010. do 2014. godine

Izvor: FINA (2015.)

Po pitanju investicija, u 2014. godini od ukupnog broja poduzetnika na području Kaštela, njih 109 je investiralo u dugotrajnu imovinu, što je udio od 17,8% u ukupnom broju poduzetnika. Broj investitora u odnosu na 2013. godinu se povećao za 36,3%, a u odnosu na 2010. godinu za 5,8%. Broj poduzetnika koji su investirali bio je obilježen oscilacijama u promatranom petogodišnjem razdoblju. Najmanji broj investitora zabilježen je 2012. godine kada je bilo 78 poduzetnika investitora. Što se tiče poduzeća koja nisu investirala u dugotrajnu imovinu, njihov broj se povećao u razdoblju od 2010. do 2014. godine u nominalnom iznosu za 152 poduzetnika. U 2013. i 2014. godini je zabilježen najveći broj poduzetnika bez investicija, a on je bio na razini od 502 poduzetnika. Kretanje broja poduzetnika investitora i bez investicija prikazano je grafikonom na slici ispod.

Slika 25: Prikaz broja poduzetnika investitora i bez investicija od 2010. do 2014. godine

Izvor: FINA

Poduzetnici Grada Kaštela u 2014. godini u odnosu na prethodnu godinu ostvarili su pad investicija u dugotrajnu imovinu od 12,6%, što je u nominalnom iznosu 17,1 milijuna kn. Gledajući petogodišnje razdoblje investicije još uvijek nisu dosegule razinu iz 2010. godine kada su iznosile 133 milijuna kn jer tijekom 2011. i 2014. godine zabilježen pad njihove vrijednosti. Smanjenje investicija poduzetnika jedan je od razloga smanjenja gospodarske aktivnosti, obzirom da su investicije u novu dugotrajnu imovinu preduvjet buduće proizvodnje, kako zamjene postojeće dugotrajne imovine da se održi proizvodnja na sadašnjoj razini, tako i ulaganja u povećanje budućih proizvodnih kapaciteta.

Trendovi investicija na razini Županije i RH u promatranom razdoblju bili su neujednačeni. Zabilježen je pad u nominalnom iznosu od 320,2 milijuna kuna u 2014. godini u odnosu na 2010. godinu. Na nacionalnoj razini taj pad je iznosio 2,2 milijardi kuna za razdoblje od pet godina. Gledajući udio investicija kaštelanskih poduzetnika u SDŽ može se uočiti da je taj udio imao oscilacije, ali u konačnici on se u 2014. povećao na 7,58% s udjela od 7,05% iz 2010. godine. Udio u investicijama RH ostao je na sličnoj razini, 2010. iznosio je 0,36%, a 2014. godine 0,34%, s naglaskom na to da je u 2013. godini udio investicija kaštelanskih poduzetnika imao blagi rast na 0,39% udjela u 2011. i 2012. godini. Prikaz kretanja investicija i udjela u SDŽ i RH za razdoblje od 2010. do 2014. godine nalazi se u tablici ispod teksta.

Radi boljeg uvida u investicije u dugotrajnu imovinu kaštelanskih poduzetnika u tablici su prikazani su udjeli u ukupnim investicijama prema veličini poduzetnika. Iz nje se može vidjeti da su mikro poduzetnici povećali svoj udio od 2010. do 2014. godine s 4,9% na 10,3%, s tim da je u 2013. godini zabilježen njihov najveći udio koji je iznosio 25,3%. Mali poduzetnici su pokazali također neujednačene trendove investicija u dugotrajnu imovinu. U 2010. godini su imali udio 19,5%, a 2014. čak 47,6% udjela u ukupnim investicijama. Najmanji udio su zabilježili u 2013. godini kada je iznosio 12,4%. Srednje veliki poduzetnici su značajno smanjili svoj udio u investicijama gledajući petogodišnje razdoblje, on je pao sa 6,5% na 0,6%. Velika poduzeća grada Kaštela uvjerljivo drže najveći udio u investicijama u dugotrajnu imovinu, iako je kod njih vidljiv negativan trend. Njihov udio se smanjio na 41,6% u 2014. godini sa 69,1% iz 2010. godine.

Tablica 35: Udjeli u investicijama prema veličini poduzetnika za razdoblje 2010.-2014.

Veličina	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Mikro	4,93%	5,04%	11,92%	25,32%	10,27%
Mali	19,45%	17,99%	12,67%	12,40%	47,56%
Srednji	6,53%	6,19%	2,58%	0,55%	0,59%
Veliki	69,09%	70,78%	72,82%	61,73%	41,58%
UKUPNO	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Izvor: FINA (2015.)

Gledajući investicije u dugotrajnu imovinu prema djelatnosti u 2014. godini, može se vidjeti da je djelatnost prijevoza i skladištenja ostvarila 55,7 milijuna kn, što je najviši iznos

Tablica 36: Investicije prema djelatnosti NKD 2007. za razdoblje 2010.-2014.

Područja djelatnosti NKD 2007.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	323.290	1.122.780	1.209.413	1.096.546	95.540
Rudarstvo i vađenje	0	0	0	1.209.559	549.084
Prerađivačka industrija	55.740.456	58.114.006	46.249.465	34.561.208	35.443.552
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0	0	538.181	2.520.067	190.774
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	710.257	219.477	265.720	462.589	629.526
Građevinarstvo	2.062.303	2.018.626	8.818.179	10.782.757	493.640
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	3.470.330	3.129.001	7.793.035	51.018.267	17.663.871
Prijevoz i skladištenje	42.856.354	38.359.547	58.324.040	17.072.457	55.694.950
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	14.364.101	5.693.126	224.784	1.723.396	1.754.981
Informacije i komunikacije	400.692	68.546	6.398	43.425	34.795
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0	0	0	0
Poslovanje nekretninama	811.944	18.500	380.018	98.134	8.912
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1.316.576	177.063	1.172.350	430.494	158.055
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	5.278.201	12.731.851	1.514.316	1.470.915	1.800.089
Obrazovanje	209.742	21.887	37.760	122.400	3.071.193
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	0	0	11.055	48.082	4.700
Umjetnost, zabava i rekreacija	5.432.110	7.277.752	2.472.680	0	1.058.148
Ostale uslužne djelatnosti	25.116	33.751	53.500	152.528	60.764
UKUPNO	133.001.472	128.985.913	129.070.894	135.812.824	118.712.574

Izvor: FINA (2015.)

investicija u promatranoj godini. Druga po redu djelatnost po visini investicija bila je prerađivačka industrija s 35,4 milijuna kn. U 2013. najviše su investirala u dugotrajnu imovinu poduzeća trgovine i to 51 milijun kn i prerađivačka industrija 34,6 milijuna kuna. U 2012. godini najveće investicije je ostvarila djelatnost prijevoza i skladištenja u iznosu od 58,3 milijuna kn, a potom prerađivačka industrija koja je investirala 46,2 milijuna kn u dugotrajnu imovinu. U 2010. i 2011. godini je po ostvarenim investicijama prednjačila prerađivačka industrija s 55,7 mil. kn i 58,1 mil. kn, dok je djelatnost prijevoza i skladištenja bila na drugom mjestu s 42,9 mil. kn i 38,4 mil. kn. Analizirajući investicije prema djelatnostima, mogu se primijetiti oscilacije u gotovo svim djelatnostima. Detaljniji prikaz svih investicija po djelatnostima od 2010. do 2014. godine za grad Kaštela se nalazi u tablici 36.

Poduzetničke potporne institucije su gospodarski subjekti usmjereni na stvaranje kvalitetnog, korisnički orijentiranog poduzetničkog okruženja u Republici Hrvatskoj i provode programe usmjerene na razvoj poduzetništva. Ove institucije čine neizostavan i iznimno važan element eksternog okruženja poduzetnika, na kojem se temelji opstanak, ali i daljnji razvoj poduzeća.

Potporne institucije olakšavaju i pristup izvorima financiranja, omogućavaju prijenos znanja i vještina potrebnih za uspješno pokretanje poduzetničkih pothvata, pružaju informacije neophodne za donošenje svih važnih odluka vezanih uz pokretanje poduzeća ili planiranje rasta i razvoja poduzeća. Upravo su navedene usluge potpornih institucija i najvažnije za poduzetnike u fazi pokretanja poduzetničkog pothvata. U tablici se nalazi popis potpornih institucija u Splitsko-dalmatinskoj županiji uz objašnjenja njihove potporne uloge.

Vrsta poduzetničke potporne institucije	Potporne institucije u SDŽ
Razvojne agencije (lokalne, županijske) su zadužene za operativno provođenje mjera za razvoj gospodarstva i poduzetništva, poticanje i privlačenje investicija te iniciranje i realizaciju projekata poticanja gospodarskog razvitka i poduzetništva, objedinjavajući rad gospodarskih subjekata, lokalnih i regionalnih poduzetničkih institucija, te visokoobrazovnih institucija i centara znanja.	<ul style="list-style-type: none"> Javna ustanova RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije Centar za integralni razvoj srednjodalmatinskih otoka
Poduzetnički centri su zaduženi za operativno provođenje mjera za razvoj i poticanje poduzetništva na lokalnom i/ili širem području (županija, regija) i predstavljaju središta stručne i edukativne pomoći poduzetnicima radi razvoja poduzetništva u svojim sredinama.	<ul style="list-style-type: none"> Poduzetnički centar Kaštela d.o.o. Poduzetnički centar Doxus d.o.o. Expletus d.o.o. Poduzetnički centar Sinj d.o.o. za razvoj poduzetništva Poduzetnički Centar Solin

<p>Poslovni inkubatori (poduzetnički, za nove tehnologije) zaduženi su za pomoć i podršku poduzetnicima u ranoj fazi razvoja poduzetničkih projekata te pružaju stručnu, tehničku i edukativnu pomoć za pokretanje poduzetničkih projekata i poduzeća te njihov brz i održiv razvoj.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cluster za eko-društvene inovacije i razvoj - CEDRA SPLIT • Inkubator Solin d.o.o. • Poduzetnički inkubator Klis d.o.o • Studentski Poduzetnički Inkubator • Tehnološki centar Split d.o.o. za promicanje novih tehnologija, inovacija i poduzetništva
<p>Poduzetnički akceleratori su zaduženi za pružanje podrške poduzetnicima u post-inkubacijskoj fazi, odnosno u fazi razvoja i širenja poslovanja na domaćem i stranom tržištu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poduzetnički akcelerator Split d.o.o.
<p>Poslovni parkovi raspoložu fizičkim prostorima, zemljištem i resursima za smještaj poduzetnika na komercijalnoj osnovi, s posebnim fokusom na privlačenje domaćih i inozemnih investicija.</p>	
<p>Znanstveno-tehnološki parkovi se osnivaju radi komercijalizacije znanstvenih rezultata i poticanja suradnje znanstvenika i gospodarstvenika.</p>	
<p>Centri kompetencije provode istraživačke projekte razvojnog ili proizvodnog karaktera i razvijaju kompetencije u pojedinim područjima te s kojim drugi poslovni subjekti mogu ugovoriti usluge istraživanja i razvoja u svrhu jačanja pojedinih industrijskih grana.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • IRI Centar d.o.o., Kaštela; • Interligo j.d.o.o., Split

Iz prethodne analize vidljivo je da gospodarstvo Grada Kaštela pokazuje pozitivne trendove nakon nekoliko kriznih godina, gledano kroz rast ukupnih prihoda, rast broja poduzetnika te rast prosječnog broja zaposlenih. U 2014. godini je ostvaren pozitivan financijski rezultat nakon nekoliko godina konsolidiranog gubitka. Unatoč pozitivnom ukupnom rezultatu poduzetnika, zabrinjava činjenica da čak 39% poduzetnika ostvaruje gubitke u poslovanju. Kao pokazatelj rasta gospodarstva Kaštela može se prepoznati i povećanje ukupnog broja poduzetnika. Bitno je istaknuti kako su mali poduzetnici (mikro i mali) najbrojniji u strukturi poduzetnika grada Kaštela te da upravo oni nose najveći potencijal rasta gospodarstva obzirom da zapošljavaju preko 50% zaposlenih od ukupnog broja zaposlenih u pravnim osobama.

Najveći utjecaj na gospodarstvo Kaštela ima djelatnost prerađivačke industrije koja zapošljava najveći broj zaposlenih u odnosu na ostale djelatnosti, iako su primjetni negativni trendovi u smislu kontinuiranog smanjenja broja zaposlenih posljednjih nekoliko godina. Spomenuta industrija ostvaruje najveći udio u ukupnim prihodima poduzetnika Grada, ali koji se u 2014. godini prvi put spustio ispod 50% udjela u ukupnim prihodima u promatranom petogodišnjem razdoblju. Od ostalih djelatnosti koje imaju značajan utjecaj na gospodarstvo grada Kaštela mogu se istaknuti djelatnosti trgovine, prijevoza i skladištenja te građevinarstva.

Analizirajući zaposlenost i nezaposlenost u Kaštelima, može se vidjeti da broj zaposlenih u pravnim osobama blago raste, no još nije dosegno razinu iz 2010. godine. Pozitivni znakovi vide se i u kretanju ukupnog broja nezaposlenih koji bilježi padajući trend od 2013., a u lipnju 2015. zabilježena je najmanja nezaposlenost od 2009. godine. Vidljivo je da broj zaposlenih u uslužnim (tercijarnim) djelatnostima raste, a u dominantnoj (sekundarnoj) djelatnosti, prerađivačkoj industriji pada, ujedno, pri-

mjećuje se trend promjena sektorskih struktura po kojima terciarni (uslužni) sektor postaje zastupljeniji. Kada je riječ o prosječnoj neto plaći, uočavaju se trendovi blagog porasta, iako još uvijek nije dostignuta razina iz 2010. godine. Negativno obilježje gospodarstva grada Kaštela ogleda se u činjenici da se smanjuje udio zaposlenih koji zarađuju višu prosječnu plaću.

Kod kaštelanskih poduzetnika vidljivo je povećanju izvoza te smanjenje izvoza. Ovakve aktivnosti doprinose povećanju gospodarske aktivnosti te doprinose razvitku gospodarstva Grada Kaštela, a na širem planu i Županije i RH.

Investicije u novu dugotrajnu imovinu preduvjet su buduće proizvodnje, kako zamjene postojeće dugotrajne imovine da se održi proizvodnja na sadašnjoj razini, tako i ulaganja u povećanje budućih proizvodnih kapaciteta. U tom smislu kaštelanski poduzetnici imaju mogućnost utjecati na povećanje gospodarske aktivnosti Grada, obzirom da ih manje od 20% investira u novu dugotrajnu imovinu u 2014. godini.

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje ulaganja posebice u sektore koji imaju dugoročnu razvojnu perspektivu (npr. cjelogodišnji aktivni turizam, uslužni sektor dodatne vrijednosti) Povećanje konkurentnosti privatnog sektora ulaganjem u nova znanja, tehnologije i posebice IKT • Povećanje broja MSP-ova koji mogu doprinijeti rastu kvalitetnih radnih mjesta na području grada • Uspostavljanje partnerskih odnosa između različitih subjekata iz privatnog sektora, koji bi kroz zajednički nastup na tržištu mogli ostvariti veću konkurentnost i kvalitetnije se pozicionirati na tržištu 	<ul style="list-style-type: none"> • Najveći udio zaposlenih je u prerađivačkoj industriji koja također ostvaruje i najveći udio u ukupnim prihodima poduzetnika, ali koja pokazuje znakove stagnacije • Nepostojanje funkcionalne poduzetničke zone • Veliki broj poduzetnika ostvaruje gubitke u poslovanju (čak 39% u 2014. godini) • Vrlo malo poduzetnika investira značajnije iznose u dugotrajnu imovinu • Mali broj privatnih poduzetnika koji su svjesni alternativnih mogućnosti financiranja i koji su aktivni u privlačenju sredstava za svoj razvoj iz različitih fondova, uključujući i EU fondove

2.5.2. Turizam

Obzirom na stalni rast broja dolazaka i noćenja u Splitsko-dalmatinskoj županiji i povećanje važnosti turizma za cjelokupno gospodarstvo te stalni rast letova lowcost kompanija i povećanje broja putnika koji dolaze preko zračne luke Split, turizam postaje sve važnija odrednica razvoja gospodarstva i Grada Kaštela. Grad radi na uređenju plaža, angažirane su gradske službe za bolji i čistiji grad, organizirana su kulturna i zabavna događanja, radi se na eko projektu, koji je već rezultirao čistijim morem.¹⁴

Ono što čini temeljnu komparativnu prednost Grada Kaštela u odnosu na ostale konkurencijske destinacije u Dalmaciji pa i šire, a u smislu razvoja turizma i povećanja turističkog prometa, je svakako geografski položaj. Naime prostor Kaštela pruža se između Splita i Trogira, dva grada sa iznimnom i svjetski priznatom kulturnom baštinom zaštićenu pod UNESCO-m, i to sigurno u znatnoj mjeri utječe na sve veći priljev gostiju i u Kaštela. Drugi izrazito bitan faktor koji proizlazi iz geografskog položaja, odnosno preciznije prometno-geografskog položaja, je već spomenuta zračna luka Split koja iz godine u godinu bilježi sve veći rast i trenutno je druga najprometnija zračna luka u Hrvatskoj. Svakako je tome potrebno pridodati i ostale prometno-geografske posebnosti Splita kao značajnog tranzitnog centra i grada makro-regionalnog karaktera koji također bilježi izraziti trend povećanja turističkog prometa u recentnom razdoblju.

Unatoč navedenim prednostima koje proizlaze iz geografskog položaja i koje u velikoj mjeri determiniraju atraktivnost turističke destinacije, Kaštela i kao izdvojeno analizirana cjelina ima atraktivne turističke resurse koji samostalno mogu generirati

¹⁴Kaštela Info, Besplatni bilten Gradske uprave

turistički rast. Temeljni resursi koje Turistička zajednica Grada Kaštela prezentira su kulturna (kaštela/utvrde, parkovi, nematerijalna kulturna baština) i prirodna baština (sunce/more i Kozjak) te manifestacije.

Obzirom da je u poglavljima „Kulturna i povijesna baština“ i „Geografski položaj, obilježja i prirodni resursi“ već dan pregled resursa i stanja kulturne i prirodne baštine na području Kaštela i ovdje ćemo se osvrnuti samo na one resurse koje Turistička zajednica vidi kao primarne, a to su:

- Kulturno povijesne (urbanističke) cjeline sedam naselja (Sućurac, Gomilica, Kambelovac, Lukšić, Stari, Novi, Štafilić)
- Parkovna arhitektura (Vitturi, botanički vrt O.Š. Ostrog, biblijski vrt Stomorija)
- Kozjak
- Kaštelanski crljenak
- Legenda o Miljenku i Dobrili

Podaci o broju noćenja na razini Grada Kaštela u posljednjih 5 godina pokazuju izraziti uzlazni trend što korespondira sa trendom na razini županije i RH. U strukturi noćenja na razini pojedinih naselja unutar jedinice lokalne samouprave postoje oscilacije i odstupanja od općeg trenda. Najveći relativni rast u odnosu na prethodnu godinu bio je u naseljima Kaštel Sućurac (368%) i Kaštel Kambelovac (112%), a jedino je u Kaštel Gomilici zabilježen pad broja noćenja i to osjetan od čak 65%.

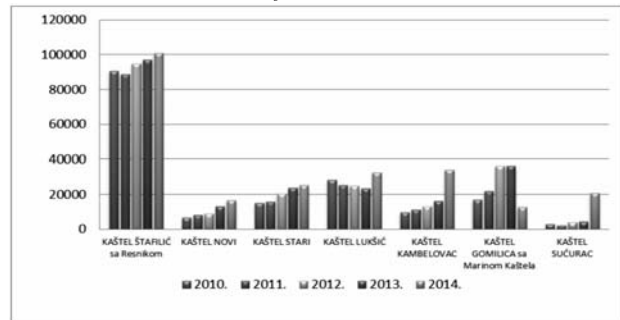
U 2014. godini ukupan broj noćenja na razini cijele lokalne samouprave iznosi 242.966 noćenja što je povećanje od 13% u odnosu na 2013. godinu. Pozitivan uzlazni trend nastavio se i u 2015. godini. Najveći apsolutni zabilježeni broj noćenja ima naselje Kaštel Štafilić. To je naselje u krajnjem zapadnom dijelu Grada te čini granicu s Gradom Trogicom i na teritoriju tog naselja nalazi se splitska zračna luka što su dvije izrazito bitne komparativne prednosti u odnosu na ostalo područje Grada Kaštela.

Tablica 37: Broj noćenja na području Grada Kaštela u razdoblju 2010. – 2014.

NASELJE	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Kaštel Štafilić sa Resnikom	90629	88782	94779	96937	101008
Kaštel Novi	6846	8239	8943	13111	16694
Kaštel Stari	15194	15743	20522	23862	25220
Kaštel Lukšić	28427	25420	24921	23510	32486
Kaštel Kambelovac	9855	11236	13133	16160	34186
Kaštel Gomilica sa Marinom Kaštela	17009	21846	36507	36312	12715
Kaštel Sućurac	3012	2267	4023	4418	20657
UKUPNO	170972	173533	202828	214310	242966

Izvor: Turistička zajednica Grada Kaštela

Slika 26: Kretanje broja noćenja po naseljima Grada Kaštela u razdoblju 2010. – 2014.

Izvor: Turistička zajednica Grada Kaštela

Što se tiče 2015. godine, prema dostavljenim podacima od strane Turističke zajednice Grada Kaštela, ukupan broj dolazaka turista u 2015. godini iznosio je 50.333 a broj noćenja 282.125, iz čega je vidljiv daljnji trend rasta turističke djelatnosti. Od toga je u komercijalnom sektoru, najviše gostiju dolazilo iz Poljske i Njemačke sa cca 15 %, zatim Češke sa cca 11 %, Slovačke i Slovenije sa cca 6%, Francuske sa cca 4,4 %. Veliki broj zemalja je bio zastupljen sa 2-3 % (Norveška, Rusija, Švedska, V. Britanija, Austrija, Belgija, Mađarska, Nizozemska, Italija). Ostale zemlje su bile zastupljene sa manjim postotkom. U 2015. godini udio domaćih gostiju je iznosio cca 10 %, a stranih skoro 90%.

Tablica 38: Broj postelja po različitim kategorijama smještaja na području Grada Kaštela

Kategorija smještaja	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Hoteli	644	714	714	667	714
Privatni smještaj	1187	1301	1389	1879	2671
Obrtnici	514	424	434	454	393
Marina Kaštela	-	24	24	24	-
UKUPNO	2345	2463	2561	3024	3778

Izvor: Turistička zajednica Grada Kaštela

U strukturi smještajnih kapaciteta na području Grada Kaštela prevladava privatni smještaj na koji otpada čak 80% svih kapaciteta odnosno 3.064 postelja (što uključuje i obrtnike), dok ukupan broj postelja u svim hotelima iznosi 714. Vidljivo je također da se udio privatnog smještaja u ukupnoj strukturi smještajnih kapaciteta kontinuirano povećava u promatranom razdoblju 2010. – 2014. te je odnos privatnog i hotelskog smještaja 2010. godine iznosio 27% - 73% u korist privatnog smještaja. Također, valja napomenuti da na području Kaštela postoje četiri kampa i to dva u Kaštel Štafiliću te po jedan u Kaštel Kambelovcu i Kaštel Starom.

Prema podacima Turističke zajednice Grada Kaštela, struktura smještajnih kapaciteta na dan 31.12.2015. godine izgledala je kako je navedeno u tablici ispod.

Tablica 39: Smještajni kapaciteti na dan 31.12.2015. godine

Vrsta smještaja	Broj domaćina	Sobe	Broj kreveta	Apartmani	Broj kreveta	Kuće	Broj kreveta	Smj. ukupno	Broj kreveta	Kamp	
Privatni smještaj	640	280	545	983	3009	3	16	1263	3570	11	33
Obrtnici	11	35	73	12	34	-	-	47	107	30	90
Hoteli	5	96	205	-	-	-	-	96	205	-	-
Poduzeća	12	42	122	-	-	-	-	42	122	-	-
Poduzeće Resnik	1	81	148	-	-	-	-	81	148	-	-
Hosteli	3	22	94	-	-	-	-	22	94	-	-
Ukupno	672	556	1187	995	3043	3	16	1554	4246	41	123

Izvor: Turistička zajednica Grada Kaštela

Prema GUP-u Grada Kaštela na različitim lokacijama na gradskom području omogućeno je uređenje mješovitih zona sa gospodarskim i ugostiteljsko-turističkim sadržajima, dok je na nekima previđena izgradnja isključivo turističkih zona/naselja. Na tim se prostorima omogućava uređenje kupališta, te sportskih i rekreacijskih sadržaja. Mogu se graditi trgovački, javni (kulturni, zabavni) i slični sadržaji koji upotpunjavaju osnovnu namjenu. Izgradnja i uređenje ovih zona može se odvijati isključivo na temelju detaljnijeg plana, a gdje oni nisu propisani ili za izgrađene dijelove građevinskih područja na temelju idejnih rješenja za lokacijsku dozvolu.

GUP-om su za djelomičnu ili isključivu funkciju turizma predviđena sljedeća područja s nužnosti izrade detaljnih planova uređenja:

- Resnik (uređenje turističkog naselja i planiranje nužne komunalne infrastrukture)
- Turistička zona Kaštel Sućurac – Sustipan (sanacija postojećih industrijskih pogona i uređenje područja luke nautičkog turizma)
- Divulje (uređenje turističke zone kao turističkog naselja i sportsko-rekreacijskih sadržaja)
- Kaštel Stari Centar (djelomično turistička)
- Kaštel Lukšić – Kaštel Kambelovac 2 (djelomično turistička)
- Kaštel Kambelovac Centar 2 (djelomično turistička)

Detaljan plan uređenja koji je već na snazi, a vezan za turističko korištenje prostora je Turistička zona Štalija. Površina obuhvata DPU-a je cca 4.707 m², a radi se o neadekvatno uređenom prostoru na kojem se nalazi građevina u derutnom stanju, s vrijednim zelenim površinama u južnom dijelu obuhvata. Ovaj dio obuhvata se nalazi unutar posebno vrijednog obalnog pojasa Kaštela, čije je ukupne vrijednosti potrebno sačuvati i valorizirati, posebno kroz oblike javnog korištenja.

Turizam postupno postaje sve značajniji element ukupne gospodarske strukture Grada Kaštela i važan dopunski pa čak i osnovni izvor prihoda za stanovništvo što je vidljivo u konstantnom povećanju ukupnog smještajnog kapaciteta, posebno u kategoriji privatnog smještaja. Iz godine u godinu vidljiv je porast broja dolazaka, što je rezultat općeg trenda povećanja broja dolazaka na razini županije i RH.

Grad Kaštela koristi svoj povoljan prometno-geografski položaj, a u budućnosti bi trebao staviti još veći naglasak na prednosti koje iz takvog povoljnog položaja proizlaze i na taj način privući nove posjetitelje, ali još važnije i investitore. Obzirom na iznimno bogatu kulturno-povijesnu baštinu i zaštićene prirodne lokalitete njihova uloga treba biti istaknutija te ih je potrebno integrirati u povezanu tematsku cjelinu.

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetnije korištenje povoljnog geo-prometnog položaja Grada Kaštela u svrhu razvoja turizma i privlačenja novih posjetitelja, ali i investitora • Učinkovitija implementacija novog vizualnog (turističkog) identiteta Grada Kaštela • Razvoj turističke ponude dodatne vrijednosti (hoteli s više zvjezdica, agroturistička ponuda, turizam posebnih interesa, valorizacija važnih arheoloških, tradicijskih i povijesnih atrakcija koji mogu biti stavljani u funkciju turizma dodatne vrijednosti, npr. kaštelanski crljenak koje treba spasiti od izumiranja i pretvoriti u turističku atrakciju ili priča o Miljenku i Dobriću i sl.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak iskustva u turizmu • Nedostatak svijesti i suradnje dionika bitnih za kvalitetnije iskorištavanje mogućnosti jedinstvenog identiteta grada sedam dvoraca i raznolike ponude kulturnog i aktivnog turizma • Turistički potencijal bogate kulturno-povijesne baštine opterećen je imovinsko-pravnim problemima što usporava njegovu punu i održivu kapitalizaciju.

2.5.3. Poljoprivreda

Poljoprivreda je tradicionalno važna djelatnost na području Kaštela te i danas ima svoju vrijednost i potencijal, kako u proizvodnji tradicionalnih kultura i izvora prihoda za obiteljska poljoprivredna gospodarstva, tako u smislu prateće djelatnosti razvoja posebnih oblika turizma.

U Splitsko – dalmatinskoj županiji, kao i čitavoj hrvatskoj obiteljskoj poljoprivredi, u proteklom vremenu kumulirali su se nepovoljni procesi kao što je kontinuirano smanjenje broja gospodarstva, smanjenje njihove prosječne veličine, veliki gubitak nekada korištenog poljoprivrednog zemljišta i rast neobrađenih poljoprivrednih površina. Taj nesklad između agrarne strukture i primjene suvremenih znanstveno-tehnoloških probitaka u poljoprivredi trebao bi se u doglednoj budućnosti prevladati formiranjem optimalna broja obiteljskih gospodarstva većih površina, koji bi bili glavni nositelji tržišno konkurentne poljoprivrede.

Poljoprivreda predstavlja značajnu komplementarnu djelatnost drugim granama, u prvom redu prehrambenoj industriji i turizmu, jer se radi o tradicionalnoj djelatnosti koja je u na području čitave Splitsko – dalmatinske županije vrlo često dopunska djelatnost. Službeni podaci često daju iskrivljenu predodžbu o važnosti poljoprivrede za stanovništvo budući da je ona često neregistrirana pri sustavima statistike i poreza i ne uključuje svu proizvodnju „za vlastite potrebe“ kao i onu čija prodaja ne bude registrirana. Postojanje poljoprivrede dodaje raznolikost, a time i otpornost i prilagodljivost lokalnog i regionalnog gospodarstva tržišnim i drugim poremećajima.

Osim toga, „okolišno“ gledano, poljoprivreda je važna jer je ona – u svom tradicionalnom obliku – vrlo često nužna za održanje tradicionalnih kulturnih / antropogenih krajobraza i uz njih vezano dodatnu biološku raznolikost staništa i vrsta.

Na području županije maslinarstvo i vinogradarstvo (maslinarstvo na otocima i priobalju, vinogradarstvo podjednako i u zaobalju) značajne su tradicionalne poljoprivredne grane, koje u posljednje vrijeme, zahvaljujući poticajima i nekolicini „svijetlih primjera“ koji su demonstrirali da je moguća tržišno konkurentna i profitabilna proizvodnja, bilježe konstantan rast. Uz uzgoj vinove loze i masline, razvija se i proizvodnja vina i ulja, s većim brojem vrhunskih proizvoda već prepoznatljivog „brenda“, no i tu postoje još značajne mogućnosti za rast i razvoj. Od voćaka, dominiraju jabuke, breskve, nektarine i agrumi, dok tradicionalne kulture – smokva, bajam, rogač, višnja maraska, stolna trešnja (kaštelanska i tugarska) – stagniraju ili se polako zapuštaju, kao posljedica inercije iz prethodnog razdoblja, odnosno unatoč činjenici da – prema novim analizama – za njih ponovno postoje značajne mogućnosti tržišnog plasmana (u kontekstu tržišta zdrave hrane i sl.).¹⁵

Prema Popisu poljoprivrede DZS iz 2003. godine, pod zaštićenim prostorima bilo je više od 10% površina, krumpirom zasadeno 9%, a cvijeće se uzgajalo na gotovo 4% površina. Velika je raznolikost proizvodnje na otvorenom, a najzastupljenije kulture su kupusnjače (kupus, kelj, brokula, cvjetača), endivija, grah mahunar, grašak, bob, cikla, luk, poriluk, rajčica, paprika, krastavac, tikvice, patlidžan. U zaštićenim prostorima je uglavnom bila izmjena plodovitog i lisnatog povrća odnosno rajčica, paprika i krastavac sa salatama te proizvodnja povrtnih presadnica. Od cvječarskih kultura na otvorenom najčešća je bila krizantema dok se u zaštićenom prostoru uz krizantemu uzgajaju, gerberi, ruže, ranunculi, anturium te lončanice sezonskog cvijeća i ukrasnog (egzotičnog) bilja.¹⁶

Uzgoj trešnje tradicionalan je na čitavom području od Kaštela do Omiša. Veći dio stabala trešnje uzgaja se u konsocijaciji s vinovom lozom i maslinom. Zemljište za uzgoj trešnje uglavnom su skeletna i nešto dublji profil. Glavna sorta je Gomilička, te manje Tugarka, Stonska, Van, Bing, Lambert i druge introdu-

¹⁵ Plan navodnjavanja Splitsko – dalmatinske županije (2006.)

¹⁶ Popis poljoprivrede, DZS, 2003.

cirane sorte. Agrumi se uzgajaju na području Donjih Kaštela (K. Štafilić, Nehaj, Stomorijska, Resnik), na dijelu trogirskog polja i Planog.¹⁷

Maslinici na području Kaštela, a sličan obrazac pronalazimo i na području čitave županije, se nalaze na brdskim zaravnima u okolici mjesta, a često puta su i na vrlo nagnutim terenima koji su kameniti ili stjenoviti i nešto lošijeg boniteta. Uzgajaju se uglavnom sorte dvojake namjene i to u uvjetima suhog gospodarenja, a na nešto boljim terenima, koji se odlikuju dubljim profilom zemljišta i većom sposobnošću očuvanja vlage u tlu, postoji tradicija proizvodnje stolnih maslina.¹⁸

Slika 27: Korištenje poljoprivrednog zemljišta na području Grada Kaštela

Izvor: Plan navodnjavanja na području Splitsko – dalmatinske županije

Prema podacima iz Upisnika poljoprivrede na području Grada Kaštela u 2015. godini, registrirano je ukupno 906 članova poljoprivrednih gospodarstava, a u ukupnoj strukturi prevladavaju obiteljska poljoprivredna gospodarstva. U trgovačkim društvima i zadrugama registrirano je svega 1,65% od svih registriranih članova u poljoprivrednim gospodarstvima što upućuje na maleni značaj poljoprivrede u ekonomskoj strukturi te upućuje na značaj poljoprivrede kao dopunske djelatnosti za stanovništvo.

Tablica 40: Broj članova poljoprivrednih gospodarstava prema pravnom obliku

Naselje	Obiteljsko gospodarstvo	Obrt	Ostali	Trgovačko društvo	Zadruga
Kaštel Gomilica	82	-	-	1	-
Kaštel Kambelovac	134	-	-	2	-
Kaštel Lukšić	128	-	1	1	-
Kaštel Novi	135	2	-	2	-
Kaštel Stari	213	4	-	3	1
Kaštel Sućurac	91	2	-	3	1
Kaštel Štafilić	98	1	-	1	-

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, na dan 14.12.2015.

Od ukupno 710 registriranih poljoprivrednih gospodarstava te 502 hektara ukupne poljoprivredne površine kojima raspolažu i uvedenih u sustav ARKOD, čak 704 registrirana gospodarstva ili

Tablica 41: Broj poljoprivrednih gospodarstava prema površini u hektarima

Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)
	<3		>3 i <20		>20 i <100		>100		UKUPNO
704	438,32	5	36,40	1	27,70	0	0,00	710	502,42

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, na dan 14.12.2015.

99.15% imaju površinu manju od 3 hektara. Kao što je i prethodno spomenuto, problem ovakve usitnjene strukture zemljišta na veliki broj malih parcela je što onemogućuje rentabilnu poljoprivrednu proizvodnju osim mogućnošću udruživanja u sustave zajedničke ili proizvođačkih organizacija odnosno zajedničkog izlaska na tržište.

Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi iz 2015. godine, maslinarstvom i vinogradarstvom bavi se najveći broj korisnika, što je i slučaj u većini predjela županije. Od voćaka najzastupljenije se trešnje, zatim smokve, bademi i breskve.

Tablica 42: Najučestalije poljoprivredne kulture ili obilježja krajobraza i broj korisnika

Kultura/obilježje krajobraza	Broj korisnika
Maslina	186
Plemenita vinova loza	87
Miješani nasad voćnih vrsta	77
Kućni vrt	46
Trešnja	27
Krški pašnjak	13
Livade	10
Smokva	9
Badem	7
Breskve	5
Mandarine	4
Krumpir	3
Rajčica	3
Višnja	3

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, na dan 14.12.2015.

Kako je već navedeno u poglavlju „Nadređeni strateški dokumenti“, Planom navodnjavanja Splitsko-dalmatinske županije područje Kaštela je jedno od prioritetnih područja za navodnjavanje u županiji te je također predviđeno za ulaganje u jedan od tri pilot projekta. U obalnom području maslinici bi se navodnjavali sustavom kapanja i to tako da se oko debla svakog stabla razvuče okitensko crijevo koje bi stvaralo kružnicu veličine krošnje stabla na kojem su ugrađene kapaljke. U prosjeku oko jednog stabla bi bilo potrebno postaviti crijevo duljine od 10 do 20 m, zavisno od veličine i razvijenosti stabla, a na njemu bi trebalo biti 7 do 10 kapaljki pravilno raspoređenih po kružnici. U nasadima kod kojih je gustoća sklopa 300 biljaka po hektaru navodnjavanje bi se obavljalo također sustavom kapanja s tim da bi kružnica u ovom sustavu bila između 5 i 10 m duljine s ugrađenih 5-7 kapaljki. Kapacitet kapaljki bi trebao biti između 3 i 8 l/sat. Navodnjavanje breskve, nektarine, jabuke, trešnje i šljive obavljao bi se po sustavu kapanja. Naime, u ovim nasadima potrebno je instalirati cijev po dužini reda te ugraditi po dvije kapaljke kod svakog stabla. Radi lakše obrade tla u nasadima jabuke cijev je preporučljivo objesiti o prvu žicu na armaturi. Kapacitet kapaljki trebao bi biti između 2 i 6 l/h.

¹⁷Plan navodnjavanja Splitsko – dalmatinske županije (2006.)

¹⁸Plan navodnjavanja Splitsko – dalmatinske županije (2006.)

Deagrarizacija je socioekonomski proces vidljiv na razini čitave županije. Negdje je nastao kao posljedica depopulacije i iseljavanja stanovništva, a negdje procesom urbanizacije i zapošljavanjem stanovništva u drugim sektorima, kao što je slučaj kod Grada Kaštela i ostalih naselja u okviru splitske aglomeracije. U prostoru je taj proces vidljiv promjenom kulturnog pejzaža gdje oranicama mjesto sve više prepuštaju neobrađena zemljišta obrasla korovom. Planskim djelovanjem taj se proces može suzbiti što u konačnici doprinosi većoj mogućnosti samozapošljavanja lokalnog stanovništva u poljoprivredi, atraktivnijem okolišu i kvaliteti života.

Razvojem poljoprivredne proizvodnje koja prepoznaje komparativne prednosti područja može se omogućiti dodatne učinke za lokalno stanovništvo, ali je potreban sustavan rad na unapređenju kvalitete, primjeni novih znanja i tehnologija (npr. ekološka proizvodnja, obnova i uzgoj autohtonih sorti, korištenje suvremenih tehnologija navodnjavanja, marketinga i sl.) što u sinergiji s turističkim aktivnostima i zaštitom okoliša može značajno doprinijeti podizanju kvalitete života.

U procesu prestrukturiranja obiteljske poljoprivrede trebalo bi razviti prihvatljiv model poslovnog povezivanja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, naročito iste proizvodnje, bilo da se udruže u zajedničku proizvodnju na više povezanih parcela ili da imaju zajednički proizvod namijenjen prodaji. Međutim, za to treba osigurati tehničko-tehnološku i organizacijsku pripremu i potporu jer obiteljska gospodarstva teško da se mogu sama organizirati. Jedan od vidova organiziranja sitnih proizvođača je svakako i zadrugarstvo koje ne sputava slobodu poduzetništva na vlastitom gospodarstvu i nudi poslovnu suradnju gospodarstvima tamo gdje su ona poslovno najslabija.

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> Sustavan rad na unapređenju kvalitete i konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje Uvođenje i korištenje novih suvremenih tehnologija i standarda kod poljoprivredne proizvodnje Uspostava sustava navodnjavanja Udruživanje poljoprivrednih proizvođača radi jednostavnijeg i ekonomičnijeg nastupa na tržištu Razvoj multifunkcionalnih poljoprivrednih gospodarstava koja bi kombinirala primjerice turizam, obrazovanje, socijalne usluge ili sl. Stavljanje u funkciju sve većeg broja zapuštenih poljoprivrednih zemljišta čijim bi se uređenjem i čišćenjem ostvarile mnoge prednosti za lokalno stanovništvo i cijelo područje Kaštela 	<ul style="list-style-type: none"> Deagrarizacija kao posljedica urbanizacije i zapošljavanja stanovništva u drugim sektorima Neatraktivnost poljoprivrede mladim naraštajima Rješavanje imovinsko-pravnih problema i usitnjenosti zemljišta Nastavak gubljenja ili onečišćenja vrijednog poljoprivrednog zemljišta stambenom, turističkom ili industrijskom gradnjom

2.5.4. Malo i srednje poduzetništvo

Grad Kaštela baštini industrijsku prošlost i danas je ostao trend da veliki poduzetnici Cemex d.d., Zračna luka Split d.d. i Ribola zapošljavaju 1.270 zaposlena, što čini 32,33% ukupno zaposlenih.

S obzirom da ne postoje uređene poslovne zone, srednje velikih tvrtki skoro da i nema, odnosno na području grada posluje njih 5, od čega su dvije u stečaju: Adria Čelik d.o.o. i Kaštelanski staklenici d.d.

Sektor malog i srednjeg poduzetništva čine ukupno 603 trgovačka društva, gdje čak 89,72% poduzetnika čine mikro-poduzetnici (poduzetnici do 10 zaposlenih) koji zapošljavaju 1.182 zaposlenika, odnosno 30,09%.

Tablica 44: Prikaz broja poduzetnika s brojem zaposlenih i ostvarenim prihodima za 2014. i 2015.

Gospodarski sektor	Broj tvrtki	Zaposleni		Prihodi	
		2014	2015	2014	2015
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	11	15	27	14.658.619	21.532.690
Rudarstvo i vađenje	1	2	3	7.667.383	10.608.227
Prerađivačka industrija	90	524	568	173.746.869	194.914.455
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	4	0	0	1.212.664	1.821.706
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	4	15	10	9.290.938	6.338.969
Građevinarstvo	79	399	447	113.915.842	140.352.165
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	135	474	478	340.740.505	390.406.607
Prijevoz i skladištenje	24	100	150	36.139.969	54.978.537
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	55	245	287	64.521.199	75.352.096
Informacije i komunikacije	17	20	22	3.217.032	6.693.107
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1	5	5	609.933	677.600
Poslovanje nekretninama	29	14	16	4.181.802	4.531.291
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	58	146	151	34.605.672	32.475.185
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	48	88	104	69.425.864	75.997.921
Obrazovanje	10	21	21	3.429.256	4.627.350
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	6	49	58	7.859.264	10.751.872
Umjetnost, zabava i rekreacija	5	14	15	3.439.921	5.014.465
Ostale uslužne djelatnosti	18	26	31	6.583.253	7.670.299
UKUPNO	595	2.157	2.393	895.245.985	1.044.744.542

Izvor: FINA (2016.)

Tablica 43: Struktura poduzetnika prema veličini

	Broj tvrtki	Zaposleni		Prihodi	
		2014	2015	2014	2015
Mikropoduzetnici	541	995	1.135	439.635.246	520.805.602
Mali poduzetnici	54	1.162	1.258	455.610.739	523.938.940
Srednji poduzetnici	5	474	218	282.308.339	182.043.062
Veliki poduzetnici	3	1.285	1.270	1.364.691.854	1.485.690.482
UKUPNO	603	3.916	3.881	2.542.246.178	2.712.478.086

Izvor: FINA (2016.)

Najsnažniji sektori su: proizvodni sektor u prerađivačkoj industriji, trgovina, građevinarstvo, djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane te stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti.

Veliki broj MSP subjekata je registrirano kao obrt, što zbog nepostojanja jedinstvenog registra finansijskih podataka onemogućuje provođenje kvalitetne analize sektora MSP.

2.6. Prirodna baština i stanje kvalitete okoliša

2.6.1. Zaštićena prirodna baština

Procesi urbanizacije i industrijalizacije dijelom su utjecali na okoliš i kvalitetu okoliša kaštelanskog zaljeva te skrili slikovitost njegovih gradića (kaštela). Unatoč tome, ovo područje krije nekoliko vrlo zanimljivih i prirodno vrijednih lokaliteta, koji također mogu predstavljati značajan faktor turističke atraktivnosti grada.

Pregled zaštićenih prirodnih vrijednosti na području Grada Kaštela

Kaštel Stari – Park hotela Palace (Spomenik parkovne arhitekture)

Kaštel Lukšić - Botanički vrt Osnovne škole „Ostrog“ (Spomenik parkovne arhitekture)

Kaštel Lukšić – park Vitturi (Spomenik parkovne arhitekture)

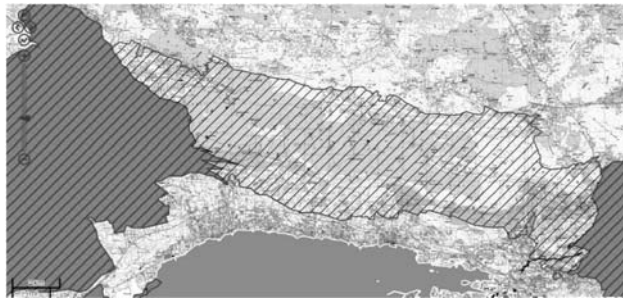
Kaštel Štafilčić - Maslina (Spomenik prirode)

Kaštel Gomilica – Hrast (Spomenik prirode)

Ekološka mreža

Područjem Kaštela prolaze oba elementa mreže NATURA 2000. Duž sjeverne i zapadne granice Grada prolazi mreža područja značajna za očuvanje ptica (HR2001363 „Zaleđe Trogira“) dok je zapadna granica ujedno i dio mreže područja značajno za očuvanje vrsta i stanišnih tipova (HR1000027 „Mosor, Kozjak i Trogirski zaval“)“

Slika 28: Ekološka mreža NATURA 2000 na području Grada Kaštela

*Zeleni poligon POVS, mrežasti plavi poligon POP
Izvor: Biportal.hr

2.6.2. Stanje kvalitete okoliša

U slučaju okoliša Splitsko-dalmatinske županije i Grada Kaštela, bitno je uzeti u obzir dvije činjenice:

1) zdrav i očuvan okoliš – što uključuje sve njegove sastavnice, od samog prostora, preko voda, tla, zraka, do biološke i krajobrazne raznolikosti i predstavlja visokovrijedan resurs.

2) recentni razvojni pritisci – u prvom redu snažni urbanizacijski pritisci na obalno područje, ali i oživljavanje gospodarstva, ukoliko ih se ne oblikuje i regulira na odgovarajući način, neupitno vode podoptimalnom korištenju i degradaciji resursa, odnosno podoptimalnom razvoju i razvojnoj stagnaciji.

Uloga i zadaće lokalne – gradske i općinske samouprave također su određene Zakonom o lokalnoj i područnoj samoupravi. Od poslova određenih zakonom, za područje zaštite okoliša najznačajniji su: poslovi komunalne djelatnosti, zaštite i unapređenja prirodnog okoliša, te prostornog i urbanističkog planiranja. U ukupnoj strukturi rashoda Grada Kaštela na segment zaštite oko-

liša odvaja se najmanje sredstava i čiji udio u ukupnoj strukturi sudjeluje s manje od 1%.

Unutar operativne strukture Grada Kaštela, ustrojstvena jedinica zadužena za područje za zaštitu okoliša je Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša koji prati i analizira stanje u području zaštite okoliša i prirode, izrađuje izvješća, programe, planove i stručne podloga iz područja zaštite okoliša i prirode, izrađuje prijedloge općih akata vezanih za zaštitu okoliša i prirodu, surađuje sa stručnim i znanstvenim institucijama, nadležnim tijelima, građanima i organizacijama na zajedničkoj provedbi programa i projekata zaštite okoliša. Od ukupnog gradskog proračuna na poslove zaštite okoliša otpada najmanji udio u rashodima, ispod 1%.

Institucije građanskog društva

Javnost je, bilo kao skup relativno nepovezanih građana, bilo kroz različite oblike udruživanja u nevladine udruge, izuzetno važan akter zaštite okoliša. Izrazito je pozitivno da su udruge angažirane na području zaštite okoliša osnivane po cijelom području Splitsko – dalmatinske županije, jer to znači da na cijelom području županije, među stanovništvom / građanima, postoji potencijalni partner u implementaciji mjera zaštite okoliša od kojih se mnoge provode upravo na toj najnižoj, stvarnosti i problemima najbližoj lokalnoj razini. Evidentno je da je, uz nekoliko izuzetaka, proces artikuliranja građana i njihovih udruga kao važnog partnera u provedbi zaštite okoliša na području SDŽ još uvijek na samom početku.¹⁹

Tablica 45: Udruge zaštite okoliša na području Grada Kaštela

Naziv udruge	Adresa	Status
Udruge uzgajatelja malih životinja Kaštela	Biskupa P. Žanića 73, Kaštel Novi	Aktivna
Udruge Restauro	Cesta dr. F. Tuđmana 834, Kaštel Stari	Aktivna
Udruge Ronilački klub Giričić	Obala k.Tomislava 12, Kaštel Gomilica	Aktivna
Udruge biciklista Pedalin Kaštela	Boruće 26, Kaštel Lukšić	Aktivna
Udruge DE TRI	Obala kralja Tomislava 2, Kaštel Sućurac	Aktivna
Udruge Trokut mladih Kaštela	Karlovo 2, Kaštel Kambelovac	Aktivna
Sportsko-amaterska udruge za zaštitu i uzgoj ptica Kozjak Kaštela	Cesta Dr. F. Tuđmana 263, Kaštel Gomilica	Aktivna
Udruge Livanjska Zajednica Kaštela	Sibovica 12a, Kaštel Lukšić	Aktivna
Udruge Krizni Eko Kaštelanski stožer	Starčevićeva 24, Kaštel Sućurac	Aktivna

Izvor: Registar udruge RH

Na području Kaštela, prema podacima dostupnim u Registru udruge RH, postoji 9 udruge iz područja zaštite okoliša. Većina registriranih navedenih „ekoloških“ udruge promiču vrijednosti održivog razvoja, ali svoj interes usmjeravaju uglavnom prema srodnim temama (biciklizam, kultura, zaštita životinja) dok je ekologija i zaštita okoliša u drugom planu.

Krizni eko kaštelanski stožer – KEKS udruge je koja je u posljednje vrijeme, zajedno sa građanima okupljenima oko drugih inicijativa i udruge sa širem splitskog područja (Građanska inicijativa Split, Udruge Sunce, Građanska inicijativa za zaštitu okoliša Kaštelanskog zaljeva, Ne spalionici otpada u Kaštelanskom zaljevu, Stop spalionici itd.), angažirana i zalaže se za održivo gospodarenje otpadom, te traži od Ministarstva zaštite okoliša i prirode odustajanje od koncepta spaljivanja otpada u spalionicama, cementarama i termoelektranama.

¹⁹Program zaštite okoliša Splitsko – dalmatinske županije, 2008.

ANALIZA DOSTUPNIH PODATAKA

Napominjemo da su određeni segmenti zaštite okoliša obrađeni kroz druga, specifična poglavlja poput „komunalne infrastrukture“, „turizma“, „prirodno geografska obilježja“ i dr. Izneseni podaci prvenstveno su oni dostupni od Agencije za zaštitu okoliša, Državnog zavoda za zaštitu prirode te Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Split.

Zrak

Mjerenja kakvoće zraka na području splitske aglomeracije provodi Nastavni zavod za javno zdravstvo Split. Prema podacima iz 2013. godine, koje obuhvaćaju šire gradsko područje Splita (uključujući nekoliko mjernih stanica u Kaštelima) pokazali su da je zrak na cijelom području grada Kaštela I. kategorije kakvoće.²⁰

S obzirom na potrebu prelaska tvornica Cemex Hrvatska d.d na novo gorivo ugljen i petrol-koks, izrađena je „Studija utjecaja na okoliš“ i „Program sanacije utjecaja na zrak“, a temeljem Studije utjecaja na okoliš, definirana je obveza praćenja kvalitete zraka (praćenje emisije onečišćujućih tvari). Podaci pokazuju da je u okolišu svih mjernih postaja (u vlasništvu tvrtke Cemex), na području grada Kaštela (Kaštel Sućurac, Kaštel Kambelovac), ali i okolnim mjernim postajama u vlasništvu tvrtke, u razdoblju ispitivanja od siječnja 2014. god. do prosinca 2014. god. s obzirom na ukupnu taložnu tvar te metale u taložnoj tvari zrak neznatno onečišćen, odnosno I. kategorije kakvoće.²¹

More

Podaci o kakvoći mora za područje Grada Kaštela za 2016. godinu ukazuju kako je na 8 od ukupno 10 ispitivanih lokacija, more izvrsne kakvoće. Jedna je lokacija iz kategorije dobre kakvoće (Gojača, Kaštel Sućurac) te jedna iz kategorije zadovoljavajuće kakvoće (Torac, Kaštel Gomilica). Nižim kvalitativnim kategorijama ne pripada niti jedna lokacija s područja Grada Kaštela.

Ekološko stanje srednjeg Jadrana mjereno tijekom 2014. godine može se opisati kao vrlo dobro, a jedini izuzeci su šibenska luka na kojoj je ustanovljeno za stupanj lošije stanje u odnosu na prethodnu godinu te središnjem dijelu Kaštelanskog zaljeva koji je na granici vrlo dobrog stanja. Ekološko stanje je na mjernoj postaji Vranjicu (poluzatvoreno područje estuarija rijeke Jadro unutar Kaštelanskog zaljeva) zadnjih godina (2003. - 2014.) bilo između vrlo dobrog i dobrog stanja, što je znatan napredak u odnosu na razdoblje devedesetih godina prošlog stoljeća kada je stanje u ovom području povremeno bilo i vrlo loše. Daljnje poboljšanje ekološkog stanja za očekivati je potpunom provedbom projekta „EKO-Kaštelanski zaljev“ te nakon što se svi privredni objekti kao i oborinske vode u ovom području priključe na mrežu prikupljanja i odvodnje otpadnih voda.²²

Ekološka crna točka – „Jugovinil/Adriachem“

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode identificiralo je područje bivše tvornice Jugovinil kao jednu od trinaest crnih točaka Hrvatske. „Crne točke“ su lokacije u okolišu visoko opterećene otpadom nakon dugotrajnog neprimjerenog gospodarenja proizvodnim (tehnološkim) otpadom i koje svojim postojanjem predstavljaju realnu opasnost za okoliš i za ljudsko zdravlje. Od ukupno 13 identificiranih „crnih točaka“, sanirano je njih četiri (4), na šest (6) lokacija sanacija je u tijeku, a na tri (3) lokacije sanacija je u pripremi.

Na području bivše tvornice Jugovinil, uz samu obalu u Gradu Kaštela, nalaze se deseci tisuća tona pepela i šljake – ostataka rada toplinske energane. Energana je kao gorivo koristila ugljen s

natprosječnim sadržajem urana i radija – prirodnih radionuklida koje normalno nalazimo u ugljenu. Pepeo i šljaka, preostali nakon izgaranja ugljena u toplinskoj energani negdašnjega Jugovinila u Kaštel Sućurcu imaju povišenu ili znatno povišenu koncentraciju i urana i radija kao i drugih radionuklida iz uranovog lanca raspada (TENORM). Proizvedeni pepeo i šljaka proglašeni su 1973. rudnom jalovinom uranija, te je izvan tadašnjeg tvorničkog kruga, na njegovom samom rubu, u neposrednoj blizini današnje marine ‘Kaštela’ izgrađena deponija uz sve tadašnje dozvole i suglasnosti. Deponija je uređena tako da sustavom inženjerskih barijera spriječi ispiranje, procjeđivanje i migraciju odloženog materijala, a područje je ograđeno žičanom ogradom, i zabranjen je svaki zahvat na pokrovnom sloju koji bi narušio njegovu strukturu.²³

Za ovu lokaciju provedeni su istražni radovi i izrađena je Dopuna programa sanacije krajem 2013. godine i na koju je u lipnju 2014. godine Ministarstvo zaštite okoliša i prirode dostavilo suglasnost. Grad Kaštela mora donijeti izmjenu Detaljnog plana uređenja, kako bi se moglo nastaviti s projektiranjem. Također, potrebno je donijeti Odluku o načinu daljnjeg financiranja.²⁴

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> • Veća ulaganja i izdvajanja iz lokalnog proračuna za poslove zaštite okoliša, posebice kroz civilni sektor • Zaštita lokaliteta Kaočina gaj • Ulaganja i investicije na prostoru Grada provoditi skladu s najvišim ekološkim standardima poštujući sve suvremene aspekte zaštite okoliša • Uklanjanje preostalih onečišćenih aspekata i predjela na području Grada • Dovršenje projekta sustava odvodnje Eko-kaštelanski zaljev • Sanacija područja deponija bivše tvornice Jugovinil • Praćenje nadzora kvalitete zraka, posebice nad područjima tvrtke Cemex • Podizanje osobne odgovornosti i svijesti lokalnog stanovništva o pitanjima očuvanja okoliša 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak ekološke svijesti te svijesti o vrijednostima zaštićenih prostora i lokaliteta • Percepcija o lošoj kakvoći prirode na području Grada • Ekološka crna točka bivša tvornica Jugovinil • Dvije zabilježene lokacije niže kakvoće mora na području Grada (Torac i Gojača)

2.7. Kulturna i povijesna baština

Plodno Kaštelansko polje (kaštelansko flišna zona), obilje slatke vode, obronci Kozjaka pogodni za stočarstvo te prostrani morski prostor zaštićen poluotokom Marjanom i otokom Čiovom, pogodovali su naseljavanju ovoga prostora već od najranijih prapovijesnih vremena. Na kaštelanskom su području otkriveni nalazi koji pripadaju starijem i mlađem kamenom dobu te kasnijim, metalnim razdobljima. Sva strateška mjesta nad Kaštelanskim poljem očuvala su ostatke gradinskih naselja ili gomila, karakterističnih za razdoblje bakrenoga, brončanoga i željeznoga doba. Ovaj prostor jedan je od resursno najvrjednijih područja priobalnog pojasa čitave Dalmacije, a njegovoj kvaliteti dodatno doprinosi i zaštićenost tog dijela priobalja krškim uzvišenjima Opora, Kozjaka i Mosora. Nekada je bio poznat kao vinogradarsko područje, dok u suvremenom razdoblju prevladava uzgoj voća i povrća.

O ekonomskoj moći ovog područja svjedoče velike crkve sa zvonnicama, koje su ukrašavali poznati umjetnici tog vremena, srebrni i zlatni zavjetni darovi koji se i danas čuvaju u crkvenim riznicama, te narodna nošnja poznata po zlatnim ukrasima i zlatovezu. Naseljavali su ga mnogi: ilirsko pleme Delmati, grčki kolonisti, Rimljani, a nakon pada Salone u 7. stoljeću naseljavaju ga Hrvati formirajući svoja naselja podno Kozjačkog bila: Putalj,²⁵ Plan gospodarenja otpadom Grada Kaštela za razdoblje od 2008. do 2016. g.²⁶ Strateška studija o utjecaju prijedloga plana gospodarenja otpadom RH 2015.-2021. na okoliš

²⁰ Izvješće o kvaliteti zraka s mjernih postaja SDŽ za razdoblje siječanj 2013.-prosinac 2013.

²¹ Izvješće o kvaliteti zraka s mjernih postaja u vlasništvu CEMEX Hrvatska d.d. siječanj 2014.-prosinac 2014.

²² Baza podataka i pokazatelja stanja morskog okoliša, marikulture i ribarstva - Kvantitativna ocjena ekološkog stanja prijelaznih, priobalnih i otvorenih voda (2014. godina), AZOO

Kruševik, Lažani, Ostrog, Radun, Špiljan, Žestinj, Bijaći. Tragove visoke civilizacije toga podneblja pokazuju ostaci oruđa iz razdoblja kamenog doba, nalazišta antičkih vila rustika, raznovrsni keramički ulomci i uporabni predmeti, kameni nalazi ranokršćanskih i predromaničkih sakralnih objekata, grobni nakit pokojnika itd. Nakon preseljenja stanovnika uz more (15./16. st.), spomenuta su naselja s vremenom nestala.

Na području Labina, neposredno uz granicu Grada Kaštela najstariji povijesni nalaz je u **Mujinoj pećini** na zapadnim obroncima Kozjaka s nalazima koji potječu iz doba 45.000 g. prije Krista, što kazuje da je na tim prostorima obitavao i lovio pračovjek - neandertalac i to u vremenima kada je kopno sezalo sve do otoka Visa.

Jedan od najbrojnijih tipova arheoloških lokaliteta u Kaštelima i kaštelanskom zaleđu su **gradine**. Gradine su prapovijesna naselja smještena na dominantnim geografskim položajima, često ograđena suhozidnim bedemima što čini radikalnu novinu u tipologiji naselja koja su dotad korištena. Početak njihova naseljavanja se veže za prijelaz iz bakrenog u rano brončano doba, oko 1800 god. Pr. Kr., a aktivno su korištene sve do uspostave rimskog carstva u Dalmaciji premda su neke i dalje sezonski posjećivane pri ispaši stoke, a pojedine su korištene i u kasnoj antici (Biranj).

Na Kozjaku se i danas nalaze mnogobrojni nalazi koji potječu iz ilirskog razdoblja. Za vrijeme grčke i rimske vlasti, Kaštela doživljavaju gospodarski procvat i civilizacijski rast o čemu svjedoče ostaci mnogih antičkih vila i **naselja Siculi** smještenog na Resniku.

Crkva sv. Jure od Raduna je osim svoje arhitektonske posebnosti karakteristična i zbog činjenice da je jedna od malobrojnih srednjovjekovnih crkvi koje su do danas ostale u potpunosti očuvane. Smatra se da je sagrađena na prijelazu iz 10. u 11. stoljeće. Crkvu su podigli stanovnici srednjovjekovnog naselja Radun te je uskoro oko nje formirano i groblje koje je aktivno do 16. st. kada je naselje napušteno i premješteno oko kaštela Čipika. Ostale su sačuvane stare župne crkve, od kojih je Sv. Jure od Raduna izuzetan spomenik kulture iz razdoblja predromanike (10.-11. st.) i jedini starohrvatski sakralni objekt sačuvan u izvornom obliku. **Bijaći** su bili jedna od prijestolnica hrvatskih vladara, a ispred starohrvatske crkve sv. Marte, knez Trpimir objavio je poznatu darovnicu, koja se u obliku prijepisa iz 1568. godine čuva u Župnom uredu u Kaštel Sućurcu. Ona je jedan od najvažnijih hrvatskih povijesnih pisanih izvora.

Na obali zaljeva, dugoj 18 kilometara, sagrađeno je od kraja 15. do potkraj 17. stoljeća, 17 utvrda i 12 utvrđenih naselja. Po tim utverdama - kaštelima - čitav je prostor dobio naziv Kaštela. Do danas se sačuvalo **12 utvrda i 10 utvrđenih naselja unutar sedam naselja**: Kaštel Sućurac, Kaštel Gomilica, Kaštel Kambelovac, Kaštel Lukšić, Kaštel Stari, Kaštel Novi i Kaštel Štafilić.²⁵ Tako su utvrđeni dvorci – kašteli, sa svojim kulama, opkopima, puškarnicama i pokretnim mostovima prema kopnu, djelovali kao utvrde. Sa strane okrenute moru izgrađivani su u stilu renesansnih ljetnikovaca, sa širokim prozorima i balkonima. Okruženi renesansnim arkadama, služili su kao zaklon za težake u slučaju napada Turaka. Južna vrata kaštela omogućivala su bijeg na susjedne otoke. Kašteli su građeni na morskim hridima, a pokretnim su mostom bili povezani s kopnom, odnosno s naseljem, utvrđenim zidovima i opkopima. Njihove stare jezgre još su prepoznatljive, s tipičnom primorskom arhitekturom. Unutar sela gospodari grade male sakralne objekte, a u 17. stoljeću sami težaci izvan njihovih zidina grade velike barokne crkve. One po svojoj veličini i bogatstvu inventara ne zaostaju za gradskima. Utvrde posjednika građene su po četiri različita uzora:

- **kula s utvrđenim dvorištem**: kula Cambi s utvrđenim dvorištem, Kaštilac u Kaštel Sućurcu i Kaštilac u Kaštel Gomilici;
- **kaštel**: Čipiko, Vitturi i Stafileo;

- **utvrđena kuća**: Lippeo, Andreis, Rosani, Tartaglia;
- **kula**: Kuparić, Cipiko, Cega, Lodi i Dragač.

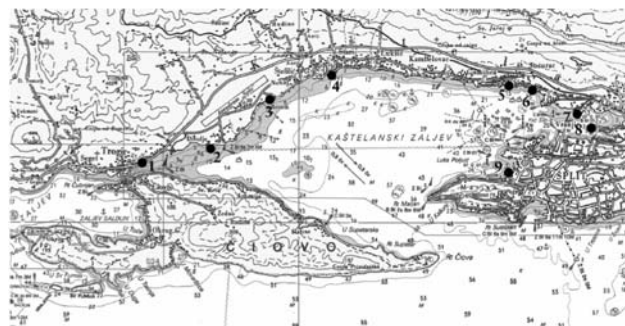
Podmorska arheološka nalazišta²⁶

Prvi podmorski arheološki nalaz u Kaštelanskom zaljevu privukao je pozornost stručnjaka još tijekom XIX. stoljeća. Riječ je o antičkim sarkofazima u plitkome moru uz zapadnu obalu poluotočica Vranjica, gdje je 1899. godine obavljena prva organizirana akcija podmorskog dokumentiranja arheoloških nalaza u hrvatskom podmorju. Pedesetih godina prošloga stoljeća otkriveno je značajno nalazište na području splitskog Spinuta, a krajem osamdesetih godina i značajno nalazište iz prapovijesnog, helenističkog i rimskog doba u turističkom naselju Resnik. Niz novih nalaza na području Kaštela, Pantana i Kopolica kod Trogira, zaštitno istraživanje u Vranjicu i nova otkrića u Spinutu i Resniku ukazuju na činjenicu kako se u podmorju Kaštelanskoga zaljeva očuvala vrijedna i zanimljiva arheološka baština. Riječ je prije svega o drvenim konstrukcijama koje ukazuju na intenzivno morsko gospodarstvo u doba antike i ranoga srednjega vijeka, a u slučaju Vranjica potvrđeno je postojanje značajnog prapovijesnog naselja.

Osim često spominjanih vranjičkih sarkofaga i ostalih nalaza iz mora, slučajnih podmorskih nalaza uz otočić Barbarinac, poznatog antičkog nalazišta u splitskom Spinutu i tek krajem osamdesetih godina prošloga stoljeća otkrivene helenističke i rimske luke u Resniku, arheološka baština koja se očuvala u podmorju zaljeva bila je donedavno potpuno nepoznata. Tome je uzrok i obilje antičkih i srednjovjekovnih nalaza na kopnu koji su privlačili pozornost stručnjaka, te ujedno zadavali dovoljno briga o pitanju njihova očuvanja. Osim toga, muljevito dno Zaljeva i bujna vegetacija su predstavljali veliku zapreku jednostavnom uočavanju arheoloških ostataka, a nečisto more, uzrokovano nekontroliranim industrijskim razvojem, desetljećima je odbijalo ronioce, koji su u većini slučajeva najzaslužniji za podmorska arheološka otkrića.

Godine 2007. površinskim pregledom terena u sklopu izrade Studije utjecaja na okoliš za potrebe izgradnje privezišta, potvrđeno je postojanje drvenih konstrukcija i pokretnog materijala iz antičkog vremena u samom središtu Kaštel Sućurca. Utvrđeno je da je dio nalazišta oštećen 2006. godine prilikom postavljanja podmorskog kabela HEP-a, provedenog bez arheološkog nadzora. Na području Kaštel Gomilice, u maloj uvali zvanog Torac, zahvaljujući dojavu sportskog ronioca 2007. godine, također je evidentirano podmorsko arheološko nalazište.

Slika 29: podmorska arheološka nalazišta na području Grada Kaštela

1 – Kopolice/Brigi; 2 – Divulje; 3 – Resnik/Kaštel Štafilić; 4 – Kaštel Andreis/Kaštel Stari; 5 – Torac / Kaštel Gomilica; 6 – Luka, Trstenik /Kaštel Sućurac; 7 – Barbarinac; 8 – Vranjic; 9 – Spinut / Split

Izvor: Irena Radić Rossi - Arheološka baština u podmorju Kaštelanskog zaljeva

Plodno Kaštelansko polje su brojni talijanski putopisci u 18. stoljeću nazivali "vrtom Dalmacije" pa stoga i ne čudi izraziti povijesni karakter i kontinuirana naseljenost od prapovijesti do danas. Bogatstvo materijalne kulturne baštine prisutno je na

²⁶Izvor: Irena Radić Rossi - Arheološka baština u podmorju Kaštelanskog zaljeva

²⁵Marasović K. (2011.): Kaštel Čipiko u Kaštel Starome

čitavom području Grada i predstavlja značajan turistički resurs koji još nije dovoljno valoriziran ni prezentiran. Ubrzanim gospodarskim razvojem, deagrarizacijom i industrijalizacijom prostora Kaštela, njegova slika i sadržaj u potpunosti se mijenjaju. Prijetnja baštini od "divlje" izgradnje, industrijalizacije i ekološke devastacije latentno je prisutna. Formiranjem grada Kaštela kao upravne jedinice otvorile su se mogućnosti novog oblika razvoja, uz preferiranje razvoja poljoprivrede i turizma kao temeljnih gospodarskih grana, te uz nastojanje da se isprave pogreške učinjene u eri industrijalizacije toga područja.

Ono što je zajedničko kaštelanskim dvorcima i kulama, osim što su zasigurno najvrjedniji objekti, smješteni doslovno na moru, većina njih, bilo da su u privatnom ili pak gradskom vlasništvu, propada i vapi za sanacijom. Jedini koji je doživio obnovu i sanaciju je lukšićki dvorac Vitturi iz 15. stoljeća, objekt u kojemu se održavaju gotovo sva gradska događanja. Nakon što je prije nekoliko godina obnovljen i saniran sredstvima Ministarstva kulture i Grada Kaštela, nastavljeni su radovi na sanaciji vlage na drugom katu dvorca, gdje je smješten stalni postav Muzeja grada Kaštela. Radovi su vrijedni oko 350.000 kn.

Povijesni dvorac Kaštilac u Kaštel Gomilici, čije su fotografije na promotivnim materijalima Hrvatske turističke zajednice obišle svijet, izrazito je ugrožen nepovoljnim klimatskim utjecajima s obzirom na to da je izgrađen na morskim hridima. Dio obale uz poznati Kaštilac se 2012. godine počeo opet urušavati, što je značilo veliku opasnost za sve građane, a posebice za djecu koja se tu često igraju. Krajem 2014. počela je sanacija Opatičke kuće koja je, uz kulu i jedan manji objekt, u vlasništvu Grada, dok su svi ostali objekti u privatnom posjedu. Za sanaciju je izdvojeno 1,2 milijuna kuna od čega je oko pola milijuna izdvojilo Ministarstvo kulture. I Nadbiskupova palača u Kaštel Sućurcu ima nesređene imovinskopravne odnose, no Grad je u nju ipak ulagao kako bi se spriječio propadanje. U jednom dijelu palače smještena je arheološka zbirka Muzeja, a 2004. godine, također u Sućurcu, Grad je, kompletno obnovio kulu Top u kojoj se održavaju kulturne manifestacije.

Osim nekih sitnih zahvata, na kuli Cambi se nije radilo ništa. Prije desetak godina postojali su veliki planovi za njezinu obnovu, no recesija je ipak učinila svoje. Kula je u vrlo lošem stanju i zahtijeva kompletnu rekonstrukciju i obnovu. I dvorac Rušinac u Kaštel Lukšiću, koji će Grad nakon smrti vlasnika dobiti u nasljedstvo, čeka obnova.

Radovi na obnovi kule Cippico u Kaštel Novom bili su završeni, da bi Ministarstvo graditeljstva, nakon utvrđenih propusta i izvođenja radova mimo projekta, naložilo rušenje i vraćanje kule u prvobitno stanje. Investitor Ante Samardžić vodi sudski spor protiv države.

Posve je sigurno kako za obnovu povijesnih objekata u Kaštelima trebaju milijuni kuna, koje u ovom trenutku nemaju ni Grad ni nadležno Ministarstvo kulture. Zbog ograničenih proračunskih sredstava, a i nemogućnosti ministarstva da u potpunosti financira zahtjevne projekte kao što su restauracije kaštelanskih kula i dvoraca, pojavila se potreba usmjeravanja prema europskim fondovima. Izrađena je projektna dokumentacija za Opatičku kuću u Kaštilcu u Kaštel Gomilici, kao i za dvorac Cambi u Kaštel Kambelovcu, te idejni projekt za vilu Niku u Kaštel Starom.

Tablica 46: Popis kulturnih dobara na području Grada Kaštela

Mjesto	Naziv	Vrsta kulturnog dobra
Kaštel Gomilica	Crkva sv. Jerolima	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Gomilica	Crkva sv. Jerolima sa župnom kućom	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Gomilica	Crkva sv. Kuzme i Damjana s grobljem	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno

Kaštel Gomilica	Javno perilo na Torcu	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Gomilica	Kaštel "Kaštilac"	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Gomilica	Opatička kuća u Kaštilcu	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Gomilica	Stara crkva sv. Jerolima	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Gomilica	Urbanistička cjelina naselja Kaštel Gomilica	Nepokretno kulturno dobro - kulturno - povijesna cjelina
Kaštel Kambelovac	Crkva sv. Mihovila i Martina	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Kambelovac	Crkva sv. Mihovila od Lažana i kula na Krugu	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Kambelovac	Kula i ljetnikovac Cambi	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Kambelovac	Uljara obitelji Cambi	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Kambelovac	Urbanistička cjelina naselja Kaštel Kambelovac	Nepokretno kulturno dobro - kulturno - povijesna cjelina
Kaštel Kambelovac	Zgrada nekadašnje baletne škole, Ulica Ante Starčevića	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Lukšić	Crkva sv. Ivana Krstitelja na Birnju	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Lukšić	Crkva sv. Lovre na Ostrogu	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Lukšić	Groblje na Stupima	Nepokretno kulturno dobro - kulturno - povijesna cjelina
Kaštel Lukšić	Ljetnikovac obitelji Vitturi, Trg Brce 1	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Lukšić	Muzej grada Kaštela - muzejska građa	Pokretno kulturno dobro - muzejska građa
Kaštel Lukšić	Park Vitturi	Nepokretno kulturno dobro - kulturno - povijesna cjelina
Kaštel Lukšić	Stara crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Lukšić	Urbanistička cjelina naselja Kaštel Lukšić	Nepokretno kulturno dobro - kulturno - povijesna cjelina
Kaštel Lukšić	Utvrđeni ljetnikovac Rosani s crkvicom	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Lukšić	Župna crkva uznesenja BDM	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Novi	Crkva sv. Jurja od Žestinja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Novi	Crkva sv. Marije od Špiljana (Stomorija)	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Novi	Crkva sv. Petra	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Novi	Kula Čipiko	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Novi	Loža bratovštine sv. Petra i toranj sa satom, Trg Brce	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Novi	Urbanistička cjelina naselja Kaštel Novi	Nepokretno kulturno dobro - kulturno - povijesna cjelina
Kaštel Stari	Arheološko nalazište Mirje	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Stari	Crkva Gospe od Ružarja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno

Kaštel Stari	Crkva sv. Ivana Krstitelja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Stari	Crkva sv. Josipa	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Stari	Crkva sv. Nikole	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Stari	Hotel "Palace" s vrtom	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Stari	Kaštel Čipiko, Trg Brce	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Stari	Podmorsko arheološko nalazište-ostaci kaštela Andreis	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Stari	Renesansni vodovod u Kaštel Starom	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Stari	Stambeni sklop s kulom Cega	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Stari	Urbanistička cjelina naselja Kaštel Stari	Nepokretno kulturno dobro - kulturno - povijesna cjelina
Kaštel Stari	Vila Nika, Kamberovo šetaliste 82	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Stari	Zgrada vinarije u Kaštel Starom	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Sućurac	Arheološko nalazište Gornje Krtine (villa rustica)	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Sućurac	Nadbiskupska palača	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Sućurac	Podmorsko arheološko nalazište	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Sućurac	Urbanistička cjelina naselja Kaštel Sućurac	Nepokretno kulturno dobro - kulturno - povijesna cjelina
Kaštel Štafilčić	Arheološko nalazište Knežine - villa rustica	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Štafilčić	Arheološko nalazište Resnik	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Štafilčić	Crkva Sv. Vitala (Sv. Klare) na rtu Tarce u Divuljama	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Štafilčić	Kaštel Nehaj (Lodi)	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Štafilčić	Kaštel Stafileo - Rotondo, Igrišće bb	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno
Kaštel Štafilčić	Urbanistička cjelina naselja Kaštel Nehaj	Nepokretno kulturno dobro - kulturno - povijesna cjelina
Kaštel Štafilčić	Urbanistička cjelina naselja Kaštel Štafilčić	Nepokretno kulturno dobro - kulturno - povijesna cjelina

Izvor: Registar kulturnih dobara RH

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> Sanacija, uređenje i funkcionalno osposobljavanje lokaliteta i građevina nepokretne kulturne baštine Osmišljavanje projekata i programa integrirane turističko-kulturne valorizacije nepokretne, podmorske i ostale kulturno-povijesne baštine Grada 	<ul style="list-style-type: none"> Neriješeni imovinsko-pravni odnosi Nedostatna proračunska sredstva (lokalna i nacionalna) za pripremu podloga za imovinsko-pravno rješavanje, obnovu i zaštitu nepokretne baštine Nerazvijena svijest i višegodišnji nemar dijela stanovništva prema kulturno-povijesnoj baštini

2.8. Identitet Grada Kaštela

Grad Kaštela kao jedinica lokalne samouprave, sastoji se od sedam naselja vlastitih specifičnosti i prepoznatljivosti, a nastao je od nekadašnje Općine Kaštela koja je bila dio gradske zajednice općina Split zajedno s općinama Split i Solin. Danas se nalazi u sastavu Splitsko-dalmatinske županije, odnosno nove urbane aglomeracije grada Splita. S gradom Splitom su stoga uspostavljene brojne funkcionalne, prometne i komunikacijske poveznice, tako da čini sastavni dio njegovog šireg gradskog područja te dnevne migracijske zone, zbog čega se i razvio u drugi po veličini grad u SDŽ prema broju stanovnika. Iako Kaštela posjeduju dugu i kontinuiranu povijest te bogatu kulturno-povijesnu materijalnu i nematerijalnu baštinu od prapovijesnih vremena, preko ilirskog perioda i antike, zatim starohrvatske povijesti pa dalje sve do novije hrvatske povijesti, Kaštela su svoj urbani integritet i identitet počeli razvijati tek u nedavnoj povijesti. Štoviše, zbog toga, ali i zbog suvremenih razvojnih tokova, svako od sedam naselja u sastavu Grada, razvijalo je svoj posebni identitet, ali i urbani kontekst, koji se razvijao ponekad i na štetu zajedničkog identiteta i povezanosti na razini Grada, što implicira ne samo nedostatnu funkcionalnu povezanost pojedinih gradskih naselja već i svojevrsni manjak osjećaja pripadnosti cjelini.

U recentnoj povijesti, posebice u drugoj polovici prošlog stoljeća, kada nakon Drugog svjetskog rata započinje industrijalizacija i gradnja tvornica na poljoprivrednom zemljištu, dolazi do snažnog razvoja gospodarstva i doseljavanja velikog broj stanovnika te do prostorne ekspanzije naselja, ali i stagniranja poljoprivrednog razvoja. Rastući na ovakav način i oslanjajući se na urbanu infrastrukturu Splita, Kaštela ne uspijevaju razvijati vlastiti urbani profil, kako u urbanističko-komunalnom i društveno-funkcionalnom smislu, tako ni u prepoznavanju vlastite urbane cjelovitosti. Kaštela se u tom periodu odmiču od tradicije poljoprivrede, ali i turističkih perspektiva te se profiliraju kao industrijsko i stambeno predgrađe Grada Splita.

Iako trenutno postoje naznake integracije stanovništva i jačanja identiteta, isto još uvijek nije dovoljno razvijeno gdje su potrebni infrastrukturni zahvati na prometnom povezivanju naselja na transverzali sjever-jug, kao i uređenje centralnih sadržaja, kao šetnice kroz naselja uz more i komunalno uređenje rubnih dijelova naselja.

Suvremeni razvoj Grad Kaštela sve više nastoji temeljiti na integriranom gospodarskom, ekološkom i socijalnom razvoju prema načelima održivosti, prepoznajući i uvažavajući komparativne prednosti svog geografskog položaja, kulturno-povijesnog i gospodarskog naslijeđa, radi podizanja kvalitete života lokalnog stanovništva te zadržavanja profila poticajnog okruženja za doseljavanje.

Uzimajući u obzir suvremene globalizacijske trendove, koji se očituju u negativnim posljedicama urbanizacije suburbanih područja kao „privjesaka“ većih i identitetom dominantnijih urbanih središta, a s druge strane potrebe očuvanja tog istog identiteta u smislu vlastite društveno-gospodarske održivosti, potrebno je voditi računa o daljnjem integriranom prostornom razvoju, ali i razvoju, promicanju i nadogradnji vlastitog jedinstvenog urbanog identiteta, kao temelja za cjelokupni razvoj. Bez osjećaja pripadnosti i zajedništva ljudi na određenom prostoru, teško je postići i optimalnu razinu suradnje, sinergije i kohezije koji su nužni za pokretanje razvojnih procesa. Osim toga, kao dio splitske urbane aglomeracijske cjeline, Grad Kaštela i u ovom aspektu posjeduje te razvija prostorni identitet šireg mikroregionalnog karaktera, a zbog sveprisutnih trendova sličnosti morfološkog i fizionomskog razvoja takvih urbaniziranih prostora, te posebice privlačnosti većih centara za mlade naraštaje, postoji potencijalna mogućnost i opasnost za daljnje slabljenje te gubljenje lokalnog prostornog identiteta Grada kao mjesta atraktivnog za život, rad, ali i posjećivanje s namjerom.

Iz tog razloga pri određivanju strateških smjernica te planiranju razvoja, potrebno je voditi računa o isticanju, jačanju i

razvoju onih sadržaja, specifičnosti i prepoznatljivosti koji su povijesno, tradicijski, kulturološki, gospodarski i demografski integrirani u svakidašnji život i rad lokalnog stanovništva na način da podupiru identitet Grada Kaštela kao cjelovitog urbanog prostora pri tome ne umanjujući niti zanemarujući dimenzije i aspekte integracije u šire aglomeracijske cjeline. Posebice je kroz svakidašnje funkcije i aktivnosti stanovništva potrebno jačati međusobnu povezanost gradskih naselja i zajednički gradski identitet kroz funkcionalno, programsko, prometno, ali i društveno-gospodarsko i kulturološko povezivanje njihovih organizacija (primjerice turistički sektor, ekološke, kulturne i sportske udruge i sl.).

U tom smislu neke od najznačajnijih specifičnosti Kaštela koje mogu pomoći izgradnji tog integralnog identiteta su sadržani i u samom imenu grada: utvrđeni dvorci – kašteli oko kojih je nastalo sedam naselja, kaštelansko polje, autohtone poljoprivredne sorte posebice crljenak, kaštelanski zaljev, Kozjak, urbani identitet zaokružen uz kaštelansku obalu i srodno oblikovane stare gradske jezgre i dalmatinske kuće sa solarima, balaturama, konobama, kaletama i trgovima, gradski parkovi kao što su Park Vitturi i Biblijski vrt Stomorija, kaštelanska rivijera s izmjenama dužobalnih gradskih plaža, lučica i marina, industrijska baština Grada, ključne longitudinalne poveznice s okolnim urbanim cjelinama Solina, Splita, Trogira te vertikalne prema prostorima ruralnog zaleđa. Osim toga, tu su i prepoznatljivosti koje se odnose na nematerijalnu tradicijsku baštinu, kao što su: klapsko pjevanje, tradicionalni način života stanovništva, legenda o Miljenku i Dobrili, brojne manifestacije lokalnog karaktera, itd.

Brendiranje i isticanje identiteta grada ne mora biti usmjeren isključivo na razvoj turizma. Kaštela se mogu profilirati kao mjesto povoljne investicijske klime, te kao značajke isticati razvojne projekte specifične za mediteransko podneblje, odnosno specifične lokalne vrijednosti i prilike, a kojima Grad može privući kvalitetne investitore i potaknuti njihova ulaganja u lokalni razvoj. U svakom slučaju, proces brendiranja grada treba istaknuti njegovu prepoznatljivost kao cjeline i pružiti onu sliku Kaštela koja se želi stvoriti u svijesti ciljnih skupina, bilo da se radi o turistima, investitorima, poduzetnicima, radnoj snazi, ali i samim građanima, odnosno sadašnjim i budućim stanovnicima grada.

2.9. Organizacija gradske uprave

2.9.1. Organizacijska i kadrovska struktura

Prema Pravilniku o unutarnjem redu Grada Kaštela ustrojeno je 7 zasebnih radnih jedinica i to 5 upravnih odjela, te Služba za unutarnju reviziju i Vlastiti pogon.

Upravna tijela ustrojena su kao upravni odjeli i obavljaju upravne, stručne i druge poslove iz samoupravnog djelokruga Grada Kaštela, poslove državne uprave koji su prenijeti na Grad u skladu sa zakonom i drugim propisima, kao i druge poslove u skladu s posebnim propisima.

Upravni odjeli su:

- Upravni odjel za poslove Gradonačelnika i Gradskog vijeća,
- Upravni odjel za financije,
- Upravni odjel za komunalno gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove,
- Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša,
- Upravni odjel za društvene djelatnosti i opće poslove.

U Upravnom odjelu za poslove Gradonačelnika i Gradskog vijeća obavljaju se savjetodavni, stručni i administrativni poslovi za Gradonačelnika i zamjenike Gradonačelnika, poslovi u svezi pripreme i organiziranja sjednica Gradskog vijeća, poslovi u svezi radnog odnosa službenika, namještenika, dužnosnika, poslovi koji se odnose na ravnopravnost spolova, pravo na pristup

informacijama, Savjet mladih, zaštitu osobnih podataka, predstavljanje i pritužbe građana, Vijeće nacionalnih manjina, poslovi izrade nacrti i prijedloga akata za Gradsko vijeće i Gradonačelnika ukoliko nisu u nadležnosti drugih upravnih odjela.

Upravni odjel za financije zadužen je za poslove izrade nacrti prijedloga proračuna i nadzor njegovog izvršenja, izradu godišnjeg i polugodišnjeg izvještaja o izvršenju proračuna, praćenje ostvarivanja proračunskih prihoda i rashoda Grada, popis duga, izdanih jamstava i zajmova te obvezno izvještavanje Ministarstva financija, dobivanje suglasnosti za zaduživanje Grada i davanje jamstava, poslove u svezi uvođenja svih vrsta gradskih poreza, evidentiranje i kontrolu plaćanja, financijsko-računovodstvene poslove, poslove javne nabave za sva upravna tijela na temelju dostavljenih prijedloga tijela Grada, poslove informatizacije gradske uprave, te izradu, praćenje i održavanje informatičkog sustava. Unutar upravnog odjela ustrojena su dodatno 3 odsjeka:

1. Odsjek za proračun i financije
2. Odsjek za informatiku
3. Odsjek za javnu nabavu

U Upravnom odjelu za komunalno gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove obavljaju se poslovi na uređenju građevinskog zemljišta, rješavanju imovinsko-pravnih odnosa, poslovi vezani za izgradnju građevina, izgradnju i održavanje objekata i uređaja komunalne infrastrukture, poslovi raspolaganja i upravljanja gradskom imovinom, poslovi u svezi sređivanja zemljišno-knjižnog stanja i evidencije gradskih nekretnina, poslovi komunalnog redarstva, koncesija, naknada za uređenje voda, spomeničke rente i drugih naknada utvrđenih zakonom, poslovi organiziranja obavljanja komunalnih djelatnosti i uređenje prometa, gospodarenja otpadom, koordinacija sa javnim tijelima i pravnim osobama u čijoj je nadležnosti izgradnja i održavanje infrastrukture i drugih javnih prostora od interesa za Grad (telekomunikacije, elektrodistributivna mreža, državne i županijske ceste, luke, pomorsko dobro i dr.), kandidiranje i praćenje realizacije projekata sufinanciranih od fondova Europske unije i državnih tijela, poslovi energetske učinkovitosti, poslovi u svezi gospodarskih djelatnosti, javno-privatnog partnerstva, obrta, trgovine, ugostiteljstva, autotaksi prijevoza, malog i srednjeg poduzetništva, turizma, poljoprivrednog zemljišta, poticanje razvoja poljoprivrede itd. U ovom Upravnom odjelu dodatno su ustrojeni:

1. Odsjek za izgradnju i održavanje
2. Odsjek za komunalne djelatnosti
 - 2.1. Pododsjek za komunalno gospodarstvo
 - 2.2. Pododsjek za komunalno redarstvo
3. Odsjek za imovinsko-pravne poslove i gospodarenje gradskom imovinom
4. Odsjek za gospodarstvo

U Upravnom odjelu za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša obavljaju se poslovi iz područja prostornog uređenja i prostornog planiranja, priprema akata u svezi praćenja stanja u prostoru, priprema i praćenje izrade dokumenata prostornog uređenja, izdavanja lokacijskih odobrenja i odobrenja za gradnju, vođenje izvornih evidencija, izdavanje akata temeljem kojih se u objektima može obavljati određena djelatnost i iste upisati u katastarski operat i u zemljišnu knjigu, praćenje i analiziranje stanja u području zaštite okoliša i prirode, izrada izvješća, programa, planova i stručnih podloga iz područja zaštite okoliša i prirode te geodetski poslovi Grada. Odjel je podijeljen u dva odsjeka:

1. Odsjek za izdavanje akata za provedbu dokumenata, prostornog uređenja i gradnju
2. Odsjek za prostorne planove, geodetske poslove i zaštitu okoliša

U **Upravnom odjelu za društvene djelatnosti i opće poslove** obavljaju se poslovi osiguravanje potreba građana u području kulture i spomeničke kulture, tehničke kulture i sporta, odgoja i obrazovanja, zaštite i unapređenja kvalitete življenja i socijalne skrbi, unapređenja zdravstvene zaštite, poslove zaštite i očuvanja kulturnih i povijesnih dobara, kontinuirano praćenje stanja u području društvenih djelatnosti,

Poslove unutarnje revizije obavlja **Služba za unutarnju reviziju** kao neovisna ustrojstvena jedinica koja je za svoj rad izravno odgovorna gradonačelniku. U Službi za unutarnju reviziju obavljaju se poslovi u svezi procjene sustava unutarnjih kontrola, daje neovisno i objektivno stručno mišljenje i savjeti za unaprjeđenje poslovanja, pomoć korisniku proračuna u ostvarenju ciljeva primjenom sustavnog i disciplinarnog pristupa vrednovanju i poboljšanju djelotvornosti procesa upravljanja rizicima, kontrola i gospodarenja.

Vlastiti pogon je služba za obavljanje komunalnih djelatnosti Grada Kaštela koje u svom djelokrugu obavlja djelatnosti na održavanju javnih površina, groblja, javne rasvjete, plaža i ostale komunalne djelatnosti.

Tablica 47: Sistematizacija radnih jedinica unutar Grada Kaštela

Naziv radne jedinice	Sistematizirano	Popunjeno
U.O. za poslove Gradonačelnika i Gradskog vijeća	11	11
Služba za unutarnju reviziju	4	1
U.O. za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša	20	12
U.O. za financije	21	19
U.O. za komunalno gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove	32	24
U.O. za društvene djelatnosti i opće poslove	24	22
Vlastiti pogon	63	49

Izvor: Grad Kaštela, 01.01.2015.

Tablica 48: Skraćeni proračuni Grada Kaštela za razdoblje od 2010. do 2014. godine

Opis stavke	Ostvarenje 2010.	Ostvarenje 2011.	Ostvarenje 2012.	Ostvarenje 2013.	Ostvarenje 2014.	Indeks 2014./13.	
A. RAČUN PRIHODA I RASHODA							
6	PRIHODI POSLOVANJA	87.192.741	98.329.629	93.205.695	113.689.378	102.054.835	89,77%
7	Prihodi od prodaje nefin. imovine	149.506	126.273	1.713.800	5.522.145	9.959.872	180,36%
	UKUPNI PRIHODI	87.342.247	98.455.902	94.919.495	119.211.523	112.014.707	93,96%
3	RASHODI POSLOVANJA	76.624.684	79.373.440	82.791.708	89.013.261	99.917.819	112,25%
4	Rashodi za nabavu nefin. imovine	22.107.138	20.015.158	13.373.499	18.854.986	7.606.184	40,34%
	UKUPNI RASHODI	98.731.822	99.388.598	96.165.207	107.868.247	107.524.003	99,68%
	UKUPAN VIŠAK PRIHODA	0	0	0	11.343.276	4.490.704	39,59%
	UKUPAN MANJAK PRIHODA	11.389.575	932.696	1.245.712	0	0	-
B. RAČUN FINANCIRANJA							
8	Primici od fin. imovine i zaduživanja	0	0	0	0	0	-
5	Izdaci za fin. imovinu i otplate zajmova	0	0	0	0	0	-
	RAZLIKA (višak/manjak)	0	0	0	0	0	-
C. UKUPNO PRORAČUN GRADA							
	UKUPNI PRIHODI I PRIMICI	87.342.247	98.455.902	94.919.495	119.211.523	112.014.707	93,96%
	UKUPNI RASHODI I IZDACI	98.731.822	99.388.598	96.165.207	107.868.247	107.524.003	99,68%
	VIŠAK PRIHODA I PRIMITAKA	0	0	0	11.343.276	4.490.704	39,59%
	MANJAK PRIHODA I PRIMITAKA	11.389.575	932.696	1.245.712	0	0	-
	Višak prihoda i primitaka - preneseni	0	0	0	0	0	-
	Manjak prihoda i primitaka - preneseni	-10.234.458	-21.624.033	-22.556.729	-23.802.441	-12.468.284	52,38%
	D. VIŠAK/MANJAK za prijenos	-21.624.033	-22.556.729	-23.802.441	-12.459.165	-7.977.580	64,03%

Izvor: Ministarstvo financija RH, obrada autora

2.9.2. Proračun Grada Kaštela

Tablični prikaz skraćenog proračuna Grada Kaštela izrađen je prema ekonomskoj klasifikaciji iz Računskog plana proračuna ovisno o vrsti prihoda i primitaka te rashoda i izdataka na prvoj razini prema podacima Ministarstva financija koje je objavilo podatke iz dostavljenih godišnjih financijskih izvještaja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za 2014.

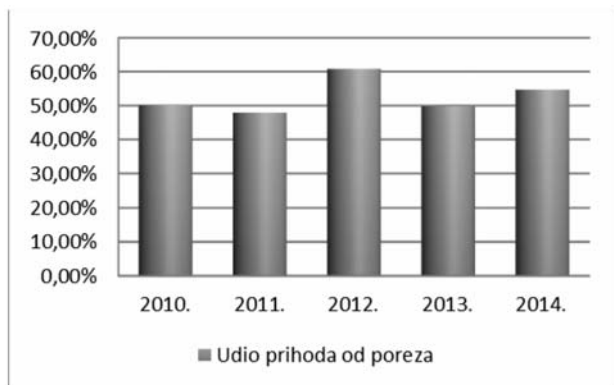
Ukupni prihodi i primici proračuna grada u 2014. ostvareni su u iznosu od 106,88 milijuna kuna i smanjeni su za 10,3% u odnosu na 2013., dok su ukupni rashodi i izdaci iznosili 101,97 milijuna kn i manji su za 5,5%. U 2014. i 2013. godini ostvaren je višak prihoda, dok je od 2010. do 2012. ostvaren manjak prihoda.

Nadalje, analiza izvještaja pokazuje da su za 2014. godinu ukupni prihodi (bez primitaka) ostvareni u istoj svoti od 106,88 milijuna kn, kao i ukupni rashodi (bez izdataka) koji su izvršeni u iznosu od 101,97 milijuna kn.

Prihodi poslovanja proračuna u Gradu Kaštelima u 2014. ostvareni su u iznosu od 102,05 milijuna kn što je ispod razine 2013. godine za 10,23 postotnih bodova. Prihodi od prodaje nefinancijske imovine ostvareni su u iznosu od 9,96 milijuna kuna, što je u odnosu na 2013. godinu više za 80,36%. Udio prihoda poslovanja u ukupnim prihodima u 2014. godini je 91,11%, a prihoda od prodaje nefinancijske imovine 8,89%.

Glavni izvor gradskih prihoda čine porezi i prirezi na dohodak. U prihodima poslovanja imaju udio od 54,7% te je potrebno naglasiti da su i oni ostvareni ispod razine 2013., manji su za 6,4%. Od 2010. do 2013. godine prihodi od poreza i prireza na dohodak rastu u nominalnom iznosu, dok njihov udio u prihodima poslovanja oscilira i kreće se između 47% i 61%.

Slika 30: Udio prihoda od poreza i prireza na dohodak u prihodima poslovanja za razdoblje od 2010. do 2014. godine

Izvor: Ministarstvo financija, obrada autora

Drugi najveći izvor prihoda gradskog proračuna su prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima. U razdoblju od 2010. godine do 2014. godine u nominalnom iznosu nisu se spuštali ispod razine od 30 milijuna kuna, a udio u prihodima poslovanja 2014. godine je iznosio 69,95% što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 3,06 postotnih bodova.

Na rashodovnoj strani može se vidjeti da su rashodi poslovanja u 2014. godini iznosili 99,92 milijuna kn s udjelom od 92,93% u ukupnim rashodima. Rashodi poslovanja veći su za 12,25% u odnosu na one ostvarene 2013. godine. Rashodi za nabavu nefinancijske imovine bili su 7,6 milijuna kuna, odnosno 7,07%, a u odnosu na prethodnu godinu smanjeni su za 40,34%.

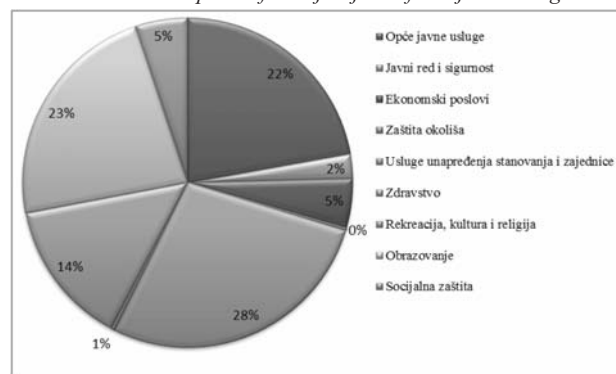
U strukturi rashoda poslovanja najveći dio čine rashodi za zaposlene koji su iznosili 31,98 milijuna kuna u 2014. godini, što

je udio od 32,01%, a veći su za 6,53% nego prethodne godine. Nakon njih slijede ostali rashodi koji su u nominalnom iznosu bili na razini od 31,38 milijuna kuna, odnosno 31,41% rashoda poslovanja. Ostali rashodi bilježe stalan rast u razdoblju od 2010. godine do 2014., a samo u 2014. godini su se povećali za čak 38,87%. Značajan udio u rashodima poslovanja imaju i materijalni rashodi koji su 2014. godine iznosili 27,15 milijuna kn, a manji su za 8,19% nego prethodne godine.

U proračunu grada Kaštela od 2010. godine do 2014., u prve tri godine ovog promatranog razdoblja vidljiva je neusklađenost odnosa sučeljavanjem podataka iz financijskih izvještaja o ostvarenju prihoda poslovanja proračuna s izvršenjem rashoda poslovanja s jedne strane te ostvarenja prihoda od prodaje nefinancijske imovine s izvršenjem rashoda za nabavu nefinancijske imovine. Ovakva neusklađenost proizvela je manjak prihoda koji se prenosi u iduća razdoblja. Iako je 2013. godine i 2014. godine ostvaren višak prihoda i primitaka, generirani manjkovi iz prethodnih godina i dalje opterećuju proračun budućih razdoblja. Manjak prihoda i primitaka za pokriće u sljedećem razdoblju značajno je smanjen s 23,80 milijuna kn iz 2012. na 7,98 milijuna kn u 2014. godini.

Iz dostupnih podataka Ministarstva financija izrađen je prikaz strukture rashoda prema funkcijskoj klasifikaciji za 2014. godinu. U gradu Kaštelima ističu se tri funkcije rashoda s preko 20% udjela u rashodima. Najveći dio čine usluge unapređenja stanovanja i zajednice (opskrba vodom, rashodi vezani za stanovanje i kom. pogodnosti, razvoj zajednice itd.) i to s 28% udjela, slijedi ih obrazovanje (predškolsko obrazovanje i dr.) s

Slika 31: Rashodi prema funkcijskoj klasifikaciji u 2014. godini

Izvor: Ministarstvo financija RH, obrada autora

23%, te opće javne usluge (izvršna i zakonodavna tijela, financijski i fiskalni poslovi, opće usluge vezane za službenike itd.) s udjelom od 22%. Najmanji udio u rashodima imaju zdravstvo i zaštita okoliša, ispod 1%, dok za funkciju obrane u 2014. godini nisu zabilježeni rashodi.

U nastavku teksta dan je tablični prikaz plana proračuna za 2016. godinu i projekcija za 2017. i 2018. godinu donesen od Gradskog vijeća Grada Kaštela na sjednici održanoj 26. studenog 2015. godine. Planira se povećanje prihoda u svim godinama u odnosu na one iz 2014. godine, a iz projekcije proračuna je vidljivo da se očekuje znatno povećanje prihoda poslovanja zahvaljujući povećanju pomoći od inozemstva, prihodima od poreza, prihodima od prodaje nefinancijske imovine itd. Također, u planu i projekcijama planira se povećanje ukupnih rashoda ponajviše zbog rasta rashoda za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini i rashoda za nabavu nefinancijske imovine. U ukupnom proračunu u 2016. se očekuje podmirenje manjka prihoda iz prethodnih godina te da će u 2017. i 2018. godini ukupni prihodi i primici i ukupni rashodi i izdaci biti u ravnoteži.

Tablica 49: Proračun Grada Kaštela za 2016. godinu i projekcije za 2017. i 2018. godinu

Opis stavke	Plan 2016.	Projekcija 2017.	Projekcija 2018.	
A. RAČUN PRIHODA I RASHODA				
6	PRIHODI POSLOVANJA	137.897.500	127.852.250	143.995.125
7	Prihodi od prodaje nefin. imovine	5.371.029	4.702.800	13.761.931
	UKUPNI PRIHODI	143.289.629	132.555.050	157.757.056
3	RASHODI POSLOVANJA	101.811.908	109.503.050	113.762.375
4	Rashodi za nabavu nefin. imovine	33.997.692	22.702.000	43.824.681
	UKUPNI RASHODI	135.809.600	132.205.050	157.587.056
	UKUPAN VIŠAK PRIHODA	7.480.029	350.000	170.000
	UKUPAN MANJAK PRIHODA	0	0	0
B. RAČUN FINANCIRANJA				
8	Primici od fin. imovine i zaduživanja	0	0	0
5	Izdaci za fin. imovinu i otplate zajmova	350.000	350.000	170.000
	RAZLIKA (višak/manjak)	-350.000	-350.000	-170.000
C. UKUPNO PRORAČUN GRADA				
	UKUPNI PRIHODI I PRIMICI	143.268.529	132.555.050	157.757.056
	UKUPNI RASHODI I IZDACI	134.988.500	132.555.050	157.757.056
	VIŠAK PRIHODA I PRIMITAKA	8.280.029	0	0
	MANJAK PRIHODA I PRIMITAKA	0	0	0
	Višak prihoda i primitaka - preneseni	0	0	0
	Manjak prihoda i primitaka - preneseni	8.280.029	0	0
D. VIŠAK/MANJAK za prijenos		0	0	0

Izvor: Grad Kaštela

2.9.3. Imovina, prostori i javne gradske površine

Grad Kaštela u svom vlasništvu ima različite vrste građevina, poslovnih i stambenih prostora koji imaju veliki javni značaj. Osim poslovnih i stambenih prostora grad također upravlja javnim površinama kao što su ulice i trgovi, za koje izdaje odobrenja za razne javne aktivnosti.

Gradskom imovinom gospodari Upravni odjel za komunalno gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove Grada Kaštela. Jedan od problema koji se odnose na gradsku imovinu jesu neriješeni imovinsko-pravni odnosi između grada i države, ali i neusklađenost podataka o imovini u zemljišnim knjigama i katastru. Popis cjelokupne gradske imovine u trenutku pisanja ove strategije nije konačan i još uvijek se nadopunjuje.

2.9.4. Regionalna i međunarodna suradnja

Poslovi i projekti vezani uz regionalnu i međunarodnu suradnju Grada Kaštela u nadležnosti su Ureda gradonačelnika. Grad Kaštela nije uključen u neki oblik međunarodnih udruženja, a na nacionalnoj razini član je Hrvatske udruge povijesnih gradova te Udruge gradova u Republici Hrvatskoj.

Kao jedinica lokalne samouprave, Grad Kaštela aktivnosti na planu regionalne i međunarodne suradnje pretežito ostvaruje u obliku bratimljenja s gradovima iz Republike Hrvatske i susjedstva te ostatka Europe. Koncept bratimljenja gradova u RH nije novost pa tako postoje prekogranične veze duge 30 i više godina. Sama ideja bratimljenja kakvo danas poznajemo razvijena je u drugoj polovici 20. stoljeća, kao dio napora da se u ratom razrušenoj Europi ostvare prijateljske veze i izgradi povjerenje među gradovima koji su se donedavno nalazili na zaraćenim stranama. Suvremeni koncept bratimljenja gradova (engl. *town twinning*) podrazumijeva dugoročno povezivanje dvaju ili više lokalnih jedinica putem raznovrsnih aktivnosti koje obično uključuju susrete i razmjene građana (posjete gradskih delegacija, učeničke i studentske razmjene i sl.) te zajedničke kulturne i sportske manifestacije²⁷. Bratimljenje gradova zagovara i Europ-

²⁷Mladen Ivanović, Marko Ercegović: Bratimljenje gradova i sve što o njemu morate znati; Udruga općina u RH

ska unija putem programa „Europa za građane“, u sklopu kojeg Europska komisija financijski podupire projekte bratimljenja i umrežavanja gradova. Za ostvarenje uspješnog prijateljstva među gradovima potrebno je zadovoljiti nekoliko kriterija. Kao prvo, gradovi-prijatelji trebali bi imati nekoliko dodirnih točaka, poput sličnih geografskih obilježja, približno jednakog broja stanovnika, bliskosti u kulturnom nasljeđu i slično. Drugi važan faktor je aktivno sudjelovanje građana u samom bratimljenju. Potrebno je povezati škole, sportske klubove, udruženja umirovljenika i druge slične organizacije između gradova. Za kraj, potrebno je definirati zajedničke ciljeve te uspostaviti temelje za održiv odnos.

Status grada-prijatelja Grad Kaštela dijeli s nekoliko gradova, a to su:

- **Zaprešić (Hrvatska)** – protokolarna suradnja na godišnjoj razini
- **Kiseljak (Bosna i Hercegovina)** – bratimljenje od 2000. godine; protokolarna suradnja na godišnjoj razini
- **Bardejov (Slovačka)** – protokolarna suradnja na godišnjoj razini
- **Kupres (Bosna i Hercegovina)** - protokolarna suradnja na godišnjoj razini
- **Hradec Králové (Češka)** – protokolarna suradnja na godišnjoj razini
- **Sušice (Češka)** - protokolarna suradnja na godišnjoj razini
- **Lindlar (Njemačka)** – redovita suradnja u obliku godišnje razmjene djece srednjoškolske dobi i studenata, suradnja od 1988. godine
- **Pszczyna (Poljska)** - protokolarna suradnja na godišnjoj razini; 2015. godine realiziran projekt „Voices – stories we can tell“ u okviru „ERASMUS +“ programa. Projekt je uključivao put osmero mladih

Kaštelana na sedmodnevnu radionicu u Pszczynu kako bi prezentirali kulturno nasljeđe grada Kaštela te upoznali kulturu sudionika iz drugih europskih zemalja – Rumunjske, Poljske, Španjolske i Estonije. Također, sudjelovanje u projektu učenicima je donijelo nova znanja o timskom radu, otvorenosti, prevladavanju stereotipa te doprinijelo usavršavanju engleskog jezika.

Kada je riječ o ostalim oblicima prekogranične suradnje, izvan okvira lokalne samouprave, ističe se ona na kulturnom području. Kulturno-umjetničko društvo „Ante Zaninović“ iz Kaštel Kambelovca tradicionalno organizira međunarodnu smotru folkloru pod nazivom „Za jubav tance igraše“, u sklopu koje ugošćuje folklorna društva iz drugih zemalja. Grad Kaštela, koji ovu manifestaciju podupire iznosom od 20.000 kuna na godišnjoj razini, suorganizator je smotre. Muzej grada Kaštela također je aktivan na međunarodnom planu, pa je tako u rujnu 2015. godine u suradnji s Odsjekom za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu organizirao međunarodni znanstveni skup „Prapovijesni lovci skupljači i ratari na Jadranu i susjednim područjima“. Na skupu je sudjelovalo 50-ak domaćih i stranih stručnjaka.

Grad Kaštela do sada nije ostvario značajniju prekograničnu suradnju kada je riječ o projektima financiranim sredstvima iz fondova Europske unije, a nisu česti ni posjeti stranih gospodarskih subjekata Kaštelima. Međutim, gradska vlast nastoji potaknuti razmjenu iskustava i dobrih praksi s europskim gradovima koji su već ostvarili uspjeh u privlačenju europskih sredstava. Dio toga je i u spomenuti projekt „Voices – stories we can tell“ s gradom Pszczynom. Također, status grada-prijatelja koji Kaštela dijeli s nekoliko gradova dobra je podloga za intenzivniju suradnju i konkretne projekte na korist dvaju ili više gradova. Bratimljenje gradova ne mora biti ograničeno samo na protokolarnu aktivnost. Mogući su i zajednički razvojni projekti na različitim područjima, od turizma i gospodarstva do obrazovanja, kulture i očuvanja okoliša, kao i različitih socijalnih projekata. Grad Kaštela također može iskoristiti postojeće veze za pokretanje zajedničkih projekata te jačanje svoje prepoznatljivosti u zemlji i inozemstvu. Bitno je naglasiti da, uz lokalnu vlast, značajnu ulogu imaju i sami građani, o čijoj inicijativi i angažmanu takvi projekti često ovise. Općenito, potrebno je intenzivnije uključiti civilni i gospodarski sektor u kreiranje projekata regionalne i međunarodne suradnje. Također, za razvoj kaštelanskog područja važno je i uključivanje Grada u različita međunarodna udruženja u kojima bi mogao razmjenjivati iskustva i učiti na primjerima pozitivne prakse drugih sličnih gradova.

2.10. Prostorno-planska dokumentacijska osnova

Generalni urbanistički plan (GUP) donosi se obvezno za građevinsko područje naselja i izdvojeno građevinsko područje izvan središnjeg naselja velikog grada. GUP određuje površine na kojima je moguće graditi, što se na njima može graditi (namjena površina) te kolika je dopuštena veličina građevina. GUP je plan koji se donosi samo za građevinsko područje grada, dok se cjelokupno administrativno područje grada određuje prostornim planom grada.

Prostorni plan uređenja Grada Kaštela (PPUG) i Generalni urbanistički plan Kaštela izrađeni su istovremeno 2006.g, a na isti način su izrađene i njihove izmjene i dopune. Prve izmjene i dopune izvršene su 2009.g., kako bi se tekstualni dijelovi planova uskladili sa ZPUG-om koji je donesen nakon usvajanja ovih planova te sa županijskim planom Splitsko - dalmatinske županije, koji je nakon usvajanja planova izmijenjen i dopunjen. Druge izmjene i dopune pokrenute su 2010.g., a usvojene su 2012.g. Druge izmjene i dopune bile su sveobuhvatnije i obuhvaćale su izmjene tekstualnog i grafičkog dijela planova. Glavni ciljevi izmjena bili su: zadržavanje u prostoru i legalizaciju građevina gospodarskih djelatnosti, osiguranje prostornih uvjeta za privlačenje novih, većih gospodarskih subjekata poslovne namjene, prenamjena dijelova građevinskog područja u vlas-

ništvu Grada Kaštela u zone od javnog interesa, posebno u obalnom području te manje korekcije granica namjena prema stanju na terenu.²⁸

U lipnju 2016. godine Gradsko vijeće Grada Kaštela je donijelo Odluku o izradi III. Izmjena i dopuna Generalnog urbanističkog plana i Prostornog plana uređenja Grada Kaštela. Osnovni razlozi za donošenje plana odnosno izmjena su: usklađenje sa Zakonom o prostornom uređenju; korekcije neusklađenosti kartografskih prikaza; korekcije granica građevinskog područja; izmjene namjene površina; utvrđivanje građevinskog područja za površine groblja; analiza i izmjene urbanističkih uvjeta u zonama turističke namjene, revizija odredbi za rekonstrukciju građevina; utvrđivanje uvjeta za sanaciju zona izvan građevinskog područja na kojima su zgrade legalizirane sukladno zakonu; redefiniranje provedbene odredbe za planiranje izgradnje izvan građevinskog područja; preispitivanje trasa, površina i uvjeta gradnje prometnih i infrastrukturnih sustava.

Urbanistički plan uređenja (UPU) donosi se obvezno za neuređene dijelove građevinskog područja i za izgrađene dijelove tih područja planiranih za urbanu preobrazbu ili urbanu sanaciju. Do sada je doneseno 13 različitih UPU-a, a u izradi ih je još 13.

1. Urbanistički plan uređenja Brižine II (UPU br.26)
2. Urbanistički plan uređenja Giričić
3. Urbanistički plan uređenja br. 16 – Kaštel Gomilica-Kaštel Sućurac
4. Urbanistički plan uređenja Krtine (UPU br.19)
5. Urbanistički plan uređenja radne zone Kaštel Lukšić (UPU br. 27)
6. Urbanistički plan uređenja Rudine (UPU br.4)
7. Urbanistički plan uređenja Radun (UPU br. 6)
8. Urbanistički plan uređenja Kaštel Novi – Kaštel Stari (UPU br. 5)
9. Urbanistički plan uređenja Kaštel Lukšić – Kaštel Kambelovac 2 (UPU br.10)
10. Urbanistički plan uređenja Kaštel Kambelovac sjever (UPU br.11)
11. Urbanistički plan uređenja Kaštel Kambelovac centar (UPU br.12)
12. Urbanistički plan uređenja Kaštel Kambelovac centar 2 (UPU br.13)
13. Urbanistički plan uređenja Kaštel Gomilica sjever (UPU br.15)

Sukladno novom Zakonu o prostornom uređenju, provedbeni urbanistički planovi i detaljni planovi uređenja doneseni na temelju propisa koji su važili prije stupanja na snagu ovoga Zakona smatraju se urbanističkim planom uređenja. Na području Grada kaštela donijeta su dva važeća DPU-a:

1. Detaljni plan uređenja turističke zone Štalija
2. Detaljni plan uređenja Brca u Kaštel Lukšiću

S obzirom da novim zakonom (ZPU) više nije određeno da je detaljniji plan obavezan za sve neizgrađene dijelove građevinskog područja, očekuje se znatno smanjivanje broja planiranih UPU-a. Člankom 79. ZPU-a je određeno da se obveza UPU-a odnosi samo na neuređene dijelove građevinskog područja te područja planirana za urbanu sanaciju i urbanu preobrazbu, a u slučaju da se GUP-om ili PPUG-om definiraju uvjeti gradnje za ta područja na razini detaljnosti urbanističkog plana, čak ni za ta područja nema obveze izrade UPU-a. Za povijesne jezgre u međuvremenu je ukinuta obveza UPU-a, što znači da je 7 planiranih UPU-a moguće ukinuti. Isto tako, za poslovnu zonu je GUP-om već omogućena realizacija zone bez izrade UPU-a, ukoliko se cijeli neizgrađeni dio građevinskog područja u obuhvatu plana rješava kao jedan investicijski zahvat

²⁸ Izvješće o stanju u prostoru Grada Kaštela 2009.-2013.

Izvrješće o stanju u prostoru Grada Kaštela 2009.-2013. napominje nužnost izrade sljedećih UPU-ova:

- UPU Zračne luke Split – Kaštela. - Zbog značaja i stalnog rasta zračnog prometa, a time i prostornih potreba zračne luke treba što prije izraditi. UPU je prvenstveno potreban kako bi se definirali uvjeti gradnje u zaštitnim zonama oko aerodroma. Za prostor izvan obuhvata ovog UPU-a, na koji se, radi sigurnosti zračnog prometa, odnose prostorna ograničenja iz posebnih propisa potrebno je izraditi odgovarajuće studije i rezultate ugraditi u prostorno-plansku dokumentaciju.
- UPU turističke zone Kaštel Sućurac – Sustipan. - Predstavlja područje urbane preobrazbe iz bivšeg proizvodnog pogona u turistički sadržaj, i kao takav ima zakonsku obvezu izrade UPU-a

Također, isti dokument predložio je i mjere od značaja za izradu i donošenje dokumenata prostornog uređenja te mjere za provođenje politike prostornog uređenja:

- Nastavak pribavljanja topografskih i katastarskih podloga za izradu prostornih planova, naročito nove katastarske podloge za potrebe izrade izmjena i dopuna PPUG-a i GUP-a, a prema 'novoj izmjeri' koja se provodi za područje čitavog grada
- Izrada katastra infrastrukture (prema čl.95. Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina)
- Dovršenje katastra ceste (prema Odluci o izmjenama i dopunama Odluke o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske i lokalne ceste)

- Evidencija imovinsko-pravnog stanja zemljišta
- Nastavak rada Savjeta za prostorno uređenje /Povjerenstva za razmatranje primjedbi na planove
- Nastavak korištenja onih mehanizama naplate komunalnog doprinosa, usklađenog sa stvarnim troškovima komunalnog opremanja troškova, koji su se u praksi potvrdili kao provedivi i učinkoviti

Raspisivanje urbanističko-arhitektonskih natječaja ili anketnih urbanističkih natječaja – osobito za javne prostore i sadržaje

Osim prostornih planova, od drugih dokumenata koji utječu na prostor u ovom je razdoblju najznačajniji Zakon o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN 86/12, 143/13). Temeljem ovog zakona pokrenuta je masovna legalizacija nezakonito izgrađenih zgrada na području čitave RH pa tako i Grada Kaštela. Osnovni uvjet za legalizaciju zgrada je da je predmetna zgrada vidljiva na digitalnoj ortofoto karti u mjerilu 1:5000 Državne geodetske uprave izrađenoj na temelju aerofotogrametrijskog snimanja Republike Hrvatske započetog 21. lipnja 2011. te da su na zgradi izvedeni najmanje grubi konstruktivni građevinski radovi (temelji sa zidovima, odnosno stupovima s gredama i stropom ili krovnom konstrukcijom) sa ili bez krova, najmanje jedne etaže.

Točan broj izdanih rješenja na dan 30.06.2016. iznosio je 3667. Kako je ukupan broj zaprimljenih predmeta 8380, a do danas je izuzeto 1702 predmeta od strane Agencije za ozakonjenje nezakonito izgrađenih zgrada, preostalo je za rješavanje 3011 odnosno 36%, što znači da je riješeno 64 % predmeta od ukupno zaprimljenih predmeta.

3. SWOT ANALIZA

OPĆE ZNAČAJKE	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Povoljan geografski položaj (u blizini Grada Splita kao drugog najvećeg grada u Hrvatskoj, sastavni i položajem vrlo važan dio splitske urbane aglomeracije, dužobalna položenost uz središnji dio Kaštelanskog zaljeva, spoj s ruralnim zaleđem koje razvija ponudu ruralnog turizma) • Dobra prometna povezanost: (Jadranska magistrala ili D8 prometnica prolazi kroz svih sedam naselja i povezuje ključna naselja u okruženju Split, Solin, Trogir); prisutnost željezničke infrastrukture; pristup zračnom prometu (druga najprometnija zračna luka u Hrvatskoj) • Plodno Kaštelansko polje (kaštelanska flišna zona) i obilje izvora slatke vode s dugom tradicijom poljoprivredne proizvodnje i južna ekspozicija terena pogodnih geološko-geomorfoloških obilježja u kojima dominiraju tereni pogodni za vinogradarstvo i voćarstvo • Povoljni klimatski uvjeti za razvoj turizma i uzgoj različitih poljoprivrednih kultura • Bogata arheološka baština: najstariji ostaci pračovjeka (neandertalca) iz Mujine pećine u srednjoj Dalmaciji; gradine i ostaci antičkog naselja Sikuli brojne rustične ville raspršene po polju i važni starohrvatski lokaliteti (Sv. Marta-Bijaci i Putalj), bogatstvo svjetske kulturne i arheološke baštine u okruženju (Split, Salona, Trogir) • Bogata povijesna baština (sedam mediteranskih kaštela, ostaci brojnih utvrda i utvrđenih naselja kao profalna graditeljska baština te brojne crkve i kapelice kao sakralna baština) • Plansko upravljanje prometnom i ostalom javnom infrastrukturom (donesen Prostorni plan uređenja Grada Kaštela i Generalni urbanistički plan Kaštela, uspostavljeni vodoopskrbni i kanalizacijski sustav, dobra prometna povezanost magistralnim cestama; širokopojasni pristup Internetu) • Bogati prirodni resursi za razvoj održivog i sigurnog aktivnog turizma (planina Kozjak s mrežom planinarskih putova, domova, ali i poljskih putova s pogledom na cijeli akvatorij srednje Dalmacije, Kaštelanska obala ukupne duljine preko 25 km) • Grad sa pozitivnom migracijskom i demografskom slikom s visokim udjelom mladog stanovništva u ukupnoj populaciji 	<ul style="list-style-type: none"> • Loša povezanost javnim prometom, gdje ne postoji međugradska prometna postaja, dok je prigradska mreža javnog autobusnog i željezničkog prometa nedovoljno kapacitirana i loše kvalitete. • Nedovoljno razvijen pomorski promet • Loše stanje željezničke infrastrukture i niska kvaliteta i sigurnost željezničkog prometa (sporst, zastarjelost, nepouzdanost sustava održavanja itd.) • Nekonolirana (bespravna) stambena izgradnja koja je ostavila posljedice u prostornom razvoju, socijalnoj i socio-ekonomskoj strukturi stanovništva, ali i kvaliteti života stanovništva • Vidljivi negativni utjecaji urbanizacije i industrijalizacije na degradaciju okoliša i prirodne baštine • Loše stanje većine utvrda i arheoloških nalazišta, odnosno ukupne nepokretne kulturne baštine, te njeno neadekvatno gospodarenje i valorizacija • Nepostojanje cjelovitog sustava odvojenog sakupljanja i gospodarenja otpada, koji su izravno povezani sa niskim stupnjem izdvajanja sredstava za zaštitu okoliša (1% proračuna Grada Kaštela) • Neadekvatnost ili nepostojanje ključne kulturne infrastrukture (nepostojanje kazališne zgrade i koncertne dvorane na području Grada Kaštela, nepostojanje adekvatnog prostora za gradski muzej koji je trenutno disperziran na 4 lokacije; nepostojanje većeg opremljenog galerijskog prostora koji bi mogao ugošćavati veće i značajnije putujuće izložbe) • Nema značajnije prekogranične suradnje u projektima financiranima iz EU fondova • Neriješeni imovinsko pravni odnosi, gdje stanje u zemljišniku i urbanistički planovi često nisu usklađeni sa realnim stanjem i potrebama u prostoru • Neodgovarajuća pokrivenost sekundarnom kanalizacijskom mrežom • Nedovoljno razvijen zajednički identitet Kaštela na razini Grada (individualiziranost pojedinih naselja) • Nedostatnost kapaciteta civilnog društva, pravnih subjekata i upravnih službi Grada za prijavu razvojnih projekata na fondove EU i ostale dostupne izvore financiranja uključivo i kroz društveno poduzetništvo

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Plansko-strateške odrednice koje će zaštititi i unaprijediti valorizaciju prirode osnove i zaštićene baštine prostora • Pripadnost Grada Kaštela splitskoj urbanoj aglomeraciji otvara mogućnost korištenja sredstava europskih strukturnih fondova. • Natura 2000 (mreža područja POP i POVS) prolazi duž sjeverne i zapadne granice Grada • Projekt „Eko-kaštelanski zaljev“ • Izgradnja Županijskog centra za gospodarenje otpadom Lećevica, odnosno sličnog modela gospodarenja otpadom • Planirani zahvat rekonstrukcije i dogradnje putničkog terminala Zračne luke Split • Dovršetak gradnje tzv. splitske obilaznice (brze ceste Trogir-Omiš) • Gradnja mosta između kopna i otoka Čiova stvorit će nove razvojne vizure zaljeva, a eventualno otvoriti put i za daljnje povezivanje atraktivnim mostovima u daljoj budućnosti i prema Splitu • Unaprijeđenje sustava željezničkog prometa i njegova veća integracija u sustav javnog prometa i prijevoza tereta te stvaranje održivih rješenja intermodalnih sustava prijevoza sukladno EU preporukama (željeznica, cestovni, zračni i pomorski promet) • Kvalitetnije korištenje obalnog pojasa, odnosno Kaštelanskog zaljeva u razvoju prostora i kvaliteti života • Izgradnja kompletne javne infrastrukture iznad magistrale D8 i plansko širenje grada • Izgradnja tunela kroz Kozjak te spoja na A1 autocestu kod čvora Vučevica pretvorila bi Kaštela u ključno spojno mjesto središnje Dalmacije na glavni prometni koridor prema unutrašnjosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Nastavak urbanog razvoja bez adekvatnih planskih smjernica i zaštite prostora kao temeljnog razvojnog resursa • Postojanje ekološke crne točke na području Grada Kaštela (bivša tvornica Jugovinil) • Globalne klimatske promjene u vidu vremenskih i elementarnih nepogoda kao prijetnja kulturnoj baštini uz obalni pojas (npr. utjecaj plimnih valova na vrijedne spomenike na tom prostoru), ali i gospodarskim, posebice turističkim sadržajima i djelatnostima te životu i zdravlju lokalnog stanovništva • Devastacija prirodnih vrijednosti uslijed nekontrolirane gradnje; narušavanje krajolika, ugrožavanje staništa ugroženih i rijetkih biljnih i životinjskih vrsta • Daljnje propadanje najvrjednije kulturne baštine uslijed nesređenih imovinsko-pravnih odnosa • Sporost birokracije u komunikaciji sa građanima/dionicima koja je uvjetovana neučinkovitom zakonskom regulativom • Blizina Splita te razvoj Grada Kaštela u njegovoj „sjeni“, koje se očituje u nedovoljnom razvoju osnovnih funkcija i sadržaja značajnih za razvoj Grada • Problematika zbrinjavanja otpada i sanacije napuštenih odlagališta, starih tvornica i sl. • Nedostatak interesa, kapaciteta privatnog sektora i države za sanaciju ključnih brownfield industrijskih i drugih lokacija koje zauzimaju značajni prostor grada i sprječavaju njegov prostorni razvoj
GOSPODARSKE ZNAČAJKE	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Povoljan prometni položaj i intermodalna transportna infrastruktura (za željeznički, zračni, cestovni i pomorski prijevoz) s tradicijom usluga u prometu i transportu roba i putnika s trendom rasta • Postojeći kapaciteti i infrastruktura za industrijsku proizvodnju poljoprivrednih kultura • Kvalitetan rad turističke zajednice, koji rezultira povećanjem broja noćenja i rastom smještajnih kapaciteta u sektoru turizma • Tradicija industrijske proizvodnje na području grada s mogućnošću revitalizacije proizvodnih kapaciteta i tranzicijom poslovanja na zelenu industriju (kogeneracijska postrojenja, solarne elektrane i sl.) • Razvijen sektor mikro i malog poduzetništva koje igra važnu ulogu kod zapošljavanja i gospodarskog rasta • Dostupnost visoko-obrazovanog stručnog kadra, koji omogućuje razvoj poduzetništva u sektoru stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti • Bogatstvo prirodnim podzemnim vodama koje se mogu koristiti za poljoprivrednu proizvodnju i u prerađivačkoj industriji 	<ul style="list-style-type: none"> • Vrlo mali broj poduzetnika koji ima mogućnost i koji ulaže u dugotrajnu imovinu i rast poslovanja (u 2014. godini čak 39 % poduzetnika je poslovalo s gubitkom, a tek 17,8% ulaže u dugotrajnu imovinu) • Niska iskoristivost EU fondova od strane poduzetnika za ulaganja u razvoj poslovanja • Nedostatak svijesti i kulture suradnje, klasteriranja te projektnog rada financiranog EU fondovima kako unutar sektora tako i među sektorima • Nepostojanje poduzetničkih zona, tehnoloških parkova te niska razvijenost poduzetničke kulture • Veliki udio zapuštenih obradivih površina i trend smanjenja broja poljoprivrednih gospodarstava i njihovih veličina, odnosno usitnjenost poljoprivrednih parcela što onemogućuje rentabilnu poljoprivrednu proizvodnju • Slaba prepoznatljivost Grada Kaštela kao prostora za ulaganje u turizam i gospodarstvo • Rijetki gospodarski skupovi i posjeti gospodarstvenika na području grada • Sezonalnost Zračne luke Split, te stvaranje tzv. „uskih grla“ za vrijeme turističke sezone • Neadekvatni hotelski smještaj u turističkoj ponudi koji ograničava razvoj sektora turizma • Nekretnine i objekti u vlasništvu Grada nisu u potpunosti iskorišteni u gospodarskom smislu • Nepostojanje adekvatnog zemljišta za velike investicijske projekte, ali i za djelatnosti „male manufakture“

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Integriranje bogate kulturno-povijesne baštine i prirodnih bogatstava u tematsku cjelinu u svrhu razvoja novih oblika turističke ponude vezane uz kulturno naslijeđe i prirodnu baštinu te druge prikladne oblike turizma posebnih interesa • Korištenje postojećih prirodnih i poslovnih resursa za daljnji razvoj nautičkog, te promociju razvoja zdravstvenog i aktivnog turizma u Kaštelima, • Jačanjem i daljnjim proširenjem zračne luke Split, kao i uspostavljanjem hidroavionskog prometa stvoriti pretpostavke za razvoj gospodarstva • Povećati iskoristivosti geoprometnog položaja uključivo za razvoj intermodalnog transporta te lokalnog kružnog pomorskog prometa • Osigurati povećanje ulaganja u poljoprivrednu proizvodnju kroz poticanje korištenja suvremenih tehničkih rješenja u poljoprivredi, promociju proizvodnje zdrave hrane i mogućnost plasmana poljoprivrednih proizvoda kroz lokalne trgovine • Iskorištenje vodnih resursa za razvoj poljoprivredne proizvodnje (Sukladno Planu navodnjavanja SDŽ, područje Kaštela je jedno od prioritarnih područja) i prerađivačke industrije • Bratimljenje/udruživanje sa drugim gradovima i razmjena iskustva i dobrih praksi sa gradovima koji su uspješni u povlačenju sredstava iz EU fondova u svrhu jačanja lokalnog stručnog kapaciteta • Intenzivnije uključivanje civilnog i gospodarskog sektora u projektne, društveno poduzetničke i inovacijske aktivnosti za što postoje dobre osnove temeljem dobre i međusobno poticajne suradnje s regionalnim centrima potpore i poduzetničkim potpornim institucijama koje posluju na području grada. • Povezivanje malih obrtnika i poljoprivrednika radi njihovog lakšeg i efikasnijeg nastupa na tržištu kroz osnivanje zadruga, klastera, udruženja i mreža, uključivo i umrežavanje iznajmljivača te stvaranje baze iznajmljivača • Razvoj gospodarske aktivnosti na području „kave“ u Kaštel Sućurcu gdje je završena eksploatacija, stavljanje u funkciju zapuštenih gradskih nekretnina u svrhu razvoja gospodarstva i osiguranje proračunskih sredstava za potpore poduzetništvu 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak kapaciteta lokalne uprave, a posebice nedostatna proračunska sredstva za provedbu programa poticanja poduzetništva • Vrlo česte promjene zakonske regulative te troma i složena administracija • Proces urbanizacije koji može imati negativne posljedice na razvoj poduzetništva i gospodarstva • Nastavljanje procesa usitnjavanja zemljišta dovodi do daljnjeg smanjenja isplativosti poljoprivrednih proizvodnji • Slab interes i kapacitet stanovništva za bavljenje konkurentnom poljoprivrednom proizvodnjom kao glavnom ili sporednom djelatnošću (ekološka proizvodnja, proizvodnja konkurentnih kvalitetnih i/ili autohtonih proizvoda i sorti dodatne vrijednosti u količinama i tehnologijama koje omogućavaju veću isplativost i održivost proizvodnje, pokretanje multifunkcionalnih farmi koje povezuju poljoprivredu, turizam, kulturu, obrazovanje, socijalne usluge, zaštitu okoliša i/ili druge funkcije koje povećavaju atraktivnost, profitabilnost i održivost poljoprivrednih imanja) • Uslijed nedostatak kvalitetnih radnih mjesta, odlazak mladih i visokoobrazovanih kadrova u Split, druge urbane centre u RH i Europi koji bi smanjili mogućnosti razvoja konkurentnog gospodarstva • Geopolitička nestabilnost u Europi, Republici Hrvatskoj i posebice u okruženju (Bosna i Hercegovina, Srbija) mogu imati negativne posljedice za razvoj gospodarstva, a posebice razvoj turizma te privlačenje stranih ulaganja • Daljnja stagnacija, zaostajanje ili spora tehnološka tranzicija prerađivačke i druge tradicionalne industrije s prostora grada, • Smanjena realizacija poduzetničkih projekata na području grada uslijed nedostatka prostora te neadekvatne administrativne potpore od strane javnih upravljačkih institucija i nadležnih tijela (Grad, Županija, Državne agencije i sl.)
DEMOGRAFSKE I SOCIJALNE ZNAČAJKE	
SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Pozitivni i stabilni demografski trendovi – porast broja ukupnog stanovništva s naglaskom na prirodni prirast, odnosno veći broj rođenih od umrlih, u odnosu na ostatak županije • Pozitivan trend opće razine obrazovanosti stanovništva i povećanje udjela visoko-obrazovanog kadra • Infrastrukturna opremljenost i povoljnija cijena stanovanja doprinosi pozitivnom migracijskim trendovima kod mladog stanovništva • Visok angažman i suradnja gradskih službi, civilnog sektora (udruge) i stanovništva na povećanju kvalitete života i kulturnog života u Gradu. • Visoki stupanj informiranosti javnosti o radu Gradske uprave (snimanje gradskih sjednica, internet obavještanje, internet portali, TV emisije) i snažna politička volja za uključivanjem građana/dionika i javnosti u procese donošenja odluka • Uveden sistem subvencioniranja privatnih vrtića koji omogućuje izjednačene cijene javnih i privatnih predškolskih ustanova • Dobra pokrivenost sa osnovnoškolskim ustanovama za obrazovanje i dobro organizirana zdravstvena zaštita na primarnoj razini (dovoljan br. ordinacija opće obiteljske medicine, dentalne medicine i sl.) • Razvijeno civilno društvo, u području gospodarstva, zdravstva, obrazovanja, kulturne i sporta. • Razvijen sustav pružanja socijalnih usluga na području Grada, te postojeći ljudski kapital za provođenje kolaborativnih projekata razvoja i pružanju održivih socijalnih usluga na području Grada kroz suradnja s ustanovama i udrugama iz susjednih JLS • Veliki broj športskih društava i organizacija, koji su potaknutim kroz javna ulaganja u sport i zadovoljavajuća sportska infrastruktura • Smanje rizik od požara i visoka razina zaštite od požara, postignuti kroz rad 3 dobrovoljna vatrogasna društva na području grada. • Aktivna kazališna i kulturna scena okupljena oko inicijative pokretanja Kulturnog centra na području Grada Kaštela • Visoka osviještenost o socijalno ugroženim skupinama i uspostavljen sustav za rad sa nezbrinutom djecom (Dječji dom Maestral) i djecom s posebnim potrebama (Centar MIR) • Uspostavljena suradnja s razvojno orijentiranim institucijama i stručnjacima uključivo i u segmentu obrazovanja, održivog razvoja, daljnjeg razvoja socijalnih usluga 	<ul style="list-style-type: none"> • Velika nezaposlenost, posebice mladih (većina nezaposlenih iz mladih dobnih skupina sa srednjoškolskom razinom obrazovanja) • Visoka zastupljenost slabo plaćenih radnih mjesta koja se reflektira na nisku razinu proračunskih primitaka sa osnova poreza i prireza, što onemogućuje provedbu programa demografsku i socijalne politike • Nedostatak kvalitetnih radnih mjesta potiče „odljev mozga“ • Sezonska oscilacija ponude radnih mjesta, doprinosi depopulaciji i odlazak radne snage • Visoka ovisnost civilnog sektora o gradskom proračunu • Velik broj udruga koje se programski preklapaju, a posebice kulturnih udruga čija rascjepkanost usitnjava resurse, a povećava upravne izdatke • Nedostatak promotivnih aktivnosti čija je zadaća afirmiranje kaštelanske umjetnosti (posebno u području likovne umjetnosti) • Ne-koordiniranost u aktivnostima civilnog sektora, rascjepkanost, slaba međusobna suradnja i pasivnost kod prijavljivanja projekata za financiranje sredstvima iz EU ograničava razvoj civilnog sektora i njen utjecaj na razvoj cijele zajednice • Nedovoljan broj javnih predškolskih ustanova u odnosu na broj predškolske djece i oskudna ponuda srednjoškolskog obrazovanja • Niska atraktivnost kaštelanske srednje škole (svega 13,4% učenika upisuje SŠ „Braća Radić“) • Nedostatak sekundarne zdravstvene zaštite na području Grada Kaštela i nedovoljna opremljenost hitne medicinske službe, odnosno Ispostave Kaštela ZHM SDŽ-a • Ograničena sredstva za rad ustanova s ugroženim skupine onemogućavaju razvoj usluga institucija s područja grada koji se bave nezbrinutom djecom, djecom s posebnim potrebama i ostalim socijalno ugroženim skupinama.

PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetnija koordinacija i nadogradnja mjera smanjenja nezaposlenosti, prekvalifikacije, cjeloživotnog učenja te subvencioniranje poslodavaca, odnosno sustavno korištenje programa poticanja zapošljavanja i samozapošljavanja na nacionalnoj razini • Udruživanje, suradnja i provedba zajedničkih aktivnosti više udruga istog ili sličnog djelokruga kroz postojeće lokalne inicijative i inicijative na razini urbane aglomeracije • Razvoj programa i projekata aktiviranja potencijala mladih stanovnika kroz inovacije, razvoj inovativnih i posebice društveno poduzetničkih inicijativa • Mogućnosti povlačenja financijskih sredstva iz EU i drugih razvojnih fondova za razvoj i provedbu programa demografske i socijalne politike, a posebice kroz urbanu aglomeraciju Split i fonda za Jačanje ljudskih potencijala. • Povezivanje s okolnim JLS i suradnja na području kulturno-turističke ponude, a posebice u segmentu kulturnog i aktivnog turizma • Daljnji razvoj prepoznatljive i kvalitetne ponude socijalnih i zdravstvenih usluga u suradnji sektora na načelima kombiniranih socijalnih politika i međusektorske suradnje sukladno preporukama i politikama na razini RH i EU 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomska, politička i migracijska previranja u bližem i širem okruženju mogu pogoršati demografsku sliku i druga društvena kretanja te neutralizirati pozitivne procese i nastojanja • Nedostatak učinkovite političke suradnje može ugroziti ključne projekte na lokalnoj, aglomeracijskoj, regionalnoj, nacionalnoj i/ili prekograničnoj suradnji • Nastavak trenda visoke nezaposlenosti, ne otvaranja novih radnih mjesta te nepovoljnog položaja mladih u takvim uvjetima može još više potaći odlazak mladog stanovništva s područja Grada i prouzročiti gubitak ključnog razvojnog ljudskog i socijalnog kapitala • Nastavak trenda starenja stanovništva koji će znatno opteretiti sustav zdravstva i socijalne skrbi te smanjiti radni kontingent stanovništva • Daljnje smanjenje nacionalnih izdvajanja za zdravstvo može dovesti do snižavanja kvalitete lokalne zdravstvene zaštite •

4. STRATEŠKI OKVIR

4.1. Vizija

Vizija predstavlja konačni cilj koji se postiže kroz provedbu planova i programa razvoja, a koji vodi do budućeg željenog stanja u Gradu Kaštelima.

Temeljem prethodnih analiza izrađenih u uskoj suradnji s predstavnicima Grada, predložena je sljedeća izjava o viziji Grada Kaštela:

Jedinstveni mediteranski grad bogate kulturno-povijesne i gospodarske baštine čiji stanovnici i posjetitelji, zajedno s lokalnim institucijama i organizacijama doprinose povećanju kvalitete života u gradu, temeljenu na spoju tradicijskih vrijednosti te inovativnog i održivog urbanog razvoja.
Moto: „Kaštela - grad sa sedam priča“

Ostvarenje vizije je planirano kroz stvaranje osjećaja zajedništva i pripadnosti te posebice kroz poticanje odlučnog i ustrajnog zajedničkog djelovanja svih ključnih dionika razvoja kako bi Grad na održiv, dinamičan i cjelovit način ostvario svoje ključne strateške ciljeve i potrebe, odnosno pomogao ostvarenju ključnih ciljeva i potreba svih članova svoje zajednice, te omogućio stvaranje poželjnog i privlačnog, radnog i životnog okruženja svim postojećim, ali i budućim stanovnicima i posjetiteljima.

Realizacija planova, direktno ovisi o ostvarenju zajedničkih definiranih strateških ciljeva, prioriteta i mjera, koji proizlaze iz identificiranih prioriteta razvojnih problema i potreba grada, njegovih stanovnika, odnosno organizacija javnog, civilnog i privatnog sektora, ali i definiranih snaga i razvojnih prilika koje su osnova za djelovanje i ostvarivanje postavljenih ciljeva. Na ovaj način, vizija i strateški ciljevi, sa svojim skupom povezanih aktivnosti i mjera, postaju alati i sredstva povezivanja, suradnje i doprinosa u stvaranju mjerljivih razvojnih ishoda.

4.2. Strateški ciljevi, prioriteta i mjere

Strateški cilj 1 – KONKURENTNO I ODRŽIVO GOSPODARSTVO	
PRIORITETI	MJERE
1.1. Poticanje i razvoj prioriteta gospodarskih sektora	1.1.1 Podrška razvoju malog i srednjeg poduzetništva s naglaskom na konkurentnu proizvodnju i razvoj inovativnih proizvoda i usluga 1.1.2. Razvoj prepoznatljivih i inovativnih turističkih sadržaja usmjerenih razvoju cjelogodišnje turističke ponude 1.1.3. Poticanje tranzicije industrijskog sektora na zelenu proizvodnju i razvoj društveno korisnih sadržaja 1.1.4. Poticanje primarne proizvodnje, samozapošljavanja, mikropoduzetništva i razvoj osobnih vještina i kompetencija

1.2. Razvoj poduzetničke infrastrukture i okruženja	1.2.1. Podrška razvoju poduzetničkih potpornih institucija i njihovih aktivnosti na području grada 1.2.2. Uspostava i rad odbora za suradnju s gospodarstvom u svrhu administrativnog praćenja investicija i provedbe programa poticanja poduzetničkih inicijativa
---	---

Strateški cilj 2 – Unaprjeđena kvaliteta života i razvijena građanska kultura	
PRIORITETI	MJERE
2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture	2.1.1. Izgradnja i unaprjeđenje komunalne i vodne infrastrukture te unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom 2.1.2. Izgradnja nove i poboljšanje postojeće prometne infrastrukture 2.1.3. Izgradnja, uređenje i održavanje javnih gradskih površina i obalnog pojasa te unaprjeđenje energetske učinkovitosti javne rasvjete i gradskih prostora 2.1.4. Izgradnja novih te obnova, opremanje i održavanje postojećih javnih gradskih objekata
2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa	2.2.1. Poticanje razvoja osobnih vještina i poticanje svih oblika obrazovanja, uključivo i cjeloživotno obrazovanje 2.2.2. Podrška razvoju socijalnih usluga i aktivnostima usmjerenima povećanju socijalne uključenosti te jednakosti i nediskriminacije
2.3. Poboljšanje životnog okruženja	2.3.1. Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje prirodne i povijesne baštine 2.3.2. Podrška projektima zaštite i unaprjeđenje kvalitete okoliša 2.3.3. Jačanje poveznica među naseljima i izgradnja identiteta jedinstvenog mediteranskog Grada 2.3.4. Unaprjeđenje kvalitete kulturnih, sportskih i rekreativnih gradskih sadržaja

Strateški cilj 3 – RAZVOJ LJUDSKIH KAPACITETA	
PRIORITETI	MJERE
3.1. Jačanje upravljačkih kapaciteta javnih institucija	3.1.1. Jačanje kapaciteta javnog sektora u upravljanju razvojnim procesima i resursima te pripremu i provedbu razvojnih projekata financiranih iz EU i drugih razvojnih fondova 3.1.2 Podrška uvođenju IKT rješenja u javnu upravu i institucije u svrhu modernizacije i povećanja efikasnosti javne uprave
3.2. Uspostava i jačanje civilnog društva	3.2.1. Jačanje kapaciteta i održivosti organizacija civilnog društva u pripremi i provedbi projekata financiranih iz EU i drugih razvojnih fondova 3.2.2. Podrška projektima i aktivnostima internacionalizacije, umrežavanja i klasterizacije rada civilnog društva

Slika 32: Grafički prikaz hijerarhije ciljeva, prioriteta i mjera Strategije razvoja Grada Kaštela 2016.-2020.

4.2.1. Strateški ciljevi

Cilj 1: Konkurentno i održivo gospodarstvo

Relevantnost

Najznačajniji pokazatelji po pitanju gospodarske razvijenosti i konkurentnosti Grada Kaštela, pripadajuće županije, regije te neposrednog okruženja, pokazuju kako Grad Kaštela prema pojedinim indikatorima ostvaruje ispodprosječne vrijednosti u odnosu na nacionalni, županijski i/ili regionalni prosjek. Stoga se podizanje opće razine konkurentnosti te razvoja specifičnih gospodarskih grana nameće kao strateški cilj iznimnog značaja za opći razvitak područja Grada u narednom programskom periodu. Bruto domaći proizvod Splitsko-dalmatinske županije u odnosu na broj stanovnika bilježi niže vrijednosti u odnosu na nacionalni prosjek, a prosječni dohodak po stanovniku za Grad Kaštela niži je za 16% u odnosu na županijski te čak 28% u odnosu na nacionalni pokazatelj. Ujedno, indeks razvijenosti, koji sadrži i pokazatelje gospodarske razvijenosti, iznosi tek 90,84% prosječne nacionalne razvijenosti lokalnih jedinica, dok je prema regionalnom indeksu konkurentnosti pripadajuća Splitsko-dalmatinska županija rangirana tek na 9. mjestu te ujedno bilježi trend pada.

Očekivani načini ostvarenja

Ostvarenje više razine konkurentnosti i razvitka održivog gospodarstva koje će se odražavati kroz viši gospodarski rast, veću razinu zapošljivosti te poboljšanje indikatora rasta i razvitka

pojedinih sektorskih grana gospodarstva Grada Kaštela, ostvarit će se definiranjem dvaju prioriteta koji podrazumijevaju i obuhvaćaju (1.1.) Poticanje i razvoj prioriteta gospodarskih sektora te (1.2.) Razvoj poduzetničke infrastrukture i okruženja na području Grada Kaštela. Ovim prioritetima utjecati će se na konkurentnost i održivost gospodarstva Grada, tako što će se djelovati prema poboljšanju prepoznatljivosti i rastu produktivnosti. Ovim će se doprinijeti konkurentnosti ključnih gospodarskih sektora. S ciljem poticanja održivog gospodarstva, poželjno je ulagati u poticanje malog i srednjeg poduzetništva temeljenog na konkurentnim i po mogućnosti inovacijama usmjerenim proizvodima i uslugama. Za sve ovo, predviđa se uspostava odgovarajuće gospodarske infrastrukture (gospodarske i poduzetničke zone, centri, inkubatori, akceleratori, sustavi podrške i prijenosa znanja i tehnologija), u suradnji s lokalnim i regionalnim razvojnim institucijama.

Dosljednost

Navedeni cilj je usklađen s ključnim europskim, nacionalnim i regionalnim nadređenim dokumentima, kao i s nizom specifičnih sektorskih strategija dostupnih na razni RH. Strategija razvoja Europske unije do 2020. godine u prvi plan stavlja razvojni koncept baziran na pametnom, održivom i inkluzivnom razvoju. Kroz ovaj pristup, pametan rast podrazumijeva razvoj ekonomije utemeljene na znanju i inovacijama, održiv rast podrazumijeva razvoj efikasnije, čistije i konkurentne privrede, a inkluzivan rast predviđa jačanje ekonomije visoke zaposlenosti,

socijalne i teritorijalne kohezije. Ova tri razvojna prioriteta promovirat će i poticati zapošljavanje, rast produktivnosti i socijalno povezivanje, što je sveukupno uvršteno u Strateški cilj 1. ove razvojne strategije. Tematski ciljevi dokumenta Europa 2020 koji su relevantni za ovaj strateški cilj su: 3. Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća te 8. Promicanje zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage. Strategija regionalnog razvoja 2011. - 2013. je važna za podizanje blagostanja svih hrvatskih regija te smanjenja zaostajanja za prosjekom EU, dok njeni strateški cilj 1. Razvoj županija i statističkih regija, stavlja lokalne i regionalne sudionike razvojnog procesa u središte razvoja njihovih područja, pa je ovaj strateški cilj relevantan za se ciljeve Razvojne strategije Grada Kaštela. Razvojnou strategijom Splitsko-dalmatinske županije 2011.-2013., također je definirano konkurentno gospodarstvo kao najvažniji strateški cilj razvoja županije u planskom periodu 2011.-2013., a što će se ostvariti stvaranjem konkurentnog gospodarstva temeljenog na znanju, jačanjem poduzetničke infrastrukture i privlačenje ulaganja, razvojem turizma, razvojem poljoprivrede, lovstva, ribarstva i marikulture te razvojem ruralnog područja.

Cilj 2: Unaprijeđena kvaliteta života i razvijena građanska kultura

Relevantnost

Grad Kaštela bilježi pozitivne demografske pokazatelje te porast broja stanovništva, ali i proces općeg starenja stanovništva, što uzrokuje rast potreba za odgojno-obrazovnim, zdravstvenim i socijalnim uslugama čiji su kapaciteti, dostupnost i kvaliteta ograničeni i nedostatni s obzirom na rastuće potrebe lokalnog stanovništva. Ujedno, Grad Kaštela kao urbanizirano područje na kojem je zabilježena tzv. divlja gradnja i nekontrolirano urbano širenje, karakterizira u određenoj mjeri nedostatna i neadekvatna infrastrukturna opremljenost pojedinih dijelova, a prvenstveno se odnosi na nepokrivenu adekvatnom kanalizacijskom i vodovodnom mrežom svih dijelova Grada te nezadovoljavajući sustav prikupljanja, zbrinjavanja i gospodarenja otpadom, ali i općeniti manjak javne i društvene infrastrukture i sadržaja koje bi Kaštela učinili gradom u pravom smislu riječi. Također, zbog svog tzv. spojnog geoprometnog položaja unutar splitske aglomeracije, prometni sustav i prometnu infrastrukturu obilježava preopterećenost i nedostatnost s obzirom na broj stanovnika i njihove potrebe. Uz probleme nezaposlenosti, niskih plaća, nedostatka kvalitetnih programa i sadržaja obrazovanja usklađenih s potrebama tržišta rada, relativno niskom kvalitetom okoliša u koji se desetljećima nije sustavnije ulagalo, jasno je da u ovom pogledu strategija mora definirati jasne prioritete koji će odgovoriti na ove probleme.

S obzirom na indeks razvijenosti od 90,84 %, Grad Kaštela pripada ispodprosječno razvijenim područjima RH. Također, Grad Kaštela se nalazi ispod županijskog prosjeka razvijenosti, budući da za SDŽ on iznosi 93,75 % nacionalnog prosjeka. Ako se uzme u obzir navedeno, ali i činjenica da sva tri grada s kojima Grad Kaštela graniči imaju indekse razvijenosti veće od nacionalnog prosjeka (Trogir 100,53 %, Solin 104,58 %, Split 105,44%), onda je razvidno da u Kaštelima postoji veliki potencijal za razvoj i napredak grada te poboljšanje cjelokupnog životnog okruženja.

U konačnici sve navedeno narušava kvalitetu života stanovništva Grada Kaštela, pa je unaprijeđenje kvalitete života posljedično i definirano kao jedan od triju ključnih ciljeva razvoja.

Očekivani načini ostvarenja

Unaprijeđenje kvalitete života, kao i razvoj građanske kulture na području Grada Kaštela koje će se odražavati kroz rast indeksa razvijenosti Grada, moguće je ostvariti definiranim prioritetima (2.1.) Razvoj i unaprijeđenje društvene i komunalne infrastrukture, (2.2.) Razvoj i aktivacija ljudskih resursa te (2.3.) Poboljšanje životnog okruženja nastoje odgovoriti upravo na ove izazove. Razvoj infrastrukture uključuje (2.1.1.) izgradnja i unaprijeđenje

nužne komunalne, prije svega vodovodne i kanalizacijske infrastrukture, (2.1.2.) unaprijeđenje sustava gospodarenja otpadom sukladno suvremenim standardima i trendovima smanjenja/prevenije nastanka otpada, odvojenog prikupljanja i recikliranja vrijednih sirovina, te ekološkog zbrinjavanja opasnog i ostalog otpada. Posebice je važno ulaganje u (2.1.3.) izgradnja nove i poboljšanje postojeće prometne infrastrukture. Nadalje, ovdje spada i (2.1.4.) poboljšanje pristupa širokopojasnom internetu, te (2.1.5.) unaprijeđenje energetske učinkovitosti i promoviranje mogućnosti kvalitetnijeg korištenja obnovljivih izvora energije kojima područje obiluje (sunce, vjetar). Neki od ključnih resursa (obalni pojas) nisu uopće ili su u vrlo maloj mjeri kapitalizirani, a nedostatak javnih površina kroničan je problem Kaštela pa je stoga jedan od ključnih prioriteta (2.1.6.) izgradnja novih te obnova, uređenje i održavanje postojećih javnih gradskih površina i obalnog pojasa i to putem izgradnje i uređenja šetnica, prije svega dužobalnih, parkova, dječjih, sportskih i rekreacijskih sadržaja. Konačno, kroz prioritet (2.1.7.) izgradnje novih te obnove, opremanja i održavanja postojećih javnih gradskih objekata nastojat će se riješiti problem nedostatne ključne društvene i javne infrastrukture (objekti društvene namjene, posebice infrastruktura za kulturna događanja...).

Dosljednost

Navedeni cilj je usklađen s ključnim europskim, nacionalnim i regionalnim nadređenim dokumentima, kao i s nizom specifičnih sektorskih strategija dostupnih na razni RH. Tematski ciljevi dokumenta Europa 2020 koji su relevantni za ovaj strateški cilj su: 2. Poboljšani pristup, korištenje te kvaliteta informacijskih i komunikacijskih tehnologija, 4. Podrška prijelazu prema ekonomiji temeljenoj na niskoj razini emisije CO₂ u svim sektorima, 7. Promicanje održivog prometa, te uklanjanje uskih grla (barijera) u ključnoj infrastrukturi, 8. Promicanje zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage, 9. Promicanje socijalnog uključivanja te borba protiv siromaštva te 10. Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje. Strategija regionalnog razvoja 2011.-2013. je važna za podizanje blagostanja svih hrvatskih regija te smanjenja zaostajanja za prosjekom EU., dok njeni strateški cilj 1. Razvoj županija i statističkih regija, stavlja lokalne i regionalne sudionike razvojnog procesa u središte razvoja njihovih područja, pa je ovaj strateški cilj relevantan za se ciljeve Razvojne strategije Grada Kaštela. Razvojnou strategijom Splitsko-dalmatinske županije 2011.-2013., također su definirani strateški ciljevi na kojima se temelji strateški cilj 2 razvojne strategije Grada Kaštela, a to su 2. Razvoj infrastrukture, zaštita prirode i okoliša te 3. Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života.

Cilj 3: Razvijeni kapaciteti upravljanja razvojem

Relevantnost

Gradovi i pripadajuće im gradske službe kao nositelji lokalnog razvoja te predstavnici javnog sektora, imaju ključnu ulogu u promicanju održivog rasta i razvoja područja, stoga je važno težiti unaprijeđenju njihovih kapaciteta kako bi na što efikasniji i efektivniji način upravljali razvojem. Ovo podrazumijeva prepoznavanje komparativnih prednosti ciljanog područja te njihovo adekvatno stavljanje u službu općeg napretka. Analizom stanja utvrđeno je kako u Gradu Kaštela postoji prostor za unaprijeđenje efikasnosti gradskih službi, kako u segmentu upravljanja cjelokupnim razvojem, tako i u specifičnim segmentima kao što je upravljanje gradskom imovinom ili uspostava suradnje s ključnim dionicima. Neka od razvojnih ograničenja su nedovoljna ekipiranost ključnih kadrova u upravnim službama, nedostatna razina znanja za upravljanje razvojem i projektima razvoja, ali i relativno mala snaga civilnog sektora kada je riječ o tehničkim i ljudskim potencijalima za projektni rad ili poslovne (npr. društveno-poduzetničke) modele vlastitog razvoja koji bi omogućili veću održivost i utjecaj. Budući da se osnova dobrog upravljanja temelji na učinkovitosti i otvorenosti te građanskoj participa-

tivnosti kod planiranja i provedbe razvojnih aktivnosti, nužno je težiti uspostavi partnerstava i što većoj uključenosti privatnog i civilnog sektora, ali i građana pojedinaca u procese donošenja strateških odluka, ali i praćenja provedbe i ostvarenja ciljeva istih kako bi se razvijalo povjerenje u sustav, ali i samu participaciju u razvojnim procesima. Sve dok strategije i participativni procesi ne postanu stvaran i dosljedan okvir djelovanja i mjerljivog utjecaja na razvojne potrebe i probleme, ljudi, organizacije i društvo neće ulagati značajnije napore u njih. Stoga je posebice u početku važnu pokazati odlučnost u dosljednom provođenju zacrtanih ciljeva prije svega radom na vlastitom kapacitiranju i poboljšanju učinaka javnog sektora kao ključnog pokretača razvojnih procesa na lokalnoj razini. Također je važno promovirati i poticati čvršću lokalnu suradnju civilnog i javnog sektora, ali i privatnog sektora te poticati suradnju s različitim subjektima koja će prelaziti administrativne granice Grada, bilo da je riječ o subjektima na regionalnoj, nacionalnoj ili pak međunarodnoj razini.

Očekivani načini ostvarenja

Navedeni cilj moguće je postići kroz ostvarenje prioriteta koji podrazumijevaju (3.1.) jačanje upravljačkih kapaciteta javnih institucija i (3.2.) uspostavu i jačanje partnerstava i suradnje. Unutar navedenih prioriteta predviđene su mjere (3.1.1.) jačanja kapaciteta gradskih službi i unaprjeđenje sustava upravljanja razvojnim procesima i resursima (uključivo i gradskom imovinom) te (3.1.2.) izgradnja kapaciteta za pripremu i provedbu razvojnih projekata financiranih iz EU i drugih razvojnih fondova, odnosno (3.2.1) jačanje suradnje na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini, odnosno (3.2.2) partnerstva svih dionika ključnih za razvoj, kao i jačanje kapaciteta i održivosti civilnog sektora. Ostvarenjem svih navedenih mjera, a posljedično i samog strateškog cilja, uspostaviti će se temelji dobrog upravljanja na čelu s učinkovitim i kvalitetnim javnim sustavom koji će u suradnji s osnaženim privatnim i civilnim sektorom biti u mogućnosti pružati kvalitetne usluge cjelokupnoj lokalnoj zajednici.

Dosljednost

Na europskoj razini za ovaj cilj je relevantna Kohezijska politika EU i to posebice njen 11. tematski cilj/prioritet: Poboljšanje učinkovitosti javne uprave.

Na nacionalnoj razini, relevantan je Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.–2020. (OP ULJP) i to njegova prioriteta os 4 (Dobro upravljanje), gdje su, između ostalog, navedeni sljedeći specifični ciljevi: Specifični cilj 11.i.1: Povećanje djelotvornosti i kapaciteta u javnoj upravi kroz poboljšanje pružanja usluga i upravljanja ljudskim potencijalima; Specifični cilj 11.ii.1: Razvoj kapaciteta organizacija civilnog društva, osobito udruga i socijalnih partnera, te jačanje civilnog i socijalnog dijaloga radi boljeg upravljanja. Također, za cilj je relevantna i Strategija razvoja javne uprave RH 2015-2020 koja je usmjerena na unaprjeđenje upravnih kapaciteta te na bolju organizaciju javne uprave.

Od regionalnih strateških dokumenata, cilj je usklađen s trenutno važećom Razvojnou strategijom Splitsko-dalmatinske županije 2011-2013, i to posebice s njenim ciljem 4: Unaprjeđenje upravljanja razvojem.

4.2.2. Razvojni prioriteti i mjere

Prioritet 1.1. Poticanje i razvoj prioriteta gospodarskih sektora

Cilj

Ovim prioritetom utjecati će se na povećanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva Grada, tako što će se djelovati prema poboljšanju prepoznatljivosti i rastu produktivnosti svih zastupljenih djelatnosti, a posebice onih koje se prepoznaju kao priori-

tetne u smislu mogućnosti doprinosa ostvarenju ciljeva strategije. Ovo uključuje proaktivan i sustavan rad na razvoju turizma i ugostiteljskih djelatnosti temeljenih na ponudi sunca i mora, ali sve više i cjelogodišnje ponude turizma posebnih interesa, a posebice kulturnog i aktivnog turizma za koje Grad Kaštela ima značajan potencijal, a koji se do sada nije sustavnije kapitalizirao.

S obzirom na potencijal i tradiciju poljoprivredne proizvodnje u Kaštelanskom polju, blizinu ključnih tržišta, ali i poziciju u središtu Kaštelanskog zaljeva, strategija predviđa poticanje poljoprivredne proizvodnje, ribarstva i marikulture temeljenih na tradicionalnim vrijednostima, kapacitetima stakleničke proizvodnje i sortama poput kaštelanskog crljenka, ali i inovativnim oblicima multifunkcionalnih poljoprivrednih imanja povezanih sa turizmom, obrazovanjem, socijalnim uslugama i zaštitom okoliša. U segmentu primarnih proizvodnji i usluga u sektoru ribarstva, potrebno je istaći projekt razvoja ribarske luke.

Nadalje, nužna pažnja se mora posvetiti tradicionalno važnoj industriji cementa i željeza te male brodogradnje, kao i provedba niza koherentnih mjera koje će kroz poticajno okruženje omogućiti rast mikro i mini poduzetnika, a paralelno s time i rast zapošljavanja. Poticajne mjere uključuju razvoj inovativnog mikro, malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva utemeljenog na komparativnim prednostima grada i šireg područja, što zahtijeva razvoj poduzetničkih potpornih institucija i sustava potpora te poticanje širenja poslovanja kroz mikrokreditiranje i otvaranje poduzetničkih i poslovnih zona te tehnoloških parkova na području grada.

Opravdanje

S obzirom na tradiciju, ali i ključne razvojne potencijale Grada Kaštela koje su se temeljile na poljoprivredi i ostalim primarnim djelatnostima, zatim fazu industrijskog razvoja koja je ponajviše utjecala na današnji izgled, prepoznatljivost i identitet Grada, ali i recentnu fazu koja nastoji sve više razvijati i poticati turizam i različite nove oblike poduzetništva, proizlazi kako je suvremeni gospodarski razvoj Grada nužno temeljiti na višesektorskom i integriranom razvoju svih navedenih djelatnosti. Njihov razvitak, temeljiti će se na svim komparativnim prednostima prostora Grada, kao što su sveukupna prirodna i kulturno-povijesna resursna osnova, geoprometni položaj, industrijska tradicija, povoljan položaj u splitskoj aglomeraciji, obalni pojas/kaštelanski zaljev, klimatski uvjeti itd.

Opis

Integrirani i višesektorski gospodarski razvoj podrazumijeva poticanje i komplementarni razvitak svih tradicionalnih i suvremenih poduzetničkih aktivnosti na području grada, koje su relevantne za njegov daljnji rast kao i resursnu osnovu na kojoj ih je moguće temeljiti. S obzirom na prostorni i gospodarski identitet Grada Kaštela te resursnu osnovu, ovaj prioritet će se ostvariti ulaganjem u djelatnosti primarnoga sektora, posebice poljoprivredu, zatim malo i srednje poduzetništvo, inovacije, turističke djelatnosti, industriju te društveno poduzetništvo.

Mjera 1.1.1. Podrška razvoju malog i srednjeg poduzetništva s naglaskom na konkurentnu proizvodnju i razvoj inovativnih proizvoda i usluga

Popis indikativnih aktivnosti/projekata

Donošenje programa poticanja malog i srednjeg poduzetništva „Poduzetništvo - nositelj razvitka Grada Kaštela koji uključuje ulaganja u osnovna sredstva, modernizaciju putem IKT-a i ulaganje u razvoj novih proizvoda

Prioritetno prostorno uređenje komunalne infrastrukture i ishođenje dozvola za značajnija ulaganja u proizvodne kapacitete

Potporna internacionalizaciji poslovanja i povećanju izvoza kroz sufinanciranje usluga izrade marketinških studija, Internetskih mrežnih stranica i izravnih B2B sastanaka sa inozemnim partnerima sa ciljem povećanja izvoza i širenja poslovanja na nova inozemna tržišta
Potporna radu inovacijskih klastera na području grada i sufinanciranje kolaborativnih projekata razvoja inovativnih proizvoda i usluga u suradnji sa znanstveno-istraživačkim institucijama
Uvođenje nagrade za najboljeg malog poduzetnika i najbolju poslovnu ideju (StartUp natjecanje)

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedini- ca	Opis	Izvori provjere
Program poicanja malog i srednjeg poduzetništva	Broj	Broj donešenih i provedenih programa poticanja poduzetništva	Službeni oglasnik grada kaštela
Uređena komunalna i energetska infrastruktura	Broj	Broj rješenih zahtjeva za proširenje, i uređenjem pristupnih putova i prometnica do gospodarskih postrojenja, broj poslovnih energetskih, kanalizacijskih i vodovodnih priključaka izdanih gospodarskim objektima	Evidencija rada ureda za prostorno uređenje
Povećanje izvoza sektora malog i srednjeg poduzetništva	Broj	Izvoz u EUR, koji je ostvaren temeljem poticaja aktivnostima internacionalizacije	GFI-POD i redovni izvještaji tvrtki koji su primili potporu
Povećanje konkurentnosti gospodarstva uvođenjem IKT rješenja	Broj	Broj tvrtki koji su primili potporu temeljem programa modernizacije poslovanja putem IKT-a	Natječajna dokumentacija, Ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava
Povećanje konkurentnosti gospodarstva ulaganjem u razvoj novih proizvoda ili ulaganjem u osnovna sredstva	Broj	Broj tvrtki koji su primili potporu temeljem programa ulaganja u razvoj novih proizvoda ili ulaganjem u osnovna sredstva	Natječajna dokumentacija, Ugovori o dodjeli bespovratnih sredstava
Uveden program nagrađivanja najboljeg malog poduzetnika	Natje- čaj	Broj raspisanih natječaja za subjekte MSP sa za dodjelu nagrade za najboljeg poduzetnika	Natječajna dokumentacija i odluka o dodjeli nagrade

Mjera 1.1.2. Razvoj prepoznatljivih i inovativnih turističkih sadržaja usmjerenih razvoju cjelogodišnje turističke ponude

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Projekt turističke valorizacije kulturne baštine (mapiranje, signalizacija, interpretacijske table, opremanje Muzeja Grada Kaštela multimedijalnim sadržajem, uređenje, opremanje i prezentacija ključnih objekata kulturne baštine (dvorci i kašteli poput dvorca Rušinac), tematske i poučne staze, interaktivne mape, aplikacije, obuka vodiča, izrada promotivnih materijala, razvoj autohtonih suvenira, nastupi na turističkim sajmovima i sl.)
Uspostava polivalentnog turističkog posjetiteljskog i informativno-kulturnog centra
Projekt turističke valorizacije prirodnih vrijednosti i prirodne baštine (mapiranje, signalizacija, interpretacijske table, uređenje i opremanje šetnica, pješačkih, cikloturističkih i planinarskih staza, vidikovaca, odmorišta, skloništa, tematske i poučne staze, obuka vodiča, razvoj proizvoda i usluga sigurnog aktivnog i pustolovnog turizma, izrada promotivnih materijala, nastupi na turističkim sajmovima i sl.)
Uspostava „raspršenog/difuznog hotela“ s poslovnim modelom i sustavom održivog upravljanja kvalitetom i kvantitetom ponude te resursima (smještajni kapaciteti) korištenjem integriranih globalnih sustava rezervacije
Razvoj tematskih sadržaja temeljenih na postojećim resursima ("Hrvatska kuća vina, turistički rekreativni sadržaji u sjevernim naseljima i na obroncima Kozjaka kao i sadržaja u obalnim dijelima grada)
Privlačenje ulaganja u turističke kapacitete više kategorije (priprema investicija i lokacija na području hotela „Palace“, Resnika i Adriavinila)
Razvoja i promocije nautičkog turizma i inovativnih turističkih sadržaja (adrenalinski parkovi, zip line, wakeboard i sl.)
Uređenje i opremanje stanice/ispostave HGSS-a u Kaštelima, te izrada elaborata sigurnosti posjetitelja, podrška uspostavi info-točaka, obuka i opremanje spašavatelja, sigurne tiskane i digitalne/interaktivne mape, aplikacije za aktivni turizam
Izgraditi brend, sadržaje i ponudu „grada vječne ljubavi“ temeljem legende o Miljenku i Dobriili

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Turistički dolasci	Postotak	Postotni porast ostvarenog broja turističkih dolazaka na području Grada Kaštela	Turistička zajednica Grada Kaštela, DZS
Turistička noćenja	Postotak	Postotni porast ostvarenog broja turističkih noćenja na području Grada Kaštela	Turistička zajednica Grada Kaštela, DZS
Novi smještaji kapaciteti	Postotak	Postotni porast ostvarenog broja novih smještajnih kapaciteta na području Grada Kaštela	Turistička zajednica Grada Kaštela
Novi nautički sadržaji	Broj	Broj novih nautičkih sadržaja	Grad Kaštela

Mjera 1.1.3. Poticanje tranzicije industrijskog sektora na zelenu proizvodnju i razvoj društveno korisnih sadržaja

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Poticanje ulaganja u obnovu i prenamjenu brownfield lokacija
Projekt uspostave strateških javno-privatnih partnerstava s ključnim industrijskim organizacijama (industrija cementa, željeza...) u pripremi razvojnih projekata od obostranog interesa (priprema prostorno planske dokumentacije, osiguravanje infrastrukturnih preduvjeta, definiranje modela obostrano prihvatljive suradnje)
Projekti zaštite okoliša u suradnji s industrijskim proizvođačima na području Grada Kaštela

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Vrijednost pripremljenih ulaganja	Kn	Ukupna vrijednost pripremljenih i/ili realiziranih ulaganja	Grad Kaštela
Projekti zaštite okoliša u suradnji s industrijskim proizvođačima	Broj projekata	Broj indikativnih projekata zaštite okoliša u suradnji s industrijskim proizvođačima	Projektna dokumentacija

Mjera 1.1.4. Poticanje primarne proizvodnje, samozapošljavanja, mikropoduzetništva, društvenog poduzetništva i razvoj osobnih vještina i kompetencija

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Poticanje razvoja multifunkcionalne poljoprivrede (poljoprivredna imanja koja kombiniraju poljoprivrednu proizvodnju s turističko-ugostiteljskim, obrazovnim, socijalno-uslužnim i/ili ekološkim sadržajima)
Program revitalizacije Kaštelanskog polja te uzgoja i sustavnog plasmana proizvoda autohtonih sorti (Kaštelanski crljenak, lokalne sorte maslina, voća i povrća)
Ulaganje u poslovnu infrastrukturu: Izgradnja ribarske luke i sustav navodnjavanja kaštelanskog polja
Projekt poticanja eko poljoprivrede i stakleničke proizvodnje
Poticaji za samozapošljavanje, subvencioniranje cijene poslovnog prostora i/ili računovodstvenih usluga za poduzetnike početnike
Sufinanciranje edukacijskih programa usmjerenih strukovnom obrazovanju ili obrazovanju u poduzetništvu
Pružanje potpore osnivanju i djelovanju centara za poduzetništvo, poduzetničkih inkubatora, akceleratora i poslovnih parkova, odnosno svih oblika poduzetničkih potpornih institucija i njihovih programa
Poticanje poljoprivrednih i drugih sektorskih, međusektorskih i strukovnih udruga, zadruga i drugih oblika suradnje i udruživanja radi kvalitetnijeg nastupa na tržištu
Poticaji za društveno poduzetništvo i poduzetništvo isključenih skupina (žene, mladi, osobe s invaliditetom, dugotrajno nezaposleni, branitelji, beskućnici, mladi bez roditeljske skrbi i sl.)
Stavljanje gradskih prostora u službu poduzetništva – popis imovine, izrada pravilnika o gospodarenju gradskim prostorima

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Nove poljoprivredne površine	Postotak	Postotni porast novih poljoprivrednih površina na području Grada Kaštela	Projektna dokumentacija, ARKOD
Broj i veličina registriranih OPG-ova	Broj	Praćenje kretanja broja registriranih OPG-ova i njihovih ekonomskih veličina	ARKOD
Količina proizvedenih/plasiranih proizvoda	t	Praćenje količine proizvedenih/plasiranih proizvoda	ARKOD
Površina izgrađenih poljoprivrednih i ribarskih objekata	m ²	Ukupna građevinska površina izgrađenih objekata (staklenici, ribarska luka,...)	Projektna dokumentacija, ARKOD, nadležni uredi za građenje
Dodjeljene subvencije-autohtoni sadni materijali	Broj	Broj dodjeljenih subvencija za nabavku autohtonih sadnih materijala	Godišnji proračun Grada Kaštela, APPRRR
Dodjeljene subvencije-eko poljoprivreda	Broj	Broj dodjeljenih subvencija za razvoj eko poljoprivrede	Godišnji proračun Grada Kaštela, APPRRR
Ojačani ljudski kapaciteti	Broj	Broj sudionika edukacijskih radionica i programa jačanja poduzetničkih vještina	Projektna dokumentacija, potvrde o završenom školovanju
Broj mikro-poduzetnika koji primaju potporu	Broj	Broj poslovnih subjekata koji primaju financijsku ili nefinancijsku potporu kroz rad poduzetničkog inkubatora i/ili primljenih poticaja	Projektna dokumentacija, financijski dokumenti
Popis gradske imovine	Broj pravilnika	Izrađen popis gradske imovine te pravilnik o gospodarenju gradskim prostorima	Projektna dokumentacija
Broj korisnika poticaja	Broj	Broj pripadnika ciljnih skupina koji su koristili poticaje	Lista korisnika gradskih poticaja

Novi subjekti MSP	Broj	Broj novoosnovanih poslovnih subjekata na području Grada Kaštela	Registar poslovnih subjekata
-------------------	------	--	------------------------------

Prioritet 1.2. Razvoj poduzetničke infrastrukture i okruženja

Cilj

Cilj ovog prioriteta je pridonijeti jačanju poduzetničke klime Grada Kaštela, kako bi se ovo područje uspjelo profilirati u poticajno poslovno okruženje, koje potrebnom infrastrukturom i podrškom od strane lokalne samouprave, privlači poslovne subjekte te im osigurava povoljne uvjete za uspješnim radom i razvitkom u vodeće gospodarske subjekte županije i regije. Posebice je cilj ovog nastojanja potaći samozapošljavanje i ostanak mladih i visokoobrazovnih stručnjaka na području grada, ali i privlačenje i poticanje poduzetnika iz okolnih područja na pokretanje posla na području Grada.

Opis

Poduzetništvo je visoko rizična djelatnost koja i u najnaprednijim gospodarskim okruženjima može završiti neuspjehom. Međutim, prostori koje karakterizira visoka stopa uspješnosti poduzetničkih nastojanja imaju zajedničku kvalitetu: poduzetnički eko-sustavi koji omogućavaju lakši nastanak, razvoj i opstanak poduzetničkih inicijativa. Ovo podrazumijeva i infrastrukturne elemente (kvalitetne, opremljene prostorne uvjete za rad, komunikaciju, promociju i marketing, itd.). Grad Kaštela se u svom suvremenom gospodarskom razvitku nastoji profilirati kao poduzetničko i poslovno područje, aktivnih i uspješnih poslovnih subjekata, pri čemu je nužno potrebno osigurati i adekvatne, cijenom pristupačne, tehnološki opremljene prostorne uvjete, u odgovarajućem poticajnom poslovnom okruženju.

Opis

Razvoj poduzetničke infrastrukture na području grada Kaštela podrazumijeva:

(i) daljnji razvoj infrastrukture za poduzetnike početnike, odnosno male i srednje poduzetnike kroz aktivnosti poduzetničkih potpornih institucija koje djeluju na području grada i uspostavu i razvoj poduzetničkog inkubatora koji bi radili na promociji poduzetništva, podršci komercijalizacije poslovnih ideja, izradi poslovnih planova i prikupljanju financijskih sredstava (kreditni, rizični kapital, bespovratna sredstva, poticaji i državne potpore u svim oblicima), edukaciji i savjetovanju poduzetnika i zaposlenika na načelima „one-stop“ shopa,

(ii) razvoj i realizaciju prioritetnih projekata krupne poslovne infrastrukture prije svega kroz daljnji razvoj polivalentne poslovno-trgovačke, turističke i gospodarske zone u Kaštel Sućurcu (na području Adriavini) koja je u privatnom vlasništvu i za koju treba izraditi urbanističke planove uređenja i suradnji s privatnim investitorima te radne zone Kaštel Lukšić čije je zemljište u vlasništvu države, te za koju je izrađen Urbanistički plan uređenja.

Radna zona Kaštel Lukšić se inače nalazi iza Kozjaka, u području sjeverno od autoceste A1, uz sam koridor, te je namijenjena za gospodarske djelatnosti, ali i drugu gradnju (građevine stambene i društvene djelatnosti) sukladnu zahtjevima eko-područja koje pripada 4. zoni zaštite izvorišta rijeke Jadro.

Osim poduzetničke infrastrukture, cilj je i ojačati poslovno okruženje kroz institucionalnu podršku investicijskim projektima i projektima razvoja gospodarstva na način da se kroz efikasan rad gradskih službi i praćenje investicijskih projekata od strane javne uprave skрати period ishođenja građevinske dozvole, izgradnje potrebne javne infrastrukture i sl. a sve u svrhu olakšanje pokretanja posla i povećanja atraktivnosti prostora grada potencijalnim ulagačima u gospodarske aktivnosti.

Pod pojmom poticajnog poslovnog okruženja smatramo, uređeni sustav pravila dodjele koncesija i prava na javno dobro, uređeni sustav dodjele poticaja razvojnim projektima i podršku u vidu kontinuiranog dijaloga i usmjeravanja razvojnih gradskih politika potrebama gospodarstva.

Mjera 1.2.1. Podrška razvoju poduzetničkog okruženja i potpora radu poduzetničkih potpornih institucija

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Uspostava i razvoj poduzetničkog inkubatora u prostoru Kemijske škole u Kaštel Sućurcu
Uređenje i izgradnja poslovnih zona (radna zona K. Lukšić, Poslovno-trgovačka, turistička i gospodarska zona K. Sućurac)
Podrška aktivnostima poduzetničkih potpornih institucija na području grada Kaštela
Poticanje razvoja poduzetničkih suradnji, udruga, inovacijskih klastera i projekata

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Opremljena poduzetnička infrastruktura	Površina u m ²	Površina u sklopu uređenih i opremljenih poduzetničkih zona aktivno korištena od strane poduzetničkih subjekata na području Grada Kaštela	Projektna dokumentacija
Broj tvrtki koji koristi potporu za razvoj vlastitog poslovanja	Broj novih korisnika	Broj novih korisnika poduzetničke infrastrukture (zona, centar, inkubator) n području Grada Kaštela	Projektna dokumentacija i ugovori o najmu prostora
Ukupna ulaganja u razvoj poslovanja i/ili razvoj novih proizvoda i usluga	HRK	Visina ulaganja u razvoj poslovanja, temeljena na razvojnim projektima i projektima istraživanja i razvoja koji su realizirani uz pomoć PPI na području grada Kaštela. Izravna ulaganja u poslovne zone kao rezultat njihovog uređenja. Deminimis potpora primljena temeljem subvencioniranja cijene najma prostora unutar poduzetničkog inkubatora.	Evidencija projekata PPI i potpisanih ugovora o financiranju. (PPI) Ugovori o najmu prostora (Grad Kaštela). Investicijske studije ulaganja u razvijene poslovne zone.

Mjera 1.2.2. Uspostava i rad odbora za suradnju s gospodarstvom u svrhu administrativnog praćenja investicija i provedbe programa poticanja poduzetničkih inicijativa

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Uvođenje IKT sustava evidencije i efikasnog praćenja i pripreme zalihe investicijskih projekata
Uspostava tijela za pripremu, raspisivanje, evaluaciju i provedbu potpornih programa razvoju gospodarstva
Donošenje pravilnika o dodjeli oznake prioritetnog investicijskog projekta i propisivanja pravila postupanja sa istim
Organizacija i podrška umrežavanju poduzetnika i drugih relevantnih dionika za razvoj poduzetništva na području grada i izrada zajedničkih razvojnih strategija
Potporna i sudjelovanje na investicijskim sajmovima (npr. REXPO) u svrhu privlačenja vanjskih investitora i provedbe strateških razvojnih projekata na području grada

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Investicijski projekti u zalihi projekata	Broj	Broj korisnika sustava podrške (usluga savjetovanja)	Interna evidencija projekata u sustavu
Broj provedenih programa poticanja razvoja gospodarstva	Broj	Broj provedenih programa poticanja razvoja gospodarstva	Službeni glasnik grada Kaštela

Broj prioritetnih investicijskih projekata	Broj	Broj projekata kojima je dodijeljena prioritetna oznaka	Službeni glasnik grada Kaštela
Direktna ulaganja u infrastrukturne projekte	HRK	Direktno investicije u projekte razvijene i evidentirane u zalihi investicijskih projekata	Projektna dokumentacija investicijskih projekata

Prioritet 2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture

Cilj

Glavni ciljevi ovog prioriteta su omogućiti pokrivenost cijelog prostora Grada Kaštelima neophodnim sadržajima društvene i komunalne infrastrukture sukladno strateškim ciljevima i standardima RH i EU. Ova infrastruktura uključuje vodovod i kanalizaciju, gospodarenje otpadom, prometnu infrastrukturu, komunikacijsku infrastrukturu (širokopojasni Internet), energetsku infrastrukturu, javne površine i sadržaje te objekte društvene infrastrukture koji su preduvjet kvalitetnog života i rada svih stanovnika Grada.

Opravljanje

Grad Kaštela kao urbanizirano područje na kojem je desetljećima prevladavala tzv. divlja gradnja i nekontrolirano urbano širenje, karakterizira u određenoj mjeri nedostatna i neadekvatna infrastrukturna opremljenost pojedinih, ako ne i velike većine dijelova naselja. Ovo se prvenstveno odnosi na nepokrivenost adekvatnom kanalizacijskom mrežom svih dijelova grada te nezadovoljavajući sustav prikupljanja, zbrinjavanja i gospodarenja otpadom čime bi se smanjili negativni ekološki utjecaji, smanjili troškovi u distribuciji i održavanju, a zdravstveni i drugi rizici i problemi sveli na najmanju moguću mjeru. Razvojem sustava održivog gospodarenja otpadom moglo bi se doprinijeti i otvaranju radnih mjesta za ugrožene i isključene skupine. Osiguranjem pristupa energiji korištenjem čistih, obnovljivih izvora energije doprinijelo bi se zaštiti okoliša i neobnovljivih resursa, dao bi se doprinos smanjenju tzv. energetskog siromaštva i doprinijelo smanjenju utjecaja na klimatske promjene, odnosno ispunjavanju normi predviđenih međunarodnim ugovorima i obvezama RH. Uspostava moderne telekomunikacijske infrastrukture korak je prema ostvarenju ciljeva dostupnosti informacija i tehnologija svim skupinama građana i razvoju digitalnog gospodarstva, odnosno razvoja javne infrastrukture (parkovi, društveni, kulturni, sportski i zabavni sadržaji) što sve doprinosi povećanju ukupne kvalitete života, gospodarskom i općem razvitku cijelog prostora i svih njegovih stanovnika. Važan segment ovog prioriteta odnosi se na unaprjeđenje i međusobnu integraciju različitih prometnih sustava (pomorskog, željezničkog, cestovnog i zračnog) za koji Grad Kaštela ima jedinstvene komparativne prednosti, ali koje se ne koriste dovoljno ili se ne koriste na odgovarajući način.

Opis

Razvijenost i dostupnost različitih infrastrukturnih sustava predstavljaju jedan od važnijih čimbenika kvalitete života stanovništva određenog područja, stoga je ovaj prioritet jedan od ključnih u postizanju unaprjeđenja kvalitete života stanovništva Grada Kaštela. Ovaj prioritet utječe izravno na podizanje atraktivnosti Kaštela kao odredišta za ugodan, kvalitetan i zdrav život i rad, ali i turističko posjećivanje pa ga možemo smatrati od više-struke prioritetne važnosti. Ovaj prioritet će se ostvariti sustavnim i dinamičnim ulaganjem u poboljšanje svih segmenata infrastrukturne opremljenosti Grada. Komunalna infrastruktura podrazumijeva i dovršetak projekta Eko-kaštelanski zaljev. U prometnom smislu, ovdje spada dovršetak i uređenje D8 prometnice s priključnim cestama, Ceste dr. Franje Tuđmana, izgradnja novih i opremanje vertikalnih poveznica sjevernih dijelova sa starim dijelovima grada, uključivo i nerazvrstanih cesta, ali i parkirišta, biciklističkih staza, ali i vertikalnih poveznica, daljnji razvoj željezničkog i posebice pomorskog prometa kao dio

intermodalne mreže u kontekstu aglomeracijske i županijske, ali i šire regionalne dimenzije sukladno nacionalnim i EU prometnim strategijama i preporukama, uz daljnje proširenje zračne luke i nastavak razvoja hidroavionskog prijevoza koji ovaj prostor uistinu mogu pretvoriti u snažnu receptivnu turističku destinaciju.

Mjera 2.1.1. Izgradnja i unaprjeđenje komunalne i vodne infrastrukture te unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Komunalna vodovodna i kanalizacijska infrastruktura
Vodoopskrbni podsustav Radun
Reciklažno dvorište Grada Kaštela
Postavljanje i opremanje zelenih otoka na području Grada Kaštela
Izgradnja i opremanje kompostane
Promicanje prevencije nastanka, poticanje ponovne uporabe te primarne selekcije otpada u domaćinstvima te javnom, privatnom i civilnom sektoru
Uspostava pilot centra ponovne uporabe na načelima društvenog poduzetništva

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jed-nica	Opis	Izvori provjere
Vodovodna infrastruktura	Broj	Broj novih vodovodnih priključaka	Projektna dokumentacija
Vodovodna infrastruktura	Km	Broj kilometara novoizgrađene/rekonstruirane vodovodne mreže	Projektna dokumentacija
Kanalizacijska infrastruktura	Broj	Broj novih priključaka na kanalizacijsku mrežu	Projektna dokumentacija
Kanalizacijska infrastruktura	Km	Broj kilometara novoizgrađene/rekonstruirane kanalizacijske mreže	Projektna dokumentacija
Reciklažno dvorište	Broj	Uspostavljeno reciklažno dvorište na području Grada Kaštela	Projektna dokumentacija
Zeleni otoci	Broj	Broj postavljenih zelenih otoka na području Grada Kaštela	Projektna dokumentacija
Kompostana	Broj	Izgrađena i opremljena kompostana na području Grada Kaštela	Projektna dokumentacija
Centar ponovne uporabe	m2	Uspostavljen pilot sustav odvojenog prikupljanja i ponovne uporabe s naglaskom na tekstil, elektroničke uređaje, namještaj i sl. otpad dodatne vrijednosti	Projektna dokumentacija

Mjera 2.1.2. Izgradnja nove i poboljšanje postojeće prometne infrastrukture

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Integrirani razvoj Zračne luke Split i pristaništa za hidroavione Resnik
Dovršetak i opremanje državne ceste D8
Uređenje i opremanje Ceste dr. Franje Tuđmana
Uređenje i opremanje vertikalnih cesta i putova koji povezuju sjeverne i južne dijelove naselja
Siguran pristup školi, Uređenje Ceste Sv. Lovre .
Sudjelovanje u izradi Regionalnog prometnog masterplana Splitsko – dalmatinske županije
Izgradnje luke Kaštel Stari
Uređenje i komunalno opremanje nerazvrstanih cesta

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jed-nica	Opis	Izvori provjere
Projekti prometne infrastrukture	Broj projekata	Broj realiziranih indikativnih projekata prometne infrastrukture	Projektna dokumentacija
Dužina uređenih nerazvrstanih cesta	km	Broj kilometara uređenih nerazvrstanih cesta na području Grada Kaštela	Projektna dokumentacija

Mjera 2.1.3. Izgradnja, uređenje i održavanje javnih gradskih površina i obalnog pojasa te unaprjeđenje energetske učinkovitosti javne rasvjete i gradskih prostora

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Postavljanje ekološki prihvatljive rasvjete duž prometnice Dr. Franje Tuđmana
Plinifikacija Kaštela
Postavljanje solarne rasvjete na prilaznim prometnicama
Podizanje energetske učinkovitosti u zgradama u gradskom vlasništvu
Uređenje gradskih parkova i zelenih površina
Uređenje polivalentnih sportsko-rekreacijskih i kulturno-umjetničkih zona za aktivnosti i događanja na otvorenom
Uređenje i opremanje biciklističkih staza i parkinga
Uređenje dječjih igrališta
Obalni pojas Grada Kaštela – uređenje dužobalne šetnice i cikloturističke rute cijelim obalnim pojasom Grada Kaštela, te posebice uređenje zona obalnog pojasa u Kaštel Lukšiću i Kaštel Sućurcu

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jed-nica	Opis	Izvori provjere
Ekološki prihvatljiva rasvjeta	Broj	Broj postavljenih rasvjetnih tijela duž prometnice Dr. Franje Tuđmana	Proračuna Grada Kaštela, Projektna dokumentacija
Plinifikacija	Km	Broj kilometara uspostavljene plinske mreže na području Grada Kaštela	Proračuna Grada Kaštela, Projektna dokumentacija
Solarna rasvjeta	Broj	Broj postavljenih solarnih tijela na prilaznim prometnicama	Proračuna Grada Kaštela, Projektna dokumentacija
Obnovljene/sanirane/uređene i opremljene javne gradske površine i sadržaji	m2	Površina obnovljenih/saniranih javnih gradskih površina	Projektna dokumentacija

Mjera 2.1.4. Izgradnja novih te obnova, opremanje i održavanje postojećih javnih gradskih objekata

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Obnova, rekonstrukcija, dogradnja i uređenje objekata DV „Kaštela“ izgrađenih u razdoblju 1974-1976.
Uređenje objekata vatrogasnog doma
Rekonstrukcija Doma kulture, te osnivanje i podrška djelovanju kulturnog centra i amaterskog kazališta
Sanacija i rekonstrukcija kina Sv. Juraj
Obnova, rekonstrukcija, izgradnja, dogradnja, uređenje i održivo upravljanje prostorima u vlasništvu grada u funkciji javnih/društvenih sadržaja uključivo i kroz modele javno-privatnih partnerstava i društvenog poduzetništva

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Izgrađeni/obnovljeni/revitalizirani javni gradski objekti	Broj	Broj izgrađenih/obnovljenih/revitaliziranih javnih gradskih objekata	Projektna dokumentacija
Obnovljeni/uređeni prostori u javnoj/društvenoj funkciji	m ²	Površina obnovljenih prostora u javnim gradskim ustanovama	Projektna dokumentacija

Prioritet 2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa**Cilj**

Cilj ovog prioriteta je izgraditi i aktivirati ljudske resurse potrebne za ostvarivanje pojedinačnih i zajedničkih društveno-gospodarskih interesa i potreba.

Opravdanje

Ljudi su temelj svakog razvoja. Primjeri brojnih gradova i regija svijeta pokazuju da i gradovi i regije s malo prirodnih resursa mogu biti napredni i bogati, dok mnogi gradovi i regije s iznimnim bogatstvom prirodnih resursa imaju iznimne društveno-gospodarske probleme. Iako je Grad Kaštela jedan od rijetkih primjera u Hrvatskoj koji u svojem suvremenom demografskom razvoju bilježe pozitivne promjene i porast broja stanovnika, na području Grada Kaštela zabilježen je proces demografskog starenja i nepovoljna starosna struktura stanovništva, ali i čitav niz razvojnih izazova. Na ove izazove moguće je odgovoriti samo ukoliko lokalna zajednica ulaže u razvoj i aktivaciju svih svojih ljudskih potencijala pa i onih koji se tradicionalno smatraju društvenim opterećenjem. Nedostatak prikladnih znanja, vještina i stavova glavna je kočnica razvoja svake lokalne zajednice koja često dovodi i do nedovoljne integracije pojedinih ciljnih skupina u svakodnevni i društveni život Grada, a time i do gubitka njihovog ljudskog i društvenog kapitala, odnosno do zaostajanja tog prostora u odnosu na sredine koje sustavno razvijaju i aktiviraju svoje ljudske resurse.

Opis

Radi postizanja ciljeva ovog prioriteta, nužno je odrediti mjere koje djeluju prema strukturnim nedostacima postojećeg obrazovnog sustava kako bi se postigla njegova efikasnost u kontekstu suvremenih prilika na tržištu rada i izražene problematike sezone i strukturne nezaposlenosti, zatim ojačati socijalne usluge kako bi se postigla veća socijalna uključenost i kohezija cjelokupnog stanovništva te poticanje sveukupnih organizacijskih i provedbenih kulturno-manifestacijskih i sportskih aktivnosti kao dio svakodnevnog života i ponude Grada.

Mjera 2.2.1. Poticanje razvoja osobnih vještina i poticanje svih oblika obrazovanja, uključivo i cjeloživotno obrazovanje

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Otkrivanje, razvoj i poticanje darovitosti, talenata, inovativnosti i kreativnosti u formalnom i neformalnom obrazovanju od vrtića do cjeloživotnog obrazovanja kroz stvaranje „obogaćenih okruženja“, izgradnju kapaciteta nastavnog i stručnog osoblja, te razvoj prikladnih i poticajnih programa, sadržaja i alata
Uvođenje individualnog i timskog projektnog rada i (društvenog) poduzetništva u sve razine i oblike obrazovanja (vrtići, osnovne škole, srednja škola, udruge)
Uvođenje i poticanje informatičke pismenosti, te poticanje zanimanja za STEM područja (znanost, tehnologija, inženjersvo, matematika) u odgoju i obrazovanju
Poticanje i promicanje integralnih kompetencija, višestrukih inteligencija, odnosno poticanje razvoja cjelovite osobnosti, primjenjujući načela napredne pedagogije i andragogije usmjerene na čovjeka, uz primjenu načela održivog razvoja i etike u sve oblike i razine odgojno-obrazovnih aktivnosti i programa
Poticanje međusektorske suradnje i razmjene znanja u obrazovnom sektoru

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Projekti unaprijeđena kvalitete obrazovanja	Broj projekata	Broj indikativnih projekata unaprijeđena kvalitete obrazovnog sustava	Projektna dokumentacija
Programi obrazovanja usmjereni na ishode učenja	Broj programa	Broj novo uvedenih/izmjjenjenih programa koji doprinose izgradnji znanja, vještina, kompetencija i stavova potrebnih za suvremeno gospodarstvo i tržište rada	Projektna dokumentacija
Polaznici programa	Broj polaznika	Broj polaznika programa	Projektna dokumentacija

Mjera 2.2.2. Podrška razvoju socijalnih usluga i aktivnostima usmjerenima povećanju socijalne uključenosti te jednakosti i nediskriminacije

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Integracija djece i odraslih s posebnim potrebama u redovne i cjeloživotne programe odgoja i obrazovanja
Projekt „NTC učenje darovita djeca – suradnja s MENSA-om“
Projekt „Uspješni u igri – uspješni u životu“
Unapređenje sustava pomoći osobama sa posebnim potrebama
Razvoj projekata i programa (samo)zapošljavanja za isključene skupine kroz edukacijske i savjetodavne programe za povećanje zapošljivosti te kroz osnivanje lokalnih društvenih poduzeća
Uspostava modela i prakse održive javne nabave uz davanje prednosti društvenim poduzećima, te društveno odgovornim poduzećima koja potiču socijalno i ekonomsko uključivanje
Uvođenje programa i sadržaja temeljenih na načelima kombiniranih socijalnih politika i socijalnih ulaganja s ciljem njihove pune društvene i ekonomske uključenosti i poticanja samostalnosti (npr. (re)habilitacijski programi, stambene zajednice, socijalne i multifunkcionalne farme, itd.)

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Socijalne usluge	Broj projekata	Broj realiziranih projekata vezanih za socijalne usluge na području Grada Kaštela	Projektna dokumentacija
Korisnici socijalnih usluga	Broj korisnika	Broj korisnika socijalnih usluga koji su proizašli iz projekata ulaganja na području Grada Kaštela	Projektna dokumentacija

Prioritet 2.3. Poboljšanje životnog okruženja**Cilj**

Smisao ovog prioriteta jest unaprijediti životno okruženje prostora u čiju zaštitu okoliša se nedovoljno ulagalo dok se s druge strane prostor intenzivno industrijalizirao te neplanski urbanizirao. Iako je taj proces omogućio brzi gospodarski i demografski rast, posljedice po okoliš, a slijedom toga i na ljude osjećaju se i danas.

Opravdanje

Brojna istraživanja ukazuju na činjenicu da kvaliteta životnog okruženja ima dalekosežni utjecaj na ljudsko zdravlje, odnosno kvalitetu života. Analitička faza pokazala je da je unapređenje životnog okruženja usko povezano i s potrebom i mogućnostima razvoja turizma jer posjetitelji teško mogu prihvatiti zapušten ili onečišćen prostor kao mjesto svog odmora i opuštanja. Stoga, unapređenje kvalitete okoliša jedan je od ključnih prioriteta ovog strateškog cilja.

Opis

Poboljšanje životnog okruženja moguće je ostvariti mjerama zaštite okoliša, prije svega okolišnih vrijednosti kako onih prirodnih i krajobraznih, tako i onih kulturnih, povijesnih i prostornih urbanističko-arhitektonskih vrijednosti, valorizacijom i

korištenjem baštinske osnove u svrhu poticanja razvoja grada, unaprijeđenim kvalitete okoliša a također i aktivnostima vezanim za jačanje zajedničkog identiteta Grada.

Grad Kaštela prostire se na teritoriju u kojem gotovo nema područja na kojem nema potencijalnih arheoloških nalazišta, što donekle predstavlja i razvojni izazov jer valorizacija arheoloških nalazišta često usporava ili zaustavlja razvojne projekte pa mnogi izbjegavaju prijaviti arheološke nalaze na svojim zemljištima što dovodi i do mogućih stvarnih gubitaka arheološke i povijesne građe. Grad Kaštela, pored nebrojenih neevidentiranih i nezaštićenih nalaza, na svom području ima 54 zaštićena kulturna dobra, što svakako predstavlja važan resurs na koji treba računati, ali u čiju zaštitu, obnovu i valorizaciju treba ulagati. Naime, sustavnom zaštitom, valorizacijom i pravilnim upravljanjem, kulturna baština može postati generator razvoja (posebice u segmentu proširenja turističke ponude), ali i važan faktor izgradnje identiteta, te poboljšanja kvalitete životnog okruženja.

Što se tiče zaštite okoliša koja direktno utječe na poboljšanje životnog okruženja u Gradu, ključni projekti spomenuti su i kroz prioritet 2.1.1. gdje se kroz Eko-kaštelanski zaljev radi na uklanjanju problema otpadnih voda i 2.1.2. održivog gospodarenja otpadom. Međutim, ovaj prioritet se bavi prevencijom, ali i izravnim saniranjem ekoloških problema. Tako su aktivnosti ovog prioriteta usmjerene sanaciji divljih odlagališta, educiranju stanovništva, zaštiti šuma od požara te zaštiti prostora od nepovoljnih utjecaja klimatskih promjena. .

Mjera 2.3.1. Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje prirodne i povijesne baštine

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Uspostava tematskih parkova i staza kao npr. Arheološki park "Kaštela"
Sustavno valorizirati tradicijsku nematerijalnu baštinu povijesne predaje „Miljenka i Dobrile“ kroz međunarodni festival ljubavi „Miljenko i Dobrila“, izraditi figurativni spomenik Miljenku i Dobrili i postaviti na zapad dvorca Vitturi, tiskati roman „Miljenko i Dobrila“ u novom kritičkom izdanju na više jezika, uspostaviti Memorijalni muzej u crkvi sv. Ivana s njihovim grobom na Rušincu, urediti „Perivoj ljubavi Dobrile Vitturi“ (Park Vitturi) kao stari hortikulturni raritet sa parkovnim skulpturama posvećenim ljubavi, organiziranje manifestacije godišnju titulu Miljenka i Dobrile, za mlade i stare, primjerice organiziranje međunarodne destinacije za proslavu obljetnica ljubavi, organizacija Večeri jubileja starih brakova kao Miljenko i Dobrila, Valentinovo - Svjetski dan zaljubljenih u čast Miljenka i Dobrile
Ostali projekti održivog korištenja prirodne i povijesne baštine (npr. Kaštelanska baština - Priča od 365 dana, Perpetuum baštine)
Daljnji razvoj i promicanje postojećih i novih oblika kulturnih ustanova, udruga i programa, te posebice njihove suradnje u promociji, očuvanju i valorizaciji kulturne baštine

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Valorizacija materijalne i nematerijalne baštinske osnove	Broj projekata	Broj realiziranih projekata vezanih za valorizaciju i zaštitu baštinske resursne osnove	Projektna dokumentacija
Zaštićeni i istraženi arheološki lokaliteti	Broj projekata	Broj obnovljenih objekata vezanih za valorizaciju i zaštitu baštinske resursne osnove	Projektna dokumentacija

Mjera 2.3.2. Podrška projektima zaštite i unaprjeđenje kvalitete okoliša

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Uspostava modela i prakse zelene javne nabave
Sanacija ilegalnih odlagališta otpada
Edukacija građana o održivom gospodarenju otpadom i promoviranje recikliranja i odvajanja otpada
Unaprjeđenje infrastrukture, opreme i kapaciteta za zaštitu od požara
Razvoj sustava zaštite od nepovoljnih klimatskih utjecaja kao i sustava prevencije i djelovanja u slučaju prirodnih i ljudskim djelovanjem uzrokovanih katastrofa (podizanje razine mora, potresi, odroni, itd.)

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Kvaliteta okoliša	Broj projekata	Broj realiziranih indikativnih projekata iz segmenta unaprjeđenja kvalitete okoliša	Projektna dokumentacija

Mjera 2.3.3. Jačanje poveznica među naseljima i izgradnja identiteta jedinstvenog mediteranskog Grada

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Brendiranje Grada Kaštela
Razvijanje prepoznatljivog kulturnog identiteta Grada (kroz osnivanje Zajednice udruga u kulturi i organizaciju zajedničkih projekata i programa na razini Grada)
Razvijanje prepoznatljivog sportskog identiteta Grada (kroz poticanje razvoja Zajednice sportskih udruga i organizaciju zajedničkih projekata i programa na razini Grada)
Jačanje regionalne i međunarodne povezanosti

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Zajednički identitet Grada	Broj projekata	Broj realiziranih projekata u svrhu jačanja zajedničkog identiteta Grada Kaštela	Projektna dokumentacija

Mjera 2.3.4. Unaprjeđenje kvalitete kulturnih, sportskih i rekreativnih gradskih sadržaja

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Priprema i provedba projekata izgradnje sportske infrastrukture
Projekti unaprjeđenja ponude i kvalitete sportskih aktivnosti
Projekti uspostave, razvoja i promicanja kulturnih sadržaja, programa i događanja za građane i posjetitelje

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Sportski i rekreativni sadržaji	Broj projekata	Broj realiziranih indikativnih projekata vezano za izgradnju sportske infrastrukture	Projektna dokumentacija

Prioritet 3.1. Jačanje upravljačkih kapaciteta javnih institucija

Cilj

Provedba prioriteta doprinijet će unaprjeđenju lokalnog razvoja budući da je jedna od ključnih pretpostavki za razvoj grada puna funkcionalnost svih javnih institucija kako bi one u najvećoj mogućoj mjeri bile u stanju odgovoriti svim zahtjevima lokalne zajednice ali i šireg okruženja.

Opravdanje

Jedan od osnovnih preduvjeta učinkovitosti javnog sustava jeste organizacija javne uprave na najučinkovitiji mogući način. Neophodno je težiti kompetentnosti i stručnosti svih zaposlenika javnog lokalnog sektora, te im omogućiti kontinuirano usavršavanje i obučavanje. Osim toga, u svim službama je neophodno osigurati nesmetani protok informacija između različitih odjela te unaprijediti sustave korištenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Također je potrebno konstantno raditi na poboljšanju i unaprjeđenju komunikacije svih javnih službi s javnošću, kako bi lokalna zajednica bila u potpunosti upoznata s procesima koji se odvijaju u gradu. Važan aspekt i preduvjet lokalnog razvoja

jesu i uređeni imovinsko-pravni odnosi cjelokupne gradske imovine te usklađenost prostorno-planske dokumentacije s realnim stanjem na terenu. Budući da u ovom segmentu postoje brojna ograničenja koja usporavaju razvoj, potrebno je neprestano raditi na njihovoj identifikaciji, kako bi se postupci koji su bitni za realizaciju javnih i privatnih investicija u najvećoj mogućoj mjeri ubrzali i pojednostavili.

Opis

Prioritet će se ostvariti kroz provedbu dviju mjera. Prva podrazumijeva aktivnosti vezane uz jačanje kapaciteta gradskih službi i unaprjeđenje sustava za upravljanje gradskom imovinom i razvojnom politikom grada jer će samo dobra organizacija i osposobljeni ljudi ostvariti pozitivne učinke u svim segmentima poslovanja i javnog djelovanja, posebice kod privlačenja sredstava iz EU i drugih fondova. Druga aktivnost se odnosi na unaprjeđenje rada javnih službi kroz modernizaciju ulaganjem u informacijsko-komunikacijsku tehnologiju, odnosno uvođenje informatičkih rješenja koji će ubrzati postojeće procese, smanjiti troškove rada i omogućiti bolju informiranosti kvalitetu javne usluge stanovnicima grada.

Mjera 3.1.1. Jačanje kapaciteta javnog sektora u upravljanju razvojnim procesima i resursima te pripremu i provedbu razvojnih projekata financiranih iz EU i drugih razvojnih fondova

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Umrežavanje i povezivanje svih javnih službi – Smart City
Elektronsko vođenje evidencije gradskih prostora i izrade plana upravljanja gradskom imovinom
Edukacijski i savjetodavni programi za izgradnju kapaciteta za pripremu i provedbu razvojnih projekata
Uspostava lokalnih međusektorskih javno-privatnih razvojnih partnerstava i timova za pripremu i razvoj projekata
Uspostava i ažuriranje zalihe lokalnih razvojnih projekata
Uključenje u razvojne mreže, klastere i dugoročne (među)sektorske projektno-programске konzorcije
Priprema i provedba razvojnih projekata u sklopu Interreg programa i drugih programa prekogranične, međuregionalne i međunarodne suradnje
Provedba međusektorskih projekata

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Informatička oprema	Vrijednost u HRK	Vrijednost novo nabavljene informatičke opreme u javnim službama	Grad Kaštela
Edukacije za zaposlenike	Broj	Broj održanih edukacija za zaposlenike javnih službi	Grad Kaštela
Educirani zaposlenici	Broj	Broj zaposlenika javnih službi koji su završili edukaciju	Grad Kaštela
Popis i plan upravljanja gradskom imovinom	Broj	Popis i plan upravljanja gradskom imovinom finaliziran	Grad Kaštela
Edukacije za zaposlenike	Broj edukacija	Broj održanih edukacija za zaposlenike javnih službi	Grad Kaštela
Educirani zaposlenici	Broj polaznika	Broj zaposlenika javnih službi koji su završili edukaciju	Grad Kaštela
Baza razvojnih timova	Broj članova	Broj timova za pripremu i provedbu razvojnih projekata	Grad Kaštela

Baza razvojnih projekata	Broj projekata	Broj razvojnih projekata unesenih u bazu razvojnih projekata	Grad Kaštela
Projekti suradnje	Broj projekata	Broj provedenih projekata suradnje na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini	Projektzna dokumentacija
Multisektorski projekti	Broj projekata	Broj provedenih multisektorskih projekata	Projektzna dokumentacija

Mjera 3.1.2. Podrška uvođenju IKT rješenja u javnu upravu i institucije u svrhu modernizacije i povećanja efikasnosti javne uprave

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Modernizacija programa upravljanje dokumentacijom i integracija sustava u poslovne procese koji nisu informatizirani (DMS)
Uvođenje sustava za komunikaciju s građanima i praćenje zahtjeva i molbi upućenih gradskoj upravi i gradskim službama
Opremanje i osuvremenjivanje informatičke opreme u javnim službama
Uvođenje sustava elektronskog glasanja i nadogradnja sustava elektronskog potpisa dokumenata

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Modernizirana javna uprava	Broj poboljšanih poslovnih procesa	Broj poslovnih procesa kojima je povećana produktivnost uslijed uvođenja IKT rješenja	Projektzna evidencija i interna evidencija - Grad Kaštela
Broj uvedenih IKT rješenja	Broj uvedenih softverskih rješenja	Broj softverskih rješenja koji su podređeni nadogradnji ili implementaciji (DMS, CRM, CMMS i sl.)	Narudžbenice i ugovori o isporuci opreme
Ulagaje u informatičku infrastrukturu	HRK	Ukupno ulaganje u informatičku infrastrukturu koje uključuje i ulaganje u računalnu opremu, mrežnu infrastrukturu i audio-vizualne uređaje	Narudžbenice i ugovori o isporuci opreme

Prioritet 3.2. Uspostava i jačanje civilnog društva

Cilj

Cilj ovog prioriteta je ostvarenje čvrste i učinkovite suradnje između javnog, civilnog i privatnog sektora, kako u lokalnom okruženju tako i u širim razmjerima, čime će se ostvariti brojni pozitivni efekti i sinergijski učinci razvoja.

Opravljanje

Grad Kaštela ima dugogodišnju tradiciju suradnje s civilnim društvom. Međutim, ona je u najvećoj mjeri usmjerena na lokalnu suradnju, a vrlo rijetko na regionalnu i internacionalnu. U svrhu povećanja socijalnog-dijaloga i razvoja lokalnog civilnog društva nužno je povećati razinu suradnje te omogućiti i olakšati provedbu regionalnih i internacionalnih projekata koji bi osnažili lokalne dionike i omogućili im daljnji rast i razvoja.

Prema analizi, najveći dio udruga civilnog društva se oslanja na financiranje iz gradskog proračuna što ih čini vrlo osjetljivim na preraspodjelu proračunskih sredstava, te iste nisu dovoljno kapacitirane ni ljudski ni financijski za provedbu projekata koji bi imali značajniji utjecaj na društvo i kvalitetu života u gradu.

Da bi se omogućila socijalna uključenost i jačanje civilnog sektora potrebno je raditi na okrupnjivanju udruga i podrške

osnivanja partnerstava i provedbe kolaborativnih projekata, kako bi se i unutar civilnog sektora potaknuo razvoj i razmjena iskustava, što će ojačati poziciju civilnog sektora, te u konačnici imati pozitivne efekte u cjelokupnom društvenom razvoju.

Štoviše, međusektorskom suradnjom i primjenom kombiniranih socijalnih politika u kojima dio javnih poslova preuzima privatni, a posebice civilni i društveno-poduzetnički sektor mogu se postići značajni pozitivni učinci kako za stanovnike i posjetitelje, tako i za Grad Kaštela, sve njegove resore i sve razvojne aspekte. Zbog toga su uspostava modela dugoročne suradnje posebice kroz društvenu aktivaciju i osnaživanje svih društvenih skupina, volonterizam i društveno poduzetništvo i neki od ključnih lokalnih, nacionalnih i EU strateških prioriteta.

Nadalje, internacionalna suradnja je posebno interesantna u današnje vrijeme, budući da Europska Unija u velikoj mjeri potiče prekograničnu suradnju i razmjenu iskustava, tako da suradnja s inozemnim lokalnim zajednicama može predstavljati značajan čimbenik razvoju lokalnog civilnog sektora, a pogotovo uz podršku grada kod pripreme i provedbe ovakvih projekata. Osim toga, za razvoj lokalne zajednice važno je uspostavljati partnerstva između ključnih dionika na lokalnoj razini koji svojim zajedničkim djelovanjem kroz sinergijske efekte mogu znatno pridonijeti unaprjeđenju i razvoju cijelog područja. U tom smislu, treba razmišljati o različitim modelima udruživanja i poticanja udruživanja lokalnih tematski srodnih udruga sličnog područja djelovanja npr. Maslinari, voćari, vinari i sl..

Opis

Za ovaj prioritet su predviđene svije mjere. Jedna od njih je podrška radu udruga kroz osiguravanje osnovnih sredstava za rad te podršku pripremi i provedbi programa i projekata rada civilnog društva, dok druga mjera podrazumijeva umrežavanje i suradnju ključnih dionika civilnog sektora uključivo i internacionalnu suradnju.

Mjera 3.2.1. Jačanje kapaciteta i održivosti organizacija civilnog društva u pripremi i provedbi projekata financiranih iz EU i drugih razvojnih fondova

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Poticanje i razvoj humanitarnih programa i udruga, te volonterskog rada
Dodjela potpora organizacijama civilnog društva utemeljenih na modelima socijalnih ulaganja te mjerenja društvenih utjecaja
Razvoj modela i prakse socijalnog ugovaranja u obavljanju društveno korisnih funkcija od strane organizacija civilnog društva i društvenih poduzeća
Izgradnja kapaciteta organizacija civilnog društva za filantropsko, projektno i društveno poduzetničko financiranje
Dodjela prostora za rad i djelovanje organizacijama civilnog društva
Sufinanciranje i podrška pripremi i provedba razvojnih projekata financiranih iz fondova EU i drugih programa prekogranične, međuregionalne i međunarodne suradnje
Podrška pripremi i provedbi međusektorskih i triple-helix projekata
Podrška i provođenje edukacijskih programa razvoja kapaciteta za pripremu i provedbu projektnih i programskih prijedloga, projektno i administrativno upravljanje, kao za diversifikaciju dotacijskog i institucionalnog sufinanciranja
Podrška pripravnici i sličnim programima jačanja kompetencija osoba civilnog društva

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Potpore organizacijama civilnog društva	Broj	Broj dodijeljenih potpora organizacijama civilnog društva	Grad Kaštela

Programi izgradnje kapaciteta	Broj	Broj educiranih djelatnika udruga	Grad Kaštela
Gradski prostori dodijeljeni organizacijama civilnog društva	Broj	Broj dodijeljenih gradskih prostora organizacijama civilnog društva	Grad Kaštela
Projekti suradnje	Broj projekata	Broj provedenih projekata suradnje na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini	Projektna dokumentacija
Multisektorski i triple-helix projekti	Broj projekata	Broj provedenih multisektorskih i triplehelix projekata	Projektna dokumentacija

Mjera 3.2.2. Podrška projektima i aktivnostima internacionalizacije, umrežavanja i klasterizacije rada civilnog društva u suradnji s javnim sektorom

Popis indikativnih aktivnosti/projekata
Podrška programima i projektima umrežavanja i povezivanja udruga civilnog društva na području grada
Podrška provedbi kolaborativnih projekata i projekata tematskog umrežavanja sa drugim nacionalnim i internacionalnim tematski srodnim udrugama
Poticanje razvoja i održanja dugoročnih razvojnih partnerstava kroz tematske radne skupine i programske konzorcije
Podrška projektima prekogranične suradnje i aktivnostima umrežavanja i sudjelovanja na međunarodnim konferencijama i događanjima
Inicijativa za projekte suradnje, razmjene i bratimljenja Grada Kaštela s Gradom Verona u Italiji zbog Romea i Julije/ Miljenka i Dobrile; Inicijativa za bratimljenje Grada Kaštela s Gradom Sušice u Češkoj, rodnim mjestom dr. Šoulavyja

Pokazatelji ishoda

Definicija	Jedinica	Opis	Izvori provjere
Ostvarena partnerstava	Broj	Broj ostvarenih partnerstava	Projektna dokumentacija
Realizirani projekti koji uključuju partnerstva lokalnih dionika	Broj projekata	Broj realiziranih projekata koji uključuju partnerstva lokalnih dionika	Projektna dokumentacija

4.3. Horizontalna načela

Osim samih strateških ciljeva, prioriteta i mjera, prilikom izrade Strategije u obzir su uzeta i uključena horizontalna načela, koja su specifična i relevantna za sve definirane logičke razine strateškog okvira ove Strategije, a to su: **nediskriminacija i održivi razvoj**.

Načelo nediskriminacije se odnosi na izbjegavanje bilo kojeg oblika socijalne isključenosti i nejednakog postupanja. U ovoj Strategiji, nediskriminacija je posebice obuhvaćena strateškim ciljem 2 (Unaprjeđena kvaliteta života i razvijena građanska kultura), odnosno prioritetom 2.2. (Jačanje i učinkovito korištenje ljudskih resursa) unutar kojeg je kao jedna od mjera predloženo jačanje socijalnih usluga te poticanje socijalne uključenosti i jednakosti svih stanovnika. To znači da se prilikom osmišljavanja prioriteta i mjera vodilo računa o najranjivijim skupinama društva, njihovom uključivanju u društvene procese i osiguravanju jednakih mogućnosti za sve pojedince koji su u opasnosti od društvene isključenosti.

Održivi razvoj podrazumijeva zaštitu okoliša, učinkovitu uporabu resursa, ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama, bioraznolikost, otpornost na krizne situacije i sprječavanje rizika te istovremeno izbjegavanje ugrožavanja okoliša i nepovratnog gubitka neobnovljivih prirodnih potencijala. Ovo načelo

se u strategiji provlači kroz nekoliko ciljeva i prioriteta. Prije svega, kod definiranja strateškog cilja 1 (Postignuta konkurentnost i održivost gospodarstva), naglasak je stavljen upravo na održivost gospodarstva te je kroz pojedine mjere predviđena nužnost ekološke prihvatljivosti ulaganja u industrijskim i poslovnim sektoru. Također je u strateškom cilju 2 (Unaprjeđena kvaliteta života i razvijena građanska kultura), kao jedna od razvojnih mjera navedeno unaprjeđenje energetske učinkovitosti i promoviranje korištenja obnovljivih izvora energije.

5. USKLAĐENOST STRATEGIJE S NADREĐENIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Strategija razvoja Grada Kaštela 2016-2020 usklađena je s ciljevima strateških dokumenata EU, nacionalne i regionalne razine. U nastavku slijedi prikaz usklađenosti Strategije razvoja Grada Kaštela 2016-2020 sa Strategijom Europa 2020, Strategijom regionalnog razvoja RH, Razvojnou strategijom Splitsko-dalmatinske županije 2011.-2013. te Strategijom razvoja Urbane aglomeracije Split. Također, iznesen je horizontalni prikaz usklađenosti sa sektorskim razvojnim dokumentima.

Europa 2020

Strategija razvoja Europske unije do 2020. godine u prvi plan stavlja razvojni koncept temeljen na pametnom, održivom i inkluzivnom razvoju. Pаметan rast podrazumijeva razvoj ekonomije temeljene na znanju i inovacijama, održiv rast podrazumijeva razvoj efikasnije i konkurentne privrede, a inkluzivan rast predviđa jačanje ekonomije visoke zaposlenosti, socijalne i teritorijalne kohezije. Ova tri razvojna prioriteta promoviraju i potiču zapošljavanje, rast produktivnosti i socijalno povezivanje. Ovako zamišljen razvojni model fokusira se na ostvarenje ciljeva koji se odnose na zapošljavanje, inovacije, obrazovanje, socijalnu uključenost i energetska efikasnost.

Tablica 50: Usklađenost Strategije razvoja Grada Kaštela 2016. – 2020. sa Strategijom Europa 2020.

Europa 2020	Strategija razvoja Grada Kaštela 2016-2020
Tematski ciljevi	Prioriteti i mjere
1. Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija	1.1. Poticanje i razvoj prioritetnih gospodarskih sektora 1.1.1. Podrška razvoju malog i srednjeg poduzetništva s naglaskom na konkurentnu proizvodnju i razvoj inovativnih proizvoda i usluga
2. Poboľjšani pristup, korištenje te kvaliteta informacijskih i komunikacijskih tehnologija	3.1. Jačanje upravljačkih kapaciteta javnih institucija 3.1.2. Podrška uvođenju IKT rješenja u javnu upravu i institucije u svrhu modernizacije i povećanja efikasnosti javne uprave
3. Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća,	1.1. Poticanje i razvoj prioritetnih gospodarskih sektora 1.1.1. Podrška razvoju malog i srednjeg poduzetništva s naglaskom na konkurentnu proizvodnju i razvoj inovativnih proizvoda i usluga 1.1.4. Poticanje primarne proizvodnje, samozapošljavanja, mikropoduzetništva i razvoj osobnih vještina i kompetencija 1.2. Razvoj poduzetničke infrastrukture i okruženja 1.2.1. Podrška razvoju poduzetničkih potpornih institucija i njihovih aktivnosti na području grada 1.2.2. Uspostava i rad odbora za suradnju s gospodarstvom u svrhu administrativnog praćenja investicija i provedbe programa poticanja poduzetničkih inicijativa
4. Podrška prijelazu prema ekonomiji temeljenoj na niskoj razini emisije CO2 u svim sektorima	1.1. Poticanje i razvoj prioritetnih gospodarskih sektora 1.1.3. Poticanje tranzicije industrijskog sektora na zelenu proizvodnju i razvoj društveno korisnih sadržaja 2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture 2.1.3. Izgradnja, uređenje i održavanje javnih gradskih površina i obalnog pojasa te unaprjeđenje energetske učinkovitosti javne rasvjete i gradskih prostora

5. Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, prevencija i upravljanje rizicima	1.1. Poticanje i razvoj prioritetnih gospodarskih sektora 1.1.3. Poticanje tranzicije industrijskog sektora na zelenu proizvodnju i razvoj društveno korisnih sadržaja
6. Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa	1.1. Poticanje i razvoj prioritetnih gospodarskih sektora 1.1.3. Poticanje tranzicije industrijskog sektora na zelenu proizvodnju i razvoj društveno korisnih sadržaja 2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture 2.1.3. Izgradnja, uređenje i održavanje javnih gradskih površina i obalnog pojasa te unaprjeđenje energetske učinkovitosti javne rasvjete i gradskih prostora 2.3. Poboľjšanje životnog okruženja 2.3.2. Podrška projektima zaštite i unaprjeđenje kvalitete okoliša 3.1. Jačanje upravljačkih kapaciteta javnih institucija 3.1.2. Podrška uvođenju IKT rješenja u javnu upravu i institucije u svrhu modernizacije i povećanja efikasnosti javne uprave
7. Promicanje održivog prometa, te uklanjanje uskih grla (barijera) u ključnoj infrastrukturi	2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture 2.1.3. Izgradnja nove i poboľjšanje postojeće prometne infrastrukture
8. Promicanje zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage	1.1. Poticanje i razvoj prioritetnih gospodarskih sektora 1.1.4. Poticanje primarne proizvodnje, samozapošljavanja, mikropoduzetništva i razvoj osobnih vještina i kompetencija 2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.1. Poticanje razvoja osobnih vještina i poticanje svih oblika obrazovanja, uključivo i cjeloživotno obrazovanje
9. Promicanje socijalnog uključivanja te borba protiv siromaštva	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.2. Podrška razvoju socijalnih usluga i aktivnostima usmjerenima povećanju socijalne uključenosti te jednakosti i nediskriminacije
10. Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje	1.1. Poticanje i razvoj prioritetnih gospodarskih sektora 1.1.4. Poticanje primarne proizvodnje, samozapošljavanja, mikropoduzetništva i razvoj osobnih vještina i kompetencija 2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.1. Poticanje razvoja osobnih vještina i poticanje svih oblika obrazovanja, uključivo i cjeloživotno obrazovanje
11. Jačanje institucionalnih kapaciteta te učinkovita javna uprava	1.2. Razvoj poduzetničke infrastrukture i okruženja 1.2.2. Uspostava i rad odbora za suradnju s gospodarstvom u svrhu administrativnog praćenja investicija i provedbe programa poticanja poduzetničkih inicijativa 3.1. Jačanje upravljačkih kapaciteta javnih institucija 3.1.1. Jačanje kapaciteta javnog sektora u upravljanju razvojnim procesima i resursima te pripremu i provedbu razvojnih projekata financiranih iz EU i drugih razvojnih fondova 3.1.2. Podrška uvođenju IKT rješenja u javnu upravu i institucije u svrhu modernizacije i povećanja efikasnosti javne uprave

Operativni programi , za programsko razdoblje 2014-2020

Republika Hrvatska je u programskom razdoblju 2014-2020 usvojila operativne programa uz pomoć kojih koristi sredstva Europske Unije u svrhu postizanja tematskih ciljeva Strategije Europa 2020. Za ovu strategiju najrelevantniji su Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020., Operativni program učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. i Operativni program konkurentnost i kohezija 2014.-2020, pa je u nastavku navedena usklađenost strategije s prioritetnim osima i ciljevima navedenih operativnih programa.

Tablica 51: Usklađenost Strategije razvoja Grada Kaštela 2016. – 2020. s operativnim programima

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014-2020	Strategija razvoja Grada Kaštela 2016-2020
Prioriteti	Prioriteti i mjere
P2: Jačanje isplativosti poljoprivrednoga gospodarstva i konkurentnosti svih vrsta poljoprivrede u svim regijama te promicanje inovativnih poljoprivrednih tehnologija i održivog upravljanja šumama	1.1. Poticanje i razvoj prioritetnih gospodarskih sektora 1.1.4. Poticanje primarne proizvodnje, samozapošljavanja, mikropoduzetništva i razvoj osobnih vještina i kompetencija
P3: Promicanje organizacije lanca opskrbe hranom, uključujući preradu i plasiranje poljoprivrednih proizvoda na tržište, dobrobit životinja te upravljanje rizikom u poljoprivredi	
P4: Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom	
P5: Promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom ugljika otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru	
P6: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanja siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima	
Operativni program učinkoviti ljudski potencijali 2014-2020	Strategija razvoja Grada Kaštela 2016-2020
Prioritetne osi	Prioriteti i mjere
1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.1. Poticanje razvoja osobnih vještina i poticanje svih oblika obrazovanja, uključivo i cjeloživotno obrazovanje
2. Socijalna uključenost	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.2. Podrška razvoju socijalnih usluga i aktivnostima usmjerenima povećanju socijalne uključenosti te jednakosti i nediskriminacije
3. Obrazovanje i cjeloživotno učenje	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.1. Poticanje razvoja osobnih vještina i poticanje svih oblika obrazovanja, uključivo i cjeloživotno obrazovanje
4. Dobro upravljanje	3.1. Jačanje upravljačkih kapaciteta javnih institucija 3.1.1. Jačanje kapaciteta javnog sektora u upravljanju razvojnim procesima i resursima te pripremu i provedbu razvojnih projekata financiranih iz EU i drugih razvojnih fondova
Operativni program konkurentnost i kohezija 2014-2020.	Strategija razvoja Grada Kaštela 2016-2020
Prioritetne osi	Prioriteti i mjere
1. Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija	-
2. Korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija	-

3. Poslovna konkurentnost	1.1. Poticanje i razvoj prioritetnih gospodarskih sektora 1.1.1. Podrška razvoju malog i srednjeg poduzetništva s naglaskom na konkurentnu proizvodnju i razvoj inovativnih proizvoda i usluga 1.1.2. Razvoj prepoznatljivih i inovativnih turističkih sadržaja usmjerenih razvoju cjelogodišnje turističke ponude 1.1.3. Poticanje tranzicije industrijskog sektora na zelenu proizvodnju i razvoj društveno korisnih sadržaja 1.1.4. Poticanje primarne proizvodnje, samozapošljavanja, mikropoduzetništva i razvoj osobnih vještina i kompetencija 1.2. Razvoj poduzetničke infrastrukture i okruženja 1.2.1. Podrška razvoju poduzetničkih potpornih institucija i njihovih aktivnosti na području grada
4. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture 2.1.5. Unaprjeđenje energetske učinkovitosti i promoviranje korištenja obnovljivih izvora energije
5. Klimatske promjene i upravljanje rizicima	-
6. Zaštita okoliša i održivost resursa	2.3. Poboljšanje životnog okruženja 2.3.2. Podrška projektima zaštite i unaprjeđenje kvalitete okoliša
7. Povezanost i mobilnost	2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture 2.1.2. Izgradnja nove i poboljšanje postojeće prometne infrastrukture
8. Socijalno uključivanje i zdravlje	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.2. Podrška razvoju socijalnih usluga i aktivnostima usmjerenima povećanju socijalne uključenosti te jednakosti i nediskriminacije
9. Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.1. Poticanje razvoja osobnih vještina i poticanje svih oblika obrazovanja, uključivo i cjeloživotno obrazovanje

Strategija regionalnog razvoja 2011.-2013.

Strategija je važna za podizanje blagostanja svih hrvatskih regija te smanjenja zaostajanja za prosjekom EU. Njome su utvrđeni razvojni ciljevi usmjereni prema društveno-gospodarskom razvoju Republike Hrvatske, smanjenju regionalnih razvojnih nejednakosti te jačanju razvojnog potencijala onih dijelova zemlje koji zaostaju u razvoju (tzv. Potpomognuta područja) kako bi postali što konkurentniji. Radi postizanja ravnomjernijeg razvoja zemlje i smanjenja društveno-gospodarskih razlika osiguran je koordinirani pristup održivom društveno-gospodarskom razvoju svih njezinih dijelova te upravljanje razvojem odozgo i upravljanje razvojem odozdo (engl. top-down/bottom-up) povezivanjem različitih ministarstava i drugih središnjih državnih institucija s ostalim sudionicima u društveno-gospodarskom razvoju (s nacionalne, regionalne i lokalne razine). Cilj je politike regionalnog razvoja pridonijeti društveno-gospodarskom razvoju Republike Hrvatske, sukladno načelima održivog razvoja, stvaranjem uvjeta koji će svim dijelovima zemlje omogućavati jačanje konkurentnosti i realizaciju vlastitih razvojnih potencijala.

Tablica 52: Usklađenost Strategije razvoja Grada Kaštela 2016. – 2020. sa Strategijom regionalnog razvoja 2011.-2013.

Strategija regionalnog razvoja 2011.-2013. (produljeno djelovanje do izrade nove Strategije regionalnog razvoja)	Strategija razvoja Grada Kaštela 2016-2020
<p>STRATEŠKI CILJ 1.</p> <p>Razvoj županija i statističkih regija</p> <p>Ovaj strateški cilj temelji se na potrebi boljeg povezivanja razvojnih prioriteta središnje razine s potrebama statističkih regija te jedinica lokalne i regionalne samouprave u Republici Hrvatskoj, kako bi se dostupna sredstva trošila tako da pridonose ostvarivanju nacionalnih, regionalnih i lokalnih razvojnih ciljeva na koherentan i integrirani način. Cilj stavlja lokalne i regionalne sudionike razvojnog procesa u središte razvoja njihovih područja, i to njihovim uključivanjem u rad županijskog partnerskog vijeća i partnerskog vijeća statističke regije, koje će surađivati s predstavnicima središnje vlasti pri identificiranju prioriteta potreba njihove županije ili statističke regije i predlaganju zajedničkih strateških rješenja.</p>	<p>Svi strateški ciljevi, prioriteta i mjere definirani Strategijom razvoja Grada Kaštela 2016-2020 doprinose razvoju županije te pripadajuće statističke regije.</p>

Razvojna strategija Splitsko – dalmatinske županije 2011. – 2013.

Županijska razvojna strategija (ŽRS) ključni je plansko-strateški dokument županijske razine definiran unutar Strategije regionalnog razvoja RH s ciljem dugoročnog društveno-gospodarskog razvoja. Izuzev nacionalnih strateških dokumenata čije su smjernice razvoja u različitim sektorima usvojene u strategijama županijske razine, ovaj strateški dokument može se smatrati glavnim nadređenim strateškim dokumentom čije je smjernice potrebno usvojiti, uvažiti i primijeniti u izradi Strategije Grada Kaštela.

Tablica 53: Usklađenost Strategije razvoja Grada Kaštela 2016. – 2020. s Razvojnou strategijom Splitsko-dalmatinske županije 2011.-2013.

Razvojna strategija Splitsko-dalmatinske županije 2011-2013 (produljeno djelovanje do izrade nove Županijske razvojne strategije)		Strategija razvoja Grada Kaštela 2016-2020
Strateški cilj	Prioritet	Prioriteti i mjere
1. Konkurentno gospodarstvo	1.1. Stvaranje konkurentnog gospodarstva temeljenog na znanju	<p>1.1. Poticanje i razvoj prioriteta gospodarskih sektora</p> <p>1.1.1. Podrška razvoju malog i srednjeg poduzetništva s naglaskom na konkurentnu proizvodnju i razvoj inovativnih proizvoda i usluga</p> <p>1.1.2. Razvoj prepoznatljivih i inovativnih turističkih sadržaja usmjerenih razvoju cjelogodišnje turističke ponude</p> <p>1.1.3. Poticanje tranzicije industrijskog sektora na zelenu proizvodnju i razvoj društveno korisnih sadržaja</p> <p>1.1.4. Poticanje primarne proizvodnje, samozapošljavanja, mikropoduzetništva i razvoj osobnih vještina i kompetencija</p>
	1.2. Jačanje poduzetničke infrastrukture i privlačenje ulaganja	<p>1.2. Razvoj poduzetničke infrastrukture i okruženja</p> <p>1.2.1. Podrška razvoju poduzetničkih potpornih institucija i njihovih aktivnosti na području grada</p> <p>1.2.2. Uspostava i rad odbora za suradnju s gospodarstvom u svrhu administrativnog praćenja investicija i provedbe programa poticanja poduzetničkih inicijativa</p>
	1.3. Razvoj turizma	<p>1.1. Poticanje i razvoj prioriteta gospodarskih sektora</p> <p>1.1.2. Razvoj prepoznatljivih i inovativnih turističkih sadržaja usmjerenih razvoju cjelogodišnje turističke ponude</p>
	1.4. Razvoj poljoprivrede, lovstva, ribarstva i marikulture	<p>1.1. Poticanje i razvoj prioriteta gospodarskih sektora</p> <p>1.1.4. Poticanje primarne proizvodnje, samozapošljavanja, mikropoduzetništva i razvoj osobnih vještina i kompetencija</p>

	1.5. Razvoj ruralnog područja	1.1. Poticanje i razvoj prioritetnih gospodarskih sektora 1.1.4. Poticanje primarne proizvodnje, samozapošljavanja, mikropoduzetništva i razvoj osobnih vještina i kompetencija
2. Razvoj infrastrukture zaštita prirode i okoliša	2.1. Podizanje kvalitete prometne infrastrukture	2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture 2.1.2. Izgradnja nove i poboljšanje postojeće prometne infrastrukture
	2.2. Podizanje kvalitete komunalne infrastrukture	2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja i unaprjeđenje komunalne i vodne infrastrukture te unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom
	2.3. Poboljšanje energetske sustava, korištenje obnovljivih izvora energije i promicanje energetske učinkovitosti	2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture 2.1.3. Izgradnja, uređenje i održavanje javnih gradskih površina i obalnog pojasa te unaprjeđenje energetske učinkovitosti javne rasvjete i gradskih prostora 2.1.4. Izgradnja novih te obnova, opremanje i održavanje postojećih javnih gradskih objekata
	2.4. Zaštita prirode i okoliša	2.3. Poboljšanje životnog okruženja 2.3.2. Podrška projektima zaštite i unaprjeđenje kvalitete okoliša
3. Razvoj ljudskih resursa i povećanje kvalitete života	3.1. Razvoj ljudskih resursa i povećanje zapošljivosti	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.1. Poticanje razvoja osobnih vještina i poticanje svih oblika obrazovanja, uključivo i cjeloživotno obrazovanje
	3.2. Jačanje kvalitete života i socijalne kohezije	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.2. Podrška razvoju socijalnih usluga i aktivnostima usmjerenima povećanju socijalne uključenosti te jednakosti i nediskriminacije
	3.3. Razvoj sustava odgoja i obrazovanja	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.1. Poticanje razvoja osobnih vještina i poticanje svih oblika obrazovanja, uključivo i cjeloživotno obrazovanje
	3.4. Poboljšanje kvalitete zdravstvenog sustava	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.2. Podrška razvoju socijalnih usluga i aktivnostima usmjerenima povećanju socijalne uključenosti te jednakosti i nediskriminacije

	3.5. Razvoj kulturnih sadržaja te očuvanje i održivo korištenje kulturne baštine	2.3. Pобољшanje životnog okruženja 2.3.1. Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje prirodne i povijesne baštine 2.3.4. Unapređenje kvalitete kulturnih, sportskih i rekreativnih gradskih sadržaja
4. Unapređenje upravljanja razvojem	4.1. Pобољшanje kvalitete upravljanja lokalne i regionalne samouprave	3.1. Jačanje upravljačkih kapaciteta javnih institucija 3.1.1. Jačanje kapaciteta javnog sektora u upravljanju razvojnim procesima i resursima te pripremu i provedbu razvojnih projekata financiranih iz EU i drugih razvojnih fondova
	4.2. Razvoj partnerstva među dionicima razvoja	3.2. Uspostava i jačanje civilnog društva 3.2.1. Jačanje kapaciteta i održivosti organizacija civilnog društva u pripremi i provedbi projekata financiranih iz EU i drugih razvojnih fondova
	4.3. Jačanje međunarodne suradnje	3.2. Uspostava i jačanje civilnog društva 3.2.2. Podrška projektima i aktivnostima internacionalizacije, umrežavanja i klasterizacije rada civilnog društva
5. Jačanje prepoznatljivosti županije	5.1. Jačanje regionalnog identiteta	2.3. Pобољшanje životnog okruženja 2.3.3. Jačanje poveznica među naseljima i izgradnja identiteta jedinstvenog mediteranskog Grada
	5.2. Promocija gospodarskih potencijala	3.2. Uspostava i jačanje civilnog društva 3.1.1. Jačanje kapaciteta javnog sektora u upravljanju razvojnim procesima i resursima te pripremu i provedbu razvojnih projekata financiranih iz EU i drugih razvojnih fondova 3.1.2. Podrška uvođenju IKT rješenja u javnu upravu i institucije u svrhu modernizacije i povećanja efikasnosti javne uprave

Strategija razvoja Urbane aglomeracije Split

S obzirom da Grad Kaštela pripada Urbanoj aglomeraciji Split (UAS) za koju je u ovom trenutku u izradi razvojna strategija kojom će se omogućiti financiranje razvojnih projekata s područja jedinica lokalne samouprave u njenom sastavu, u sklopu

ITU mehanizma, važno je uskladiti Strategiju razvoja Grada Kaštela 2016 – 2020 s navedenim dokumentom, jer ujedno predstavlja važan izvor financiranja projekata i programa s područja Grada Kaštela.

Tablica 54: Usklađenost Strategije razvoja Grada Kaštela 2016. – 2020. sa Strategijom razvoja Urbane aglomeracije Split

Strategija razvoja Urbane aglomeracije Split (Nacrt Strategije, s obzirom da konačna verzija u ovom trenutku još uvijek nije usvojena)		Strategija razvoja Grada Kaštela 2016-2020
STRATEŠKI CILJ	PRIORITET	
1. Unaprijeđena kvalitete života na području UAS	1.1. Uspostavljena sustavna politika ravnomjernog razmještaja stanovništva	Svi strateški ciljevi, prioriteti i mjere definirani Strategijom razvoja Grada Kaštela 2016-2020 posredno i neposredno doprinose ravnomjernom razmještaju stanovništva unutar administrativnih granica Grada Kaštela.
	1.2. Pобољšana dostupnost i kvaliteta usluga socijalne skrbi	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.2. Podrška razvoju socijalnih usluga i aktivnostima usmjerenima povećanju socijalne uključenosti te jednakosti i nediskriminacije
	1.3. Unaprijeđen sustavni interdisciplinarni pristup zdravstvenoj zaštiti	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.2. Podrška razvoju socijalnih usluga i aktivnostima usmjerenima povećanju socijalne uključenosti te jednakosti i nediskriminacije
	1.4. Unapređenje sustava sporta i tjelesne aktivnosti UAS	2.3. Pобољшanje životnog okruženja 2.3.4. Unapređenje kvalitete kulturnih, sportskih i rekreativnih gradskih sadržaja
	1.5. Pобољšana kvaliteta odgojno-obrazovnih usluga	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.1. Poticanje razvoja osobnih vještina i poticanje svih oblika obrazovanja, uključivo i cjeloživotno obrazovanje
	1.6. Afirmirana kulturna i umjetnička autentičnost i prepoznatljivost UAS-a na potencijalima kulturne baštine i povezivanjem sa suvremenim kulturnim i umjetničkim praksama	2.3. Pобољшanje životnog okruženja 2.3.1. Očuvanje, valorizacija i održivo korištenje prirodne i povijesne baštine 2.3.4. Unapređenje kvalitete kulturnih, sportskih i rekreativnih gradskih sadržaja

2. Konkurentnost gospodarstva podignuta na razinu koja osigurava održivi gospodarski rast i povećanje zaposlenosti na jedinstvenom europskom tržištu	2.1. Snižena razina ranjivosti gospodarstva UAS koordiniranim jačanjem poduzetničkog i inovativnog potencijala	1.1. Poticanje i razvoj prioritetnih gospodarskih sektora 1.1.1. Podrška razvoju malog i srednjeg poduzetništva s naglaskom na konkurentnu proizvodnju i razvoj inovativnih proizvoda i usluga 1.1.2. Razvoj prepoznatljivih i inovativnih turističkih sadržaja usmjerenih razvoju cjelogodišnje turističke ponude 1.1.3. Poticanje tranzicije industrijskog sektora na zelenu proizvodnju i razvoj društveno korisnih sadržaja 1.1.4. Poticanje primarne proizvodnje, samozapošljavanja, mikropoduzetništva i razvoj osobnih vještina i kompetencija 1.2. Razvoj poduzetničke infrastrukture i okruženja 1.2.1. Podrška razvoju poduzetničkih potpornih institucija i njihovih aktivnosti na području grada 1.2.2. Uspostava i rad odbora za suradnju s gospodarstvom u svrhu administrativnog praćenja investicija i provedbe programa poticanja poduzetničkih inicijativa
	2.2. Povećana stopa održive zaposlenosti unapređenjem kompetencija potrebnih za uključivanje u moderno tržište rada	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.1. Poticanje razvoja osobnih vještina i poticanje svih oblika obrazovanja, uključivo i cjeloživotno obrazovanje 3.1. Jačanje upravljačkih kapaciteta javnih institucija 3.1.1. Jačanje kapaciteta javnog sektora u upravljanju razvojnim procesima i resursima te pripremu i provedbu razvojnih projekata financiranih iz EU i drugih razvojnih fondova
	2.3. Osnažene usluge srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja te cjeloživotnog učenja	2.2. Razvoj i aktivacija ljudskih resursa 2.2.1. Poticanje razvoja osobnih vještina i poticanje svih oblika obrazovanja, uključivo i cjeloživotno obrazovanje
	2.4. Unaprjeđenje kvalitete turističke ponude u funkciji razvoja konkurentnog i odgovornog turizma	1.1. Poticanje i razvoj prioritetnih gospodarskih sektora 1.1.2. Razvoj prepoznatljivih i inovativnih turističkih sadržaja usmjerenih razvoju cjelogodišnje turističke ponude
3. Razvijeni učinkoviti infrastrukturni sustavi za održivo korištenje prirodnih resursa	3.1. Uspostavljen i unaprijeđen sustav praćenja stanja okoliša i prirode te integracija javnih zelenih površina	2.3. Poboljšanje životnog okruženja 2.3.2. Podrška projektima zaštite i unaprjeđenje kvalitete okoliša
	3.2. Uveden cjeloviti i održivi sustav gospodarenja otpadom	2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja i unaprjeđenje komunalne i vodne infrastrukture te unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom
	3.3. Integracija nekorisitenih nekretnina (brownfield područja) u razvoj gradova i općina aglomeracije	2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture 2.1.4. Izgradnja novih te obnova, opremanje i održavanje postojećih javnih gradskih objekata
	3.4. Uspostavljen sustav učinkovite vodoopskrbe i obrade otpadnih voda	2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture 2.1.1. Izgradnja i unaprjeđenje komunalne i vodne infrastrukture te unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom
	3.5. Poboljšana energetska učinkovitost i opskrba energijom	2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture 2.1.3. Izgradnja, uređenje i održavanje javnih gradskih površina i obalnog pojasa te unaprjeđenje energetske učinkovitosti javne rasvjete i gradskih prostora
	3.6. Poboljšana prometna infrastruktura na području UAS	2.1. Razvoj i unaprjeđenje društvene i komunalne infrastrukture 2.1.2. Izgradnja nove i poboljšanje postojeće prometne infrastrukture
	3.7. Poboljšana infrastruktura širokopojasnog pristupa internetu velikim brzinama	-

Glavni plan razvoja turizma Splitsko – dalmatinske županije

Ovaj dokument pruža temeljne smjernice kako i u kojem smjeru razvijati cjelokupni turizam na razini županije, ali i na koji način specijalizirati pojedina područja i klastere unutar županije u svrhu optimalnog korištenja resursa i stvaranja konkurentne prednosti.

U okviru ovog strateškog dokumenta područje Grada Kaštela pozicionirano je unutar „klastera“ – splitska rivijera, a osim navedenog, svako od manjih područja unutar klastera treba se dalje specijalizirati za različite proizvode. Naime klaster splitska rivijera, čiji je pozicioniranje na turističkom tržištu zamišljeno kroz viziju „Doživljaj povijesti i stila življenja“, dalje se dijeli na tri manja područja: grad Split, grad Trogir, i splitska rivijera, a područje Grada Kaštela spada pod splitsku rivijeru. Za svako od ta tri manja područja unutar klastera definirane su različite razine prioriteta razvijanja pojedinih turističkih proizvoda.

Predložena različita razina prioriteta služi kao orijentacija kako bi se koncentrirali glavni naponi i nastojanja te osigurali potrebni resursi za razvoj svakog predloženog turističkog proizvoda. Prijedlog prioriteta ima za cilj koncentraciju napora na određene specifične proizvode, kako bi se na taj način dala mogućnost da se bude djelotvornijim u smislu identifikacije ključnih čimbenika uspjeha i kako bi se poboljšala konkurentna

prednost za svaki proizvod iz navedenog portfelja, te kako bi se definirali osnovni nedostaci u konkurentnosti i uspostavile potrebne akcije za jačanje i poboljšanje konkurentnosti svakog proizvoda definiranog u strategiji portfelja proizvoda.

Najveći prioritet za područje splitske rivijere unutar klastera „Splitska rivijera“ zadani su za sljedeće proizvode:

- **Sunce i more** - tematske plaže, jedrenje na dasci, kajak, skuteri, itd.
- **Ture** - shopping područja, lungomare i promenade, vidikovci i odmorišta, u kaštelanskoj uvali, obalne ture, noćni život, itd.
- **Kratki odmori** – interpretacijski centri ili tematska područja (Solin: rimsko razdoblje, rijeka Cetina, gusarska povijest Omiša, Trogir kroz stoljeća, ekomuzeji, dalmatinska tradicija i folklor, geografija Dalmacije, geologija, društvo, itd.), razgledanje prostora iz zraka, ruralne olimpijske igre na kaštelanskom području, noćni život, kulturne i športske aktivnosti (koncerti, izložbe, dani klapskog pjevanja), itd.
- **Wellness i spa** - grijani i hladni bazeni, talasoterapija, sauna, masaža, gimnastika, orijentalne tehnike, meditacijske tehnike i dr.

Srednji prioritet predviđen je za sljedeće proizvode:

- **Nautički turizam** - regate, jedrenje, iznajmljivanje brodova, nautički čarter, itd.
- **Posebni interesi** – crkve i vjerski turizam, gljive, šparoge, ljekovito i aromatično bilje, izleti na planine, ture obilaska planinskih sela, ture obilaska kaštela u Kaštelima, muzeji i umjetničke galerije, gastronomske ture, recepti, lokalne tržnice, eko-etno sela itd.
- **MICE*** - susreti, insentivi, kongresi i izložbe/događanja

Plan razvoja kulturnog turizma Splitsko – dalmatinske županije

Na temelju analize i valorizacije kulturno-turističke resursne osnove koja je sastavni dio ovog Plana definirane su destinacije kulturnog turizma na razini županije i poredane po važnosti, pri čemu su uzeti u obzir važni prostorni odnosi među turističkim atrakcijama. Predložena koncepcija kulturno-turističke prostorne organizacije temelji se na inventarizaciji i valorizaciji resursne osnove i njezinoj prostornoj valorizaciji.

Prema važnosti i značaju kulturno-turističke destinacije Splitsko-dalmatinske županije razvrstane su u sedam kategorija:

- Kategorija 1: Split (UNESCO)
- Kategorija 2: Trogir (UNESCO); Hvar
- Kategorija 3: Stari Grad (UNESCO)
- Kategorija 4: Makarska i Vis
- Kategorija 5: Jelsa i Sinj
- **Kategorija 6:** Bol (pustinja Blaca), **Kaštela**, Komiža, Trilj, Imotski
- Kategorija 7: (urbano-ruralne cjeline) Baška Voda, Marina, Milna (Brač), Nerežišća, Postira, Pučišća, Seget, Supetar, Sutivan, Sućuraj, Vrboska, Vrgorac, Vrljika i Zagvozd

Također, područje Grada Kaštela prostorno je uključeno u složenu kulturno – turističku destinaciju zajedno sa Splitom, Trogirom i Omišom. Osim te tzv. splitske destinacije, u kojoj je sadržano područje Grada Kaštela, definirane su još četiri destinacije (hvarska, viška, bračka i sinjska) koje čine kulturno-turistički koridor Splitsko-dalmatinske županije.

Planom se navodi da pretvaranje primarnih kulturno-turističkih resursa županije, osobito splitsko-trogirskog klastera, u atrakcije svjetskog ranga ovisiti o partnerstvu kulturnog i turističkog sektora, aktiviranje proizvoda kreativnog turizma u domeni je uglavnom poduzetnički orijentiranog privatnog sektora. Pri tome je zadatak nositelja ove strateške inicijative (Upravni odjel za turizam SDŽ / Ured za kulturni turizam pri turističkoj zajednici SDŽ-a / Ured za kulturni turizam SDŽ-a) identificirati poduzetnike spremne za uključivanje u ovu inicijativu, pružiti im savjetodavnu pomoć te, eventualno, osigurati financijsku potporu. Ipak, činjenica je da se u svakoj od pet složenih kulturno-turističkih destinacija mora kreirati primarna, tematizirana turistička atrakcija i/ili destinacija koja će privlačiti posjete i iz koje će se posjeti potom dispergirati na ostale regionalne kulturno-turističke atrakcije i proizvode. To će se postići dobro osmišljenim informativno-interpretacijskim centrima koji će posjetiteljima nuditi kompletan uvid u povijest, način života ili određenu kulturu (npr. klapsko pjevanje, plesovi) ili ekonomsku produkciju (ribarstvo), informacije o pojedinim proizvodima te mogućnost kupnje lokalnih proizvoda i suvenira. Logika je ovog pristupa da će tematizirana kulturno-turistička atrakcija i/ili destinacija djelovati kao točka integracije kompatibilne kulturno-turističke ponude putem koje će se generirati potražnja za niz pojedinaca, institucija, udruga/zadruga i poduzeća koji nude proizvode i usluge kulturnog turizma, a samostalno ne mogu učinkovito doprijeti do turističke potražnje.

Plan gospodarenja otpadom Splitsko – dalmatinske županije

Plan gospodarenja otpadom u Splitsko-dalmatinskoj županiji je planski dokument gospodarenja otpadom u županiji, koji se donosi u skladu s Zakonom o otpadu (NN 111/06) za razdoblje od osam godina. Plan je usklađen sa Strategijom i Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske te sa Strategijom zaštite okoliša Republike Hrvatske i Programom zaštite okoliša Splitsko - dalmatinske županije. Plan predviđa za Grad Kaštela:

- organizirati izdvojeno skupljanje glomaznog otpada gdje se otpad skuplja po točno utvrđenoj organizaciji i vremenskom rasporedu te odlaganje istog na radne platoe gdje se po dolasku specijalne opreme prešaju i odvoze korisniku. Mikrolokacije odrediti u Planu gospodarenja otpadom grada/općine.
- osigurati izdvojeno skupljanje otpada u reciklažnim dvorištima gdje stanovništvo može odložiti pojedine vrste otpada. Reciklažna dvorišta izgraditi u svakom gradu/općini, a mikrolokacije odrediti u Planu gospodarenja otpadom grada

Plan navodnjavanja za područje Splitsko – dalmatinske županije

Kako stoji u ovom planskom dokumentu, područje Grada Kaštela spada u jedno od prioritarnih područja predviđenih za navodnjavanje u Splitsko – dalmatinskoj županiji. Donekle problem predstavljaju izvori vode za buduće navodnjavanje. U posebno izrađenoj studiji tzv. biološkog minimuma Jadrta ukazano je na taj problem i naglašeno da se iz Jadrta ne mogu uzimati nove količine voda. To se odnosi prvenstveno na razdoblje srpnja i kolovoza i onda kada protok iz izvora padne ispod 6 m³/s. Prema tome za očekivati je da se području Kaštela za natapanje neće moći osigurati voda iz Jadrta prije svega u srpnju i kolovozu i to gotovo redovno. U tom razdoblju bit će potrebno osigurati neke druge izvore vode za natapanje područja Kaštela.

Uobičajen je pristup i procedura kada se radi o kapitalnim ulaganjima u gospodarsku infrastrukturu provedu pilot-projekti, koji bi trebali rezultirati konačnim uvjetima za izgradnju sustava za navodnjavanje u županiji. U agroekološkim uvjetima županije navodnjavanje je obavezna mjera, a kako se radi o tri različita agroekološka područja, otočno, obalno i zaobalno, predlaže se pokretanje tri pilot-projekta. Jedan pilot-projekt bi trebao biti na području Kaštela, a fokus će biti na uzgoju povrća, voćnjaka i maslinika uz navodnjavanje iz akumulacija, kišnicom, bušotinama i djelomično iz rijeke Jadrta.

6. PROVEDBA

Strategija Grada Kaštela realizirat će se kroz provedbu konkretnih projekata odnosno aktivnosti koji će služiti za ostvarenje definiranih mjera, prioriteta i ciljeva. Kako bi provedba bila uspješna tijekom provedbe će se na godišnjoj razni izrađivati Akcijski plan kao zaseban dokument koji će služiti kao poveznica Strategije i svih mogućih i očekivanih izvora financiranja, te će detaljno prikazivati okvirni rok provedbe pojedinih projekata.

6.1. Institucionalni okvir

Ključnu ulogu u provedbi razvojne strategije ima Grad Kaštela zajedno s njegovim upravnim tijelima. Gradska vlast koordinira izradu i usvaja razvojnu strategiju, te nakon usvajanja, kroz sudjelovanje u Partnerskom vijeću, prati njezinu provedbu na način da redovito razmatra godišnja izvješća i akcijske planove provedbe. Tijela gradske uprave, u okviru svog djelokruga rada, pratit će provedbu pojedinačnih gradskih razvojnih projekata, te obavljati brojne druge poslove koji su važni za provedbu strategije. Ipak, za uspješnu realizaciju pojedinačnih projekata, neophodna je kvalitetna suradnja između javnog, privatnog i civilnog

sektora. Također je bitna suradnja između središnje države i gradskih vlasti, kao i raznih tijela uprave državne i lokalne razine. Uspješnost provedbe, prema tome, ne ovisi isključivo o gradskoj upravi, nego i o drugim subjektima i državnim institucijama na nacionalnoj razini, ali također i o ključnim dionicima iz privatnog i civilnog sektora. Ovo je posebno važno kada je riječ o velikim kapitalnim projektima kod kojih je nužna podrška državne vlasti. Zbog toga je u nastavku opisan način praćenja provedbe strategije te uloge i odgovornosti pojedinih tijela.

6.1.1. Partnersko vijeće i radna skupina

Za potrebe izrade ove strategije, formirano je partnersko vijeće koje se sastoji od ključnih dionika iz privatnog i civilnog sektora te predstavnika lokalne vlasti. Partnersko vijeće je savjetodavno tijelo, koje je osnovano s ciljem utvrđivanja zajedničkih prioriteta razvoja na području Grada Kaštela, predlaganje strateških projekata važnih za razvoj grada te praćenje njihove provedbe.

Članovi partnerskog vijeća su predstavnici organizacija koje su navedene u tablici ispod.

Tablica 55: Popis članova partnerskog vijeća

R/b	Institucija	Predstavnik
1	Grad Kaštela	Ivan Udovičić, gradonačelnik
2	Grad Kaštela	Mili Novak, zamjenik gradonačelnika
3	Dječji vrtić Kaštela	Ivanka Vučica Vjekoslava Grgantov
4	Hotel Resnik	Draško Babić
5	Zračna luka Split d.o.o.	Pero Bilas Joško Tadin
6	Cemex Hrvatska d.d.	Damir Vučićić Tanja Tadić
7	Nird d.o.o.	Ivica Martinović
8	PZ Kaštela coop	Jurica Škrapić
9	Društvo Bijači	Petar Kapov
10	Vatrogasna zajednica Grada Kaštela	Tihomir Zec Milivoj Taslak
11	Turistička zajednica Grada Kaštela	Nada Maršić
12	Udruga Naša Dica	Marijana Ban Ljiljana Najev
13	Muzej Grada Kaštela	Ivan Šuta

Na prvom sastanku Partnerskog vijeća usvojen je Poslovnik te su odabrani predsjednik partnerskog vijeća i njegov zamjenik. Za predsjednika partnerskog vijeća izabran je zamjenik gradonačelnika, g-din Mili Novak, a za njegovog zamjenika, g-din Pero Bilas iz Zračne Luke Split d.o.o.

Partnersko vijeće koje je uspostavljeno tijekom procesa izrade strategije nastavit će raditi i u fazi njene provedbe kako bi pratilo ostvarenje zacrtanih pokazatelja i ciljeva, te davalo svoja mišljenja o najvažnijim pitanjima vezano za strateške projekte, potrebu revizije strategije, izvješća o napretku i akcijske planove, i sl. Članstvo u Partnerskom vijeću moguće je redefinirati tijekom daljnjeg rada istoga na praćenju provedbe strategije.

Osim partnerskog vijeća, kao operativno tijelo je osnovana i Radna skupina koja se sastoji od djelatnika gradske uprave i drugih ključnih institucija s područja grada. Članovi radne skupine i organizacije iz kojih dolaze navedeni su u tablici ispod.

Tablica 56: Popis članova radne skupine

R/b	Institucija	Predstavnik/funkcija
1	Poduzetnički centar Kaštela	Tanja Rodin, voditeljica poduzetničkog centra

2	Udruženje obrtnika Kaštela	Ivan Gotovac, predsjednik udruženja
3	Hrvatski zavod za zapošljavanje	Blanka Dlaka, voditeljica ispostave Kaštela
4	Udruga Sv. Jeronim	Srećko Radan, potpredsjednik udruge
5	Vinarija Kovač	Anton Kovač, vlasnik
6	Grad Kaštela	Marija Matija Đikić, Pročelnica UO za financije
7	Grad Kaštela	Marija Pelivan, Pročelnica UO za komunalno gospodarstvo i imovinsko pravne poslove
8	Grad Kaštela	Sandra Zokić, Pročelnica UO za društvene djelatnosti i opće poslove
9	Grad Kaštela	Boris Škara, Pročelnik UO za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša
10	Grad Kaštela	Ivan Čagalj, Voditelj Vlastitog pogona
11	Grad Kaštela	Zoran Bonacin, Zamjenik gradonačelnika

6.1.2. Praćenje provedbe

Nakon izrade ovog strateškog dokumenta uslijedit će njegova implementacija odnosno provedba konkretnih mjera koje su definirane prioritetima i strateškim ciljevima. Provedba predstavlja jednu od najvažnijih faza u životnom ciklusu strategije budući da ona osigurava njenu svrsishodnost odnosno da se kroz provođenje konkretnih projekata i aktivnosti te ispunjavanje razvojnih prioriteta i strateških ciljeva ostvare željene promjene koje su zacrtane prilikom definiranja vizije Grada Kaštela, što će u konačnici doprinijeti povećanju konkurentnosti gospodarstva, većoj kvaliteti života stanovnika te boljim i efikasnijim upravljanjem razvojem cijelog područja Grada Kaštela.

Praćenje i izvještavanje o provedbi strategije zadatak je koji će se kontinuirano odvijati tijekom cijelog programskog razdoblja na koje se strategija odnosi.

Radna skupina će najmanje jednom godišnje Partnerskom vijeću podnositi izvješće o provedbi pojedinih aktivnosti, kako bi se utvrdio stupanj njihove realizacije i usklađenost s predviđenim akcijskim planom.

Da bi se to postiglo, uspostaviti će se transparentan sustav praćenja, vrednovanja i izvještavanja koji će između ostalog uključivati sljedeće segmente analize i praćenja:

- Prikupljanje podataka potrebnih za mjerenje ostvarenja pojedinih mjera/aktivnosti,
- Utvrđivanje stupnja ostvarenja postavljenih strateških ciljeva, prioriteta i mjera,
- Utvrđivanje ostvarenje pokazatelja i rezultata za svaku pojedinu aktivnost/mjeru,

Na temelju prikupljenih rezultata i podataka Radna skupina će po potrebi predlagati izmjene i dopune Strategije, korekcije jednogodišnjih akcijskih planova te predlagati eventualnu reviziju Strategije i/ili njenih glavnih provedbenih komponenti. Sve navedeno omogućit će ranu identifikaciju stvarnih ili potencijalnih problema te osigurati pravovremenu prilagodbu novonastalim situacijama koje mogu ugroziti samo provedbu. Primjerice, partnersko vijeće i radna skupina će po potrebi predlagati i druga (primjerice sektorska) tijela i strukture ukoliko bude nužno osigurati optimalnu i dinamičnu realizaciju Strategije kao cjeline ili

određenih tematskih područja, odnosno sektora. Štoviše, ovo je moguće realizirati i kroz uspostavu lokalnih razvojnih partnerstava ili projektnih/programskih razvojnih konzorcija. Na ovaj način će se stvoriti operativne strukture sposobne osigurati mjerljivi napredak prema ostvarenju svih zacrtanih prioriteta Strategije.

6.1.3. Akcijski plan s financijskim okvirom

Akcijski plan s financijskim okvirom će se kao prateći dokument Strategije izradivati za svaku godinu tijekom njene provedbe. U sebi će sadržavati ciljeve i mjere iz Strategije, provedbene aktivnosti koje će se provoditi u narednoj godini, nositelje odnosno odgovorne institucije za provedbu svake pojedine aktivnosti te rokove provedbe i izvore financiranja.

On ima za cilj dati realan prikaz provedbe, ali i izvora financijskih sredstava ključnih za uspješnu provedbu razvojnih nastojanja. Akcijski plan uključivat će procjenu koja se izrađuje na temelju raspoloživih podataka o vrijednostima pojedinih projekata i informacija koje su dostupne o mogućnostima pojedinih izvora financiranja, kao što je proračun grada, županije, države, fondova EU, ali i svih drugih informacija dobivenih od ključnih dionika.

U svrhu kvalitetnije realizacije, ali i praćenja i koordinacije razvojnih nastojanja, poželjna je primjena IKT rješenja koja omogućavaju upravljanje razvojem u stvarnom vremenu.

KLASA: 021-05/16-01/0009

URBROJ: 2134/01-01/3-16-18

Kaštel Sućurac, 19. prosinca 2016. godine

*Predsjednik Gradskog vijeća:
Denis Ivanović, dipl.ing., v.r.*

GRADONAČELNIK

Na temelju članka 12. stavak 1. Zakona o energetske učinkovitosti („Narodne novine“, broj 127/14) i članka 58. Statuta Grada Kaštela („Službeni glasnik Grada Kaštela“, broj 9/09, 8/11, 6/13, 8/13-ispisak i 10/14), Gradonačelnik Grada Kaštela donio je

GODIŠNJI PLAN energetske učinkovitosti Grada Kaštela za 2017. godinu

Sadržaj

Popis kratica	67
Sažetak	67
Uvod	68
Analiza dosadašnjih aktivnosti	68
Pregled aktivnosti provedenih u 2015. godini	68
Sumarni pregled provedenih aktivnosti u 2015. godini	68
Pregled aktivnosti provedenih u 2016. godini	68
Sumarni prikaz aktivnosti u 2016. godini	69
Analiza potrošnje energije Grada Kaštela	69
Objekti u vlasništvu Grada Kaštela	69
Vozni park u vlasništvu Grada Kaštela	70
Javna rasvjeta	70
Prijedlog mjera energetske učinkovitosti	70
Sektor opće potrošnje	71
Sektor prometa	72
Sektor industrije	72
Sumarni prikaz predloženih mjera	72

Način praćenja izvršenja plana i izvještavanja	73
Zaključak	73
Popis tablica	73

Popis kratica

APN	Agencija za pravni promet i posredovanje nekretninama
BDP	bruto društveni proizvod
BU	odozdo-prema-gore (engl. bottom-up)
CEI	Centar za praćenje poslovanja energetskog sektora i investicija
CTS	centralizirani toplinski sustavi
CVH	centar za vozila Hrvatske
EBRD	Europska banka za obnovu i razvoj
EIHP	Energetski institut Hrvoje Požar
EK	Europska komisija
EnU	energetska učinkovitost
ESCO	pružatelj energetske usluga (engl. Energy Service Company)
ETS	Europska shema trgovanja emisijskim dozvolama
EU	Europska unija
FZOEU	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HBOR	Hrvatska banka za obnovu i razvitak
JLP(R)S	Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
MINGO	Ministarstvo gospodarstva
MINT	Ministarstvo turizma
MGIPU	Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja
NAPEnU	Nacionalni akcijski plan energetske učinkovitosti
OIE	obnovljivi izvori energije
SMIV	Sustav za mjerenje, praćenje i verifikaciju ušteda energije
SPP	stlačeni prirodni plin (engl. CNG)
UNP	ukapljeni naftni plin (engl. LPG)

Sažetak

Godišnji plan energetske učinkovitosti Grada Kaštela za 2017. godinu (dalje: Godišnji plan) je planski dokument za vrijeme od jedne godine koji sadrži detaljan prikaz mjera energetske učinkovitosti koje Grad planira provesti tokom slijedeće proračunske godine. Izrada i provedba godišnjeg plana ujedno je i obveza prema Zakonu o energetske učinkovitosti („Narodne novine“, br. 127/14), a izračun ušteda izrađuje se sukladno Pravilniku o sustavu za praćenje, mjerenje i verifikaciju ušteda energije („Narodne novine“ br. 71/2015). Godišnji plan usvaja izvršno tijelo Grada. Zakonom o energetske učinkovitosti također je određeno da suglasnost na planove daje Nacionalno koordinacijsko tijelo.

Godišnji plan sastoji se od dva glavna segmenta, analize provedenih mjera za prethodnu godinu i izračun postignutih ušteda te izračuna i prijedloga aktivnosti za tekuću godinu s ciljem dostizanja okvirnog godišnjeg cilja ušteda prema Akcijskom planu Grada Kaštela.

Aktivnostima provedenim u 2016. godini ostvarene su uštede u iznosu od 0,26 TJ, pri čemu je ukupno je investirano ukupno 2 milijuna kn.

Planirani iznos investicije za provođenje svih mjera u 2017. godini iznosi 3,5 milijuna kuna pri čemu iznos kojim će projekte

sufinancirati Grad iznosi 2,1 milijuna kuna, a ostatak iznosa planira se osigurati sufinanciranjem od strane FZOEU.

Uvod

Zakonom o energetske učinkovitosti („Narodne novine“ br. 127/14) u hrvatsko zakonodavstvo prenesena je europska Direktiva o energetske učinkovitosti 2012/27/EU s ciljem ostvarenja održivog energetskog razvoja. Zakonom su između ostalog definirane i obveze jedinica područne (regionalne) samouprave i velikih gradova, a jedna od obveza je i izrada Akcijskog plana energetske učinkovitosti i Godišnjeg plana energetske učinkovitosti.

Godišnji plan energetske učinkovitosti Grada Kaštela za 2017. godinu je planski dokument za vrijeme od jedne godine kojim se, u skladu s Akcijskim planom grada, utvrđuje provedba politike za poboljšanje energetske učinkovitosti na području grada. Izrada i provedba godišnjeg plana ujedno je i obveza prema Zakonu o energetske učinkovitosti („Narodne novine“, br. 127/14) i izrađuje se sukladno Pravilniku o sustavu za praćenje, mjerenje i verifikaciju ušteda energije („Narodne novine“, br. 71/15). Godišnji plan usvaja izvršno tijelo Grada. Zakonom o energetske učinkovitosti također je određeno da suglasnost na planove daje Nacionalno koordinacijsko tijelo.

Ovaj Godišnji plan grada sadrži ciljeve, mjere i pokazatelje za poboljšanje energetske učinkovitosti, nositelje aktivnosti, rokove, izvore sredstava za financiranje ulaganja u primjenu mjera poboljšanja energetske učinkovitosti i procjenu potrebnih sredstava za financiranje ulaganja u primjenu mjera poboljšanja energetske učinkovitosti te druge potrebne podatke.

Rezultat plana je jasan popis aktivnosti koje su korelirane sa smjericama Zakona o energetske učinkovitosti, Nacionalnim akcijskim planom za energetske učinkovitost te ostalim zakonskim podlogama i obvezama kao i financijskim okvirima.

U Godišnjem se planu, također, analiziraju aktivnosti i ostvarene uštede u potrošnji energije za prethodnu godinu kako bi se prikazala realizacija zadanih ciljeva te prema potrebi korigirale mjere i dinamika provedba mjera u idućem razdoblju.

Analiza dosadašnjih aktivnosti

U nastavku je dan kratak opis aktivnosti provedenih u 2015. te u tekućoj 2016. godini. Dosadašnje aktivnosti uglavnom su vezane za energetske učinkovitost u zgradarstvu te učinkovitu javnu rasvjetu.

Pregled aktivnosti provedenih u 2015. godini

U nastavku je dan pregled aktivnosti na području promicanja energetske učinkovitosti na području Grada Kaštela koje su provedene tijekom 2015. godine.

Naziv mjere	Rekonstrukcija javne rasvjete Grada Kaštela
Opis	Zamjena starih rasvjetnih tijela s natrijevim i živinim izvorom svjetlosti s novim rasvjetnim tijelima LED tehnologije. Zamijenjeno je 876 rasvjetnih tijela javne gradske rasvjete s LED žaruljama te su predviđene uštede od oko 80 % u odnosu na prijašnja rasvjetna tijela.
Utrošena sredstva u 2015.	Ukupno 3.087.523 kn Udio Grada – 60 % Udio FZOEU – 40 %
Procjena godišnjih ušteda	0,0016 PJ
Izvor financiranja	Grad Kaštela Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

Naziv mjere	Energetski pregled sustava javne rasvjete
Opis	Usklađivanje postojećeg sustava rasvjete s normiranim svjetlotehničkim vrijednostima (HRN EN 13 201) kao uvjet prometne sigurnosti. Zaštita okoliša (zaštita okoliša i stambenih zona od svjetlosnog onečišćenja, uklanjanje štetnih radnih tvari izvora svjetlosti, smanjivanje emisije stakleničkih plinova). Povećanje energetske učinkovitosti sustava javne rasvjete. Prikupljanje detaljnih podataka o postojećem sustavu javne rasvjete. Prikupljanje podataka o energetske potrošnji postojećeg sustava javne rasvjete. Izrada liste prijedloga mjera. Izrada liste mjernih mjesta na koje je moguće primijeniti mjere energetske učinkovitosti i rekonstrukcija sustava te njihova detaljna analiza. Odabir rasvjetnih tijela za primjenu mjera energetske učinkovitosti.
Utrošena sredstva u 2015.	Ukupno 150.000 kn Udio Grada – 67 Udio FZOEU – 33 %
Procjena godišnjih ušteda	-
Izvor financiranja	Grad Kaštela Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

Sumarni pregled provedenih aktivnosti u 2015. godini

Tablica 1. sadrži sumarni prikaz mjera i aktivnosti koje je Grad Kaštela započeo ili završio provedbu u tekućoj 2015. godini. Ukupni iznos utrošenih financijskih sredstava u 2015. godini, koja su osigurali Grad Kaštela i Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, iznosi 3.237.523 kn. Provedbom navedenih aktivnosti procijenjena je izravna ušteda energije u iznosu od 0,0016 PJ, a aktivnosti se odnose na sustav javne rasvjete i na rekonstrukciju zgrade gradske uprave.

Tablica 1. Sumarni prikaz aktivnosti u 2015. godini

Naziv mjere	Ukupno utrošena financijska sredstva (kn)	Procijenjene uštede (PJ)
Učinkovita javna rasvjeta – modernizacija	3.087.523	0,0016
Energetski pregled sustava javne rasvjete	150.000	-
UKUPNO	3.237.523	

Pregled aktivnosti provedenih u 2016. godini.

Tijekom 2016. godine provedena je mjera „Program obnove zgrade javnog sektora“, odnosno rekonstrukcija zgrade javne uprave za koju je detaljniji opis dan u nastavku.

Mjere „Promocija energetske usluga i mjera EnU i OIE“, „Energetski učinkovita javna rasvjeta“ te „Trening i promocija eko vožnje“ nisu realizirane te se njihova provedba planira u narednom razdoblju, u skladu s Akcijskim planom energetske učinkovitosti Grada Kaštela za razdoblje 2017. – 2019. godine.

Rekonstrukcija zgrade gradske uprave

Naziv mjere	Rekonstrukcija zgrade gradske uprave
Opis	Provedena je temeljita rekonstrukcija građevine, koja uključuje zamjenu tri glavne komponente ovojnice zgrade (ravni krovovi, fasadni zidovi i fasadni prozori i vrata) novim materijalima, odnosno sustavima. Ovim zahvatom postižu se dva glavna cilja. Prvi cilj je obnova ovojnice zgrade zbog njene dotrajlosti i slabog održavanja, dok je drugi unaprjeđenje energetske svojstava zgrade, što rezultira bitno manjom potrošnjom energenata i stvaranjem ugodnijih uvjeta za rad.
Utrošena sredstva u 2016.	2 000 000 kn Udio Grada – 60 % Udio FZOEU – 40 %
Procjena godišnjih ušteda	72 000 kWh
Izvor financiranja	Grad Kaštela, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

Jedna od provedenih aktivnosti jest temeljita rekonstrukcija zgrade gradske uprave koja uključuje zamjenu tri glavne komponente ovojnice zgrade (ravni krovovi, fasadni zidovi i fasadni prozori i vrata) novim materijalima, odnosno sustavima. Takvim zahvatom ostvaruju se dva cilja: prvi je obnova ovojnice zgrade zbog njene dotrajlosti i slabog održavanja, dok je drugi unaprjeđenje energetske svojstava zgrade, što rezultira bitno manjom potrošnjom energenata i stvaranjem ugodnijih uvjeta za rad. Vrijednost ukupne investicije s PDV-om je 2 276 458 kn. Sredstva za realizaciju projekta dijelom su osigurana od strane Grada Kaštela (60 %), a dijelom od Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (40 %). Projekt je prihvaćen za sufinanciranje u 2016. godini od strane FZOEU na Javnom natječaju (ENU- 10/2015) za sufinanciranje energetske obnove nestambenih zgrada („Narodne novine“, br. 11/15) u iznosu od 910 583,35 kn, odnosno 40 % ukupne investicije.

Sumarni prikaz aktivnosti u 2016. godini

Tijekom 2016. godine provedena je mjera „Program obnove zgrade javnog sektora“, odnosno rekonstrukcija zgrade javne uprave, pri čemu investicija iznosi 2 milijuna kuna, a procijenjene uštede 0,26 TJ.

Tablica 2. Sumarni prikaz aktivnosti u 2016. godini

Naziv mjere	Ukupno utrošena financijska sredstva (kn)	Procijenjene uštede (TJ)
Rekonstrukcija zgrade gradske uprave	2 000 000	0,26
UKUPNO	2 000 000	0,26

Analiza potrošnje energije Grada Kaštela

Temeljem dostupnih podataka dan je prikaz objekata u vlasništvu Grada Kaštela te potrošnje energije javne rasvjete i voznog parka u vlasništvu Grada Kaštela.

Objekti u vlasništvu Grada Kaštela

Prema podacima dobivenih od strane grada, u vlasništvu Grada Kaštela je 39 objekata navedenih u tablici u nastavku. Među objektima u vlasništvu Kaštela je i zgrada kina sv. Juraj čija površina iznosi oko 500 m², a čija se rekonstrukcija planira tijekom 2017. godine.

Tablica 3. Objekti u vlasništvu grada Kaštela

R. br.	Objekt	Namjena	Površina (m ²)
1	čest. zem. 1053/7 k.o. K. Sućurac	gradska uprava	760
2	čest. zem. 1053/6 k.o. K. Sućurac	gradska uprava	2 692
3	čest. zem. 1080/2 k.o. K. Sućurac	poslovni prostor	2 600
4	čest. zem. 649 i dr. k.o. Kaštel Sućurac	za potrebe udruga	80
5	čest. zem. 537/1 k.o. K. Sućurac	dječji vrtić	80
6	čest. zem. 620 k.o. K. Sućurac	za potrebe udruga	300
7	čest. zem. 625 k.o. K. Sućurac	za potrebe udruga	70
8	čest. zem. 809 k.o. K. Sućurac	muzej	445
9	čest. zem. 93/2 k.o. K. Sućurac	dječji vrtić	
10	čest. zem. 93/3 k.o. K. Sućurac	osnovna škola	
11	čest. zem. 631/1 k.o. K. Sućurac	kino	500
12	čest. zem. 6646/1 k.o. K. Gomilica	stan za beskućnike	52
13	čest. zgr. 201/1 k.o. K. Gomilica	mjesni odbor, udruga, pošta	158
14	čest. zgr. 18 k.o. K. Kambelovac	ruševina	72
15	čest. zgr. 32 k.o. K. Kambelovac	kula Cambi	153
16	čest. zgr. 330 k.o. K. Kambelovac	veslački klub	650
17	čest. zgr. 61 k.o. K. Kambelovac	MO, udruga, knjižnica	200
18	čest. zgr. 244 k.o. K. Kambelovac	glazbena škola	300
19	čest. zgr. 281 k.o. K. Kambelovac	dječji vrtić	81
20	čest. zgr. 280 k.o. K. Kambelovac	poslovni prostor	468
21	čest. zem. 368/8 k.o. K. Kambelovac	dječji vrtić	
22	čest. zem. 1851 k.o. K. Lukšić	za potrebe udruga	109
23	čest. zgr. 8 k.o. K. Lukšić (dvorac Vitturi)	muzej, gradska knjižnica, polivalentna dvorana, udruga	800
24	čest. zem. 69/2 k.o. K. Lukšić	Pastoralni centar	620
25	čest. zgr. 32/2 k.o. K. Lukšić	dvorac Rušinac	
26	dio čest. zgr. 38/2 k.o. K. Lukšić	stan za djecu dječjeg doma Maestral i dva poslovna prostora	
27	čest. zem. 59/1 k.o. K. Lukšić	dječji vrtić	467
28	čest. zem. 1634/3 k.o. K. Stari	udruga, poslovni prostor	200
29	čest. zgr. 90 k.o. K. Stari	turistička zajednica, poslovni prostor	140
30	čest. zgr. 324 k.o. K. Stari	ruševno	150
31	čest. zem. 639/19 k.o. K. Stari	planinarski dom	
32	čest. zgr. 396 k.o. K. Novi	lovački dom	34
33	čest. zgr. 340 k.o. K. Novi	škola	
34	čest. zgr. 285 k.o. K. Novi	za potrebe udruga	351
35	čest. zem. 1837/3 k.o. K. Stari	dječji vrtić	
36	čest. zgr. 2544 k.o. K. Štafilić	kula Nehaj	200
37	čest. zgr. 3017 k.o. K. Štafilić	mjesni odbor	22
38	čest. zem. 3351 k.o. K. Štafilić	dječji vrtić	1 800
39	čest. zem. 2545 k.o. K. Štafilić	poslovni prostor	100

Vozni park u vlasništvu Grada Kaštela

Prema podacima dostavljenima od Grada Kaštela, Vlastiti pogon za obavljanje komunalnih djelatnosti koristi se s 15 vozila dok je službenih vozila Grada Kaštela ukupno 7. Popis vozila naveden je u sljedećoj tablici.

Tablica 4. Vozni park u vlasništvu grada Kaštela

Red. broj	Vozilo	Vrsta vozila
Službena vozila Vlastitog pogona za obavljanje komunalnih djelatnosti		
1	IVECO 240	Kiper s dizalicom
2	IVECO 150	Kiper dupla kabina
3	IVECO 120	Kiper dupla kabina
4	TAM	Podizač
5	MERCEDES Atego	Teretni podizač
6	MERCEDES Atego	Grajfer (mali)
7	CITROEN BERLINGO	Teretno
8	FIAT DOBLO	Teretno
9	PEUGEOT PARTNER	Osobno
10	PEUGEOT PARTNER	Osobno
11	Renault 4	Osobno
12	Renault KANGOO	Osobno
13	MITSUBISHI Canter Fuso	Čistilica
14	IVECO Daily	Teretno
15	OPEL Astra	Osobno
Službena vozila Grada Kaštela		
1	VW Passat	Osobno
2	Renault Megan	Osobno
3	Renault Clio	Osobno
4	Renault Clio	Osobno
5	Renault Clio	Osobno
6	Renault Clio	Osobno
7	Dacia Sandero	Osobno

Prema dostupnim financijskim podacima, na gorivo za vozila u vlasništvu Grada Kaštela ukupno je utrošeno 342 930 kn u 2014. godini, 330 068 u 2015. godini, a u prvih osam mjeseci 2016. godine 211 583 kn. Prema dobivenim podacima te podacima iz baze kojima raspolaže Energetski institut Hrvoje Požar procijenjena je ukupna potrošnja benzinskog i dizelskog goriva od oko 33 750 l u 2014. godini, a 35 500 l u 2015. godini. Okvirna procijenjena potrošnja benzinskog i dizelskog goriva u prvih 8 mjeseci 2015. godine iznosi oko 22 750 litara.

Tablica 5. Potrošnja goriva voznog parka grada Kaštela

Godina	Potrošnja goriva (l)	Iznos (kn)
2014.	33 750	342 930
2015.	35 500	330 068
2016. (do 31.8.2016.)	22 750	211 583

Javna rasvjeta

Prema podacima o stanju u listopadu 2016. godine, sustav javne rasvjete Grada Kaštela ima oko 5 000 rasvjetnih tijela, a njihova struktura prikazana je tablicom i grafom u nastavku.

Tablica 6 Struktura rasvjetnih tijela

Vrsta rasvjetnih tijela	Broj rasvjetnih tijela
Živina rasvjetna tijela	800
Natrijeva i štedna rasvjetna tijela	3 400
LED rasvjetna tijela	800
Ukupno	5 000

Sljedećom tablicom je prikazana potrošnja u zadnjih 5 godina gdje je u 2011. godini vidljiv rast potrošnje uzrokovan širenjem mreže javne rasvjete dok u sljedećim godinama dolazi do pada i relativne stagnacije uzrokovane primjenom mjera energetske učinkovitosti te širenjem postojeće mreže.

Tablica 7. Ukupna potrošnja energije za javnu rasvjetu

Godina	Potrošnja električne energije (kWh)
2010.	2 108 921
2011.	2 687 426
2012.	2 448 897
2013.	2 496 905
2014.	2 498 949
2015.	2 151 560

U 2015. godini zabilježena je znatno manja potrošnja električne energije za potrebe javne rasvjete, što je rezultat kontinuiranog ulaganja napora Grada Kaštela u provođenje mjera energetske učinkovitosti u tom području. Tijekom 2016. godine u periodu do 31. kolovoza za potrebne javne rasvjete potrošeno je 1 550 000 kWh električne energije.

Prijedlog mjera energetske učinkovitosti

U nastavku poglavlja dan je pregled predloženih mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti na području Grada Kaštela. Mjere su podijeljene prema podsektorima neposredne potrošnje – industrija, promet i sektor opće potrošnje.

Mjere energetske učinkovitosti dijele se na kategorije provedbe ovisno o načinu i odgovornostima u provedbi na sljedeći način:

- Mjere koje obveznik planiranja provodi samostalno – primjer takvih mjera je zamjena uredskih aparata energetski učinkovitim, zamjena voznog parka, obnova zgrada kojima se koristi obveznik planiranja i/ili društva nad kojima ima upravljačka prava, trening eko vožnje za zaposlene kod obveznika planiranja i slično. Smatra se da mjere obveznika planiranja provodi samostalno i ako su sufinancirane iz nekog drugog izvora, a u planu se navodi planirani iznos vlastitih sredstava i planirani izvor sufinanciranja. Iznos vlastitih sredstava se dokazuje i planom proračuna obveznika planiranja za godinu koja je obuhvaćena planom.

2. Mjere koje obveznik planiranja sufinancira – odnosi se na mjere koje provode subjekti nad kojima obveznik planiranja nema upravljačka prava. Primjeri su programi sufinanciranja mjera kod građana ili poduzetnika, a takve mjere uključuju i one mjere u kojima se uz sufinanciranje obveznika planiranja koriste i sredstva iz drugih izvora, poput sredstava FZOEU ili iz EU fondova.
3. Mjere koje obveznik planiranja ugovara – odnosi se na mjere u kojima obveznik planiranja ima ovlasti ugovoriti provedbu mjera, ali ne snosi rizike provedbe takvih mjera i ne financira ih svojim sredstvima. Primjer je provedba energetske obnove zgrada obveznika planiranja kao energetske usluge i provedba projekata javno-privatnog partnerstva.
4. Mjere koje obveznik planiranja provodi – odnosi se na mjere u kojima obveznik planiranja sudjeluje i/ili odlučuje u provedbi, ali ih ne financira/sufinancira vlastitim sredstvima i ne snosi rizike vezane uz provedbu. Primjer takve mjere je provedba info kampanje koja je potpuno financirana iz drugog izvora, ali je za provedbu zadužen obveznik planiranja i/ili društva nad kojima obveznik planiranja ima upravljačka prava. Ako se rad na provedbi takve mjere ne financira iz vanjskog izvora, smatra se da ih obveznik planiranja sufinancira iznosom vrijednosti utrošenog rada zaposlenih, te ne spadaju u ovu kategoriju.
5. Mjere sa posrednim učinkom na obveznika planiranja – odnosi se na mjere u kojima obveznik planiranja stvara preduvjete za provedbu drugih mjera koje provodi samostalno. Primjer je priprema kriterija energetske učinkovitosti u javnoj nabavi, ili studije i analize potencijala za povećanje energetske učinkovitosti. Pri planiranju ovih mjera procjenjuju se troškovi koji proizlaze iz stvarnih troškova obveznika planiranja i troška rada zaposlenih, ali ne procjenjuju se uštede, s obzirom da će uštede biti utvrđene kada se pojedine mjere budu provodile.

Kategorija mjere označava način izračuna ušteda te mjere. Sukladno preporuci Nacionalnog koordinacijskog tijela za energetsku učinkovitost definirane su tri kategorije mjera:

1. Mjere za koje postoji metodologija definirana u Pravilniku za praćenje, mjerenje i verifikaciju ušteda („Narodne novine“ br. 71/15.)
 - njihovu uštedu potrebno je izračunati prema navedenoj metodologiji.
2. Mjere kojima se ušteda utvrđuje mjerenjem
 - ukoliko postoje mjere kojima se ušteda energije utvrđuje mjerenjem potrošnje onda se njihova ušteda proračunava na način kako je opisano u Pravilniku o sustavnom gospodarenju energijom u javnom sektoru („Narodne novine“ br. 18/15.). U navedenom pravilniku ušteda energije se utvrđuje razlikom mjerene potrošnje energije i referentne potrošnje energije.
3. Mjere za koje ne postoji metodologija izračuna uštede
 - za specifične mjere koje nisu propisane metodologijom (npr. mjere u industriji), uštede se određuju po projektu, a procjenjuju ih za to ovlaštene stranke.

Sektor opće potrošnje

Mjere u sektoru opće potrošnje odnose se na zgrade i građevine, elektroničke uređaje, javnu rasvjetu te procese i usluge. Osim toga, mjere su podijeljene na sektor kućanstva i sektor usluga, a unutar usluga posebno je izdvojen javni sektor.

U nastavku su detaljno navedene planirane aktivnosti Grada Kaštela koje su u nadležnosti grada, te su navedene dodatne aktivnosti u sektoru opće potrošnje koje provode druga nacionalna tijela ili institucije.

Naziv mjere	Program energetske obnove zgrada javnog sektora
Kategorija provedbe	Mjere koje obveznik planiranja provodi samostalno
Kategorija mjere	Integralna obnova postojećih stambenih zgrada i zgrada uslužnog sektora
Opis mjere	Mjerom se predviđa osmišljavanje programa energetske obnove zgrada javnog sektora. Programom se pozornost primarno usmjerava na zgrade javnog sektora građene prije 1987. godine te na njihovu obnovu na niskoenergetski standard i postizanje energetske razreda B, A ili A+. U 2017. godini planira se provedba projekta rekonstrukcije kino dvorane sv. Juraj u Kaštel Sućurcu
Iznos uštede	27 500 kWh / 7 tCO2
Životni vijek	25 godina
Očekivani iznos investicije	1 000 000 kn
Planirani iznos vlastitog ulaganja	Učešće grada - 60 % - 600 000 kn (manje uz suučesće ministarstva i/ili ESCO/EPC model obnove)
Izvor sufinanciranja	FZOEU, gradski proračun i proračuni Ministarstva; ESCO/EPC
Rokovi provedbe	2017. godina
Način praćenja	Grad Kaštela – SMIV

Naziv mjere	“Zelena” javna nabava
Kategorija provedbe	Mjere sa posrednim učinkom na obveznika planiranja
Kategorija mjere	Mjera nije definirana metodologijom
Opis mjere	Potrebno je intenzivirati aktivnosti kojima će se osigurati pravna i tehnička znanja i vještine javnih nabavljača za uključivanje i vrednovanje zahtjeva za energetske učinkovitosti u postupcima javne nabave primjenom kriterija ekonomski najpovoljnije ponude
Iznos uštede	-
Životni vijek	10 godina
Očekivani iznos investicije	-
Planirani iznos vlastitog ulaganja	-
Izvor sufinanciranja	MZOIP, MINGO
Rokovi provedbe	2017. godina
Način praćenja	Grad Kaštela – SMIV

Naziv mjere	Promocija energetske usluga i mjera EnU i OIE
Kategorija provedbe	Mjere koje obveznik planiranja provodi samostalno
Kategorija mjere	Mjera nije definirana metodologijom
Opis mjere	Ovom mjerom nastoji se povećati svijest korisnika zgrada, transformirati tržište prema sve učinkovitijim zgradama. Info kampanjom podići svijest ciljanih skupina o koristima i mogućnostima provedbe mjera energetske učinkovitosti kroz energetske usluge. Informirati i educirati širu javnost o ESCO tvrtkama, modelima i principu pružanja energetske usluge. Uspostava propisa kvalifikacija pružatelja energetske usluge. Izrada i vođenje evidencije o pružateljima energetske usluge.
Iznos uštede	-
Životni vijek	10 godina
Očekivani iznos investicije	10 000 kn
Planirani iznos vlastitog ulaganja	Učešće grada – 60 % - 6 000 kn
Izvor sufinanciranja	FZOEU, Grad Kaštela
Rokovi provedbe	2017. godina
Način praćenja	Grad Kaštela – SMIV

Naziv mjere	Energetski učinkovita javna rasvjeta
Kategorija provedbe	Mjere koje obveznik planiranja provodi samostalno
Kategorija mjere	Zamjena ili instalacija novog sustava javne rasvjete
Opis mjere	Javna rasvjeta u Gradu Kaštela troši 2 500 MWh električne energije. Projekti poboljšanja energetske učinkovitosti u javnoj rasveti isplativi su, vidljivi u javnosti, smanjuju svjetlosno onečišćenje i utjecaj na okoliš, uštede su vidljive odmah i lako su dokazive i provjerljive. Postojeći sustav rasvjete koristi u dobrom dijelu zastarjele svjetiljke uz djelomično korištenje i zastarjelih, uskoro zabranjenih, živinih žarulja. Iz razrađenih projekata planira se izmjena oko 490 zastarjelih svjetiljki natrijevom tehnologijom.
Iznos uštede	250 000 kWh / 83 tCO ₂
Životni vijek	15 godina
Očekivani iznos investicije	2 500 000 kn
Planirani iznos vlastitog ulaganja	1 500 000 kn
Izvor sufinanciranja	FZOEU, Grad Kaštela
Rokovi provedbe	2017. – 2019. godina
Način praćenja	Grad Kaštela – SMIV

Sektor prometa

Potrošnja energije u sektoru prometa čini znatan dio potrošnje na području Grada Kaštela, a važnost prometa za smanjenje potrošnje energije i emisije stakleničkih plinova prepoznata je i kroz resurse alocirane upravo na sektor prometa.

U sektoru prometa predviđena je jedna mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti za čiju provedbu je izravno zadužen Grad Kaštela:

- Trening i promocija eko vožnje.

Naziv mjere	Trening i promocija eko vožnje
Kategorija provedbe	Mjere koje obveznik planiranja provodi samostalno
Kategorija mjere	Poticanje eko vožnje
Opis	Ovom mjerom želi se postići maksimalna razina osviještenosti svih građana i vozača o prednostima eko vožnje, kroz aktivno provođenje treninga eko vožnje te promotivnim aktivnostima među vozačima koji su stekli licencu prije donošenja Pravilnika o osposobljavanju kandidata za vozače („Narodne novine“, br. 13/09). Posebni elementi kampanje trebaju biti posvećeni edukaciji o eko vožnji za: vozače osobnih automobila, autobusa i teretnih vozila > 3,5 tone. Ovom mjerom predviđa se uključivanje vozača službenih vozila u program edukacije eko vožnje i promocijom eko vožnje među svim građanima grada. Grad Kaštela će organizirati trening eko vožnje za 15 vozača – zaposlenika gradske uprave.
Očekivane uštede	3 090 kWh / 0,8 tCO ₂
Životni vijek	5 godina
Očekivani iznos investicije	30 000 kn
Planirani iznos vlastitog ulaganja	Do 30 000 kn (ovisno o udjelu sufinanciranja drugih izvora)
Izvor sufinanciranja	FZOEU, proračun Grada Kaštela za vlastita vozila/vozače, vlastita sredstva (privatna vozila)
Rokovi provedbe	2017. godina
Način praćenja	Grad Kaštela – SMIV

Sektor industrije

Republika Hrvatska je svojom energetske politikom, prije svega Nacionalnim akcijskom planom energetske učinkovitosti, odredila provedbu nekoliko mjera energetske učinkovitosti u industriji. Unatoč tome što jedinice lokalne i regionalne samouprave nisu izravno nadležne za provedbu navedenih mjera, Grad Kaštela će raditi na promociji mjera energetske učinkovitosti u industriji te raditi na unaprjeđenju komunikacije između javne uprave i institucija te poslovnih subjekata.

Sumarni prikaz predloženih mjera

U nastavku je dan sumarni prikaz mjera poboljšanja energetske učinkovitosti koje se planiraju provesti tijekom 2017. godine, a u nadležnosti su Grada Kaštela. Ukupni iznos investicija svih planiranih mjera iznosi 3,5 milijuna kuna pri čemu je iznos kojim će projekte sufinancirati Grad jednak nešto više od 2 milijuna kuna.

Tablica 8. Sumarni pregled svih mjera poboljšanja energetske učinkovitosti

MJERA	TROŠAK MJERE (godišnje)	Sufinanciranje Grada
Mjere koje obveznik planiranja provodi samostalno		
Program energetske obnove zgrada javnog sektora	1 000 000	600 000

Promocija energetskih usluga i mjera EnU i OIE	10 000	6 000
Energetski učinkovita javna rasvjeta	2 500 000	1 500 000
Trening i promocija eko vožnje	30 000	30 000
Mjere sa posrednim učinkom na obveznika planiranja		
“Zelena” javna nabava	-	-
UKUPNO	3 540 000	2 136 000

Način praćenja izvršenja plana i izvještavanja

Praćenje izvršenja plana te pravodobno izvještavanje o implementiranim mjerama i aktivnostima važan je segment u provedbi mjera energetske učinkovitosti.

Važnost praćenja ušteda energije prepoznata je i u Zakonu o energetske učinkovitosti u kojem se prema članku 22. definira Sustav za praćenje, mjerenje i verifikaciju ušteda energije kao računalni sustav za prikupljanje, obradu i verifikaciju informacija o energetske učinkovitosti i ostvarenim uštedama energije (SMIV). Navedeni sustav vodi i održava Nacionalno koordinacijsko tijelo u skladu s Pravilnikom za praćenje, mjerenje i verifikaciju ušteda energije.

Istim člankom određena je obaveza odgovornih osoba javnog sektora unositi sve potrebne informacije u Sustav za praćenje, mjerenje i verifikaciju ušteda.

Web aplikacija SMIV koristi Metodologiju “odozdo prema gore” (engl. Bottom-up) koja je opisana u Pravilniku o metodologiji za praćenje, mjerenje i verifikaciju ušteda energije u neposrednoj potrošnji, a mjere energetske učinkovitosti se prate i verificiraju u četiri sektora neposredne potrošnje (sektor kućanstva, industrije, usluga i transporta). U registar planova pohranjuju se ciljevi i planirane mjere energetske učinkovitosti gradova, županija i općina, a registar provedenih mjera podrazumijeva pohranjivanje podataka o uštedama energije (kWh), smanjenju emisije (tCO₂) i o troškovima provedbe mjera (kn).

Web aplikacija sustava ima za cilj uspostaviti sustav za praćenje, mjerenje i verifikaciju uštedama kojim će se omogućiti kontinuirano ocjenjivanje uspješnosti politika energetske učinkovitosti te ispunjenje zadanih ciljeva. Kontinuirano praćenje aktivnosti također će omogućiti i olakšanu reviziju Nacionalnog akcijskog plana energetske učinkovitosti te olakšati njegovu izradu.

Za kvalitetnu analizu provedenih mjera i ostvarenih ušteda potrebna je dobra komunikacija i koordinacija svih jedinica lokalne samouprave koje provode mjere energetske učinkovitosti kako bi se dobila cjelovita slika provedenih projekata i natječaja.

Konzistentna i redovita primjena i korištenje SMIV aplikacija trebala bi olakšati navedene analize te doprinijeti cjelovitosti analize ušteda na području grada.

Praćenje provedbe aktivnosti i mjera propisanih ovim planom energetske učinkovitosti, odnosno postignutih ušteda, obavljat će odgovorna osoba imenovana od strane Grada Kaštela kroz sustav SMIV.

Zaključak

Grad Kaštela kontinuirano provodi mjere u području energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. Tijekom protekle tri godine (2014. - 2016.) godine provedene su određene aktivnosti te ostvarene uštede energije.

Provedene aktivnosti u ovom području Grad Kaštela provodi koristeći vlastita sredstva te sredstva Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Aktivnostima provedenim u 2016. godini (do trenutka pisanja ovog plana) ostvarene su uštede od 0,26 TJ.

Ukupni iznos investicija svih planiranih mjera u 2017. godini iznosi 3,5 milijuna kuna pri čemu iznos kojim će projekte sufinancirati Grad iznosi 2,1 milijuna kuna. Ostatak iznosa planira se osigurati sufinanciranjem od strane FZOEU.

Popis tablica

Tablica 1. Sumarni prikaz aktivnosti u 2015. godini	68
Tablica 2. Sumarni prikaz aktivnosti u 2016. godini	69
Tablica 3. Objekti u vlasništvu grada Kaštela.	69
Tablica 4. Vozni park u vlasništvu grada Kaštela.	70
Tablica 5. Potrošnja goriva voznog parka grada Kaštela 70	
Tablica 6 Struktura rasvjetnih tijela	70
Tablica 7. Ukupna potrošnja energije za javnu rasvjetu 70	
Tablica 8. Sumarni pregled svih mjera poboljšanja energetske učinkovitosti	72

Godišnji plan energetske učinkovitosti Grada Kaštela za 2017. godinu stupa na snagu prvog dana od dana objave u „Službenom glasniku Grada Kaštela“.

KLASA: 310-02/16-01/0001

URBROJ: 2134/01-1/1-16-24

Kaštel Sućurac, 23. prosinca 2016.

GRADONAČELNIK:
mr. oec. Ivan Udovičić, v.r.

